

Nämndernas verksamhetsberättelser 2016

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid
Kommunfullmäktige -----	3
Kommunens revisorer-----	7
Kommunstyrelsen-----	11
Kommunstyrelsens anställningsmyndighet -----	18
Överförmyndarnämnden-----	25
Valnämnden -----	30
Äldrenämnden-----	31
Omsorgsnämnden-----	44
Barn- och ungdomsnämnden-----	59
Bildningsnämnden -----	79
Kultur- och fritidsnämnden-----	102
Samhällsbyggnadsnämnden -----	112
Socialnämnden -----	123
Bygg- och miljönämnden-----	132
Utförarnämnden-----	146
Pensionsenheten -----	157
Intern finansiering och resursmedel-----	159

Teckenförklaring

- = Inget belopp finns

0 (noll) = Det finns ett belopp som avrundat blir mindre än 0,1

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Nämndens ordförande

Under 2016 har kommunfullmäktige träffats till sammanträde vid 8 tillfällen. Inga ytterligare temasammanträden har genomförts. Under året har en mängd beslut fattats, nedan finns ett urval av beslut uppräknade.

Under 2016 behandlades bland annat följande ärenden:

- I februari antog kommunfullmäktige ett program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av kommunala och privata utförare.
- I mars godkände kommunfullmäktige respektive bolags redovisning av dess uppfyllelse av det kommunala uppdraget för 2015. Kommunfullmäktige antog även ett handlingsprogram för skydd mot olyckor samt antog Utvecklingsplan för innerstaden.
- I april presenterades och godkändes nämndernas verksamhetsberättelser. Kommunfullmäktige fastställde kommunens årsredovisning för 2015 och antog även detaljplan för Elitsegelaren.
- I juni beslutade kommunfullmäktige enhälligt att bifalla Vänsterpartiets motion Rätt till heltid som en självvald möjlighet för alla kommunanställda.
- I augusti genomfördes ett seminarium på temat ekonomi. Kommunfullmäktige antog en säkerhetspolicy och en informationssäkerhetspolicy. Beslut fattades även om att inrätta en försöksperiod för Romskt samråd.
- I oktober fattades beslut om att förvärva del av fastigheten Ljung 1:6. Området har höga värden för rekreation och biologisk mångfald i kommunens naturvårdsprogram.
- I november antogs en policy för upphandling och inköp i Linköpings kommun. Kommunfullmäktige antog även en detaljplan i Östra Valla för Industrin 1 i syfte att omvandla området till en variationsrik och integrerad del av staden.
- I december antog kommunfullmäktige Linköpings kommuns policy för medborgardialog.

Under året har arbetet fortsatt med att utveckla geografiska utskotten och hur medborgardialogen i anknytning till utskotten kan utvecklas. Under året har ett fokus varit på vidareutveckla samverkan med Guangzhou. Flera delegationer har besökt varandras städer. Ett mål nåddes när forskningscentret, ett samarbete mellan Guangzhou och Linköping universitet invigdes i december. Inom ramen för centret kommer forskningsprojekt inom hållbar stadsutveckling att bedrivas. Positionspapper för Guangzhou har reviderats för att förstärka de delar som handlar om innovationsutveckling och att bidra till tillväxtförutsättningar för företag i Linköping. Prioriterade områden är turism och utbyten mellan skolor.

En delegation från Linz, kommunens samverkansort i Österrike, besökte Linköping. Besöket hade näringslivsfokus. Linz tog initiativ till besöket också med önskemål att återuppta kontakterna med Linköping. Projektet med Thai Nguyen med syfte att utveckla lokal demokrati utifrån miljöteknik och stadsutveckling har haft fokus på att förstärka partnerskap (t ex företag, universitet, miljöorganisationer) och utbildningsinsatser för förstärka långsiktig utveckling. En delegation från Brasilien med inriktning på innovationsutveckling besökte Linköping, skedde i samarbete med Svenska Inkubatorer and Science Parker (SISP). Sedvanligt genomfördes firande av Nationaldagen 6 juni och Stadsfesten. Nationaldagen firades på Valla Gård och i gamla Linköping.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Mål

Medborgare som kontaktar kommunfullmäktiges utskott ska snabbt hänvisas till rätt instans.

Indikatorer för måloppfyllelse

Andel medborgare som hänvisas till rätt instans inom tre dagar.

Planerade aktiviteter för att nå måloppfyllelse

Utskottsledamöterna får kunskap om målet samt att utskottssekreterarna kan se till att frågan/synpunkten kommer till rätt instans.

Utfall:

Utfall: Synpunkter från medborgare kommer kontinuerligt in till förtroendevalda i de geografiska utskotten. Dessa synpunkter förmedlas vidare genom nämndsekreteraren till ansvarig nämnd eller förvaltning. Många av frågorna föranleder ytterligare kontakter med andra intressenter vilket ibland också resulterar i skriftliga yttranden som i sin tur förmedlas vidare till nämnd eller förvaltning.

Utfall: Målet är uppfyllt.

Kommunfullmäktiges utskott ska ta initiativ till offentliga möten kring olika frågor i utskottsområdena.

Indikatorer för måloppfyllelse

Minst ett offentligt möte per geografiskt utskott och år eller deltagande vid olika stadsdelsaktiviteter som Skäggetorpsdag, Nygårdsdag, Lambohovsdag och Bergadag. Viktigt är också att utskottsledamöterna är representerade vid samrådsmöten som anordnas lokalt i utskottsområdena.

Planerade aktiviteter för att nå måloppfyllelse

Allmänhetens frågestund.

Utfall:

Under våren har ledamöterna i geografiska utskotten mött skolungdomar i samband med Öppet Stadshus.

Vreta Kloster närråd har genomfört möten där kommuninvånare har getts tillfälle att förmedla lokalt aktuella frågor till de förtroendevalda. Väst geografiska utskott har vid fyra av sina möten träffat särskilt inbjudna föreningsaktiva personer i utskottsområdet. Ledamöterna från de geografiska utskotten i Johannelund, Berga, Ryd och Skäggetorp har varit representerade på de särskilda områdesdagar som har anordnats i respektive område. Vårdnäs geografiska utskott har deltagit i en lokalt arrangerad loppis i Bestorp.

Väst, Lambohovs, Skäggetorps, Bergas, Johannelunds och Landeryds geografiska utskott har utskottsledamöter representerade i lokala samverkans- eller trygghetsråd. Ryds geografiska utskott sammanträder med det lokala samverkansrådet två gånger varje år. Åkerbos geografiska utskott planerar för ett representantskap i det trygghetsråd i Linghem som skapades strax före jul och har dessutom en ledamot representerad i Tallboda respektive Ekängens trygghetsråd.

De flesta utskotten har inför 2017 planerat för stormöten eller så kallade idépromenader i sina respektive områden. Det senare kommer att anordnas i samarbete med Landsbygdgruppen. Under 2017 kommer även Åkerbo utskott att delta på både Linghems- och Tallbodadagen och i Landeryd planeras det för en särskild Ekholmsdag.

Utfall: Målet har till stora delar uppnåtts.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Verksamhetsuppföljning

Ekonomiutskottet

Verksamhetsbeskrivning

Utskottet skall:

- följa kommunens långsiktiga, strukturella verksamhets-, förmögenhets- och bolagsfrågor
- Utskottet skall, i ärenden som hör till utskottets ansvarsområden, i förekommande fall ta initiativ till erforderliga ändringar genom att väcka ärenden i kommunstyrelsen eller berörd nämnd. I sådana ärenden kan utskottet även begära att fullmäktige utlyser ett s k temasammanträde.
- Utskottet skall informera fullmäktige om ekonomiska förhållanden som har betydelse för kommunen.

Utskottet har ingen beslutsbefogenhet förutom att besluta om hur egen budget skall utnyttjas.

Uppfyllelse av mål och åtgärdsplan

Ekonomiutskottet har under 2016 genomfört fyra formella möten. Kommunledningskontoret har föreslagit en ändring för Ekonomiutskottets arbetsordning som godkänts av utskottet och som kommunfullmäktige beslutade om 27 september 2016.

Kommunfullmäktiges presidium och Ekonomiutskottet arrangerade och bjöd in kommunfullmäktiges ledamöter till en temaföreläsning om ekonomi med Annika Winsth, Nordea.

Ledamöterna har löpande under året informerats om bokslut, budget, skatteutvecklingen, pensionskulden, delårsrapporter med helårsprognoser för kommuner och nämnder samt fått insyn i kommunkoncernens sammanställda redovisning.

Finansförvaltningen har delgivit utskottet den aktuella lägesbilden av finansutvecklingen och om kommunens långsiktiga placeringsriktlinjer vid ett flertal tillfällen.

Utskottet har underrättats om förutsättningarna för Internbank och upphandling av lån inom kommunkoncernen. Ledamöterna har fått information om den långsiktiga planen för investeringar, förhyrningar och andra stora projekt som är beräknade att ske under den närmaste 10-års perioden.

De kommunala bolagen Stadshus AB, Sankt Kors Fastighets AB och Tekniska Verken AB har delgett utskottet hur de arbetar med hållbarhetsfrågor och redovisat deras affärsplan som innehåller tydliga målbilder för ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbarhetsarbete.

Den information och kunskap som ekonomiutskottet delges uppskattas och anses vara värdefull som ett viktigt underlag för de resonemang som förs och som sedan ledamöterna tar med sig för vidare diskussioner i sina respektive partigrupper. Ledamöterna har själva bidragit till att lyfta frågor för diskussion som rör kommunens långsiktiga ekonomiska planering, samordnings- och verksamhetsfrågor inom bolagen.

Ekonomiutskottet bedömer utifrån ovan angivna insatser ha uppfyllt uppdraget som åligger utskottet.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Kommunfullmäktige, arvoden m m	5 011	5 689	678	5 261	4 168
Verksamhetsutskott, ekonomi	87	79	-8	89	70
Geografiska utskott	1 060	1 058	-2	871	738
Partistöd	4 007	4 006	-1	3 925	4 124
Representation, minnesgåvor, KF's middag	1 521	1 838	317	1 532	1 734
Utbildning förtroendevalda	0	0	0	824	3
Summa	11 686	12 670	984	12 503	10 836
<i>varav kostnader</i>	<i>11 931</i>	<i>12 670</i>	<i>739</i>	<i>12 650</i>	<i>10 837</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>245</i>	<i>0</i>	<i>245</i>	<i>147</i>	<i>1</i>

Kommentarer

Fullmäktige uppvisar ett överskott för helår 2016 om 984 tkr.

Största avvikelsen finns inom arvoden, knappt 700 tkr. Det är arvoden till fullmäktiges ledamöter och gruppleddare som visar överskott gentemot budgeten. Men också minnesgåvor visar överskott, ca 300 tkr. Anledningen är att antal personal som fick minnesgåva var färre än föregående år samt att kostnaden för tillhörande middag blev lägre. Övriga delar inom fullmäktiges budget såsom partistöd och geografiska utskotten visar mycket små avvikelser.

KOMMUNENS REVISORER

Kommentarer från kommunens revisorer

Den kommunala revisionen är ett lokalt demokratiskt kontrollinstrument med uppdrag att främja och granska den verksamhet som bedrivs i kommunen samt pröva ansvarstagandet. Den kommunala revisionen är oberoende och granskar på fullmäktiges uppdrag och därigenom också indirekt för medborgarna. Revisorerna granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionsred all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de revisorer eller lekmannarevisorer som utsetts i olika bolag, stiftelser och förbund även verksamheten i dessa.

Liksom tidigare år konstaterar revisionen att kommunen fortsatt står inför stora utmaningar de närmaste åren gällande stora investeringar och då framförallt C-Linköping, bostadsbyggande (Stångåstaden), skolor och ny simhall. Revisionen ser att den rekryteringsproblematik som tidigare har konstaterats inom vissa verksamheter kvarstår och att det kan medföra risker för framtiden gällande verksamheternas kvalitet och de anställdas situation, så vi följer det arbete som pågår för att lösa rådande och framtida personalbehov.

Revisionen har följt bostadssituationen under årets träffar med nämnder och bolag och konstaterar liksom föregående år ett ökat byggande. Men bostadssituationen i kommunen är fortsatt svår och har bland annat förvärrats i och med placeringar av flyktingar som fått uppehållstillstånd. Bostadsbristen berör flera nämnder och även vårt kommunala bostadsbolag.

Vi har i våra uppdrag som lekmannarevisorer konstaterat att det finns finansiella orosmoln inför framtiden. Behov och önskemål om stora investeringar i kommunens bolag, ett ökat behov av verksamhetslokaler och ett stort underhålls- och ombyggnadsbehov i befintligt fastighetsbestånd får finansiella konsekvenser för de kommunala bolagen, men också konsekvenser för kommunala verksamheter. Vi följer upp detta både i vår roll som kommunens revisorer och i rollen som lekmannarevisorer.

Revisionen har under året följt revisionsplanen för 2016 och träffat alla presidier i kommunens nämnder och styrelse för genomgång av deras verksamheter utifrån ett ansvarsperspektiv. I vår roll som lekmannarevisorer har vi följt de kommunala bolagens arbete på samma sätt. Revisionen har även granskat räkenskaperna i kommunen och utfört granskningar enligt plan. Utifrån vad som framkommit i granskningsarbetet har revisionen under året tagit fram en riskanalys för kommunens nämnder, styrelse och bolag som skall ligga till grund för granskningsarbetet 2017.

Vi revisorer anser att kommunens arbete med den interna kontrollen är viktigt för nämnder och styrelsers ansvarutövande.

Erfarenhetsutbyte med andra revisorer är viktigt för revisionens utveckling och även en del i vår omvärldsbevakning, under året har vi träffat andra revisorer i Sverige i olika sammanhang. Vi har även regelbunden samverkan med Norrköpings revisorer och inom olika nätverk till exempel Östrev.

Under året som gått har en ersättningsrekrytering skett av en medarbetare till revisionskontoret med tillträde den 1 maj 2017. Dessutom har revisionskontoret en tidsbegränsad nystartanställning med lönebidrag från Arbetsförmedlingen. För att höja kvaliteten i revisionsarbetet samverkar revisionskontoret med andra kommunala revisionskontor i Sverige, bland annat införs nu ett gemensamt revisionsstödsystem.

KOMMUNENS REVISORER

Mål- och verksamhetsuppföljning

Revisorernas verksamhetsår följer inte kalenderåret utan avslutas i och med att revisionsberättelserna avhandlas i kommunfullmäktige. Revisorernas redovisning beskriver därför avslutningen av 2015 års granskning och genomförandet av 2016 års granskning i den del som avser kalenderåret.

”Nämndens viktigaste mål”

De övergripande målen är att enligt lagstiftningen och god revisionssed

- lämna tillräckliga och tillförlitliga underlag till revisionsberättelserna som skall ligga till grund för fullmäktiges prövning och beslut i ansvarsfrågan
- lämna tillräckliga och tillförlitliga underlag som skall ligga till grund för lekmanrevisorernas uttalande i granskningsrapporterna avseende bolagen
- ge underlag till förändring och utveckling i verksamheterna.

Indikatorer för måluppfyllelse

- Revisorerna lämnar väl underbyggda revisionsberättelser avseende nämnder och utskott samt granskningsrapporter avseende kommunens bolag.
- Revisionen lämnar revisionsrapporter över genomförda granskningar med angivande av områden som kan/bör förändras och när så är revisionellt möjligt ge förslag till förbättringar.
- Genomförda fördjupade granskningar som ger vägledning i ansvarsutövandet.

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse

- Genomföra risk- och väsentlighetsanalyser för nämnder och kommunens bolag och identifiera områden inom kommunen och dess bolag där riskerna och konsekvenserna av ett förfarande är stora.
- Utifrån risk- och väsentlighetsanalyserna och övrig bedömning av nämnderna och verksamheterna lista önskvärda granskningar och uppföljningar.
- Genom prioriteringar inom listan ta upp de mest angelägna och resursmässigt möjliga granskningarna i revisionsplan.
- Utifrån revisionsplanen bevaka nämnder och styrelser och genomföra förstudier och fördjupade granskningar av kommunens verksamheter och bolag för att undersöka och pröva om verksamheten, styrningen och ekonomin är ändamålsenlig, effektiv och tillförlitlig.
- Uppföljning av kommunens och bolagens interna kontroll.
- Granska kommunens finansiella rapportering och löpande granska rutiner och processer.
- Aktivt informera fullmäktigepresidiet om risker och revisorernas prioriteringar samt kontinuerligt informera kommunfullmäktige om revisionens granskningsinsatser.

Nämndens analys samt bedömning

Revisionen har planerat sin årliga granskning i den revisionsplan som fastställts för 2016. Revisorerna har under 2016 genomfört merparten av planerade granskningar, men även gjort en del förändringar i planen enligt riskanalys. Under 2016 beslutade också revisionen om en ersättningsrekrytering. Osäkerheter om tidsåtgång och kostnader för rekrytering har påverkat antal granskningar som vi kunnat genomföra. Därför har revisorerna senarelagt några granskningar enligt revisionsplan.

Under hösten har risk- och väsentlighetsanalyser för styrelse, nämnder och bolag genomförts. Analyserna utgör grund för revisionsplan 2017.

Målen för 2016 års revision bedöms kunna uppnås genom att vi genomför merparten av de planerade aktiviteterna i revisionsplanen för 2016. De pågår fortfarande granskningar för 2016 års revision vilka kommer att färdigställas innan revisionsberättelserna och granskningsrapporter för 2016 skrivs.

Under våren 2016 summerade revisorerna sina viktiga iakttagelser och bedömningar gällande verksamhetsåret 2015. Granskningsrapporter avseende bolagen behandlades av kommunfullmäktige i mars 2016 och revisionsberättelserna för kommunens nämnder verksamhetsåret 2015 behandlades av kommunfullmäktige i april 2016. Målen för 2015 års revision och lekmanrevision bedöms som uppfyllda. På samma sätt kommer målen för 2016 års revision inte kunna vara helt uppfyllda förrän under våren 2017.

På sikt bidrar revisorernas granskningar till att kommunen får en mer ändamålsenlig och effektiv verksamhet.

KOMMUNENS REVISORER

Jämförelser och verksamhetsmått

Revisorerna diskuterar vilka typer av jämförelser eller verksamhetsmått som är intressanta och säger något om revisionen. De officiella jämförelser som finns att tillgå (t ex Kolada) säger inte så mycket om revisionens verksamhet. Revisorerna håller på att utarbeta jämförelser av den egna revisionen över tid, revisorerna avser även att diskutera dessa med andra kommuner.

Revisionens nettokostnad kronor per invånare och år.

	Utfall	Utfall	Utfall	Utfall
Stad	2012	2013	2014	2015
Eskilstuna	22	18	30	22
Jönköping	28	22	24	24
Linköping	29	27	29	32
Norrköping	30	31	32	36
Västerås	20	23	23	23
Örebro	23	23	20	25
Uppsala	35	32	33	31
Borås	48	44	45	43
Gävle	39	44	43	43
Helsingborg	44	42	41	45

(källa för 2012 – 2015 www.kolada.se)

2015 erhöll revisionen en budgetförstärkning för dels ökade hyreskostnader och dels för att i högre grad uppnå lagstiftarens krav om god revisionssed. Dessutom erhöll revisionen också en budgetförstärkning för dubbla revisorsgrupper, vilket uppstår vid valår, när den gamla revisionsgruppen avslutade sitt arbete våren 2015 och den nyvalda inleder sitt arbete i januari 2015. Därav den ökade kostnaden 2015.

KOMMUNENS REVISORER

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Revision	4 766	4 870	104	4 783	4 036
Summa nettokostnader, tkr	4 766	4 870	104	4 783	4 036
<i>varav kostnader</i>	<i>5 483</i>	<i>5 595</i>	<i>112</i>	<i>5 454</i>	<i>4 534</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>717</i>	<i>725</i>	<i>8</i>	<i>671</i>	<i>498</i>

Kommentarer

Årets överskott består till största delen av lägre kostnader avseende konsultkostnader vid införande av nytt revisionsstödssystem, resekostnader och en prissänkning gällande it och telefoni. Under 2016 har revisionskontoret ersättningsrekryterat. Osäkerheter om rekryteringskostnader har medfört försiktighet att köpa till exempel externa granskningar.

Investeringar

Investeringar, tkr	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Summa investeringar	0	0	0	0	0

Kommentarer

Inga investeringar har gjorts under åren 2014 – 2016.

KOMMUNSTYRELSEN

Nämndens ordförande

2016 var ett spännande och händelserikt år – ett år då viktiga beslut fattades för Linköpings framtida utveckling.

Linköpings befolkningstillväxt är fortsatt stark, arbetslösheten sjunker och näringslivet fortsätter sin starka utveckling. Linköping växer som aldrig förr. Över 1 000 bostäder färdigställdes under året – det har inte skett på de senaste tretton åren! Utvecklingen till att bli en sammanhållen kommun fortsätter – alla Linköpingsbor ska känna att de har förutsättningar för att leva ett meningsfullt och gott liv. Men med växande befolkning kommer också utmaningar. Under de kommande åren måste vi bygga fler förskolor och skolor, fler boenden för äldre och ännu fler nya bostäder. Alla nya Linköpingsbor innebär nya möjligheter för kommunen eftersom vi måste bli fler för att klara bemanningen i all kommunal verksamhet. Dessutom ropar många företag efter mer arbetskraft.

Linköping ska bli landets tredje bästa stad på event- och besöksnäring. Det är därför mycket glädjande att antalet hotellnätter ökar och att det byggs fler hotellrum i Linköping. En starkt event- och besöksnäring ger många ett första jobb och en fot in på arbetsmarknaden. En attraktivare, mer händelserik och levande stad lockar fler till Linköping. Det är bra, vi behöver bli fler för att klara personalförsörjningen och skapa en starkare känsla av identitet i kommunen.

En av våra viktigaste uppgifter är att säkra personalbehovet i kommunen. Genom att stärka medarbetarnas möjligheter till kompetens- och fortbildning tillsammans med bra löneutveckling och goda arbetsvillkor stärks kommunen som arbetsgivare. Men vi ska fortsätta fokusera på personalbehovet. Allt för att Linköping ska ha rätt kompetens som gör att vi klarar det kommunala uppdraget. Detta är en av våra centrala frågor för att säkra en bra välfärd för framtiden.

Näringslivet är starkt och brett i Linköping – men det kan bli bättre. Under året har vi fokuserat på att förbättra kommunens service och bemötande för företagen i Linköpings kommun. Samtidigt har vi antagit en ny upphandlingspolicy som innebär att fler små- och medelstora företag kommer att kunna delta i kommunala upphandlingar. Vi har antagit en ny näringslivsstrategi för att förbättra företagsklimatet i kommunen. Ett starkt näringsliv är viktigt för att utvecklingen i kommunen ska fortsätta gå åt rätt håll.

Det är glädjande att antalet personer som erhåller försörjningsstöd fortsätter minska. Men vi är inte nöjda! Arbetet med att få fler Linköpingsbor känna sig som en del av kommunen fortsätter. Alla som vill och kan ska ha ett arbete att gå till. Det förebyggande arbetet mot extremism och grov kriminalitet fortsätter och behöver bedrivas kraftfullt i samverkan med polisen.

2016 års bokslut visar en stark kommun som växer. Framtidens utmaningar är stora och vi tar oss an dessa med stor ödmjukhet. Vi ska klokt och ansvarsfullt investera för framtiden – för att bygga ett starkt Linköping som håller ihop.

KOMMUNSTYRELSEN

Mål

Linköpings kommun har goda arbetsplatser, där varje medarbetare känner arbetsglädje och stolthet, har inflytande och delaktighet. Innovativt arbete ska främjas för att för utveckla verksamheterna och stärka kommunens attraktivitet som arbetsgivare. Kommunens arbetsplatser ska kännetecknas av jämställdhet, mångfald och goda arbetsvillkor, där medarbetare behandlas lika och ges lika möjligheter att utvecklas. I Linköpings kommun ska medarbetarna ha möjlighet att arbeta heltid eller önskad tjänstgöringsgrad.

Indikator och måltal för måluppfyllelse

- Linköpings kommuns Attraktiv Arbetsgivarindex (AVI).
  - Måltal: Ska öka i förhållande till 2014 års värde som uppgår till 111 poäng
  - Utfall: Är ej tillgängligt, presenteras senare under våren 2017
- Kvinnor i chefsbefattning
  - Måltal: Ska öka i förhållande till 2014 års personalbokslut
  - Utfall: Balanstalet för 2016 är 0,93 vilket är en ökning med 0,04 jämfört med 2014
- Heltidsanställning
  - Måltal: Ska öka i förhållande till 2014 års personalbokslut
  - Utfall: Andelen heltidsanställningar är 79,2 % vilket är en ökning med 1,5 % jämfört med 2014
- Tjänstgöringsgrad
  - Måltal: Ska öka i förhållande till 2014 års personalbokslut
  - Utfall: Den genomsnittliga sysselsättningsgraden är 95,2% vilket är en ökning med 0,5 % sedan 2014
- Andel chefer med utomnordiskbakgrund
  - Måltal: Ska öka i förhållande till 2014 års personalbokslut
  - Utfall: Andelen chefer med utomnordiskbakgrund är 0,28 vilket är detsamma som värdet 2014

Målet är delvis uppfyllt.

HÅLLBARHET O KOLDIOXIDNEUTRALITET

Koppling till majoritetens mål för Linköping:

Mål nr 5. En ekologiskt hållbar kommun.

Indikator och måltal för måluppfyllelse

- Andel biogas som drivmedel i kommunens bilpool.
  - Måltal: 70 %.
  - Utfall: För de fordon i bilpoolen som drivs av biogas har andelen biogas ökat så att den ligger på ca 80 %. Anledningen är sannolikt att biogasbilarna numera förbrukar biogas i första hand och först när den är slut övergår bilen till bensin.
- Andelen som använder E-möten
  - Måltal: Ska öka jämfört med 2015.
  - Utfall: 2015 hade kommunen 401 användare och 2016 var det 559.
- Öka effektivitet och minska pappersanvändning genom att stegvis övergå till e-arkivering
  - Måltal: Implementering av upphandlat system.
  - Utfall: Systemet är upphandlat och installerat. Två pilotprojekt pågår.

Målet är uppfyllt.

SERVICE, TILLGÄNGLIGHET O DELAKTIGHET

Kommuninvånarna ska uppleva att kontakten med Linköpings kommun ska präglas av högklassig service och tillgänglighet och vår kommunikation ska aktivt bidra till insyn, påverkan och dialog.

Indikatorer för måluppfyllelse

- Deltagande i SKL:s webbplatsundersökning – målvärden utarbetas under 2015
  - SKL:s webbplatsundersökning gjordes om av SKL helt under 2016 och undersökningen genomfördes som dels en självskattning av respektive kommun och dels ett test av webbplatsernas interna sökmotorer. Resultatet från undersökningen 2016 är därför inte helt jämförbart men det visar att Linköpings kommun fortfarande ligger högt rankad i landet.
- Strategiska mätpunkter via Google Analytics, mätpunkter utarbetas under 2015
  - Eftersom den externa webbplatsen byggdes om helt maj 2015-maj 2016 är inte tidigare mätningar jämförbara. Nya mätpunkter tas fram under 2017.
- Minst två strategiska mått ska tas fram för filmkanalen Linköping Play för vidare uppföljning
  - Strategiska mått som följs upp är antal filmvisningar totalt i Linköping Play och antal visningar av kommunfullmäktiges sammanträden, i Linköping play och på Facebook. 2016 var det totala antalet filmvisningar 220 774, varav filmerna i den digitala årsredovisningen stod för en betydande del. Kommunfullmäktiges sammanträden fick sammanlagt 1 222 visningar i Linköping Play och 8 579 visningar vid live-sändning på Facebook.
- Användartester inom webb- respektive e-tjänsteutveckling ska utnyttjas vid minst ett tillfälle vardera
  - Användbarhetstester genomfördes med fyra olika målgrupper i samband med webbprojektet linkoping.se Next generation 2015-2016.
- Kundenkät på Medborgarkontoren
  - Medborgarkontoret genomförde i slutet av 2015 en undersökning riktad till besökare vid informationsdisken. Antalet som besvarade enkäten var 280 personer och syftet var att öka kunskapen om deras upplevelse vid besöket. Frågorna handlade om bemötande, tillgänglighet och faktisk hjälp med själva sakfrågan. En klar majoritet anser att de får ett bra bemötande och är nöjda med den hjälp de får vid besöket.
- Handlingsplaner för respektive område inom stadsdelssamordning ska tas fram
  - En viktig beståndsdel i stadsdelssamordningen i såväl Berga som Skäggetorp är de kommunala nätverk som har bildats med företrädare för samtliga förvaltningar. Stadsdelssamordningarna har tillsammans med dessa samt i samarbete med såväl kommunala aktörer som övriga aktörer i respektive område lagt en handlingsplan med bl a gemensamma aktiviteter och temadagar.
- Införande av E-arkiv, måltal tas fram
  - Måltal: E-arkivet är upphandlat och installerat, nu påbörjas de två pilotprojekten.
  - Målet är uppfyllt. Systemet upphandlades och installerades under 2016 samt att två pilotprojekt har startat där två olika system ska leverera information som ska arkiveras i systemet.
- Medborgarförslag/E-petition
  - Måltal: Medborgarförslagen har Linköpings kommun beslutat att avskaffa och istället infört e-petition som i kommunen kallas Linköpingsförslaget.
  - Målet är uppfyllt. I början av året infördes Linköpingsförslaget och samtidigt så avslutades möjligheten att lämna medborgarförslag.

Målet är delvis uppfyllt.

KOMMUNSTYRELSEN

Verksamhetsuppföljning

Viktiga händelser/förändringar

Under våren genomfördes en organisationsförändring och verksamheten fick ett utökat uppdrag med ett tydligare fokus på kompetensförsörjning, arbetsgivarens arbetsmarknadsåtagande och ide och innovations system. Den personalstrategiska verksamheten inkluderat HR verksamhet och Förhandling har startat ett nytt arbetssätt utifrån följande fokusområden: Kompetensförsörjning, Attraktiv arbetsgivare, Arbetsmarknad, Digital arbetsmiljö, Regional samverkan samt Förebyggande och Främjande arbetsliv. I samtliga områden pågår flertalet större projekt i nära samverkan med förvaltningsarna. Exempelvis inom Främjande och förebyggande arbetsliv har verksamheten implementerat arbetsmiljöverkets förtätningsssamling för organisatorisk och social arbetsmiljö. Inom attraktiv arbetsgivare pågår ett intensivt arbete med att utveckla kommunens arbetsgivareerbjudande utifrån hela medarbetarlivscykeln och inom området arbetsgivarens arbetsmarknadsåtagande pågår ett projekt i syfte att öka och skapa en medveten strategisk fördelning för mottagandet av personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder och elever/studenter i praktik.

Andra viktiga händelser är arbetet med att ta fram en handlingsplan för hur rätt till önskad sysselsättningsgrad ska kunna införas och utveckla informationen kring tjänstepension och försäkringar. Som en följd av kompetensutvecklingsprogrammet och förvaltningarnas handlingsplaner samt avsatta medel för kompetensförsörjning har ett antal akademier och program samt utveckling av karriärtrappor påbörjats. Några pilot program har genomförts under året och utvärderats. Inom området jämställdhet och mångfald har fokus varit att utveckla kommunens rekryteringsprocess inriktat på urval och personliga kompetenser samt genomföra ett antal aktiviteter för att öka andelen chefer med utomnordisk bakgrund. Grupper av anställda har genomgått en HBTQ utbildning.

Linköpingsförslaget infördes den 1 februari 2016. Kommunledningskontoret tar emot, publicerar och fördelar förslagen till ansvarig förvaltning. Respektive förvaltning har sedan i uppgift att lämna kontinuerlig återkoppling och förmedla ställningstagande eller beslut för publicering på kommunens webbplats. Totalt har det t o m den 20/12 -16 kommit in 259 förslag, varav 69 st inte bedömts vara Linköpingsförslag enligt uppsatta kriterier. Tillämpningsanvisningar, instruktioner och kommunikationsplan har tagits fram. Samverkan om social oro och våldsbejakande extremism sker löpande enligt samverkansmodellen som togs fram av västerorts polismästardistrikt. Dessa veckovisa möten sker på torsdagar och har social oro samt våldsbejakande extremism på agendan. Under året arrangerades en spridningskonferens i Linköping med den nationella samordnaren. Underlag är framtagna för markeringsmedel med inriktning på extra insatser för spridandet av kunskap avseende våldsbejakande extremism, där rekrytering slutförts i slutet av 2016.

Upphandlingspolicy, -riktlinjer och rutiner, där det bland annat framgår hur och när det är lämpligt att ställa olika krav med hänsyn till aspekter som sociala, miljö, små och medelstora företag, innovation etc, har fastställts av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen under hösten 2016. Upphandlingsplanen för kommun togs fram under våren 2016 och överlämnades till Upphandlingscenter. Planen uppdateras kontinuerligt. Utöver detta har ett nätverk bildats inom koncernen avseende skapa nya jobb genom social hänsyn i upphandlingar. Nätverket har ett nära samarbete med Arbetsförmedlingen. Dessutom har arbetet med att införa samordnad varudistribution påbörjats. Syftet är bland annat att underlätta för små och medelstora företag att bli leverantör åt Linköpings kommun och att minska miljöpåverkan.

Inom marknadsföring - stadens attraktivitet har en rad aktiviteter genomförts under året, både lokalt, regionalt och nationellt: ansökan om att bli Årets Studentstad, vilket vi blev för 2016/2017, radiospotar i Stockholm där en växande arbetsmarknad, närhet till vår internationella flygplats samt hög livskvalitet lyftes fram. En film som profilerar Linköping har tagits fram samt en film som lyfter Linköping som Årets Studentstad. Dessutom har nya ljustavlor på Linköpings flygplats producerats. Genom strategisk marknadsföring i samverkan med kommunens helägda bolag, ska Linköping framstå som ledande inom flera sektorer regionalt, nationellt och internationellt. Lokala marknadsföringskanaler ska användas för effektiv lokal förankring. Begränsade ekonomiska förutsättningar anger ambitionsnivån av marknadsföring av Linköping nationellt. Linköpings kommun deltar tillsammans med kommunens bolag på flera nationella och internationella arenor. Två av dessa är Transportforum, Nordens största konferens för transportsektorn, och Business Arena Stockholm, Nordens ledande mötesplats för beslutsfattare inom fastighets- och samhällsbyggnadssektorn.

Inom ramen för projektet ”Handslag med näringslivet” arbetar kommunen nu med större företag i Linköping för att uppnå målet ett koldioxidneutralt Linköping. Ett första möte har avhållits och ett nytt möte genomförs under vintern 2017. Syftet är att företag och kommun gemensamt ska identifiera insatser som näringslivet kan genomföra för att reducera CO₂-utsläpp.

Dialogunderlag för Linköpings mötesplatser och Arkitekturprogram för Linköpings innerstad beslutades av KS i juni. Samråd är genomfört. Arbeta med att ta fram dialogunderlag för Trafikplan för Innerstaden pågår, beslut beräknas i KS 14 mars 2017. Informations och internutbildningstillfällen kring LinGISWebb har delvis genomförts. Under 2016 har hittills 5 nyhetsbrev publicerats på Linweb. Sex användarmöten med representanter från kommunens bolag och förvaltningar har hållits. Utbildningar planeras till februari 2017 när GIS-samordnare är på plats.

På nationell nivå pågår flera initiativ för att släppa geodata fritt i samhället. Statliga Lantmäteriet driver frågan hårt, och de statliga kartproducerande verken har tagit steg under 2016 i denna riktning. Samhällsekonomiska analyser visar tydligt att det är en god affär för samhället att släppa geodata fritt. Idag hämmas digitaliseringen bland annat av detta faktum. Under 2017 kommer frågan sannolikt att behandlas i kommunen. Konsekvensen för kommunen är en ökad kostnad för geodataproduktion och distribution, vilket kompenseras genom att bättre nyttjande, effektivare processer och nya möjligheter för näringslivet.

Avdelningen för Personal och Kompetensförsörjning bidrar till flera av majoritetens övergripande mål men störst fokus ligger på mål 9. *"En kommun med bra arbetsvillkor"* och de viktigaste utmaningar som finns kopplat till att uppnå det inför 2017 är;

- **Kompetensförsörjning/attractiv arbetsgivare**
Avdelningen har uppdraget att stödja förverkligandet av Kompetensförsörjningsprogrammet som är ett strategiskt kommunövergripande styrdokument som gäller för samtliga arbetsplatser inom Linköpings kommun. Där är vårt gemensamma arbete med att bygga ett starkt arbetsgivarvarumärke en avgörande faktor. Att vi kan behålla och rekrytera personal med rätt kompetens kommer att vara av avgörande betydelse för kvalitén i verksamheterna och en stor utmaning för kommunen som arbetsgivare.
- **Jämställdhet och Mångfald** - Personalstrategiska verksamheten har uppdraget att styra och stödja förvaltningarna i arbetet med jämställdhet och mångfald utifrån ett arbetsgivarperspektiv, att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter. Att fortsätta stödja våra arbetsplatser och skapa förutsättningar för dem att kännetecknas av jämställdhet, mångfald och goda arbetsvillkor, där medarbetare behandlas lika och ges lika möjligheter att utvecklas är en mycket viktig utmaning.
- **Arbetsmarknad för kommunen som arbetsgivare** - Som stor arbetsgivare är vi beroende av att ha personal med rätt kompetens för att hålla en hög kvalitet i verksamheten både nu och i framtiden. Personalstrategiska verksamheten ska sätta strukturer och arbeta för att möjliggöra att kommunen som arbetsgivare kan ta sitt hållbarhetsansvar och via arbetsmarknadsinsatser bidra till såväl vår egen samt välfärdssektorns kompetensförsörjning. Ytterligare en aspekt i arbetsgivarrollen är att möjliggöra för medarbetare att ta ett eget ansvar i hållbarhetsfrågor.
- **Hållbart arbetsliv** - Personalstrategiska verksamheten har uppdraget att styra och stödja förvaltningarna i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Arbetsmiljöarbetet innefattar främjande, förebyggande och rehabiliterande planer och insatser. Utvecklingen av ohälsotalen och ökat fokus på organisatorisk och social arbetsmiljö kräver ökat stöd till verksamheterna. Att fortsätta skapa förutsättningar för goda arbetsplatser, där varje medarbetare känner arbetsglädje och stolthet, har inflytande och delaktighet kommer vara i fokus.
- **Önskad sysselsättning** - Att ta fram en handlingsplan och utveckla metoder och arbetsätt som möjliggör för medarbetare i Linköpings kommun att erhålla önskad tjänstgöringsgrad är ett led i att vara en attraktiv arbetsgivare och verka för en god mångfald och jämställdhet. Detta är en viktig utmaning inför 2017.

KOMMUNSTYRELSEN

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Politik, gemensamma avgifter	44 957	48 724	3 767	25 273	34 000
Administration och säkerhet	118 823	118 692	-131	122 251	116 064
Mark- och översiktsplanering	11 767	12 355	588	10 197	9 615
Näringsliv	37 946	35 854	-2 092	36 961	62 618
Ekonomi	37 631	43 429	5 798	12 550	26 535
Kommunikation	65 158	70 494	5 336	39 769	33 901
Personal	39 477	43 524	4 047	28 554	36 975
Utveckling	0	0	0	25 575	24 695
Nämndens verksamhet	-2 423	0	2 423	-805	-1 444
Återbetalning AFA-medel	0	0	0	-38 747	0
Summa	353 335	373 072	19 737	261 576	342 959
<i>varav kostnader</i>	<i>408 390</i>	<i>401 225</i>	<i>7 165</i>	<i>355 233</i>	<i>397 585</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>55 055</i>	<i>28 153</i>	<i>26 902</i>	<i>93 657</i>	<i>54626</i>

Kommentarer

Utfall för kommunstyrelsen 2016 är 19,7 mnkr i överskott inkl uppdragsfinansierad verksamhet. Överskotten återfinns framförallt inom verksamhetsområdena, ekonomi, kommunikation och personal.

Överskottet inom ekonomi beror på fastighetsförsäljningar, överskott inom IT och upphandlingsverksamhet. Avvikelsen gällande fastighetsförsäljning beror på att det inte finns någon budget för intäkten utan hela försäljningen blir ett överskott. För 2017 finns belopp budgeterat för fastighetsförsäljning. Överskott på utvecklingsprojekt har uppstått med anledning av att en tjänst varit vakant under hela 2016 och utvecklingsprojekten har inte kunnat bedrivas som planerat. De ej genomförda projekten har inte haft någon inverkan på den ordinarie verksamheten. Under året har en ny uppdrags- och ersättningsmodell för upphandlingsverksamheten införts, vilket har inneburit att verksamheten inte förbrukat alla tilldelade medel. Alla upphandlingar som planerats har genomförts.

Kommunikation och hållbarhet visar överskott främst inom miljöstrategiskt arbete och Trygghet och brottsförebyggande, mindre avvikelser för övrigt. Kostnader för marknadsföring uppvisar ett mindre överskott då extra marknadsföringsaktiviteter genomfördes med anledning av att Linköping blev utsett till Årets Studentstad. Det Miljöstrategiskt arbete i form av energirådgivning visar överskott och anledningen är att tidigare utbetalda medel har återförts till verksamheten 2016 efter ha legat på balanskonto som överskott från tidigare år. Det är med andra ord medel från tidigare års projekt som inte har utnyttjats, vilket lett till minskade kostnader 2016. Även budget för trygghet och brottsförebyggande arbete visar överskott. Anledningen är delvis att tidigare stöd till föreningen Unga kris med beslut i kommunstyrelsen har upphört på grund av att föreningen är i vila. Inom personal är det som tidigare 100 projektet som gör stort överskott, detta på grund av färre antal deltagare i projektet. Även utvecklingsmedel och budget för Idé och innovationssystem visar överskott.

Övriga delar visar mindre avvikelser förutom verksamhetsområde, politik, gemensamma avgifter. De delar som visar överskott är sådant som ingår i sparbetet till 2017. De uppdragsfinansierade verksamheterna gör överskott med 2,4 mnkr. Anledningen till överskottet är framförallt vakanser och ej tillsatta tjänster. Det underskott som redovisas finns under näringsliv, anledningen är återstående medfinansiering till renovering av banan på Linköping City Airport. För detta fanns ingen budget under 2016.

Prognosen visade vid oktoberuppföljningen ett överskott med 18,7 mnkr. Jämfört med den prognosen är förändringen till det preliminära årsbokslutet 1,8 mnkr. Det samlade överskottet bedöms inte påverka 2017. Belopp som tidigare har visat överskott ingår i del av sparpaket till budget 2017, bland annat olika utvecklingsmedel och kapitalkostnader.

KOMMUNSTYRELSEN

Investeringar

Investeringar Belopp tkr	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Kommunstyrelsen					
Mark o byggnader* 1).	150	8 340	8 190	10 640	7 260
It-utveckling, digitala skärmar	1 164	1 000	-164	1 294	6 128
Idrotts- o friluftsanläggningar	0	0	0	318	3 518
Diverse investeringar	128	0	-128	1 020	540
Renovering/byte av tak stadshuset* 2).	3 622	3 700	78	5 293	0
Aktier, Scenkonstbolaget (KF 150428 § 176) samt Delphinarium (KS 150625)	0	0	0	4 324	0
Renovering KF-salen	0	0	0	5 686	0
Vidingsjö* 3).	0	2 000	2 000		
Resursmedel	0	1 625	1 625	0	0
Strategisk markreserv	0	6 660	6 660	0	0
Uppdragsfinansierad vht					
Kontorsmöbler	311	0	-311	0	97
Summa investeringar	5 375	23 325	17 950	28 575	17 544
<i>varav utgifter</i>	<i>5 375</i>	<i>23 325</i>	<i>17 950</i>	<i>28 575</i>	<i>17 544</i>
<i>varav inkomster</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

*1). - Tilläggsanslag enligt KF, 2016-10-25 §385 och 2016-11-22 §449

*2). - Enligt KS, 2016-02-09 §39, 2016-03-01 §64

*3). - Enligt KS, 2016-08-23 §272

Kommentarer

Renoveringen av stadshusets tak är slutförd, till det har det funnits överflyttade medel från 2015, KS 2016-02-09 § 39 och utökats enligt 2016-03-01 § 64. Medborgarkontoret har köpt in nya möbler till det nya kontoret i Berga och mindre övriga inventarieinköp. Nya digitala informationsskyltar har installerats som ersättning för tidigare informationstavlor vid E4:an. De inköpen har skett genom ordinarie investeringsbudget.

Beviljade medel för markinköp har inte genomförts utan endast handpenning är betald på ett av köpen. Till de köpen har det beviljats extra medel enligt KF 2016-10-25 § 385 och 2016-11-22 § 449. Likaså har fullmäktige fattat beslut om köp av Vidingsjö motionscenter, KS, 2016-08-23 § 272. De 8 340 tkr för markinköp och ytterligare 2 000 tkr för Vidingsjö, begärs överflyttade till 2017.

KOMMUNSTYRELSENS ANSTÄLLNINGSMYNDIGHET

Kommentarer från förvaltningschef

2016 har Linköpings kommun haft stora utmaningar där flyktmottagandet varit en av dem. Olika boendeformer för de nyanlända har etablerats och ett viktigt arbete med integration har genomförts. Linköpings kommun är en stad i stark utveckling såväl när det gäller befolkningstillväxt, etableringen av nya företag, viktigt besöksmål, framväxandet av nya stadsdelar och stora byggprojekt. Vallastaden är ett stort och innovativt samhällsbyggnadsprojekt. Här skapas en socialt och ekologisk hållbar stadsdel med utbud som universitet, idrotts- och fritidsverksamheter, boende, handel och service. C Linköping är ett av de mest omfattande samhällsbyggnadsprojekten i Linköpings historia och arbetet har startat med succesiv utbyggnad av en ny stadsdel. Studentlivet i Linköping utvecklas hela tiden och kommunen är en viktig aktör och samarbetspartner med universitetet och studentkåren.

Kompetensförsörjningsutmaningen är en av kommunens största utmaningar. En viktig ingrediens i att klara utmaningen är nya sätt att organisera och nya sätt att arbeta, att identifiera kompetenser som är osynliga, att kompetensutveckla redan befintlig personal och att arbeta annorlunda med rekrytering och bemanning. Ett förberedelse arbete har genomförts på anställningsmyndigheten som handlar om vilket ansvar som arbetsgivaren ska ta för arbetsmarknadsanställningar. Hela anställningsmyndigheten arbetar aktivt med olika aktiviteter för hela medarbetarens livscykel allt från att attrahera, rekrytera, introducera, utveckla och behålla samt hitta vägar vidare i sin anställning. Kompetensförsörjningsprogrammet som beslutades 2015 har fått stor genomslagskraft och samtliga förvaltningar arbetar utefter sina handlingsplaner. Olika kommungemensamma akademier har tagits fram från Personalstrategiska verksamheten såsom administratörs akademi, specialist akademi och karriärtrappa för undersköterska. Arbetet med ide och innovations strategi fortlöper och ska utvärderas första tertialet 2017. Anställningsmyndighetens olika förvaltningar har påbörjat ett processinriktat arbetssätt. Flera av förvaltningarna har tagit fram modeller för mentorskap och anställt senior advisors.

Linköpings kommun har genomfört medarbetarundersökning på samtliga verksamheter första tertialet 2016. Handlingsplaner har tagits fram på varje förvaltning.

Chefers förutsättningar och chefers arbetsmiljö har varit i fokus på samtliga förvaltningars agenda under året. Chefers förutsättningar att kunna styra, leda och följa upp sin verksamhet avgörs till del av antal underställda medarbetare per chef. Detta varierar i hög grad inom Kommunstyrelsens anställningsmyndighet där Utbildningsförvaltningen har ett genomsnitt på 44 medarbetare per chef och Omsorg och äldreförvaltningen har ett genomsnitt på 6 medarbetare per chef. Denna variation hänger såklart samman med verksamhetens karaktär och i vilken omfattning chefen också är specialist eller har chefskapet som sitt huvuduppdrag. I sammanhanget kan nämnas att andelen som fyller 65 år inom ledningsarbete är drygt 5 % för hela kommunen under perioden 2017-2018.

Det är viktigt för den framtida kompetensförsörjningen att identifiera vilka kompetenser som finns i verksamheterna och tillse att karriärvägar och kompetensutvecklingsmöjligheter planeras och synliggörs. Detta är inte minst viktigt för att behålla redan anställd personal inom anställningsmyndigheten. Den totala sjukfrånvaron har ökat något under året. Samtliga förvaltningar inom anställningsmyndigheten arbetar aktivt med kommunens åtgärdsplan för att minska ohälsa och arbeta förebyggande och främjande.

Under året har anställningsmyndigheten lämnat ett överskott på drygt 10 mnkr vilket huvudsakligen förklaras av vakanta tjänster.

KOMMUNSTYRELSENS ANSTÄLLNINGSMYNDIGHET

Mål

Linköpings kommun har goda arbetsplatser, där varje medarbetare känner arbetsglädje och stolthet, har inflytande och delaktighet. Innovativt arbete ska främjas för att för utveckla verksamheterna och stärka kommunens attraktivitet som arbetsgivare. Kommunens arbetsplatser ska kännetecknas av jämställdhet, mångfald och goda arbetsvillkor, där medarbetare behandlas lika och ges lika möjligheter att utvecklas.

Indikatorer och aktiviteter för måluppfyllelse gemensamma för ks anställningsmyndighet

- Indikatorer för måluppfyllelse
- Insatser i handlingsplanen för kompetensförsörjning ska vara planerade för perioden 2016-2017
- Utfall: Insatser pågår eller har påbörjats

Utfall: Samlade målet är uppfyllt

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

- Insatser i handlingsplanen för kompetensförsörjning ska genomföras
- Utfall: De flesta av årets planerade aktiviteter i handlingsplanen för personal- och kompetensförsörjning är genomförda. Arbetet med att införa ett processororienterat arbetssätt fortlöper enligt plan. En utbildning för samtliga medarbetare i att arbeta med ett processororienterat arbetssätt har genomförts, processledare har utsetts och alla chefer kommer att få en fördjupad utbildning inom ämnet under våren.

UTBILDNINGSFÖRVALTNING

- Insatser i handlingsplanen för kompetensförsörjning ska genomföras
- Utfall: Pågår

SOCIALFÖRVALTNING

- Insatser i handlingsplanen för kompetensförsörjning ska vara planerade för perioden 2016-2017
- Utfall: Insatser är planerade och merparten av dessa pågår eller har påbörjats.

MILJÖ- OCH SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNING

- Insatser i handlingsplanen för kompetensförsörjning ska vara planerade för perioden 2016-2017
- Utfall: Förvaltningen har planerat insatser utifrån den beslutade kompetensförsörjningsplanen.

KULTUR- OCH FRITIDSFÖRVALTNING

- Genomförda satsningar avseende kompetensutveckling ska öka
- Utfall: Förvaltningen har uppmuntrat till och genomfört flera kompetensutvecklingsinsatser, såsom förvaltningsinterna satsningar (ex värdegrundsarbete, identitet och kärnvärden, utbildning inom kommunens lönebildningsprocess samt IT-system), interna kommunala utbildningar (medarbetarakademin, ledarskapsakademin, Vinna vinna-utbildningen m m), samt studieresor, externa kurser och konferenser. Under hösten har utbildning inom jämställdhetslagstiftningen genomförts för hela förvaltningen. Utbildningen bestod av två delar, varav en obligatorisk del för hela förvaltningen, en fördjupad del för resultatenheterna.

OMSORG- OCH ÄLDREFÖRVALTNING

- Arbeta fram en strukturerad modell för mentorskap samt anställa senior advisors
- Utfall: Insatser är planerade och merparten av dessa pågår eller har påbörjats.

KOMMUNSTYRELSENS ANSTÄLLNINGSMYNDIGHET

Verksamhetsuppföljning

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING

Under första tertiet 2016 har planering för verkställande av ny organisation för kommunledningskontoret intensifierats och 2016-04-01 genomfördes förändringen. Den bestod i första hand av att fem avdelningar blev fyra och ett antal verksamheter flyttades organisatoriskt inom kommunledningskontoret. Ett tillika uppdrag som biträdande kommundirektör tillsattes i syfte att vara ett stöd till kommundirektören i genomförandet av ny organisation samt nytt process inriktat arbetssätt. Under våren togs en projektbeskrivning för det processinriktade arbetssättet fram och beslutades. Direkt efter sommaren påbörjades arbetet där processledare och processmedarbetare utsågs att arbeta igenom processerna; Service och bemötande samt Smart förvaltning. En tydlig förvaltningsledning för KLK påbörjade ett utvecklingsarbete i syfte att skapa en större samhörighetskänsla mellan avdelningar inom kontoret, synliggöra kompetens och kvalitetssäkra olika uppdrag och processer så att dessa blir effektiva, ändamålsenliga och flexibla.

Utifrån medarbetarundersökningens resultat har en handlingsplan tagits fram i augusti 2016. Samlingsbilden av resultatet visade på att förvaltningen har en positiv trend på flera områden. Styrkorna fortsätter vara inom områdena engagemang, information och ledarskap. Resultatet påvisade en utvecklingspotential inom område arbetsorganisation, effektiva arbetsrutiner. Prioriterade aktiviteter som har genomförts i handlingsplanen är att ta tillvara på utvecklingsmöjligheter genom utbildning och deltagande i processorienterat arbetssätt och deltagande i specialist utbildning. Förvaltningen har också påbörjat en medveten gemensam kompetensutveckling för samtliga chefer i syfte att skapa en helhet för chef och ledarskap och medarbetarskap. Alla avdelningar har också påbörjat ett arbete med olika värderingsövningar och förhållningssätt inom jämställdhet och mångfald. Ett antal rekryteringar har genomförts på Kommunledningskontoret under året och sökbilden för tjänsterna har i de flesta fall varit god. Förvaltningen behöver uppmärksamma sin framtida chefsförsörjning och arbetet med karriärvägar både för den som vill ha en väg framåt som chef eller som specialist. De flesta av årets inplanerade aktiviteter i handlingsplanen för kompetensförsörjning är genomförda. Stressindex har ökat något i relation till medarbetarenkäten 2016 och det är ett viktigt observandum framåt. Ny kommundirektör tillträdde november 2016. Kommundirektören har initierat en fortsättning med att kvalitetssäkra styrning, ledning och organisation genom tydliggörande av uppdrag och roller inom förvaltningen. Syftet med nästa steg är framför allt att hitta möjligheter för direktörerna inom kommunledningskontoret att kunna arbeta strategiskt och kommunövergripande samt att finna möjliga lösningar på hur kommundirektören kan avlastas i sitt uppdrag i valda delar samt att fokusera på utmaningar och vilka eventuella nya kompetenser som det krävs för att möta dessa 2017 och framåt.

UTBILDNINGSFÖRVALTNING

Under andra tertiet 2016 har de första stegen i införande av en ny ledningsorganisation genomförts. Nya chefer har börjat i uppdragen som skolchef med ansvar gymnasieskola och vuxenutbildning resp. chef arbetsmarknad och integration. Övriga chefsuppdrag i förvaltningsledningen har revideras under andra halvåret 2016. Syftet med den nya ledningsorganisationen är att med utgångspunkt i av kommunfullmäktige fastställt styr- och ledningssystem utforma en ledningsorganisation för en sammanhållen förvaltningsledning som svarar upp mot de krav som följer med såväl god interaktion i politisk styrning som professionell ledning av verksamhet. Den största utmaningen de kommande åren är att bemanna våra förskolor och skolor med utbildad personal. Obalansen mellan examinerade lärare från högskolor och avgång från läraryrket är stor och kommer att öka ytterligare under de kommande tre – fyra åren. Vid en analys ger de volymeräkningar som gjorts att det är ca 550-600 medarbetare per år som behöver rekryteras och utifrån skolverkets prognoser om underskott så är det ca 150 tjänster per år av dessa som inte kan besättas med rätt kompetens. Hittills har Linköpings skolor i huvudsak lyckats i bemanningsplaneringen och andelen legitimerade lärare är fortsatt hög. Prognosen är dock att situationen i skolan kommer att förvärras de närmaste åren. Detta kan leda till att nämnderna inte kan utföra sina uppdrag och nå sina mål. Det svåra bemanningsläget har dock en märkbar påverkan på rektorers arbetsbelastning och en översyn görs av rekryteringsprocessen för att effektivisera processen och underlätta arbetssituationen för cheferna.

Inom förskolan är bristen på utbildade medarbetare mer akut. Det råder stor brist på förskollärare samtidigt som en gynnsam arbetsmarknad i Linköping även bidrar till stora svårigheter att rekrytera barnskötare. Även här kommer glappet mellan examinerade förskollärare och huvudmännens behov av rekryteringar att öka. För att stärka barnskötarnas kompetens kopplat till förskolans pedagogiska uppdrag genomförs en pilotutbildning med start våren 2017. Ett projekt har påbörjats rörande uppdrag och bemanning i förskolan för att förbättra arbetsmiljön och öka förskolans attraktivitet. Lärarlönelyftet infördes under hösten vilket är en satsning från regeringen för att öka attraktiviteten genom att höja lönenivån för läraryrket.

Fördelningen skedde individuellt utifrån föreskriftens regler till det maximala antal lärare m fl som lyftet kunde fördelas till. Lärarlönelyftet medförde inledningsvis viss negativ påverkan på arbetsmiljön. Det har dock inte hittills medfört negativ påverkan på personalomsättning. Utbildningsförvaltningen avser att, i den mån det är ekonomiskt möjligt, vidta åtgärder under 2017 i de delar där lärarlönelyftet bidragit till en oönskad påverkan på lönestrukturen.

SOCIALFÖRVALTNING

Socialförvaltningens visar överskott i årsbokslutet ett vilket är beklagligt och har till konsekvens att socialnämndens uppdrag inte utförs enligt gällande lagstiftning. Förvaltningens största uppgift är att besätta alla vakanta tjänster så att medarbetarna får förutsättningarna att utföra socialtjänstens lagreglerade myndighetsuppdrag. En stor anledning till förvaltningens svåra rekryteringsläge är att kommunens socialsekreterarlöner har halkat efter markant i jämförelse med övriga kommuner i regionen och nationellt. Förvaltningens avdelningar har med anledning av vakanser och svårigheter att rekrytera personal anlitat en del personal från bemanningsföretag, vilket varit kostsamt och belastat budgeten. En ytterligare orsak är att beviljade medel för personalförstärkning inom avdelningen äldre och funktionsnedsatta ej har erhållits i kommunbidraget trots att tjänsterna tillsatts efter hand under hösten sedan beslutet fattades i KS i juni. Rekryteringssvårigheter är även ett stort problem framåt för förvaltningen då det råder stor brist på erfarna socialsekreterare och konkurrens om denna personal är stor mellan kommunerna. Risken finns att förvaltningen fortsatt måste anlita bemanningsföretag för att lösa arbetssituationen med fler anmälningar om barn som far illa. Institutionen för vård och omsorg, IVO, har förelagt kommunen ett vite om 2 mnkr till juni 2017 om socialförvaltningen inte kan säkerställa att handläggningen av ärenden kommer att kunna ske inom lagstadgad tid.

MILJÖ- OCH SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNING

Linköping står inför spännande utmaningar. Många vill flytta till kommunen och företag ser möjligheter att etablera sig och växa samtidigt som levnadsmönster förändras. Allt detta ställer höga krav på stadsplanering och byggnation så förvaltningen måste möta upp mot detta. Därför betonas den strategiska ledningen, kundperspektivet, kundnyttan och delaktighet, ett processinriktat arbetssätt och starkt kvalitetsarbete. En förutsättning för planering av det bostadsbyggande som förväntas och för att uppnå de politiska målen, är att förvaltningen har den kompetens som uppdragen och projekten kräver. Kompetensförsörjning är en stor utmaning och förvaltningen måste vara en attraktiv arbetsgivare både ur perspektivet behålla medarbetare samt attrahera nya. Förvaltningen har ett kontinuerligt rekryteringsbehov och det är många tjänster som är svårrekryterade då konkurrensen är hård från både privata marknaden och andra arbetsgivare inom offentlig sektor. De många komplicerade arbeten som nu utförs inom verksamheten gör också att våra medarbetare blir ännu mer attraktiva för andra arbetsgivare och vi behöver agera proaktivt med tanke på kommande pensionsavgångar och annan extern rörlighet. Linköpings kommun måste på olika sätt möta upp i konkurrensen genom att vara en attraktiv arbetsgivare. I vår handlingsplan för personal- och kompetensförsörjning för perioden 2015-2018, finns att antal aktiviteter som vi fortsätter arbeta med under kommande år. Vi ser bland annat över att kompetens används på rätt sätt, att vi utnyttjar modern teknik och vi arbetar aktivt med ambassadörskap. Förvaltningen kommer även att fortsätta att arbeta med hållbart ledarskap.

KULTUR- OCH FRITIDSFÖRVALTNING

Förvaltningen har stått inför flera större kommande uppdrag och utmaningar. För att kunna möta dessa har en översyn av förvaltningens organisations- och bemanningsstruktur genomförts. Bland annat har nya medarbetare rekryterats med syfte att stärka arbetet med nämndens mål och med förvaltningens inre arbete såsom arbetsmiljö och jämställdhet. Ett viktigt led i utvecklingsarbetet är fortsatt nära samarbete med andra förvaltningar och kommunala bolag. Därutöver har förvaltningen genomfört omvärldsbevakning anställt två studentmedarbetare, samt haft projektledare anställd för att arbeta med projekt inom ramen för idéslussen. Nämnden beviljades under 2016 markeringsmedel till kompetensutveckling inom jämställdhetslagstiftningen på förvaltningen. Utbildningen som bestod av två delar har genomförts under hösten, varav en obligatorisk del för hela förvaltningen, en fördjupad del för resultatenheterna. Under andra tertialen övergick Linköpings kulturskola till kultur- och fritidsnämnden, vilket innebär att kultur- och fritidsförvaltningen från och med 1 juli 2016 även innefattas av resultatenhet Kulturskolan. Under hösten utökades förvaltningen med en ytterligare resultatenhet - Ung Puls och allaktivitetshus. Kultur- och fritidsförvaltningen har under året arbetat med starkt identitet och kärnvärden för förvaltningen med syfte att såväl stärka arbetet med nämndens mål, som att skapa en förvaltningsgemensam målbild med engagerade medarbetare. Fortsatt arbete med identitet och de framtagna kärnvärdena *Puls* och *Passion* kommer även att fortgå under 2017. Under tredje tertialen genomfördes även *Kulturghillet* för att bland annat synliggöra kulturen, det lokala kulturlivet och kulturaktörer. Under Kulturghillet utdelas nytt instiftat pris av kultur- och fritidsförvaltningen samt kommunens kultur- och honnorsstipendiat.

Förvaltningen visar goda resultat i kommunens medarbetarundersökning för 2016. Bland annat har kultur- och fritidsförvaltningen fått högst organisationsindex i kommunen. Stressindex har sedan föregående medarbetarundersökning 2014 minskat markant, medan delindex för engagemang och kompetensutveckling har ökat. Antal anställda med utomordisk bakgrund har ökat mellan 2015 och 2016, medan sjukfrånvaron har minskat. Förvaltningen har under året uppmuntrat till och genomfört flera kompetensutvecklingsinsatser, såsom förvaltningsinterna satsningar, interna kommunala utbildningar samt studieresor, externa kurser och konferenser.

Mot bakgrund av detta ser förvaltningen att ut-fallet för måluppfyllelse 2016 är uppnådd. Även under 2017 och framåt står förvaltningen inför större kommande utmaningar och uppdrag. För att kunna möta upp dessa behöver förvaltningen stärkas upp med ytterligare resurser. Fortsatt gott samarbete, samordning och god dialog med andra förvaltningar och aktörer är också förutsättningar för att kunna möta upp utmaningarna och uppdragen.

OMSORG- OCH ÄLDREFÖRVALTNING

Omsorg- och äldreförvaltningen har under 2016 haft en viss personalomsättning vilket lett till att mycket arbete har lagts på introduktion för nya medarbetare. Det har under året varit en del vakanta tjänster vilket har täckts upp av medarbetare inom förvaltningen. Kompetensförsörjning är en stor fråga fortsättningsvis för att kunna hålla den kompetensnivå som krävs för att möta framtidens vård och omsorg. Arbetshoppet är ett regionalt baserat ESF projekt som pågår åren 2016-2019 och syftet är att tillsammans med arbetsgivare i 6 kommuner, utbildningsanordnare, fackförbundet Kommunal, arbetsförmedlingen och Region Östergötland utveckla metodik för en snabbare väg till utbildning och arbete inom vård och omsorgssektorn. Linköpings kommun genom omsorgskontoret och FoU Centrum är projektägare. Det innebär att projektet leds av ett team med projektledare, ekonom och administratör anställda vid omsorgskontoret/FoU Centrum. Projektet innebär ett nära samarbete med kommunens HR avdelning, socialkontoret och utbildningskontoret. Detta ger möjlighet till medarbetare inom förvaltningen att prova på nytt arbete i kombination med tidigare arbetsuppgifter.

Omsorg- och äldreförvaltningen har under 2016 arbetat fram mål för förvaltningen som ska leda till en bättre arbetsmiljö och en bättre matchning av kompetens till det uppdrag som förvaltningen har från äldre- och omsorgsnämnden. Kvalitet- och utvärderingskontoret har fr o m 2016 varit en del av omsorg-och äldreförvaltningen, tidigare var de organisatoriskt ett eget kontor. Förvaltningen har påbörjat ett stort arbete rörande upphandlingsprocessen. Arbetet leds av kommunens upphandlingsstrateg, upphandlingscenter och respektive grupp på förvaltningen deltar i arbetet. Syftet med arbetet är att säkerställa upphandlingsprocessen. Enheten för e-hälsas uppdrag och dess karaktär utvecklas och ställs inför nya utmaningar i takt med att kraven på nya arbetssätt och digitalisering inom Socialtjänst, vård och omsorg ökar. Ett exempel på att möta de nya kraven är metodiken testbädd. En testbädd innebär att t ex ett demensboende och dess medarbetare tillsammans med projektledare för välfärdsteknik utgör ett team med syfte att identifiera nya arbetssätt med stöd av digitala lösningar. En annan framgångsfaktor i utvecklingsarbetet har varit att dra nytta av verksamhetskompetens genom att enskilda medarbetare fått möjlighet att delta exempelvis från hemsjukvård. Ett flertal positiva effekter har identifieras av de beskrivna angreppssätten, t ex möjlighet till ett varierat och utvecklande jobb, ökad trovärdighet och tillit för förändringsarbetet hos kollegor.

KOMMUNSTYRELSENS ANSTÄLLNINGSMYNDIGHET

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Kommunstyrelsens förvaltning	85 665	83 616	-2 049	78 199	72 872
Utbildningsförvaltningen	26 678	26 817	139	24 434	23 603
Socialförvaltningen	176 352	182 918	6 566	164 178	149 045
Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen	112 453	118 373	5 920	117 162	112 640
Kultur- och fritidsförvaltningen	8 894	8 572	-322	8 754	9 422
Omsorg- och äldreförvaltningen	18 338	18 666	328	16 232	15 824
Summa	428 380	438 962	10 582	408 959	383 406
<i>varav kostnader</i>	<i>581 047</i>	<i>438 962</i>	<i>142 085</i>	<i>530 476</i>	<i>472 042</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>152 667</i>	<i>0</i>	<i>152 667</i>	<i>121 517</i>	<i>88 637</i>

Kommentarer

Kommunstyrelsens anställningsmyndighet visar ett överskott totalt med 10,6 mnkr i bokslutet.

Kommunledningskontorets bokslut visar ett underskott med 2 049 tkr. Orsakerna är nyrekryteringar och tjänster som det inte har funnits full budgettäckning för. Även lokalkostnader och övriga administrativa kostnader visar underskott mot budget.

Utbildningsförvaltningen uppvisar ett överskott för helår 2016 om 139 tkr vilket är något över den nivå som förvaltningen redovisande som prognos både i augusti och oktober. Förvaltningen har fått in ökade intäkter för uthyrning av konferenslokaler samt extra arbetsplatser som är den största enskilda orsaken till förvaltningens överskott. Förvaltningens internbudget för 2017 kommer inte att påverkas av 2016 års bokslutsresultat.

Socialförvaltningen redovisar ett överskott med 6 566 tkr i bokslutet. Orsaken till överskottet är framförallt den höga personalomsättning som fortfarande råder inom förvaltningen och som gör att flera tjänster tidvis varit vakanta och därtill kommer även stora svårigheter att rekrytera personal till de vakanta tjänsterna på grund av bristen på socionomer. Avdelningen för individ- och familjeomsorg har under året erhållit cirka 2 000 tkr från Socialstyrelsen i stimulansmedel för bland annat stärkt bemanning inom den sociala barn och ungdomsvården, samt för kvalitetsutveckling av arbetet mot våld i nära relationer, vilket förstärkt intäktssidan jämfört med vad som budgeterats. Fler utredningar rörande ensamkommande flyktingbarn har också gjorts vid förvaltningen och ersättningarna för detta från Migrationsverket är därför högre i år jämfört med tidigare, vilket också bidragit till en positiv budgetavvikelse på intäktssidan jämfört med budget.

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen visar ett överskott jämfört med budget på 5 920 tkr. Överskottet beror på att förvaltningen har haft många vakanser som inneburit ett betydligt lägre personalkostnadsutfall än budgeterat.

Kultur- och fritidsförvaltningen uppvisar ett underskott för helår 2016 om 322 tkr vilket är 322 tkr högre än vad förvaltningen bedömde vid senaste prognosen. Orsaken till underskottet är främst att förvaltningen haft högre kostnader för kontorsarbetsplatser samt personalkostnader än vad som tidigare bedömts i uppföljningarna. Avvikelsen kommer inte att påverka 2017 negativt.

Omsorg- och äldreförvaltningen visar ett mindre överskott på 328 tkr.

KOMMUNSTYRELSENS ANSTÄLLNINGSMYNDIGHET

Investeringar

Investeringar Belopp tkr	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Kommunstyrelsen förvaltning					
Larm	117	100	-17	88	90
Utbildningsförvaltningen					
Återanskaffning möbler mm	114	200	86	162	0
Socialförvaltningen					
Larm till ny lokal, Storg 39	0	0	0	85	308
Brandsäkra aktskåp	0	150	150	182	
Löpande inventarieutbyte, Barnhemsg 2	174	250	76	206	
Inventarier, Hertig Karlsg 4	0	0	0	211	
Miljö- och samhällsbyggnad					
Kontorsinventarier	510	390	-120	1 083	0
Summa investeringar	915	1 090	175	2 017	398
<i>varav utgifter</i>	<i>915</i>	<i>1 090</i>	<i>175</i>	<i>2 017</i>	<i>398</i>
<i>varav inkomster</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Kommentarer

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING

Inköp av diverse kontorsinredning.

UTBILDNINGSFÖRVALTNING

Utbildningsförvaltningens har under året genomfört en del omstruktureringar och ombyggnader i lokalerna som inneburit behov av inventarier till nya arbetsplatser.

SOCIALFÖRVALTNING

Till följd av en utökning av antalet anställda har en del kontorsmöbler behövt köpas in till förvaltningen. Utöver detta har inköp skett av ett antal brandsäkra aktskåp.

MILJÖ- OCH SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNING

Inköp av kontorsinventarier.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Nämndens ordförande

Överförmyndaren är en kommunal förvaltningsmyndighet och en för kommunen obligatorisk verksamhet. Nämndens viktigaste uppgift är att utöva tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Detta innebär att granska hur ställföreträdarna sköter sina uppdrag att företräda sina huvudmän, vilka inte själva kan tillvarata sina rättigheter. Överförmyndarnämndens utgångspunkt är att verksamheten ska kännetecknas av rättssäkerhet, tillgänglighet och trygghet.

En stor utmaning och påfrestning för verksamheten har under 2016 varit att handlägga en betydligt större ärendemängd ensamkommande barn. Detta har medfört ett ökat behov av rekrytering av gode män samt utökade informationsinsatser. Antalet ärenden ökade till och med mars månad men har därefter minskat successivt. Nämnden har infört nya arvodesnivåer och förändrade arbetsformer i syfte att förbättra tillsynen samt effektivisera handläggningen. Det nya arbetssättet har hittills fallit väl ut. Ytterligare en fortsatt utmaning är att klara rekryteringen till övriga godmanskap och förvaltarskap samt vid byte av ställföreträdare, speciellt i komplexa uppdrag. Det ställs allt större krav på ställföreträdarskapet, som trots allt är ett frivilligt lekmanuppdrag. Att hitta former för stöd dit ställföreträdarna kan vända sig för att få viss hjälp har därför varit en prioriterad fråga för nämnden.

Under 2016 har överförmyndarverksamheten påverkats av ny lagstiftning som bland annat innebär att ensamkommande barn får tidsbegränsade uppehållstillstånd istället för permanenta. Lagstiftningen är relativt ny och det är svårt att fullt ut bedöma dess konsekvenser. Även 2017 kommer nya lagar och ändrade förordningar att påverka verksamheten ekonomiskt och arbetsmässigt, så som förändrade statsbidragsregler inom området ensamkommande barn samt införande av framtidsfullmakter och behörighetsregler för anhöriga. Verksamheten måste följaktligen fortsatt ges möjlighet att bevaka, analysera och förbereda inför förändringarna, såväl externt som internt, för att också fortsättningsvis kunna bedriva en rättssäker verksamhet.

Nämndens mål om skyndsamt granskning får inte hamna i konflikt med att den ska genomföras med noggrannhet och utifrån huvudmannens bästa. Detta mål har inte till fullo uppnåtts men granskningstakten kan ändå anses som hög, med tanke på att många årsräkningar inte är kompletta när de inkommer. När det gäller målet som rör anmärkningar visar utfallet på att de allvarliga fel som uppmärksammats återkopplas och att eventuella åtgärder vidtas.

Det ekonomiska utfallet för nämndens totala verksamhet 2016 visar ett överskott på 938 tkr. Överskottet är fördelat mellan överförmyndarnämnden (122 tkr), gode män och förvaltare, ej ensamkommande barn (784 tkr) samt gode män för ensamkommande barn (32 tkr). Under 2016 har nämnden fått tackning för kostnader avseende arvoden och ersättningar inom området ensamkommande barn. För 2017 befarar dock nämnden att ett underskott kommer att uppstå främst på grund av nya statsbidragsregler, något som nämnden påtalat för kommunstyrelsen.

Sammantaget kan konstateras att överförmyndarverksamheten under det senaste året har ställts inför stora utmaningar beroende på förändringar i vår omvärld och förändrad lagstiftning. Verksamheten har vuxit och har på många sätt blivit mer komplicerad vilket kräver kontinuerlig utveckling av arbetssätt och rutiner. Behovet av att se över och förändra lagstiftningen inom verksamhetsområdet på ett nationellt plan, är mycket angeläget.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Mål

Nämndens mål syftar till att öka rättssäkerheten och därmed tryggheten för huvudmännen, säkerställa att rätt stöd och insats ges samt stärka ställföreträdarna i sin roll. Detta kopplas till visionen i Majoritetens övergripande mål samt samverkansprogram, som bland annat uttrycker att stödinsatser ska utmärkas av hög kvalitet och att den enskilde ska känna social och ekonomisk trygghet. När det gäller konkretisering av majoritetens visioner i form av mål och indikatorer finns det dock inga målvärden/indikatorer som direkt går att applicera på nämndens verksamhet.

Nämnden ska bevaka att förordnade ställföreträdare och förmyndare fullgör sina uppdrag på ett sådant sätt att huvudmännens rätt tas tillvara och att de inte ska lida rättsförlust. En viktig uppgift för nämnden är därför en skyndsam granskning av ställföreträdarnas årsräkningar, som ska ha inkommit årligen före 1 mars. Granskningen kan leda till en anmärkning vilket innebär att det finns allvarliga brister i redovisningen/uppdraget. Nedan presenteras nämndens viktigaste mål.

Mål: För att huvudmännens rätt ska tas tillvara och för att de inte ska lida rättsförlust, ska årsräkningar som inlämnas i rätt tid granskas skyndsamt.

Indikatorer för måluppfyllelse

Senast den 30 april ska 60 % av årsräkningarna vara granskade, senast den 31 augusti ska 75 % vara granskade och senast den 31 oktober ska 100 % vara granskade. Uppföljning sker genom statistikuttag ur verksamhetssystemet.

Nämndens analys samt bedömning

Den 30 april var 51 % av årsräkningarna granskade, den 31 augusti 90 % och den 31 oktober var 99 % granskade. Endast 11 årsräkningar kvarstod att granska vid oktober månads slut, vilka samtliga krävde komplettering från ställföreträdaren. Enbart en av dessa hade inlämnats i rätt tid. Verksamheten har visserligen inte uppnått målet fullt ut men har totalt sett granskat fler årsräkningar än föregående år. Nämnden arbetar kontinuerligt med information och utbildning till ställföreträdarna i syfte att kvaliteten på deras redovisningar ska förbättras. Nämnden har bland annat genomfört en fördjupad redovisningsutbildning under 2016 för gode män och förvaltare som bedömts ha behov av detta. Målet är delvis uppnått.

Mål: Huvudmännen ska kunna känna sig trygga genom en effektivare granskning av ställföreträdarnas redovisning av uppdragen.

Indikatorer samt planerade aktiviteter för måluppfyllelse

Av de ställföreträdare som får sin årsräkning granskad med anmärkning ska minst 50 % få personlig kontakt från överförmyndarenheten för uppföljning och eventuell åtgärd, genom t ex personligt möte och fördjupad utbildning. Uppföljning görs i verksamhetssystemet och i personakter.

Nämndens analys samt bedömning

I samtliga fall där ställföreträdaren fått en anmärkning (32 st) har kommunikation skett med vederbörande. Då det bedömts nödvändigt har en särskild fördjupad information kring redovisning genomförts, i syfte att kvaliteten på redovisningarna ska förbättras. Ställningstagande har gjorts i varje enskilt fall om anmärkningen eventuellt ska leda till andra åtgärder, så som ett entledigande. I drygt en tredjedel av fallen har anmärkningen utmynnat i byte av ställföreträdare. Målet är uppnått.

Verksamhetsuppföljning

Utvecklingen visar på att det är fler personer som har behov av stöd utifrån en sammansatt livssituation, svår ekonomi och psykisk ohälsa. En allt större utmaning för överförmyndarverksamheten har blivit att hitta personer med tillräckliga och lämpliga kvalifikationer för att hantera de allt svårare uppdragen, som också är beredda att åta sig dessa ställföreträdarskap.

Uppdraget att vara god man eller förvaltare är ett frivilligt, personligt lekmanuppdrag. Den rådgivning som kan ges från överförmyndarverksamheten är av mer generell karaktär och avser i första hand upplysningar om de regler som man förväntas följa som god man. För att ge ställföreträdarna ökad trygghet i sina uppdrag tillhandahåller dock nämnden, genom överenskommelse med socialtjänsten i Linköping, möjlighet för ställföreträdarna att få stöd framförallt när det gäller bemötandefrågor. För att ytterligare stärka deras möjligheter att på bästa sätt kunna utföra uppdragen

kommer mentorskap att införas 2017, som stöd i praktiska vardagsfrågor. Dessa olika former av stöd kan förhoppningsvis komplettera varandra samt underlätta rekryteringen av ställföreträdare.

När det gäller tillsynen av ställföreträdarna är detta en sammansatt och svår uppgift för överförmyndarverksamheten, som kräver att åtgärder vidtas när det finns skäl för det. Verksamheten kommer även fortsatt arbeta med att utveckla metoder för lämpliga och likartade bedömningar i tillsynen. Det är också viktigt att fortsätta arbeta med information och utbildning till ställföreträdarna i syfte att kvaliteten på deras redovisningar ska förbättras, men även tydliggöra innehåll och omfattning i deras uppdrag. Det finns också ett stort behov av att i större utsträckning nå ut och informera om överförmyndarverksamheten och ställföreträdaruppdragen till andra verksamheter, myndigheter och dylikt.

Slutligen har en proposition överlämnats till riksdagen angående så kallade framtidsfullmakter och behörighetsregler för anhöriga. En framtidsfullmakt kan bli giltig när en fullmaktsgevare på grund av psykisk störning, sjukdom, skada eller liknande är ur stånd att ha hand om de angelägenheter som fullmakten avser. Överförmyndaren föreslås bli utöva tillsyn i vissa situationer. Lagförslaget ger också anhöriga rätt att i vissa fall ha hand om ekonomiska angelägenheter. Lagen föreslås träda ikraft den 1 juli 2017.

Jämförelser och verksamhetsmätt

I december 2016 presenterades för första gången nationell statistik för överförmyndarverksamheten, ett uppdrag som Länsstyrelsen i Dalarna fått att sammanställa. Då olika tolkningar gjorts av underlaget som efterfrågats bör materialet läsas med försiktighet och analyser bör därför tillsvidare avvaktas. Nedan presenteras ett mindre urval från den statistik som finns för hela riket. Alla kommuner i urvalet är organiserade med överförmyndarnämnd men Uppsala har valt överförmyndare i samverkan som innefattar även kringkommuner i sin överförmyndarverksamhet.

JÄMFÖRELSE NATIONELLT, verksamhetsåret 2015

Ärendetyp	Gävle	Jönköping	Linköping	Norrköping	Uppsala*	Västerås	Örebro
Godmanskap §§ 11:1-4	665	981	979	1 244	1 931	1 017	1 024
Förvaltarskap § 11:7	156	207	109	196	297	171	160
Godmanskap ekb**	246	296	405	168	1 261	454	359
Förmyndarskap	300	392	559	351	829	446	460
Redovisningshandlingar	921	1 763	2 349	2 289	5 280	1 709	2 963
Anmärkningar	2	6	17	5	128	31	33

* Här ingår samverkanskommunerna Heby, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Östhammar.

** ekb = ensamkommande barn

VERKSAMHETSMÅTT LINKÖPING

Ärendetyp	Antal aktiva ärenden					Antal aktiva ärenden, genomsnitt		
	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015	Bokslut 2014	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Godmanskap 11:1-11:4 FB*	965	975	-10	979	935	970	966	920
Förvaltarskap	109	120	-11	109	102	113	108	101
Ensamkommande barn (ekb)**	369	800	-431	432	90	407	176	69
Förmyndarskap ***	492	560	-68	532	519	528	529	525
Under avslutande	35	--	--	--	--	34	--	--
Granskade årsräkningar	1 007	--	--	992	967	--	--	--

* FB = Föräldrabalken

** Antal godmanskap samt särskilt förordnad vårdnadshavare, ekb

*** Förmyndarskap = Legalt förmyndarskap, särskilt förordnad förmyndare och särskilt förordnad vårdnadshavare, ej ekb

Den 31 december 2016 hade 749 förordnade ställföreträdare uppdrag i Linköpings kommun. Av dessa var 387 kvinnor (52 %) och 362 män (48 %).

Komplexiteten i ärendena och därmed arbetsinsatsen, har förändrats de senaste åren. Ofta måste fler än en ställföreträdare tillfrågas innan man hittar en lämplig person som är villig att åta sig uppdraget. Antalet byten av ställföreträdare har också ökat. Under 2016 genomfördes 138 byten, att jämföra med 90 året innan. Det finns många olika skäl till att byte av ställföreträdare genomförs, exempelvis personliga skäl/hälsoskäl, tidsbrist, ärendets karaktär, ställföreträdarens

brist på lämplighet, flytt till annan ort och/eller för långt avstånd för att kunna sköta uppdraget. Varje byte av ställföreträdare innebär arbetsinsatser så som att finna ny lämplig ställföreträdare och utöva tillsyn över den som slutar uppdraget samt över den som tar vid.

I budgeten för 2016 bedömdes antal ensamkommande barn vid årets slut uppgå till 800. Därefter togs nya beräkningar fram av Statistik och utredningar, vilket ledde till att nämndens prognos sänktes. Vid årets slut fanns 369 ensamkommande barn aktuella, varav 349 hade god man och övriga 20 särskilt förordnad vårdnadshavare.

Från och med 2016 redovisas även ärenden under avslutande. Ett sådant ärende innebär handläggning så som granskning av slutredovisning, eventuell arvodering och överlämnande av handlingar till förmyndare/huvudman/dödsbo.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Överförmyndarnämnden	408	530	122	396	487
Gode män och förvaltare, ej ekb*	5 063	5 847	784	5 061	6 074
<i>Varav arvoden och ersättningar, netto</i>	<i>4 704</i>	<i>4 951</i>	<i>247</i>	<i>4 780</i>	<i>4 643</i>
<i>Varav övriga kostnader</i>	<i>590</i>	<i>896</i>	<i>306</i>	<i>598</i>	<i>1 663</i>
<i>Varav resultatpåverkan föregående år</i>	<i>-231</i>	<i>0</i>	<i>231</i>	<i>-317</i>	<i>-232</i>
Gode män, ekb*	582	614	32	286	176
<i>Varav arvoden och ersättningar, netto</i>	<i>191</i>	<i>191</i>	<i>0</i>	<i>192</i>	<i>67</i>
<i>Varav övriga kostnader</i>	<i>391</i>	<i>423</i>	<i>32</i>	<i>94</i>	<i>109</i>
Summa nettokostnader, tkr	6 053	6 991	938	5 743	6 737
<i>varav kostnader</i>	<i>22 679</i>	<i>36 413</i>	<i>13 734</i>	<i>14 636</i>	<i>14 111</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>16 626</i>	<i>29 422</i>	<i>12 796</i>	<i>8 893</i>	<i>7 374</i>

* ekb = ensamkommande barn

Kommentarer

Överförmyndarnämndens nettokostnader för 2016 uppgår totalt till 6 053 tkr för de tre verksamhetsområdena. Kommunbidraget motsvarar 6 991 tkr, vilket innebär att nämnden redovisar ett överskott om 938 tkr för verksamhetsåret. Nettokostnaderna för år 2016 är högre än året innan men lägre än under 2014. Anledningen till de högre nettokostnaderna 2014 är att nämnden under detta år bidrog med medel för kvalitetshöjande utvecklingsinsatser, vilket även gjorts under tidigare år. Under 2015 beslutade dock nämnden justera ramen i syfte att säkerställa nämndens ambitioner på lång sikt, för att på så sätt förstärka rättssäkerheten för huvudmännen.

Bruttokostnaderna för 2016 uppgår totalt till 22 679 tkr, vilket är lägre än budgeterat men avsevärt högre än under de föregående två åren. Den huvudsakliga förklaringen är att nämndens kostnader för arvoden och ersättningar till gode män för ensamkommande barn ökat i takt med ärendetillströmningen. Dock kom färre barn än vad som ursprungligen bedömdes. Bruttokostnaderna för arvoden och ersättningar till ställföreträdare ekb uppgår under året till 11 000 tkr, att jämföras med 3 212 tkr år 2015 samt 1 725 tkr år 2014. Arvoden och ersättningar till övriga ställföreträdare uppgår till 10 258 tkr, vilket innebär att totalt 21 258 tkr av nämndens bruttokostnader utgörs av arvoden etc. till ställföreträdare (94 %).

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämndens kostnader innefattar främst arvoden och ersättningar till nämndens ledamöter. Även utbildning/deltagande vid konferenser samt nämndhandlingar redovisas i detta verksamhetsområde. Kostnaderna uppgår totalt till 408 tkr, vilket är i nivå med föregående år. De redovisade kostnaderna för år 2014 är dock högre med anledning av tjänsteköp som från och med 2015 ramjusterats till överförmyndarenheten. Nämnden redovisar i denna del ett överskott om 122 tkr i förhållande till budget.

Gode män och förvaltare, ej ekb

Nettokostnaderna inom verksamhetsområdet består huvudsakligen av arvoden och ersättningar till ställföreträdare. För 2016 redovisas ett överskott om 247 tkr och det kan konstateras att kostnaderna är i nivå med tidigare år. Varje års resultat påverkas av en justeringspost från föregående år, eftersom intäkterna bedöms i förväg. Anledningen är att huvudmännens betalningsförmåga blir känd först i samband med att årsräkningarna granskas, vilket sker efterföljande år. Bedömningen görs att huvudmännen kan bekosta 54 % av gode männens arvode och övriga ersättningar. Årets resultatpåverkan är positiv och uppgår till 231 tkr. Resterande kostnader så som administration, stöd till ställföreträdare, utveckling av verksamhetssystemet och kundförluster genererar ett överskott om 306 tkr. Verksamhetsrådets sammanlagda överskott summerar således till 784 tkr.

Gode män, ekb

Nämnden har inte någon budget för att finansiera arvoden och ersättningar utan har endast avsatt ett mindre belopp för att möjliggöra rekrytering och utbildning av gode män för ensamkommande barn. Överförmyndarnämnden har dock under 2016 fått tilläggsanslag med 551 tkr med anledning av det ökade flyktmottagandet. Av tilläggsanslaget har 360 tkr använts för att möjliggöra utveckling av verksamheten, exempelvis har nytt informationsmaterial tagits fram, hemsidan omarbetats och arbete bedrivits för att implementera mentorskap. Resterande belopp om 191 tkr har finansierat arvoden och ersättningar till ställföreträdare i de fall nämnden inte kunnat få full täckning för kostnaderna via statsbidrag. Vid årets slut hade nämnden en fordran på Migrationsverket om 150 tkr.

VALNÄMNDEN

Nämndens ordförande

Under år 2016 har det planerade presidiet mötet inte behövts genomföras. Ordförande och vice ordförande har under hösten varit på utbildning i nya vallagen.

Mål

Indikatorer för måluppfyllelse:

- Antal röstande och antal klagomål på tillgänglighet.

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse:

- Arrangera allmänna val med god tillgänglighet för alla röstberättigade.

De allmänna valen ska genomföras med högre valdeltagande än förra gången.

Indikatorer för måluppfyllelse:

- Antal röstande.

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse:

- Informera om allmänna val med god tillgänglighet för alla röstberättigade.

Målen kan inte uppfyllas under 2016, men utgör mål för nämndens planering inför valet 2018.

Verksamhetsuppföljning

Under år 2016 har valnämnden inte bedrivit någon verksamhet.

Lokalförsörjning

Valnämnden har en lagerlokal för att förvara valmaterial.

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Valnämnden	88	96	8	96	2 987
Summa nettokostnader, tkr	88	96	8	96	2 987
<i>varav kostnader</i>	88	0	0	96	7 627
<i>varav intäkter</i>	0	0	0	0	4 640

Kommentarer

Inga avvikelser.

ÄLDRENÄMNDEN

Nämndens ordförande

Vi har under året fortsatt arbetet med att höja ambitionerna för äldreomsorgen i Linköpings kommun. Under året tog nämnden två viktiga steg när det gäller Välfärdsteknik och E-hälsa. Dels genom att ingå i den regionala strategin men viktigast av allt att inom Linköping avsätta medel och starta upp testbäddar inom äldreomsorgen, för att kunna utveckla, utbilda och införa mer teknikstöd för att uppnå en högre kvalitet och möta framtidens behov.

Rätt till heltid och önskad sysselsättningsgrad ska bli normen inom äldreomsorgen. Nämnden har under året beslutat om införande av detta på ytterligare ett antal kommunala enheter samt på två privata enheter där vi har samarbetat med de privata utförarna.

Äldres inflytande behöver stärkas inom omsorgen. Under våren har en pilotverksamhet gällande (IBIC, individens behov i centrum) påbörjats med bra resultat. Boende för äldre är ett prioriterat område framåt och här har nämnden gett förvaltningen ett uppdrag att återkomma med förslag på hur vi kan utöka och utveckla olika former av boenden för äldre. Under året har arbete påbörjats för att införa nyckelfri hemtjänst samt tids- och insatsregistrering under 2017. Detta medför ökad kvalitet och bättre uppföljning av hemtjänsten. Samtidigt ökar tryggheten för de äldre.

Trygghetsteamet startades upp under hösten och ska underlätta för de äldre som vill bo kvar hemma. Teamet kommer att möta upp äldre som finns i sjukhusvården och på våra korttidsboenden. Det är även en del i arbetet med att förstärka rehabiliteringen. Trygghetsteam och förstärkt rehabilitering i ordinärt boende och korttidsboende är insatser som äldre-nämnden planerar att införa. Redan innan den äldre lämnar sjukvården ska vården planeras tillsammans med den enskilde för att öka tryggheten vid hemkomsten.

Uppföljningen, kvaliteten och utvärderingen av äldreomsorgen stärks nu genom de beslut som tagits i äldrenämnden. Nämnden fortsätter att prioritera höjda ambitioner för en äldreomsorg av hög kvalitet, där man som äldre ska kunna känna sig trygg och få en så god omsorg som möjligt.

ÄLDRENÄMNDEN

Mål

Övergripande mål: Folkhälsoperspektivet ska genomsyra nämndens verksamhet.

Alla Linköpingsbor ska ges förutsättningar att leva ett hälsosamt liv och ha en meningsfull tillvaro med inflytande över sin vardag. Den som är i behov av stöd och hjälp skall kunna få det enkelt. Stöd-, vård- och omsorgsinsatser ska utmärkas av trygghet, hög kvalitet och ökat självbestämmande för den enskilde samt att det skall ges goda arbetsvillkor för personalen.

Äldrenämndens insatser ska bidra till att äldre personer känner sig trygga i sin vardag och får stöd och hjälp när behov uppstår.

Indikatorer för målluppfyllelse

Andel personer över 75 år som får hemtjänst genom förenklad handläggning skall vara 95 %.

De som beviljas vårdboende skall erhålla det inom tre månader från beslut.

Den tid som den enskilde betalar för hemtjänst skall överensstämma med den tid som hemtjänstpersonalen besökt den enskilde.

Antal brukare i genomsnitt per nattpersonal vid vårdboende skall vara 15 brukare/nattpersonal.

Personalkontinuitet i hemtjänsten. Brukare som har hemtjänst två gånger per dag eller mer skall möta högst 12 personer under en 14-dagarsperiod.

Antal personer som deltar i informationsmöten om äldreomsorgen ska öka.

Planerade aktiviteter för att nå målluppfyllelse

Utvecklingsarbetet med förenklad handläggning för hemtjänst skall fortsätta.

I detaljplane- och översiktsarbetet ska äldrenämnden bevaka att det finns mark reserverad för vårdbostäder. Utbyggnaden av vårdbostäder skall följa befolkningsutvecklingen.

Tids- och insatsregistrering skall införas inom hemtjänsten.

Bemanningen skall öka nattetid i vårdbostäder.

Uppföljning av kontinuitet inom hemtjänsten.

Äldreombudsmannens informationsmöten.

Nämndens bedömning

Målet är delvis uppnått

Linköpings kommun har fått ändra sitt arbetssätt med förenklad handläggning utifrån en lagakraftvunnen dom i kamrarrätten. Fr o m 3 augusti handläggs alla ansökningar om hemtjänst i form av personlig omvårdnad på socialkontoret. (Detta mål har inte kunnat nås utifrån domen).

Vid årsskiftet hade 6 personer väntat längre tid än 3 månader efter beslut om särskilt boende utan att få erbjudande.

Uppföljning av hemtjänst genom tids- och insatsregistrering har införts i december för några pilotområden. Breddinförande sker under våren 2017.

Bemanningen har ökat nattetid på 9 vårdboenden. Antal brukare i genomsnitt per nattpersonal är 17 brukare/nattpersonal vid kommunens vårdboenden. (Ev ökad nattbemanning på grund av särskilt vårdbehövande/enstaka personer har ej räknats med.)

Personalkontinuiteten inom hemtjänsten har mätts. I genomsnitt möter en brukare som har hemtjänst två gånger per dag 12 personer under en 14: dagars period.

Antalet personer som deltar i äldreombudsmannens informationsträffar har ökat. Under 2016 deltog 415 personer i äldreombudsmannens informationsmöten. Därutöver möter äldreombudsmannen ett stort antal äldre, ca 320 personer, vid olika föreningsmöten. För att nå personer med utländsk härkomst har äldreombudsmannen i samarbete med äldrelots arbetat med riktade info.

Äldrenämndens verksamhet skall präglas av kvalitet och utveckling

Indikatorer för måluppfyllelse

Andelen som är mycket eller ganska nöjda med insatserna i vårdboende och hemtjänst.

Mer än 80 % respektive 90 % skall vara mycket eller ganska nöjda med insatserna i vårdboende respektive hemtjänst i Socialstyrelsens nationella brukarundersökningar.

90 % av den tillsvidareanställda omvårdnadspersonalen skall ha undersköterskekompetens.

Utvärdering av anbud skall ske utifrån äldrenämndens fastställda kvalitetsparametrar.

Antal registreringar i det nationella kvalitetsregistret Senior Alert ska öka från 2015 års nivå med 2 % årligen.

Samtliga vårdboendeförare ska genomföra registreringar och åtgärder i det nationella kvalitetsregistret i BPSD (Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demenssjukdom) registret till personer med demensproblematik.

Erbjudande om eftersamtal till närstående vid samtliga dödsfall. Uppföljning genom Svenska Palliativregistret.

Mänsklig närvaro vid dödsögonblicket vid samtliga förväntade dödsfall. Uppföljning genom Svenska Palliativregistret.

Antal allvarliga läkemedelsavvikelser skall minska.

Antal miljöombud skall öka från nuvarande nivå.

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse

Analys och uppföljning av resultaten i Socialstyrelsens nationella brukarundersökningar och i Öppna jämförelser.

Uppföljning genom utförarnas verksamhetsberättelser.

Uppföljning av de nationella kvalitetsregistren Senior alert och Palliativregistret.

Översyn av förfrågningsunderlag och uppdragsbeskrivningar.

Uppföljning av rapporterade avvikelser.

Utveckla nytt stöd för miljöarbetet.

Nämndens bedömning

Målet är delvis uppnått

Målet är uppnått avseende hemtjänst. Målet är ej uppnått avseende särskilda boendeformer.

91 % av brukarna är mycket eller ganska nöjda med den hemtjänst som man har, vilket är samma nöjdhetsstal som 2015.

Män är något mer nöjda än kvinnor.

79 % är mycket eller ganska nöjda med sitt särskilda boende. Även 2015 var nöjdhetsvärdet 79 % för särskilt boende.

Män är något mer nöjda än kvinnor.

Äldrenämndens utförare uppger stora svårigheter att rekrytera undersköterskor till äldreomsorgen.

Ett arbete med att se över förfrågningsunderlag och uppdragsbeskrivningar har påbörjats med Upphandlingscenter och kommunens upphandlingsstrateg.

Antal registreringar i kvalitetssystemen Senior Alert, palliativregistret och BPSD(Beteendemässiga och psykiska symptom vid Demenssjukdom) har inte ökat. Antalet allvarliga läkemedelsavvikelser har minskat och var 2016 5 stycken.

ÄLDRENÄMNDEN

Verksamhetsuppföljning

Genomförda uppföljningar

Inom hemsjukvården i ordinärt boende, som kommunen övertog 2014, sker uppföljningsmöten kontinuerligt mellan omsorgskontoret och Leanlink. Uppföljningarna visar att antalet patienter och hemsjukvårdsbesök är högre än beräknat. En länsgemensam uppföljning sker även inom ramen för FoU-centrum.

Uppföljningen för Linköpings kommun visar att fler besök görs än vad som beräknades inför hemsjukvårdsreformen. Patienter som får hemsjukvård uppvisar en hög nöjdhet i den enkätundersökning som gjorts. Verksamheten har nu en relativt stabil omfattning men stora svårigheter kvarstår när det gäller att bemanna verksamheten med legitimerad personal främst sjuksköterskor. Verksamheten har höga kostnader för hypersonal.

Linköpings kommun har sedan början av 2000-talet erbjudit hemtjänst till personer över 75 år på ett lättillgängligt sätt. Efter en lång rättslig process fick kommunen ändra sitt arbetssätt. Fr o m 3 augusti 2016 handläggs alla ansökningar om hemtjänst av socialförvaltningen. Omsorgskontoret har följt upp hur förändringen påverkat berörda. För socialförvaltningen har förändringen inneburit en stor omställning. Erfarenheten är att brukarna behövt hjälp att kontakta socialförvaltningen vid förändrat behov och att utförarna i hög grad varit behjälpliga vilket underlättat omställningen.

Omsorgskontoret har följt upp i vilken utsträckning personer som har biståndsbeslut om särskilt boende i servicelägenhet har hemtjänst. (30 % av de boende har ingen hemtjänstinsats, 10 % har enbart boserviceinsatser. 60 % av de boende har hemtjänst i form av personlig omvårdnad.) Resultatet av denna uppföljning är en del i den översyn som gäller riktlinjer för att beviljas servicelägenhet och utvecklingen att skapa sammanhållna servicehus.)

Verksamhetsspecifika uppföljningar - avtalsuppföljningar

Inom äldrenämndens ansvarsområde har 18 avtalsuppföljningar genomförts under 2016. Dessa uppföljningar har innehållit 23 verksamhetsbesök. Vid två uppföljningar vid vårdboende har uppföljningen lett till att viten utkrävs. Ett särskilt fokus har lagts på den uppföljning av hemtjänstutförare som inleddes 2015. Uppföljningen har genomförts av Kvalitetskontoret och omsorgskontoret gemensamt. Uppföljningarna visar i flera fall på stora brister i organisation, styrning, kvalitetsledningssystem samt efterlevnad av avtal. Under 2016 har sju hemtjänstutförare sagts upp och en har slutat på egen begäran. Detta har inneburit att brukare fått välja ny hemtjänstutförare.

Uppföljningen har lett till en översyn av kommunens krav på hemtjänstutförare. Därutöver har rutiner i godkännande och uppföljningsprocessen av hemtjänstutförare setts över.

Övergripande uppföljningar

För att nå samtliga utförare genomförs övergripande uppföljningar som snarare fokuserar på en eller ett par enskilda frågor än specifika verksamheter. På detta sätt kan uppföljningsarbetet leda till att lyfta viktiga områden och driva utvecklingen både utifrån de krav som äldrenämnden ställer och även på områden där avtalen behöver utvecklas. Detta arbetssätt har visat sig vara ett effektivt sätt att dels nå samtliga verksamheter och dels få så stort genomslag för uppföljningarnas resultat som möjligt. Under 2016 har rehabilitering i särskilt boende med inriktning på personer som fått stroke följts upp. Uppföljningen ledde till vidare uppdrag inom äldrenämndens ansvarsområde gällande rehabiliteringsinsatser.

Genomförda upphandlingar, utförarytbyten samt övriga utförarytändringar

Under 2016 har utförarytbyten skett vid Omsorg Åleryd. Leanlink tog över verksamheten 2016-12-01.

Sandrinoparken öppnades i början av januari och drivs av Leanlink.

Äldrenämnden har under året godkänt två hemtjänstutförare och sagt upp sju utförare. En har slutat på egen begäran.

Den upphandling som Äldrenämnden genomfört vid vårdboendena Gottfridsbergs Gård och Valla Park har överklagats. Den rättsliga processen är ännu inte klar.

Utbildningssatsningar och kompetensförsörjningsbehov

Under 2016 har ca 300 personer av den omsorgsnära personalen inom äldreomsorgen deltagit i olika utbildningsinsatser som "Vård och omsorg om de mest sjuka äldre", "Vårdpedagogik och handledning" samt "Äldres hälsa och livskvalitet". Insatserna har finansierats av den premie som tilldelats efter den statliga satsningen Omvårdnadslyftet.

Införande av nationellt fackspråk (ICF) har genomförts. Det berör medarbetare inom kommunens hälso- och sjukvård. Cirka 400 personer har fått utbildning i dokumentation i enlighet med en nationell standard.

100 verksamhetschefer och samordnare har utbildats i arbetssättet Individens Behov i Centrum (IBIC).

Kommunens äldreapotekare har utbildat legitimerad personal och omsorgspersonal i farmakologi.

Avtal med Region Östergötland om tillgång till vårdhygienisk expertis har inneburit utbildning i vårdhygien för legitimerad personal.

Det finns ett ökat behov av kompetens- och personalförsörjning avseende omvårdnadspersonal och legitimerad personal. Detta beror på att antalet äldre ökar samt stora pensionsavgångar.

Samtliga utförare uppger svårigheter i att rekrytera personal. Det gäller alla personalkategorier. Att erbjuda utbildning och kompetensutveckling kan vara ett sätt för att kunna rekrytera och bibehålla personal inom äldreomsorgen.

I projektet Arbetsshoppet kommer ett 80-tal personer som står långt ifrån arbetsmarknaden få en arbetsplatsnära utbildning i syfte att kunna arbeta inom äldreomsorgen.

För att möta framtida behov av äldreomsorg har ett utvecklingsarbete skett inom flera områden.

Under flera år har vårdtiderna inom slutenvården kortats och kommunen har ibland haft svårt att möta upp med insatser efter sjukhusvistelsen vilket bland annat påverkar kommunens kostnader för betalningsansvar. 2016 har betalningsansvaret varit högt under delar av året. Fr o m 2018-01-01 införs en ny lag om samverkan vid utskrivning från slutenvård. Den nya lagen kommer att ställa ökade krav på samverkan. Ett länsgemensamt arbete pågår för att teckna en överenskommelse om "Trygg och effektiv utskrivning från slutenvården". Syftet med att överenskommelsen är att samverkan skall vara så god att betalningsansvaret inte skall falla ut.

Under 2016 har

- Trygghetsteam som innebär förstärkta rehabiliteringsinsatser efter sjukhusvistelse införts
- Riktlinjer för bistånd i form av servicelägenhet setts över.
- Översyn skett av vilka olika former av särskilt boende i form av vårdboende som skall finnas.
- Ett utvecklingsarbete inletts för att skapa sammanhållna servicehus d v s att en utförare ansvarar för vård, omsorg, fritid och restaurang verksamhet för de boende i servicehuset. Syftet är att öka kvaliteten, möjlighet till teamarbete och reducera de patientsäkerhetsbrister/oklara ansvarsförhållanden som det innebär med två eller flera utförare hos samma patient/brukare.

- Ett utvecklingsarbete inletts för att samla kommunens olika resurser för demenssjuka i syfte att skapa en mer effektiv verksamhet och att möjliggöra kvarboende i så hög utsträckning som möjligt för demenssjuka
- Rätt till heltid/önskad sysselsättningsgrad har införts vid Sandrinoparken. Uppföljning har skett genom FoU-centrum. Äldrenämnden har fattat beslut om att rätt till heltid skall införas vid flera andra vårdboenden.
- Utifrån ökade köer till demensboende har ett arbete påbörjats för att öka andelen platser för personer med demenssjukdom framförallt genom att sjukhemsplatser succesivt omvandlas till boende för demenssjuka personer.

Ökad bemanning

Äldrenämnden har i förfrågningsunderlag krävt en lägsta fast bemanning. Kraven har även stärkts när det gäller bemanning av verksamhetschef och sjuksköterska.

eHälsområdet

Värdet av e-hälsa och välfärdsteknik uppstår först när arbetssätt och nya tjänster införs i verksamhetsprocesserna.

Området e-hälsa och välfärdsteknik präglas av snabb utveckling. För att möta utvecklingen och säkerställa att vi inför de tjänster som utgör störst värde för verksamheterna och den enskilde behöver vi skapa goda förutsättningar, exempelvis inför teknikombud och referensgrupper för att säkerställa att tekniken införs utifrån faktiska behov och efterfrågan. Vid fyra enheter arbetar man med sk testbäddar för att pröva och implementera ny teknik.

Regional samverkan sker inom ramen för Nätverket för e-hälsa, handlingsplanen 2016-2017. Handlingsplanen är en vägvisare för kommunerna och utgör stöd i kommande nämndbeslut avseende specifika insatser.

Utöver det behöver Linköpings kommun forma egna mötesplatser och strategier för att införa välfärdsteknik.

Äldrenämnden tog beslut om att mobilt arbetssätt ska införas inom äldreomsorgen i maj 2015. Arbetssättet kommer att frigöra tid för undersköterskor i hemtjänsten och öka den enskildes möjlighet att vara delaktig i den kommande planeringen av insatser. Faktorer som rätt ersättning för utförd tid och korrekt faktura underlag till den enskilde utgör också viktiga effekter av det nya arbetssättet. För att realisera eftersökta effekter införs smarta handhållna digitala nyckelhantering och tids - insatsregistrering samt mobil dokumentation. Insatser avseende mobilt arbetssätt planeras vara helt genomfört sommaren 2017 enligt plan.

Inom satsningen Framtidens larmmottagning uppmärksammas att ca 75 % av alla larm på trygghetslarmen står för andra behov än larmet är avsett för som till exempel informations- och sociala behov. Ca 3 200 personer har trygghetslarm och varje månad sker ca 26 000 larmringningar till larmcentralen. De som har trygghetslarm använder larmet i mycket varierande utsträckning. 50 personer (1,5 %) står för ca 40 % av alla inkomna larm. Det finns även en stor grupp drygt 600 personer som inte larmar alls under en månad. Därför eftersträvas nu dels att skapa nya insatser för att hantera de behoven mer ändamålsenligt och dels att ge de enskilda större möjlighet att medverka till att skapa trygghet och motverka ensamhet.

Inom området Tillsyn på annat sätt utvecklas teknikstöd och metoder bl a för att uppfylla bestämmelserna i tillägget till socialtjänstförordningen och SKL:s nya Rekommendation för arbete med ökad kvalitet nattetid i särskilt boende för äldre. För att integrera området e-hälsa har omsorgskontoret beskrivit e-hälsoinsatserna som en integrerad del i verksamhetsuppföljningen.

Trädgårdstävling

Under 2016 genomfördes äldrenämndens trädgårdstävling för servicehus och vårdboenden för femte året i rad. Årets vinnare, Härnebacken, fick 25 000 kronor att använda så att de stimulerar till fortsatt utvecklingsarbete på vårdboenden.

Majoritetens samverkansprogram

I majoritetens samverkansprogram lyfts flera angelägna områden upp. I samband med ej slutförda upphandlingar har matprofilboende upphandlats. För att stimulera användandet av e-hälsoinsatser har ett nytt utvärderingskriterie införts som innebär att utföraren tillhandahåller och använder läsplattor tillsammans med brukarna. För att öka tryggheten efter utskrivning från slutenvården har ett trygghetsteam införts.

Äldrenämnden har i flera fall vid avtalsförklänning infört att personal vid de aktuella enheterna skall få önskad sysselsättningsgrad/rätt till heltid.

Genom verksamhetsuppdrag har Leanlinks andel av vårdboende ökat.

Ett utvecklingsarbete pågår för att ytterligare samordna verksamheten vid servicehusen.

Program för uppföljning av verksamhet som utförs av kommunala och privata utförare

Äldrenämnden antar årligen en Kvalitetsuppföljningsplan. Kvalitets- och utvärderingsgruppen redovisade till äldrenämnden i juni och november de uppföljningar som genomförts 2016. Vid sammanträdet i juni justerades planen. Vissa övergripande uppföljningar i form av fokusgruppsintervjuer avseende promenader/utevistelse, egen tid och aktiviteter samt personalens kompetens korrelerat till kvalitet utgick.

Det resultat som framkommit vid uppföljningarna har bl. a lett till att förtydliganden har skett i skrivningar i nya förfrågningsunderlag kring t ex personalbemanning. Förtydligande riktlinjer vid ansökan om omförhandling utifrån särskilda behov har utarbetats.

Äldreombudsmannen har hittills under 2016 mottagit något färre klagomål/synpunkter än tidigare år.

Utöver den uppföljning som kvalitetskontoret genomför sker uppföljning av medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS) och (MAR) medicinskt ansvarig för rehabilitering utifrån kommunens hälso- och sjukvårdsansvar.

Äldrenämndens politiker följer upp verksamhet vid enhetsråd och genom platsbesök. 8 platsbesök har genomförts av äldrenämndens politiker och tjänstemän vid omsorgskontoret.

17 parter inom vård och omsorg har undertecknat en överenskommelse Etisk plattform inom vård och omsorg Syftet med överenskommelsen är att öka allmänhetens insyn i vårdens och omsorgens kvalitet och effektivitet genom en Etisk Plattform om ökad öppenhet om kvalitet, ekonomi och anställningsvillkor som utförare inom vård och omsorg med of-fentlig finansiering kan ansluta sig till. Etisk plattform byta namn till Välfärdsinsyn.

Lokalförsörjning

Ett nytt boende har öppnat i år, Sandrinoparken med 51 platser samtidigt avvecklades 15 dubblett platser. Nästa planerade boende är Vallastaden med 60 platser. Det finns osäkerhet när boendet kan vara inflyttningsklart. I planen beräknas inflyttning kunna ske hösten 2018. Nämnden har godkänt hyreskontrakt med Lejonfastigheter för Vallastaden.

Då osäkerhet finns om färdigställande bedöms inte en avveckling som planerades till 2017 kunna verkställas.

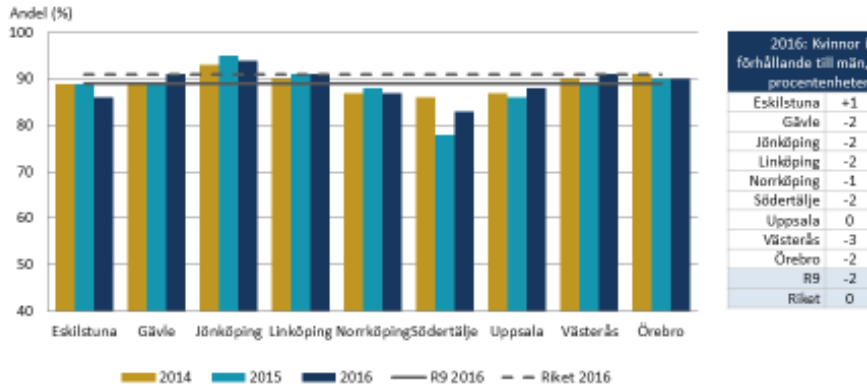
I de avtal äldrenämnden har med kommunala och externa utförare anges för vårdboende en garanterad beläggningsvolym. Det innebär att utföraren är garanterad ersättning för 95 % av möjliga vårddygn beräknat per år. Med något undantag uppnår alla vårdboenden detta. De enheter som ibland inte når upp till garantibeläggningsvolymen är verksamheter med hög andel korttids- och växelvårdsplatser. Beläggningsvolymen på permanenta platser har sammantaget varit högre än 95 %.

För de drygt 2 000 lägenheter samt tillhörande lokaler för t ex personal, expeditioner och gemensamhetslokaler sker årligen en mängd lokalanpassningar. Omsorgskontoret samverkar med LK-lokalplanering och de olika fastighetsägarna i detta arbete.

ÄLDRENÄMNDEN

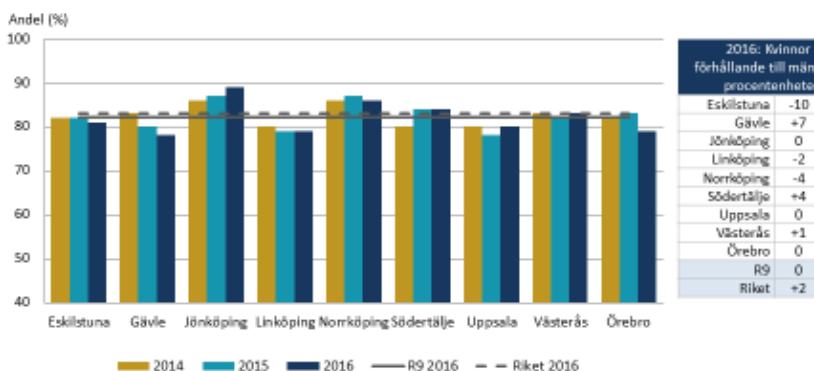
Jämförelser och verksamhetsmåt

Äldreomsorg: Brukarbedömning för hemtjänst – helhetsyn

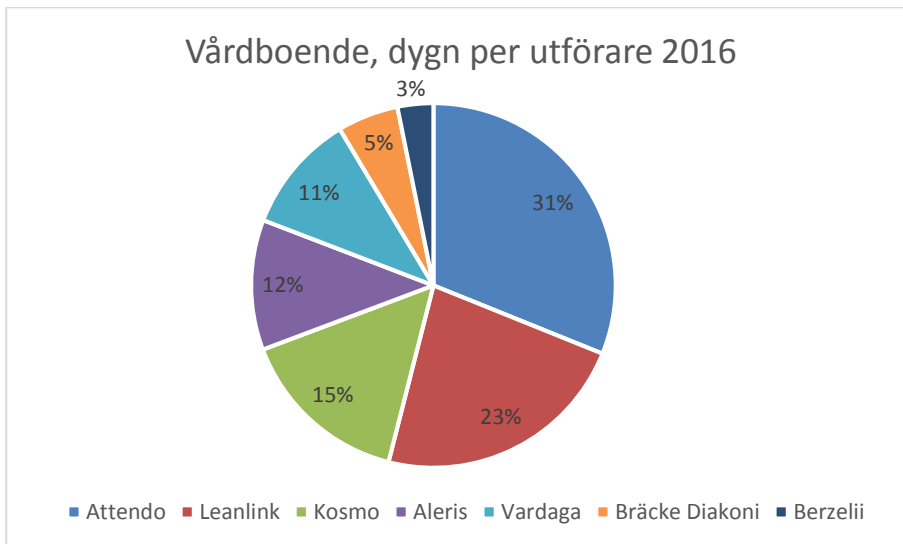

Brukarbedömningen för hemtjänsten har varit relativt stabil och har varierat mellan att 90-91 % som är mycket eller ganska nöjda med hemtjänsten. Brukarbedömningen för vårdboenden har minskat. 79 % är mycket eller ganska nöjda med helhetsomdömet om sitt vårdboende. Män är något mer nöjda än kvinnor. (Källa: Socialstyrelsen)

Äldreomsorg: Brukarbedömning för särskilt boende (äldreboende) – helhetssyn, andel nöjda eller mycket nöjda, procent

Kommentarer: 79 % av brukarna är mycket eller ganska nöjda med sitt särskilda boende. Värdet är oförändrat jämfört med 2015 års värde. Män är något mer nöjda än kvinnor.

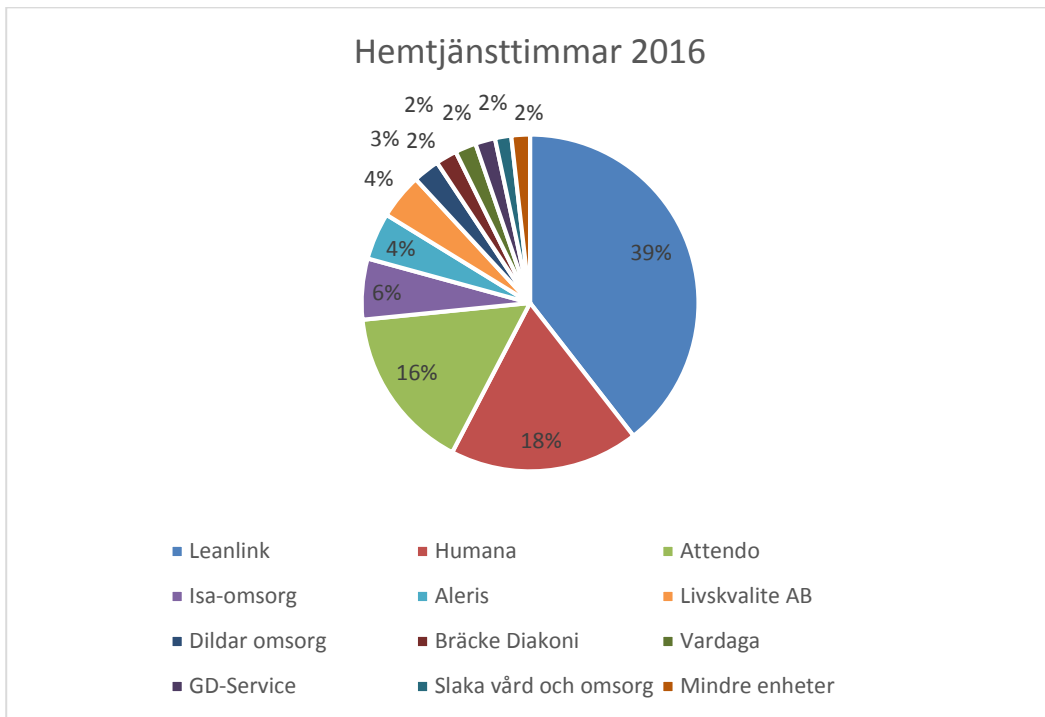

Kommentar: Diagrammet visar de olika utförarnas andel av det totala antalet vårddygn som registrerats. Uppföljningen är möjlig först fr o m 2016 och kommer användas som analys under 2017. Under 2017 påbörjas arbetet med att utbetalningar sker efter registrerade vårddygn istället för att erhålla fakturor från utförarna.

Särskilda boendeformer för äldre

Verksamhetsmått	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017
Sjukhemsboende, platser	376	376	376	376
Demensboende, platser	381	381	422	422
Ålderdomshem, platser	434	434	434	434
Summa	1 191	1 191	1 232	1 232
Servicebostäder för äldre	740	740	740	740
Korttidsvård/växelvård, platser	107	107	107	102
Dagvård, platser	75	75	75	75

Kommentar: Sandrinoparken med 51 platser startar i januari 2016 men ingick redan i internbudgeten 2015. Fördelningen av platserna är 41 platser för demenssjuka och 10 korttidsplatser. I samband med starten av Sandrinoparken avvecklas 12 dubblettplatser vid Åleryd och 3 vid Kärna Vårdby.

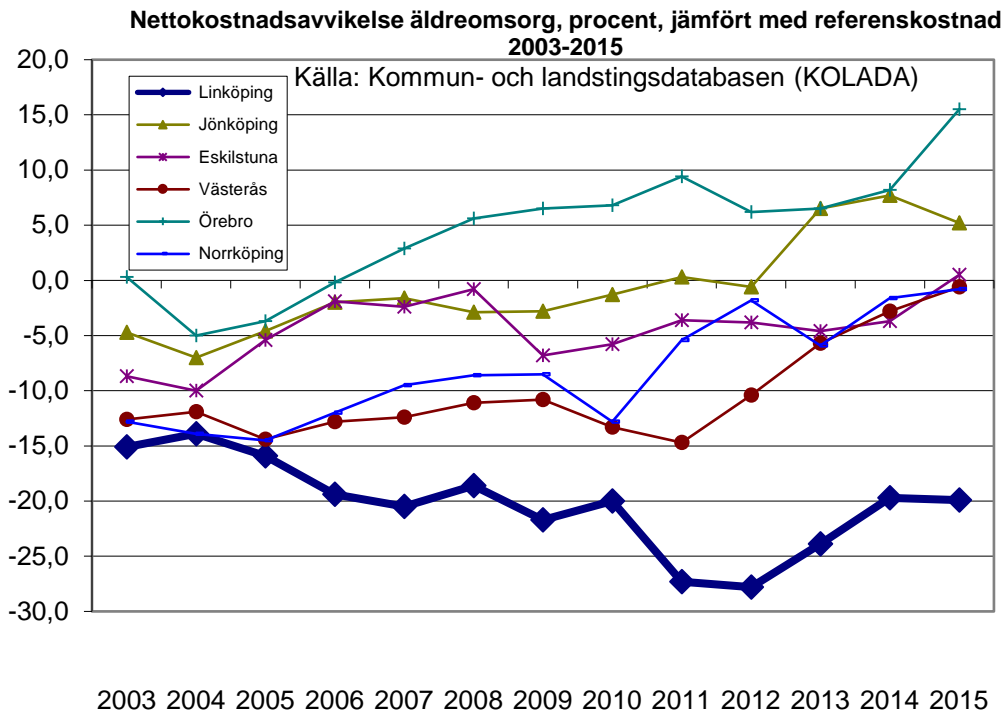
Kommentar: Diagrammet visar de olika utförarnas andel av antalet timmar som registrerats. Ett antal mindre enheter har sagts upp och inför 2017 kommer antalet utförare vara färre. 90 % av de registrerade timmarna utgör personlig omvårdnad och 10 % är boservice (städning, tvätt och inköp).

Hemtjänst

Verksamhetsmått	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017
Antal hemtjänstären- den/månad	3 683	3 806	3 803	4 000
Antal hemtjänstären- den med timtid/månad	2 093	2 200	2 183	2 242
Antal hemtjänsttim- mar/månad	74 570	78 086	78 416	78 671
Antal hemtjänsttim- mar/ärende och månad	35,6	35,5	35,9	35,1
Antal hemtjänsttimmar/år	894 850	937 037	940 990	944 051

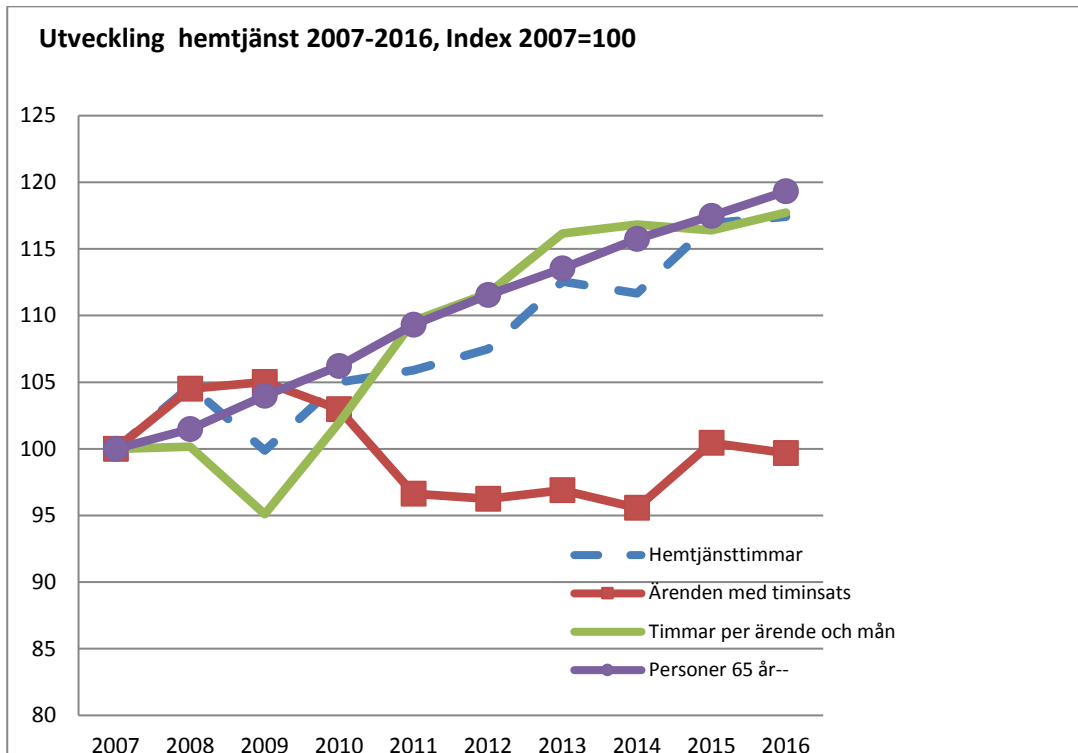
Kommentar: Budgetvärden för 2017-är desamma som budgeterades när tvåårsbudgeten för 2016-2017 antogs.

Kommentar och analys: Standardkostnaden för äldreomsorg är den kostnad som kommunen skall ha haft om man bedrev verksamheten till en genomsnittlig avgifts-, ambitions-, och effektivitetsnivå med hänsyn till de egna strukturella faktorerna enligt kostnadsutjämningsystemet. Linköpings kurva redovisas med fet stil. Linköping har den största negativa avvikelserna av de sex kommunerna, 20 % (2015), mellan den redovisade nettokostnaden för äldreomsorg och standardkostnaden. En negativ avvikelse innebär att kommunen har en kostnadsnivå som är lägre än vad strukturen motiverar. För 2016 finns ännu inte några uppgifter redovisade

Hemtjänsttimmar 65 år och äldre

Kommentar: Antalet timmar ligger nära utfallet 2015. Antalet personer som erhåller hemtjänst med timinsats har tom minskat något jämfört med 2015. Analysen ger att de äldre är idag allt mer friska och har mindre behov av hemtjänst än tidigare. De stora ålderskullarna födda på 40 talet har idag inte det behovet utan förväntas få ett ökat behov senare i livet. Möjligheten att köpa hushållsnära tjänster kan påverka behov och efterfrågan av bosome.

ÄLDRENÄMNDEN

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Äldrenämnd	2 014	2 059	45	1 737	1 722
Köpta administrativa tjänster	2 491	2 355	-136	1 753	10 453
Enheten för IT och e-hälsa	14 274	12 001	-2 272	10 137	
Äldreomsorg					
Särskilda boendeformer för äldre	631 325	609 054	-22 271	573 519	553 411
Hemtjänst 65 år -	404 547	424 773	20 226	416 456	450 136
Hemsjukvård ordinärt boende	82 817	77 497	-5 319	70 175	
Föreningsbidrag	3 571	3 618	47	3 524	3 522
Summa nettokostnader, tkr	1 141 040	1 131 358	-9 682	1 077 301	1 019 244
<i>varav kostnader</i>	<i>1 467 406</i>	<i>1 445 044</i>	<i>22 362</i>	<i>1 378 331</i>	<i>1 312 837</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>326 366</i>	<i>313 686</i>	<i>12 680</i>	<i>301 031</i>	<i>293 593</i>

Kommentarer

Enheten för IT och e-Hälsa visar ett underskott som beror på en högre kostnadsutveckling än budgeterat. Flera projekt har fördjupats och förbättrats och därmed inneburit att ytterligare kostnader uppstått. Det har inneburit att merkostnaderna hamnar på äldrenämnden även om det i flera projekt handlar om kostnader som rör såväl social- som omsorgsnämndens områden. En del kostnader som avser digitala larm bokfördes först 2016, budget fanns för dessa kostnader 2015. Inför 2017 innebär detta att en tydligare uppföljning är angelägen.

Särskilda boendeformer för äldre (vårdboende) Underskottet förklaras till största delen av bokföringstekniska orsaker. Statsbidraget som erhållits för att ge möjlighet till ökad bemanning har bokförts under allmän hemtjänst men kostnaderna och en stor del av budgeten för detta ligger på vårdboende. Av den anledningen visar budgetavvikelse i kolumnen ovan en inte helt rättvisande bild. För en del enheter har kostnaderna ökat på grund av ökade beläggning. Kostnaderna är högre än budget för betalningsansvaret (4 000 tkr). Övriga intäkter i form av hyror och ersättningar från brukare avviker ej i större omfattning, vare sig mot 2015 eller budget. Inför 2017 är det angeläget att följa vårdbeläggningen, särskilt med hänsyn till kön till demensplatser.

Verksamhetsområdet hemtjänst (personer över 65 år).

Av samma anledning som ovan förklaras det stora överskottet av att statsbidraget till största delen bokförts som intäkt under hemtjänsten. En avvikelse kan noteras; Intäkterna för 6 % moms blev 8 000 tkr mer än budgeterat. Ersättning från migrationsverket gav mer intäkter än budgeterat. Kostnaderna i övrigt ligger mycket nära de budgeterade och även i jämförelse med 2015 är avvikelserna små. Inför 2017 kommer införandet av tids- och insatsregistrering innebära förbättrade möjligheter att följa upp verksamheten avseende både prestationer i form av timmar och personalkontinuitet. Enligt tidigare bedömningen ska införandet av den nya tekniken dessutom innebära kostnadsminskningar för såväl brukaren som kommunen. Antalet individer i genomsnitt som erhåller hemtjänst per månad i åldersgruppen 65+ är nu lägre än 2015. De flesta av de nya individer som tillförs målgruppen 65+, födda under 40-talet, har inget behov av hemtjänst. Ersättningen för demografi gav vid slutregleringen en återbetalning på knappt 3 000 tkr.

Verksamhetsområde Hemsjukvård i ordinärt boende. visar ett underskott med drygt 5 000 tkr. Svårigheterna med rekrytering av sjuksköterskor leder till kostnader för bemanningsföretag som avspeglar sig i äldrenämndens bokslut. Inför 2017 planeras en annan hantering för denna typ av kostnad. Ett verksamhetsuppdrag är under utarbetande där verksamhetsområdet kommer följas upp när det gäller såväl kostnader som verksamhetsinnehåll och prestationer

ÄLDRENÄMNDEN

Investeringar

Investeringar, tkr	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Sandrinoparken	523	0	-523	2249	
IT-enheten					
- Nyckelfri hemtjänst och tids- och insatsregistrering och licenser	803	18 270	17 467		600
IT-enheten möbler	189		-189		
Hemsjukvård					86
Summa investeringar	1 516	18 270	16 755	2 249	686
<i>varav utgifter</i>	<i>1 516</i>	<i>18 270</i>	<i>16 755</i>		
<i>varav inkomster</i>					

Kommentarer: Kostnader för Sandrinoparken hänförs till budget 2015 men aktiverades först 2016.
Nyckelfri hemtjänst startar 2017

OMSORGSNÄMNDEN

Nämndens ordförande

Omsorgsnämndens ansvar rymmer stöd, vård och behandling samt förebyggande insatser för barn, unga och vuxna, insatser för personer med utvecklingsstörning, fysisk, psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning samt hemtjänst till personer under 65 år.

Den dominerande frågan har liksom föregående år varit mottagandet av ensamkommande barn, men arbetets karaktär har ändrats. 2015 präglades av en kraftig utökning under framför allt den hårt ansträngda hösten. Under 2016 har istället antalet ensamkommande barn stadigt minskat, parallellt med att staten har beslutat om ett nytt ersättningssystem som förändrar förutsättningarna i grunden och kräver stora omställningar. 2016 har därför präglats av systemomställning, ordnad nedskalning, förbättrade planeringsverktyg och kvalitetsutveckling.

Omsorgsnämnden är fortsatt den enda nämnden vid sidan av kommunstyrelsen med krav på besparingar. Nämnden har därför under året konsekvent arbetat med effektiviseringskrav gentemot upphandlade verksamheter och med att genomlysa beställningarna i syfte att uppnå kostnadsminskningar som inte påverkar kvaliteten för medborgarna.

Besparingskraven har också bidragit till att driva fram effektivisering i form av kvalitetsutveckling utan permanenta kostnadsökningar. Detta har särskilt riktats mot insatser för en sammanhållen stad. Under året har det beslutats att flytta ut socialtjänsten till socialt områdesarbete i Berga och Lambohov, införa en ny verksamhetsinriktning för förebyggande arbete mot ungdomar och utveckla föräldrastödet riktat mot exkluderade föräldrar.

För att kunna fortsätta arbetet med att rikta medlen dit de gör störst nytta och främja utveckling och innovation har även FoU-frågor lyfts fram. Kunskapsöversikter har beställts kring våld i nära relationer och kring exkluderade ungdomar. Medel har beviljats för att följa upp de nya pilotområdena för socialt områdesarbete. Medel har också beviljats för ett nytt utvecklingsprojekt om kvalitet i särskilt boende för personer med utvecklingsstörning. Såväl implementering av aktuell forskning som en kunskapsproducerande socialtjänst är viktiga inriktningar för att utveckla verksamheten för våra medborgare.

Jag vill avslutningsvis rikta ett stort tack till omsorgskontoret, till alla samverkansparter och till utförare för ett väl genomfört arbete under 2016.

OMSORGSNÄMNDEN

Mål

Medborgare i Linköpings kommun ska känna sig trygga med att stöd och hjälp finns att få när behov uppstår.

Indikatorer för målluppfyllelse

Kommunens medborgare ska kunna erhålla rådgivning och stöd inom 10 dagar.
De som beviljas bostad med särskild service ska kunna erhålla en bostad inom sex månader.

Planerade aktiviteter för att nå målluppfyllelse

Förbättra och utveckla informationen om de stödinsatser som kommunen erbjuder. Det ska tydligt framgå vilken hjälp som finns att få och vart man vänder sig för att få hjälp.
Utbyggnad av bostäder med särskild service.

Nämndens bedömning

Målet är delvis uppnått.

Inom flera verksamheter kan rådgivning och stöd erhållas inom 10 dagar t.ex. Råd och Stöds mottagning, ungdomsmottagningen samt Beroendemottagningen. Under 2016 utökades familjerådgivningen för att kunna tillmötesgå behovet.

Informationen om kommunens olika stödinsatser finns på kommunens hemsida och är väl utbyggd. Hemsidan revideras kontinuerligt. Det finns även skriftliga informationsbroschyrer. Inom verksamhetsområde socialpsykiatri har en gemensam informationsbroschyr omarbetats och aktualiserats.

En omfattande utbyggnad pågår av bostäder med särskild service som successivt ska möta behovet. Flera nya boenden har tillkommit under 2016, och 2017 kommer ytterligare nya boenden att färdigställas. En viss försening sker ibland främst pga. av överklagningar av detaljplaner och bygglov. För närvarande står 41 personer i kö och 32 personer har väntat mer än 6 månader. Av de som har väntat mer än 6 mån har flera personer blivit erbjudna boende, men tackat nej bland annat på grund av höga hyror eller önskemål om speciellt geografiskt område. Ibland har flera alternativ erbjudits.

Medborgare i Linköpings kommun ska känna sig nöjda med den hjälp och de insatser som de erhållit

Indikatorer för målluppfyllelse

Nöjdhetsindex (helhetsomdöme) ska vara över 80 för både män och kvinnor. Index ska vara över 80 på frågan om brukaren upplever att personalen är kunnig. Minst 70 % ska känna till vart man vänder sig med förslag och klagomål. Samtliga indikatorer följs upp genom brukarenkäter.

Planerade aktiviteter för att nå målluppfyllelse

Formerna för brukarmedverkan ska utvecklas när det gäller planering, genomförande och uppföljning av verksamhet. All verksamhet ska systematiskt följas upp så att resultaten av insatserna blir tydliga.
Brukarnas uppfattning om erhållna insatser ska följas upp genom brukarenkäter vartannat år.
Information om rutiner för synpunkter och klagomål ska finnas på kommunens hemsida och hos varje utförare.
Stimulans och krav på kunskapsbaserade verksamheter ska utvecklas för att säkra att bästa möjliga insatser erbjuds som grundar sig på aktuell forskning, personalens kunskap och brukarnas erfarenheter.

Nämndens analys samt bedömning

Målet är uppnått.

Under 2016 har brukarundersökningar för områdena Individ och familjeomsorg samt Socialpsykiatri genomförts. Inom de flesta verksamheter är nöjdhetsindex över 80 vilket är en stark indikator på att våra brukare är nöjda med de insatser de erbjuds. Resultat av brukarundersökning har delgetts samtliga verksamheter och analys av resultaten kommer att ske i samarbete med berörda utförare.

Omsorgsnämnden har sedan flera år regelbundna samråd med intresseorganisationerna, samt brukarråd inom socialpsykiatri där även representanter från Regionen medverkar. Även vid platsbesök följs verksamheten upp tillsammans med brukare, representanter från omsorgsnämnden och omsorgskontoret.

Kvalitets- och utvärderingskontoret har alltid brukarfokus vid genomförda uppföljningar. Syftet med uppföljningsarbetet är dels att följa upp verksamheten utifrån nuvarande avtal och dels att få underlag för verksamhetsutveckling. Bättre verksamhet ger förutsättning för nöjdare brukare. Under hösten 2015 genomfördes en undersökning riktad till anhöriga till personer som vistas på korttidsverksamhet inom LSS. Undersökningen ger en grund för ytterligare verksamhetsutveckling som kommer att beaktas i en översyn av verksamheten 2016. Hänsyn tas till synpunkter och önskemål som framkommer vid uppföljning och samråd.

Sociala stödinsatser ska vara lättillgängliga och kunna erhållas genom olika serviceinsatser utan krav på biståndsbeslut.

Indikatorer för måluppfyllelse

Antalet insatser som erbjuds på service ska vara oförändrat eller öka.

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse

Aktivt påverkansarbete för att säkerställa rätten att tillhandhålla socialtjänst enligt Linköpingsmodellen. Undersöka möjligheten till stadsdelslokaliserad socialtjänst på försök.

Nämndens bedömning

Målet är inte uppfyllt.

Tillgängligheten till socialtjänstens insatser utan föregående biståndsbeslut har under 2016 försämrats. En dom avseende boendestöd till personer med psykisk funktionsnedsättning fastställdes under våren i kammarrätten efter att kommunen nekades prövningstillstånd av högsta förvaltningsdomstolen. Domen innebär att boendestödjande insatser inte får utges utan biståndsbeslut. En konsekvens av domen är att fler biståndshandläggare tillfördes socialförvaltningen. En analys av domens innebörd håller på att genomföras och ska redovisas till berörda nämnder under våren.

Ytterligare en dom avseende öppenvårdsinsatser inom missbruksvården, har meddelats av förvaltningsrätten som anser att öppenvårdsinsatser på beroendemottagningen skall föregås av biståndsbeslut. Kommunen har överklagat till kammarrätten.

Parallellt med aktuella domar diskuteras frågan om lättillgänglig socialtjänst nationellt inom Sveriges Kommuner och Landsting samt vid Socialdepartementet. Linköpings kommun har i en skrivelse till socialdepartementet efterfrågat en lagändring som möjliggör för kommunen och andra kommuner att fortsätta arbetet med en lättillgänglig socialtjänst. I skrivelsen framför kommunen sitt intresse av att delta om försökslagstiftning införs, i likhet med tidigare frikommunslagstiftning.

Omsorgskontoret och Socialförvaltningen har tillsammans med Leanlink, Råd och Stöd och flera andra intressenter under året arbetat för att ta fram ett verksamhetsuppdrag avseende socialt områdesarbete i de beslutade pilotområdena Berga och Lambohov. Detta som ett led till en mer ändamålsenlig och kostnadseffektiv individ och familjeomsorg. Uppdraget innebär att individ- och familjeomsorgen i pilotområdena ska arbeta än mer förebyggande, flexibelt och samordnat. Sammanlagt omfördelas 13,1 årsarbetare från nuvarande avtal att arbeta områdesbaserat i nämnda stadsdelar. Kopplat till uppdraget finns en plan för uppföljning som leds av FoU. En första utvärdering ska ske under våren 2018. Tiden för uppdraget är 2017-03-01 till 2020-02-28.

Nämndens bidrag till att majoritetens övergripande mål och majoritetens samverkansprogram uppnås kommenteras med fokus på 2016.

För att nå kommunens övergripande mål att *alla kan leva ett hälsosamt och meningsfullt liv* erbjuder omsorgsnämnden flera olika stödjande, rådgivande och behandlande insatser. Inom flera områden finns ökade behov vilket resulterat i ökade kostnader och även kö till vissa verksamheter. För att möta behoven finns en omfattande utbyggnadsplan av bostäder med särskild service. Flera åtgärder med syfte för att erbjuda alternativa insatser istället för placering på HVB (hem för vård eller boende) för ungdomar och vuxna pågår. Dessa innehåller förstärkta familjestödjande insatser, nätverksarbete samt öppenvårdsprogram för vuxna med missbruks- och beroendeproblematik. Arbetet sker i nära samverkan med socialkontoret som även ser över och utvecklar det interna arbetet på förvaltningen.

I samtliga förfrågningsunderlag för bostäder med särskild service enligt LSS eller SoL finns krav på att utförarna ska erbjuda de boende hälsofrämjande och fysisk aktivitet.

Målsättningen en *sammanhållen kommun med framtidstro och delaktighet* har resulterat i att omsorgsnämnden beslutat för att öka tillgängligheten och arbeta mer förebyggande och samordnat bedriva en mer stadsdelslokaliserad socialtjänst i två pilotområden, Berga och Lambohov. Nämnden har redan nu verksamheter i stadsdelarna såsom familjecentraler, brobyggare, brottsförebyggande arbete, fältverksamhet och "vårt Nygård" i Skäggetorp. Under 2016 har arbetet med att inrätta ytterligare en familjecentral i Tannefors genomförts och verksamheten startar i april 2017. Ett utvecklingsarbete avseende fältverksamheten har resulterat i ett nytt uppdrag där fokus ligger på, nätverksskapande, kommunikation, flexibel resurs riktade mot områden med social oro samt nattvandningsverksamhet med ungdomar.

För att *människor skall nå egen försörjning* finns flera verksamheter som ger arbetsinriktat stöd. Behovet och efterfrågan på arbetsinriktade verksamheter har ökat. En kartläggning inom socialpsykiatrin visar att det finns många personer som är svåra att matcha till lämpliga insatser varför ett arbete har påbörjats för att utöka antal platser men också göra utbudet av arbetsplatser mer varierat. Studier kombinerat med arbetsinriktat stöd ökar också målgruppens möjligheter att nå egen försörjning. Under 2016 har 9 personer påbörjat studier med CSN vilket också innebär att dessa nått egen försörjning.

OMSORGSNÄMNDEN

Verksamhetsuppföljning

Program för uppföljning av verksamhet som utförs av kommunala och privata utförare

Inom omsorgsnämndens verksamhet finns flera privata utförare. Inom Individ och familjeomsorg utförs ca 40 % av verksamheten av privata utförare och inom socialpsykiatri utförs ca 60 % av verksamheten av privata utförare. Bostäder för särskild service för personer med utvecklingsstörning utförs till ca 50 % av privata utförare medan det inom daglig verksamhet för samma målgrupp är ca 10 % privata utförare.

Omsorgsnämndens verksamhetsuppföljning är omfattande och sammanfattas i nämndens kvalitetsuppföljningsplan samt plan för intern kontroll. Uppföljningsarbetet har förstärkts och utvecklats genom att resurser tillförts omsorg- och äldreförvaltningen. Kvalitets- och utvärderingskontoret har det övergripande ansvaret för avtals- och kvalitetsuppföljning inom omsorgsnämndens och äldre- och vårdnämndens ansvarsområden. Uppföljningen sker utifrån ett brukarperspektiv med fokus på hur utförarna lever upp till krav i avtal och förfrågningsunderlag. Omsorgsnämnden genomför även brukarundersökningar och för att synliggöra kvaliteten i kommunens vård och omsorg för allmänheten. Kvalitets- och utvärderingskontoret arbetar vidare med kvalitets- och verksamhetsuppföljning mot de krav som ställs i förfrågningsunderlagen. Uppföljningen har skett i enlighet med den plan för kontroll och insyn som antagits av nämnden. För att säkerställa kvalitén ur ett brukarperspektiv arbetar kvalitets- och utvärderingskontoret på liknande sätt med kontroll och uppföljning oavsett om verksamheten bedrivs i enskild regi eller av den offentliga utföraren. Nämndens internkontrollanter har under året särskilt följt upp boenden för ensamkommande barn med fokus på risker till följd av den snabba utbyggnaden. Uppföljningen visade att enheterna fungerade väl och att det varit få incidenter under året. Internkontrollanterna har även följt upp utformningen av Linköpings kommuns hemsida med fokus på tillgänglighet och bedömt att flera förbättringar genomförts.

Under 2016 har omsorgsnämnden beslutat att särskilt följa upp tre focus områden för att fördjupa sitt arbete. Dessa är jämställdhet, e-hälsa och arbete och sysselsättning.

Nämndens viktigaste utmaningar

Under hela 2015 redovisade omsorgsnämnden flera prognosticerade underskott varför omsorgsnämnden beslutade om omfattande åtgärdsplaner för att minska kostnaderna. Underskottet berodde till stor del på *ökade kostnader för placeringar på behandlingshem* (HVB) både för ungdomar och vuxna. I åtgärdsplanen ingick att erbjuda förstärkta öppenvårdsinsatser både till vuxna, ungdomar och familjer i syfte att minska behovet av vård på behandlingshem. I årsskiftet 2015/2016 flyttades budgeten för HVB placeringar från omsorgsnämnden till socialnämnden samt utökades med medel för att bättre motsvara de behov som redovisats de senare åren. En ökad budgetram och resultat av de åtgärdsplaner avseende annat stöd på hemmaplan har medfört att kostnaderna för HVB- placeringar sjunkit. Däremot har kostnaderna för öppenvård för barn, unga och deras familjer ökat kraftigt. Det är angeläget att analysera vilka insatser som bäst möter dessa familjers behov och justera nämndernas ekonomiska ramar så att medel finns att säkerställa tillgången på adekvata öppenvårdsinsatser..

Under 2016 har antalet *ensamkommande barn och ungdomar* som söker asyl i Sverige och Linköping kraftigt sjunkit jämfört med 2015. Från ett mottagande 2015 ca 500 ungdomar har det istället under året endast mottagits 30. Detta i kombination med att ungdomar lämnar kommunen p g a avslag på asylansökan eller fyllt 18 år och fortfarande är i asylprocess, har lett till att kommunen idag har ca 380 ungdomar i sitt mottagande. Flera nationella beslut har påverkat planering för mottagandet av ensamkommande barn. Bl a beslut om bibehållna gränskontroller, ändring i LMA- lagstiftningen, lagen om tidsbegränsade uppehållstillstånd (under tre år) samt återtagandeavtalet med Afghanistan. Därutöver sades kommunens överenskommelse med Migrationsverket upp med anledning av förslag om ett nytt ersättningsssystem. Det nya systemet som förväntas träda i kraft den 1:a juli innebär ett nytt sorts mottagande med helt andra förutsättningar. Istället för att kommunen erhåller ersättning per plats som tillhandahålls baseras ersättningen på en schablonsumma för varje barn som vistas i kommunen. Ersättningsnivån sänks markant och halveras då en ungdom fyller 18 år. Detta medför höga krav på flexibilitet och kostnadssänkningar varför samtliga avtal med privata utförare av hvb-verksamheter sagts upp för att sluta gälla vid halvårsskiftet. Det har visats sig att de avtal som tecknades under det stora mottagandet under 2015/2016 har varit kostnadseffektiva och kunnat sägas upp utan någon ekonomisk förlust för kommunen. Kommunens mottagande av ensamkommande barn kommer under 2017 – 2018 att följas upp av FoU-centrum. En framtida utmaning är att planera för ett ekonomiskt hållbart mottagande utifrån osäkra förutsättningar. Samtidigt ska barnperspektivet beaktas avseende trygghet, stabilitet och förutsägbarhet för att säkerställa även en social hållbarhet.

Inom omsorgsnämndens ansvarsområde finns flera områden som redovisar *ökade behov*. Inom några verksamheter har detta lett till köer. För att möta behoven har omsorgsnämnden tagit fram en omfattande plan för utbyggnad av bostäder med särskild service samt avsatt medel för att utveckla och förstärka boendestödande insatser både till personer med

psykisk funktionsnedsättning, missbruksproblem och psykosocial problematik. Under 2016 har köerna till boendestödande insatser minskat medan det fortfarande finns kö till bostäder med särskild service.

Privata utförare måste ha tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) bl a för att få driva bostäder med särskild service enl LSS. IVO:s handläggningstider är ofta väldigt långa, vilket gör att det vid flera tillfällen blivit en fördröjning i när en privat utförare ska gå in i ett nytt avtal. Omsorgsnämnden har då fått förlänga befintligt avtal med nuvarande utförare några månader i avvaktan på IVO:s beslut. IVO har också vid flera tillfällen givit avslag på tillståndsansökan bl a på grund av lokalernas utformning och geografiska placering. IVO har också krävt fast nattbemanning i servicebostäder, samt ökad bemanning dagtid. Linköpings kommun har under 2016 haft en pågående dialog med IVO och med SKL, utifrån att IVO:s beslut i vissa fall medfört negativa konsekvenser för brukarna. Det går inte alltid att finna stöd i lagstiftningen för de detaljerade krav som IVO i vissa fall ställer.

Under året har flera tillsynsrapporter från Räddningstjänsten inkommit avseende brandskydd i bostäder med särskild service. Krav på brandskydd har ökat vilket kan komma att öka behovet av lokalanpassningar och därmed öka nämndens kostnader.

De externa placeringarna har ökat avseende personer med utvecklingsstörning. Det finns ett ökat behov av avancerat stöd till dessa personer. För att effektivisera erbjudandet om bostad med särskild service behöver en översyn av riktlinjer för erbjudande av bostad med särskild service genomföras tillsammans med socialkontoret.

En stor ökning har skett av beslut om daglig verksamhet enl. LSS. När kommunen 2010 införde LOV i daglig verksamhet var det i huvudsak personer med utvecklingsstörning som fick insatsen. Efter hand har målgruppen utökats med personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och andra personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. De verksamheter som finns inom ramen för LOV är till största delen avsedda för personer med utvecklingsstörning, vilket gör det svårt att erbjuda andra målgrupper adekvata alternativ. För att kunna tillgodose beslutade insatser har omsorgsnämnden erhållit tilläggsbudget 2017 och planering finns för att kunna utöka antalet platser med ett varierat innehåll.

Lokalförsörjning

En omfattande utbyggnad pågår av bostäder med särskild service som successivt ska möta behovet. Flera bostäder kommer att kunna färdigställas under perioden 2016 till 2019. Det finns flera orsaker till att planerad utbyggnad ibland försenas. En vanlig orsak är överklagningar av detaljplaner och bygglov. I december står 41 personer i kö och 32 personer har väntat mer än 6 månader. Av de som har väntat mer än 6 mån har flera personer blivit erbjudna boende, men tackat nej. Ibland har flera alternativ erbjudits. Utöver kön finns personer som intresseanmält och personer som önskar flytta till Linköping från enskilda vårdhem. Sammantaget finns idag kända behov av bostäder med särskild service för ca 100 personer. Utbyggnadsplaneringen inom ram omfattar ca 90 bostäder. I lokalförsörjningsplanen finns redovisat behov av utbyggnad av bostäder med särskild service samt behov av korttidsvård för både vuxna och barn. I planen har hänsyn tagits till demografisk utveckling och kända behov. I lokalförsörjningsplanen finns redovisat ytterligare behov fram till år 2025 för ca 100 personer.

FoU-centrum

Till omsorgsnämnden hör även den uppdragsfinansierade verksamheten FoU-centrum, som är en "egen" enhet som finansieras av omsorgsnämnden med 2 034 tkr. Övrig finansiering sker bland annat genom bidrag från deltagande kommuner i västra och centrala Östergötland. Internbudgeten för FoU-centrum är 10 200 tkr. För verksamheten redovisas inte någon avvikelse 2016. FoU - Centrum har under 2016 deltagit i flera regionala och nationella projekt t ex med koppling till regeringens satsning på en evidensbaserad praktik. Ett större nationellt projekt är utveckling och genomförande av föräldrautbildningsprogrammet Parenting Young Children för familjer med intellektuella handikapp. Projektet finansieras genom utbildningsintäkter, ett 60 tal kommuner har i nuläget köpt utbildning.

Under 2016 beviljades FoU Centrum medel från EU programmet Erasmus + för att leda ett europeiskt partnerskap om innovationsutveckling när det gäller stöd till familjer med komplexa problem. FoU Centrum är också sedan december 2016 partner i Erasmusprojekt som leds från Skottland om innovationer inom demensvård. FoU Centrum deltar som part för äldreomsorgen i ett EU program för utveckling av chefer och medarbetare mellan Sverige, Finland och Italien. FoU Centrum är också ansvarig för ESF projektet Arbeshoppet som syftar till att utveckla "snabbspår" för arbete/utbildning inom den kommunala vårdsektorn.

FoU Centrum har under 2016 genomfört ett antal externt finansierade utvärderingsuppdrag. Exempel är regionövergripande uppföljning av hemsjukvårdsreformen, utvärdering av socialt investeringsfondsprojekt i Linköpings kommun, utvärdering av "rätt till önskad sysselsättningsgrad" i Linköpings kommun. utvärdering av nätverksbaserat socialt arbete i Mjölby kommun, uppföljning av länsövergripande överenskommelse inom missbruks och beroendevården.

Därutöver genomför FoU Centrum cirka 10 lokala FoU projekt i medlemskommunerna om exempelvis barnsamtal vid separationer, informationsmanualer för personer med neuropsykiatriska diagnoser, livsstil och hälsa i LSS boende. 2016 startade Motala kommun och FoU Centrum ett lärcentrum i Motala för kunskapsstöd för arbetet med familjer med kognitiva svårigheter.

OMSORGSNÄMNDEN

Jämförelser och verksamhetsmått

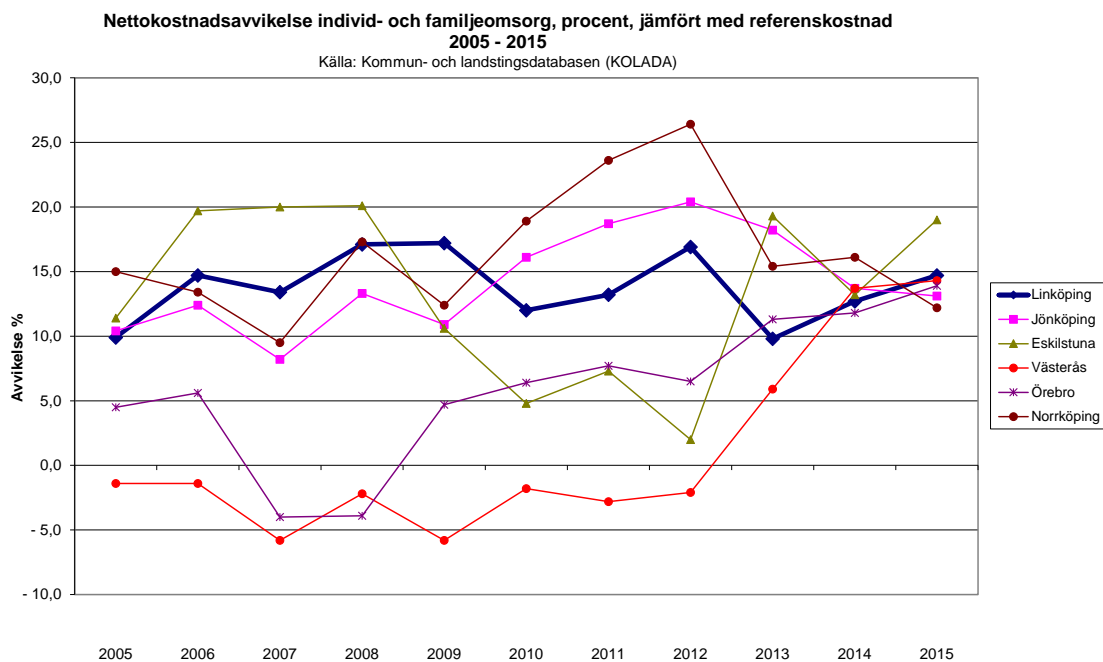
INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG

	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Internbudget 2016	Bokslut 2016
Ensamkommande barn, antal barn 2016 inkl. asylplatser 2016	90	507*	703	389 *
Kontaktfamiljer/personer, vuxna, årsplatser.	74	74	80	54**
Stöd i boendet/stödboende, ungdomar	54	54	54	54
Stöd i boendet, vuxna - årsplatser	265	265	300	300
Stödboende, vuxna	58	58	58	58
Fältarbete, uppsökande och förebyggande insatser, Årsarbetare	6	6	6	6
Socialt områdesarbete/ familjecentraler, årsarbetare	5,1	5,1	5,1	5,1

* Varav i asylprocessen 268 i december

** enskilda personer

Kommentar: Från 2016 flyttades den ekonomiska ramen för HVB-unga och HVB-vuxna från omsorgsnämnden till socialnämnden.

Kommentar: Standardkostnaden för individ- och familjeomsorg är den kostnad som kommunen skulle ha haft om man bedrev verksamheten till en genomsnittlig ambitions- och effektivitetsnivå med hänsyn till de egna strukturella faktorerna enligt kostnadsutjämningsystemet. I en jämförelse mellan den redovisade kostnaden och standardkostnaden ligger Linköping 2015 cirka 14 % över standardkostnaden. Samtliga kommuner i jämförelsen ligger 2015 i intervallet 13-18 % över standardkostnaden. Området individ- och familjeomsorg omfattar förutom omsorgsnämndens individ- och familjeomsorg även socialnämndens individ- och familjeomsorg inklusive försörjningsstöd.

SOCIALPSYKIATRI- INSATSER FÖR PERSONER MED PSYKISK OCH NEUROPSYKIATRISK FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Verksamhetsmått	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Bostad med särskild service, personer *	180	180	214	202
Enskilda vårdhem, personer	39	39	34	38
Daglig verksamhet och sysselsättning, platser	340	340	340	340
Personer i arbetsinriktad verksamhet	153	210	150	214***
Personer som erhåller stöd av personligt ombud	80	98	90	84
Personer med en långvarig psykisk funktionsnedsättning som bor i eget boende och erhåller boendestöd eller hemsjukvård under året	500	518	550	** 538

* Utbyggnaden i Slaka och Gottfridsberg är förskjuten pga. bygglovsöverklagning respektive antikvarisk utredning.

**Krav på biståndsbedömning från 16 08 03

*** Support och arbetsteamet har erhållit extra medel för att förstärka verksamheten och jobb och kunskapstorget har utfört fler prestationer.

FUNKTIONSHINDRADE BARN OCH VUXNA (LSS-INSATSER)

Verksamhetsmått	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Bostäder med särskild service för personer med förvärvat hjärnskada	5	5	5	5
Servicebostad för yngre funktionshindrade, antal lägenheter	41	41	41	41
Personlig assistans, antal personer som har insatsen	67	71	73	73
Personlig assistans, antal beslutade timmar	148 220	148 900	149 330	151 300
Avlösarservice i hemmet, antal personer som har insatsen	60	62	51	62
Avlösarservice i hemmet, antal beslutade timmar	19 550	24 550	16 472	16 130
Ledsagarservice, antal personer som har insatsen	57	55	71	52
Ledsagarservice, antal beslutade timmar	19 511	21 175	22 245	19 024

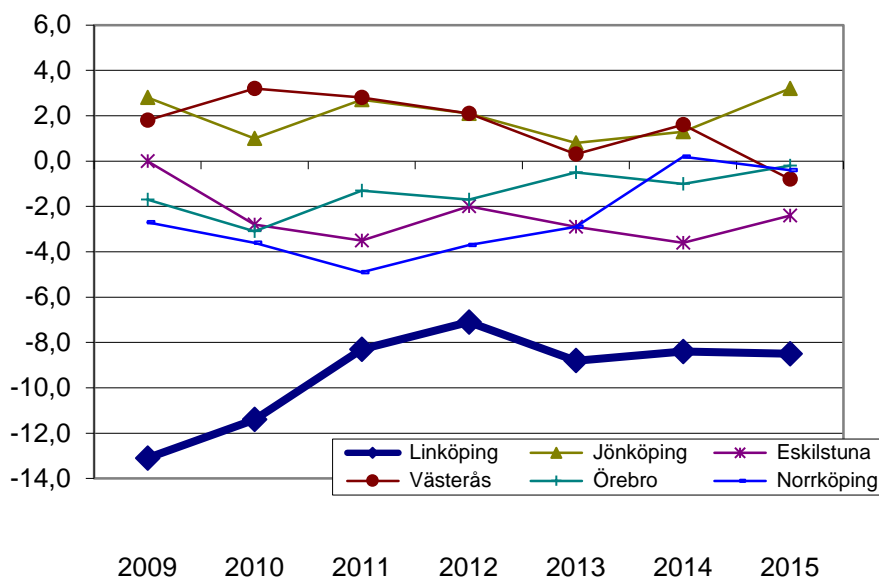
FUNKTIONSHINDRADE BARN OCH VUXNA PERSONLIG ASSISTANS ENLIGT SOCIALFÖRSÄKRINGSBALKEN (SFB)

Verksamhetsmått	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Personlig assistans, antal personer som har insatsen	222	226	222	219
Sjuklönekostnader, antal timmar	12 234	14 500	12 000	21 000

Kostnader för sjuklönekostnader har ökat markant under 2016.

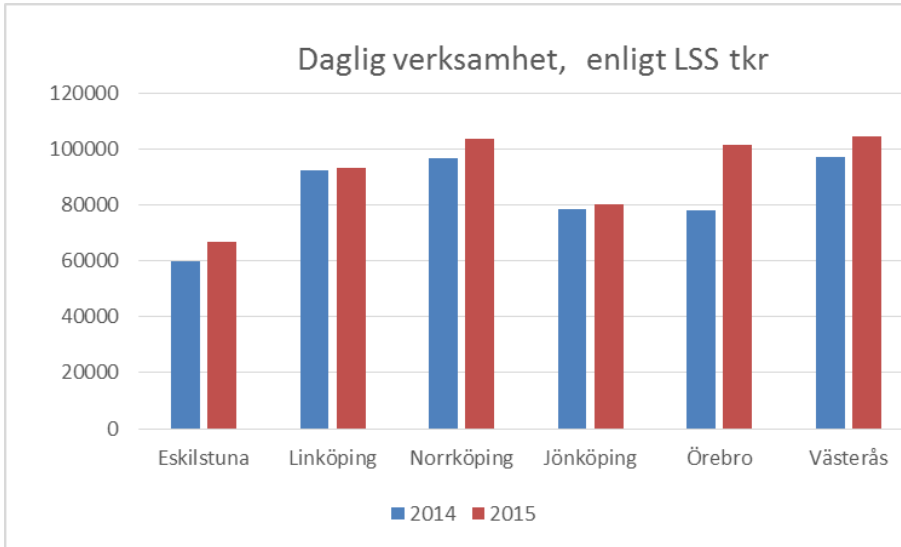
Nettokostnadsavvikelse för LSS, procent, jämfört med strukturårsjusterad standardkostnad för LSS 2009-2015

Källa: Kommun- och landstingsdatabasen (KOLADA)

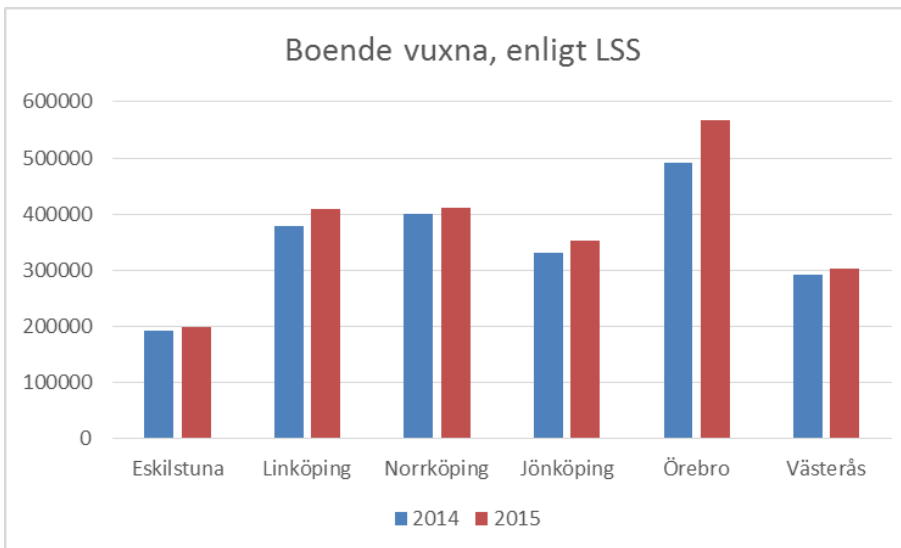
Kommentar: Standardkostnaden för LSS-verksamheterna är den kostnad som kommunen skulle ha haft om man bedrev verksamheten till en genomsnittlig ambitions- och effektivitetsnivå med hänsyn till de egna strukturella faktorerna enligt kostnadsutjämningsystemet. I en jämförelse mellan den redovisade kostnaden för LSS-verksamheterna och standardkostnaden ligger Linköping ca 8 % under standardkostnaden.

Kommunernas totala kostnad för daglig verksamhet enligt LSS

Källa: SCB

Kommunernas totala kostnad för bostad med särskild service enligt LSS

Källa: SCB

INSATSER FÖR PERSONER MED UTVECKLINGSSTÖRNING

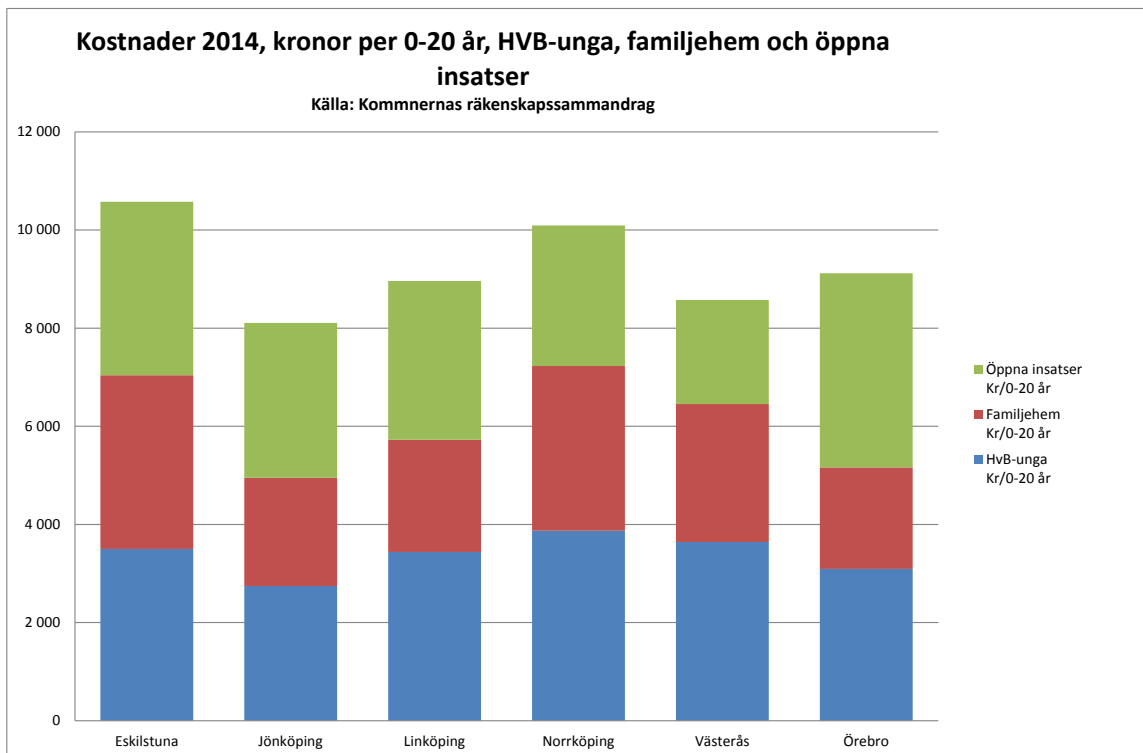
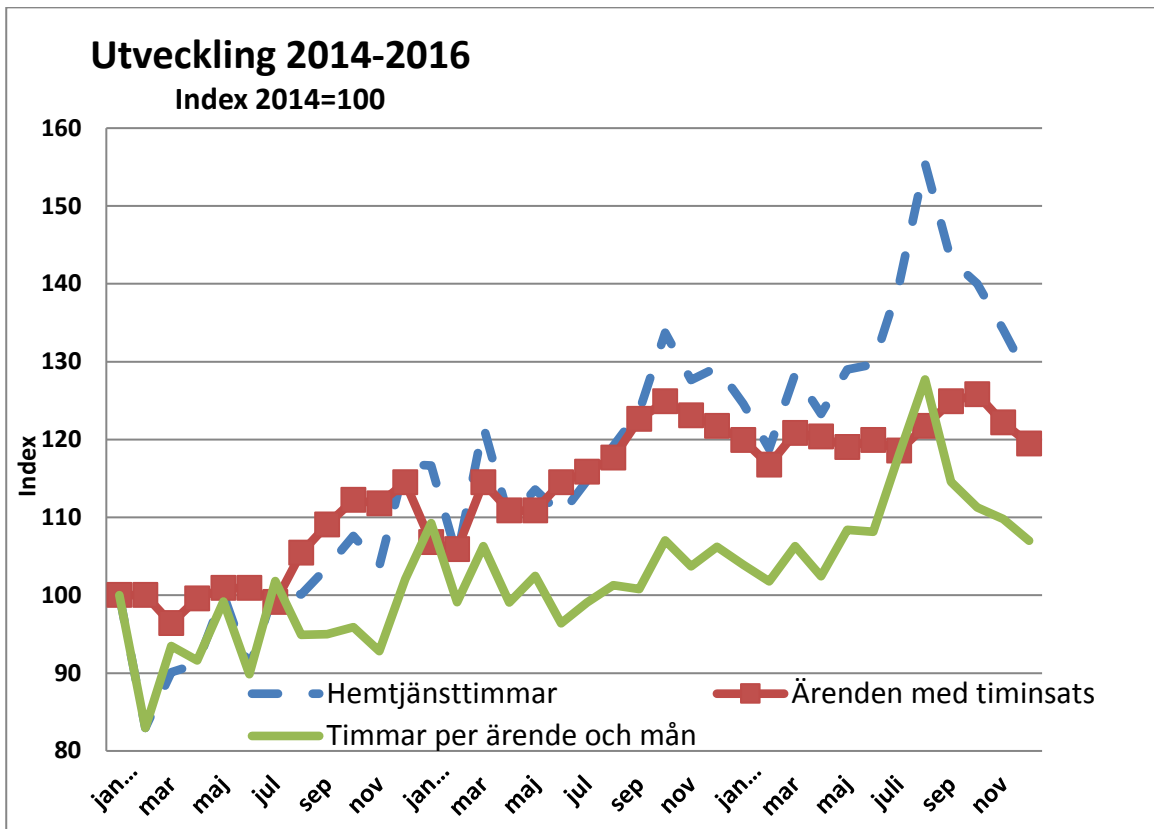
Verksamhetsmätt	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Internbudget 2016	Bokslut 2016
Bostäder med särskild service för barn och ungdomar (elevhem), platser	10	10	10	9
Korttidshem för barn och ungdomar inkl. akutplatser, platser	29	29	29	29
Bostäder med särskild service för vuxna, antal platser	425	439	453	453
Daglig verksamhet enl LSS för vuxna, antal platser	550	569	510	546
Antal verksamhetsdagar LSS daglig verksamhet	75 510	81 000	83 000	82 500
Dagverksamhet BoDa (boende med daglig verksamhet), antal platser	58	58	58	58
Stödfamilj, antal personer med stödfamilj	17	28	40	19
Kontaktperson, antal personer med insatsen	195	218	225	196

Kommentar: Utbyggnad av ny gruppbostad i Alorp har försenats. Planeringen är att personer som f n bor på externa platser ska kunna flytta dit. Förseningen har bl a orsakats av att man har varit tvungen att ta särskild hänsyn till tomten då den är belägen i ett naturskyddsområde.

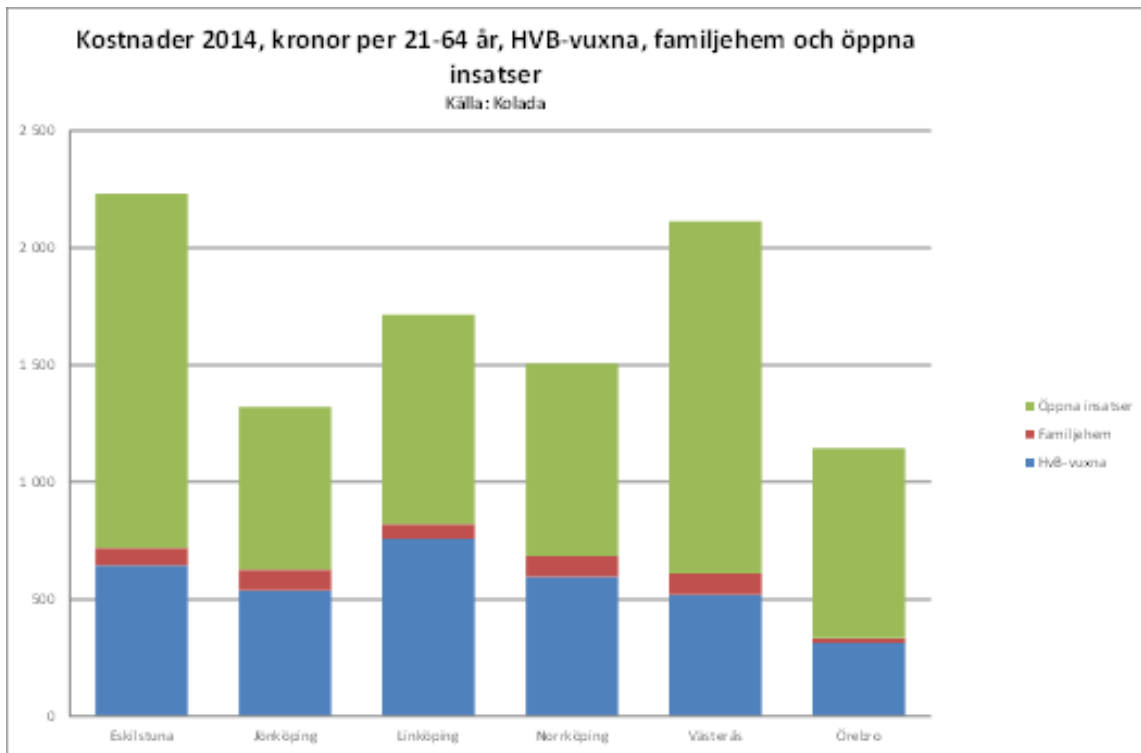
HEMTJÄNST 0 – 64 ÅR

Verksamhetsmätt	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Internbudget 2016	Bokslut 2016
Antal hemtjänstären/ månad	318	358	360	377
Antal hemtjänstären med timtid/månad	230	256	246	267
Antal hemtjänsttimmar/ månad	10 081	12 097	11 639	13 531
Antal hemtjänsttimmar/ärend och månad	43,8	47,3	47,3	50,7
Antal hemtjänsttimmar/år	120 976	145 159	139 666	162 373

Kommentar: Behovet av hemtjänst ökar i omsorgsnämnden målgrupp, personer under 65 år. Såväl antalet individer som antalet timmar per individ ökar. Under 2016 finns dock ett enskilt ärende som under en period hade cirka 2 000 timmar hemtjänst Detta framgår tydligt i nedanstående diagram som avvikelserna under juli-september

Kommentar: En jämförelse där de totala insatserna för barn- och ungdomsvård redovisas visar en viss variation. Eskilstuna ligger högst följt av Norrköping och Örebro. Därefter kommer Linköping som är något högre än Västerås och Jönköping.

Kommentar: En jämförelse där de totala insatserna för insatser för vuxna redovisas viss variation. Eskilstuna ligger högst följt av Västerås och Linköping. Därefter kommer Norrköping som är något högre än Jönköping och Örebro. Linköping har högst kostnader för HVB-placeringar.

OMSORGSNÄMNDEN

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Omsorgsnämnd	1 544	1 512	-32	1 609	1 323
Köpta administrativa tjänster	4 801	3 072	-1 729	3 760	2 888
FoU-centrum	2 034	2 034	0	2 034	2 017
Individ- och familjeomsorg	150 838	159 687	8 849	302 977	285 531
Socialpsykiatri	197 454	199 857	2 402	178 134	172 290
Hemtjänst 0 – 64 år	60 169	48 872	-11 297	47 893	39 835
Funktionshindrade barn och vuxna (LSS-insatser)	67 049	63 247	-3 802	54 834	50 234
Funktionshindrade barn och vuxna personlig assistans enligt SFB	65 547	70 473	4 926	66 308	68 376
Insatser för personer med utvecklingsstörning	445 012	429 669	-15 342	416 755	387 237
Föreningsbidrag	4 328	4 485	157	4 082	4 077
Summa nettokostnader, tkr	998 776	982 909	-15 867	1 078 386	1 013 808
<i>varav kostnader</i>	<i>1 293 704</i>	<i>1 368 945</i>	<i>79 928</i>	<i>1 234 343</i>	<i>1 129 707</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>294 928</i>	<i>386 036</i>	<i>95 795</i>	<i>155 958</i>	<i>115 899</i>

Kommentarer

Bokslutet visar ett underskott på 15 867 tkr prognoser under hösten har visat på 15 000 tkr respektive 12 000 tkr. Skillnaden mot prognoserna handlar framförallt om kostnaderna för hemtjänst och externa placeringar som ökat ytterligare. Beställningen mot socialförvaltningen har vad gäller öppenvårdsinsatser och externa placeringar varit underbudgeterad sedan 2014 och det är därför väsentligt att inför 2017 ha en realistisk budget.

För området **köpta administrativa tjänster** redovisas ett underskott med 1 000 tkr som framför allt beror på icke budgeterade kostnader för advokattjänster.

För verksamhetsområdet **individ- och familjeomsorg** redovisas ett överskott med knappt 9 000 tkr. Orsaken är bl a att Leanlink ej kunnat starta vissa verksamheter på grund av rekryteringsproblem samt mer momskompensation än budgeterat. Överskottet beror även på att Socialnämnden av sitt överskott avseende HVB insatser återbetalat 6 000 tkr för öppenvårdsinsatser.

För området insatser för **personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning** redovisas ett överskott på 2 000 tkr orsaken är lägre kostnader för betalningsansvar och mer momskompensation än budgeterat.

Inom **hemtjänsten** som omfattar insatser för personer som är under 65 år redovisas ett underskott med 11 000 tkr. Detta beror på att både hemtjänsttimmar och antalet personer har ökat. Utfallet för 2016 är 162 000 timmar jämfört med budgeterade 139 000 timmar. Utfallet för 2015 var 145 000 timmar. I genomsnitt fick 267 personer under 65 år hemtjänst under 2015 jämfört med budgeterade 246 personer. Under 2015 fick i genomsnitt 256 personer under 65 år hemtjänst. Budgeten bör anpassas i större utsträckning till demografi och behovsutveckling.

Verksamhetsområdet **Funktionshindrade barn och vuxna LSS** visar ett underskott på ca 4 000 tkr. Den främsta orsaken är att kommunen har fått betala tillbaka moms på ca 3 800 tkr. Tidigare fick kommunerna återsöka moms för personlig assistans. 2014 togs möjligheten till momsåtersökning bort. Det finns också en ökning av antalet timmar inom personlig assistans.

Verksamhetsområdet **assistans enligt SFB**, visar ett överskott på knappt 5 000 tkr. Intäktssidan visar ett överskott som främst beror på retroaktiva ersättningar från Migrationsverket för flyktingmottagande.

För området insatser för **personer med utvecklingsstörning** redovisas ett underskott med 15 000 tkr. Orsaken beror främst på ökade kostnader för fler personer i daglig verksamhet 7 000 tkr samt ökade kostnader för insatser till personer med särskilt omfattande stödbehov, 16 000 tkr. Kostnaderna för en del boenden är mindre än budgeterat.

Investeringar, tkr

Investeringar, tkr	Bokslut 2016	Budget 2016
IT-stöd, nyckelfri hemtjänst		240
IT-stöd, tids- och insatsregistrering		240
IT-stöd, mobil omvårdnadsdokumentation		
Årlig nyttjanderätt mobil app, mobil dokumentation		
Pascal		150
NPÖ		150
IBIC		150
Nyckelfria lås brukare		706
Nyckelfria lås entréer		403
Summa investeringar	0	2 039
<i>varav utgifter</i>		2 039
<i>varav inkomster</i>		

Inga investeringar har gjorts under året. Investeringar planeras till 2017.

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDEN

Nämndens ordförande

Utbildning är nyckeln till framtidens jobb och till människors frihet att forma sina egna liv. Alla barn och unga har rätt till kunskap och bildning, och skolans centrala uppgift är att ge alla elever grundliga kunskaper och lust till fortsatt lärande. Alla barn och unga förtjänar att få de kunskaper som är nödvändiga för att hävda sig på arbetsmarknaden efter skoltiden.

Linköpings kommun har under många år haft lägre kunskapsresultat i skolan än förväntat och spridningen i resultat har varit stor. Med bakgrund av detta formulerades tre mål för nämnden. I Linköping skall varje elev nå sin maximala potential, få likvärdiga förutsättningar för sitt lärande och få känna lust och engagemang i skolarbetet. Tidiga insatser är nyckeln till framgång. Redan i förskolan påbörjas det livslånga lärandet. Insatser för att minska barngrupperna i förskolan fortsatte under året och det är glädjande att se att barngrupperna minskar. Samtidigt ökar andelen legitimerade förskolelärare i förskolan. Utbyggnaden av förskolan fortsätter för att ge fler barn chansen att ta del av den pedagogiska verksamhet som bedrivs.

För att nå högre skolresultat är det viktigt att få eleverna att må bra och känna sig trygga. Utbyggnaden av elevhälsan är viktig för att ge elever möjlighet att nå sin fulla potential. Det är glädjande att se andelen elever som känner sig stressade minskar i grundskolan. Framförallt minskar andelen flickor som känner sig stressade.

Linköpings kommun har kompetent och engagerad personal, från förskolan till skolan och fritidsverksamhet. Vår verksamhet håller hög kvalitet. Trots det lämnar alltför många unga grundskolan utan tillräckliga kunskaper och med ofullständiga betyg. Glädjande för 2016 är att kunskapsresultaten höjs. Samtidigt måste vi fortsätta arbeta för att kön, bakgrund eller skola inte ska få påverka skolresultaten.

En stor utmaning framöver för nämnden är fortsatt lokaler och personalrekrytering. Linköping fortsätter att växa snabbt och det är en utmaning för kommunen att bygga lokaler i tillräcklig takt och rekrytera rätt utbildad personal.

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDEN

Mål

Nämndens viktigaste mål för 2016

I tabellerna nedan visas värden för respektive indikator. I vissa fall finns fortfarande inte värden men är under framtagande, dessa rutor redovisas tomma. Pilarna visar förändring gentemot föregående mätning. I de fall det finns flera värden för indikatorn visas i vissa fall pilar på den samlade bedömningen av indikatorn. Indikatorerna visas i olika former och skalor. Gränsvärden för avvikelserna är satta för respektive indikator för hur stor avvikelserna ska vara från föregående värde för att visa en förändring åt positivt eller negativt håll.

Maximalt lärande

Alla barn och elever utmanas i sitt lärande och förväntas nå så långt som möjligt i sin utveckling.

Majoritetens övergripande mål som nämndens mål kopplas till:

3. En kommun med höga kunskapsambitioner och trygga uppväxtvillkor.

Indikatorer för måluppfyllelse

	Indikator	Målvärde	Föregående värde	Uppnått värde	Pilar
Förskola					
1.	Andel legitimerade förskollärare i förskolan	70 %	29 %	37 %	
2.	Andel inskrivna barn i förskola 3-5 år	100 %	95 %	96 %	
3.	Barns språkutveckling vid 3/4/5 års ålder	Ska tas fram			
4.	Det kommungemensamma resultatet som rör "genus och jämställdhet" från insynsbesöket i förskolan ska öka.	6 på en 7-gradig skala	2,9	2,9	
5.	Det kommungemensamma resultatet som rör "Utveckling och lärande" från insynsbesöket i förskolan ska öka.	6 på en 7-gradig skala	4,5	4,4	
Fritidshem					
6.	Andel grundlärare med inriktning fritidshem samt fritidspedagoger med fritidspedagogexamen.	70 %		-	
7.	Det kommungemensamma resultatet som rör "Utveckling och lärande" från insynsbesöket i fritidshem ska öka.	3 på en 4-gradig skala	-	2,8	
Förskoleklass och grundskola					
8.	Språklig medvetenhet förskoleklass	Andelen elever med stanine 1-3 minskar, andelen med stanine 7-9 ökar	Andelen stanine 1-3: 25,5% Andelen stanine 7-9; 23,1%	Andelen stanine 1-3: 28 % Andelen stanine 7-9; 22 %	
9.	Andel elever i årskurs 1 som kan läsa	100 %		Mäts fr om vt 2017	

10.	Andel elever i åk 3 som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska/SVA respektive matematik (%)	100 %	Sv/Sva: 64 % Ma: 70 %	Sv/Sva: 65 % Ma: 70 %	
11.	Andel undervisande lärare, åk 1-3, som är behöriga att undervisa i Svenska/SVA respektive matematik.	100 %			
12.	Elevers betygspoäng i åk 6 i matematik, svenska och svenska som andraspråk.	Öka över tid	Sv: 14,1 Sva: 7,8 Ma: 13,2	Sv: 13,9 Sva: 6,3 Ma: 13	
13.	Andel undervisande lärare, åk 4-6, som är behöriga att undervisa i Svenska/SVA respektive matematik.	100 %			
14.	Andelen elever som uppfattar att de utmanas i undervisningen (attitydundersökningen).	100 %	Åk 2-3: 92,5 % Åk 4-6: 88,5 % Åk 7-9: 87,6 %	Åk 2-3: 91,1 % Åk 4-6: 87,5 % Åk 7-9: 85,3 %	
15.	Andel undervisande lärare i åk 7-9 som är behöriga i alla de ämnen de undervisar i.	100 %			
16.	Elever i åk 9, meritvärde (kommunala skolor)	Ökar	Alla elever: 220,3 Exkl nyanlända: 225,6	Alla elever: 219,2 Exkl nyanlända: 230,4	
17.	Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram andel (%)	100 %	Alla elever: 84 % Exkl nyanlända: 87,1	Alla elever: 81 % Exkl nyanlända: 87,8 %	
18.	Elever i åk. 9 som är behöriga till naturvetar- och teknikprogrammet andel (%)	100 %	Alla elever: 80 %	Alla elever 77 %	
19.	Andel lärare med behörighet och lärarlegitimation i respektive ämne åk 1-9	100 %			
20.	Andel elever med frånvaro över 10 procent.	0 %	Åk 2-3: 17,2 % Åk 4-6: 17,8 % Åk 7-9: 32,6 %	Åk 2-3: 17,4 % Åk 4-6: 16,6 % Åk 7-9: 33,6 %	
21.	Andel elever som uttrycker att det är ett bra arbetsklimat på de flesta lektionerna (attitydundersökningen).	100 %	Åk 2-3: 83,5 % Åk 4-6: 75,9 % Åk 7-9: 71,6 %	Åk 2-3: 83 % Åk 4-6: 75,3 % Åk 7-9: 69 %	

Planerade aktiviteter för att nå målpuppfyllelse

- Ökad tillgänglighet till förskoleplatser
- Mindre barngrupper i förskolan
- Fortsätta rekryteringen av förste förskollärare
- Genomföra kompetensförsörjningsinsatser
- Inrätta förstelärare i fritidshem
- Ökat antal förstelärare
- Ökad lärartäthet i förskola, förskoleklass och i lågstadiet
- Underlätta lärarnas och rektorernas arbetssituation
- Ökad samverkan grundskola och gymnasieskola
- Ge stöd i skolarbete/förlängd skoldag/föräldraengagemang
- Ombyggnationer och modernisering av skollokaler – utformade så att de är ändamålsenliga och möter kravet på pedagogiska lärmiljöer

Nämndens analys samt bedömning

Förskola

Andelen legitimerade förskollärare har ökat från 29 % (april 2016) till 37 % (december 2016). Den största anledningen är troligtvis att en stor andel förskollärare har ansökt och fått sin legitimation under perioden. Samtidigt har fler barnskötare och övrig personal anställts. Under hösten 2016 startade en ny utbildningsomgång för barnskötare som ska bli förskollärare. Detta bidrar till att på sikt öka andelen legitimerade förskollärare. Det finns fortsatt ett stort behov av att anställa legitimerade förskollärare.

Andelen inskrivna barn i förskola 3-5 år har minskat marginellt. Under innevarande läsår öppnas flertalet förskolor i områden där barnomsorgskön är lång, vilket förhoppningsvis leder till att andelen inskrivna barn ökar ytterligare. På grund av svårigheten att rekrytera personal kommer sannolikt en del förskolor inte att kunna öppnas med full kapacitet.

Under våren 2016 har det anställts åtta processtödare kopplat till familjecentralerna. De har bland annat i sitt uppdrag att arbeta uppsökande för att informera om förskolans verksamhet och stödja föräldrar vid ansökan till förskolan. Arbetet är under utveckling.

Resultaten från insynsbesöken när det gäller genus och jämställdhet samt utveckling och lärande har inte ökat och ligger under målvärdet. Arbetet med dessa frågor behöver vidareutvecklas på förskolorna. Under hösten 2016 har ett arbete med att revidera skattningsmaterialet – KUL (Kvalitets Utveckling i Linköpings förskolor) påbörjats.

Under hösten 2016 har arbete påbörjats på samtliga förskolor i Linköpings kommun för att minska barngruppernas storlek. Skolchefen har i uppdrag att säkerställa att Linköpings kommunala förskolor organiserar och utvecklar arbetssätt som möjliggör att i högre utsträckning arbeta med att dela in barn i fler och mindre grupperingar under större del av dagen och över tid.

Utbildningskontoret har under 2016 rekryterat ca 30 förste förskollärare och rekryteringen fortsätter under 2017. Uppdraget som förste förskollärare innebär att arbeta för att säkra god undervisning, utveckla verksamheten samt att ge bättre förutsättningar för rekrytering. Förste förskollärarna har påbörjat en utbildning i ”Mentoring coaching”.

Fritidshem

Andelen årsarbetare i fritidshem med pedagogisk högskoleexamen är i Linköpings kommun 52 %. Andelen legitimerade lärare bland dem som har befattningen fritidspedagog är 36 % (93 av 258 är behöriga att undervisa i grundskolan i årskurs 1-6 i estetiska ämnen).

Barn- och ungdomsnämnden tillsätter under läsåret 2016/17 tjugo nya förstelärartjänster mot fritidshem. Uppdraget som förstelärare i fritidshem innebär att arbeta för att säkra god undervisning och utveckla verksamheten. Avsikten med att tillsätta förstelärare i fritidshem är att ytterligare höja kvaliteten i fritidshemmen och även ge bättre förutsättningar för rekrytering. Förstelärare i fritidshem har påbörjat en utbildning i ”Mentoring coaching”.

Under 2016 genomfördes en genomlysning av fritidshemmen med syfte att synliggöra förutsättningarna för på vilket sätt fritidshemmen kan vara ett komplement till skolan när det gäller stöd till lärande, utveckling och elevers måluppfyllelse. De rekommendationer som genomlysningen pekar på är:

- Skapa gemensam förståelse av uppdrag och syfte
- Utveckla arbetsformer för utbyte och samverkan
- Ta fram metoder för att mäta och utveckla kvalitet i fritidshemmen
- Stödja ledning och styrning med fokus på behovet av förutsättningar

Under 2017 genomförs arbete med att implementera utvecklingsinsatser utifrån resultatet på genomlysningen.

Förskoleklass och grundskola

Förskoleklass

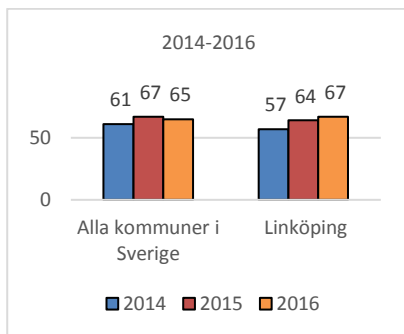
I förskoleklassen genomförs varje år en kartläggning av barnets språkförståelse på svenska och man mäter barnens ordförståelse, grammatiska språkförståelse, fonologiska medvetenhet, tal och minne. Samtliga dessa delar är av stor betydelse för barnets framtida läs- och skrivutveckling. Höstens kartläggning visar att andelen barn med låga staninevärden ökar och att fler skolor möter större grupper elever med låga staninevärden. Spridningen i resultat mellan skolorna har blivit större. Elever födda första halvåret har bättre resultat än elever födda andra halvåret. Jämfört med 2015 har resultaten i socialt utsatta områden utvecklats positivt, andelen med låga staninevärden har minskat något. I övriga områden har utveckling skett åt det negativa hållet, en något större andel barn har stanine 1-3 och mindre andel stanine 7-9. Skillnaderna är dock fortfarande stora mellan socioekonomiskt utsatta områden och övriga områden. Det är av stor vikt att fortsatt återföra resultatet från förskoleklassen till förskolan i syfte att vidareutveckla arbetet med elevernas språkutveckling.

Årskurs 3

Andelen elever i årskurs 3 som har klarat alla delprov i de nationella proven i svenska/svenska som andraspråk (sva) har ökat jämfört med 2015. Det är framförallt en ökning i matematik och svenska som andraspråk. Flickorna står för hela ökningen av resultatet i matematik. Det förbättrade resultatet i matematik kan vara en effekt av det genomförda Matteflyftet, kommande utvärdering under 2017 kommer att ge en tydligare bild av Matteflyftets effekter.

Fler flickor når kravnivåerna i alla tre ämnena. Störst skillnad mellan könen är det i svenska/sva. Framförallt gäller det de tre delprov som handlar om att skriva som flickorna klarar bättre. Detta är ett mönster som återkommer i de nationella proven i svenska i årskurs 6 och 9. Det är stor skillnad mellan skolorna när det gäller andelen elever som klarar alla delprov i årskurs 3, samma bild återkommer i årskurs 6 och 9. Det är stor skillnad i måluppfyllelse mellan skolorna, andelen elever som klarat alla delprov varierar mellan 35 % - 90 %.

Vad gäller de nationella proven i matematik i årskurs 3 så är resultatet jämförbart med föregående år, dock har större andel flickor klarat alla delprov än tidigare. En lägre andel pojkar har klarat alla delprov jämfört med 2015. Det delprov som flest elever inte klarar är det som handlar om skriftliga räknemetoder. Linköping har en positiv utveckling även 2016, vilket inte är fallet med det genomsnittliga resultatet för riket som helhet.

Nationella prov åk 3, andel elever som klarat alla delprov i matematik

Det har gjorts förstärkningar av lärartätheten med hjälp av lågstadiesatsningen som generellt sett inneburit att ca 50 lärartjänster tillkommit. Det har dock varit svårt att rekrytera lärare och därför har annan pedagogisk personal anställts. Förstärkningen med annan pedagogisk personal har i första hand lett till ökad personaltäthet som möjliggjort mer anpassningar och individuellt stöd. Effekterna av denna personalförstärkning bör kunna redovisas under 2017.

Årskurs 6

Det är en marginell förändring i betygspoängen i svenska och matematik mellan 2014-2016 i årskurs 6. Störst skillnad mellan pojkar och flickors betygspoäng är det i svenska. För Linköpings del kan noteras att det är en stor nedgång i betygspoängen för svenska som andraspråk för både flickor och pojkar. En förklaring till detta är det ökade antalet nyanlända elever (framförallt pojkar) sedan 2015. Andelen nyinvandrade elever (kommit de senaste fyra åren till Sverige) har ökat från 3 % 2015 till 6 % 2016, vilket kan vara en del i analysen av det lägre resultatet. För 2015 låg Linköping väl till i jämförelsen med samverkanskommunerna gällande matematik, svenska respektive svenska som andraspråk i åk 6. 2016 har betygspoängen sänkts marginellt.

Årskurs 9

Under läsåret 2015/16 invandrade många barn som började i den svenska skolan under årskurs 9. I statistiken syns dessa nyanlända elever framförallt i antal elever med okänd bakgrund. Elever med okänd bakgrund avser elever som saknar uppgift om personnummer. Att uppgift om personnummer saknas kan t ex bero på att eleven inte är folkbokförd i Sverige. Den ovanligt stora förändringen i elevsammansättningen i årskurs 9 både nationellt och lokalt, tillsammans med svårigheter att betygsätta elever som kommit till Sverige kort tid innan slutbetygen sattes, gör att resultaten inte är direkt jämförbara med tidigare år. De statistiska beräkningarna av ämnesbetygen påverkas av om elever haft anpassad studiegång, fått streck eller fått ett F i betyg. Olika skäl till uteblivet betyg får olika effekter på skolans genomsnittliga resultat.¹

Meritvärdet för samtliga elever i årskurs 9 visar på en svag nedgång jämfört med föregående år, det ligger nu på 219,2. Flickor har fortsatt högre meritvärde jämfört med pojkar. I den årskull som lämnade årskurs 9 våren 2016 är andelen nyanlända elever (1-4 år i Sverige) större än föregående år och motsvarar ca 10 % av eleverna. Detta är en fördubbling sedan 2014. En stor del av de nyanlända eleverna är ensamkommande pojkar med mestadels låg skolbakgrund.

¹ Skolverket, Siris

Meritvärdet har stigit kraftigt för de elever som inte är nyanlända. För den gruppen var meritvärdet 225,8 våren 2015 och våren 2016 hade det stigit till 230,4. Ökningen i meritvärde gäller både elever med höga meritvärden och elever med låga meritvärden. Detta innebär att eleverna som man haft möjlighet att jobba med i skolan under minst 4 år har lyckats bättre i år än tidigare årskullar. Det höjda meritvärdet beror bland annat på att fler elever nått minst E i betyg. I skolverkets statistik finns meritvärden där alla elever är inkluderade men även meritvärden där elever med okänd bakgrund (tillfälliga personnummer) är exkluderade. I jämförelse med samarbetskommunerna ligger Linköpings meritvärde över snittet, både vad gäller alla elever och exklusive elever med okänd bakgrund. När det gäller eleverna exklusive okänd bakgrund finns det några kommuner som ligger tydligt över Linköpings nivå.

Behörigheten till gymnasieskolans yrkesprogram låg våren 2016 på 81 %. Detta är lägre än föregående år. Om man gör samma differentiering av grupperna som ovan ligger behörigheten på 88 % för elever som varit bosatta i Sverige mer än fyra år. Cirka en tredjedel av de nyanlända eleverna i åk 9 (2016) är behöriga till yrkesprogram. Bland de elever som inte är behöriga till yrkesprogram finns ett antal elever med relativt högt meritvärde, men som inte klarat minst betyget E i antingen svenska, matematik eller engelska.

Behörigheten till gymnasieskolans högskoleförberedande program har sjunkit något sedan föregående år och ligger nu på 77 %. Den främsta orsaken till detta är den stora andelen nyanlända elever som kommit sent till Sverige under sin grundskoletid.

Det finns en klar förbättringspotential när det gäller elever vars föräldrar har förgymnasial utbildning, då Linköping presterar under snittet för samarbetskommunerna. Elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning har meritvärde som ligger över snittet. För skolorna i Linköping är det fortsatt viktigt att arbeta med analysen av resultaten för att kunna utveckla arbetet i klassrummet så att föräldrarnas utbildningsbakgrund minskar i betydelse.

För att öka kunskapen om hur elever från grundskolan klarar sina gymnasiestudier genomförs resultatuppföljningar tillsammans med rektorer i grund- och gymnasieskola. Vid dessa tillfällen följs bl a elevers resultat över tid för att få en bild av hur betygen från grundskolan står sig på gymnasiet.

Frånvaro

När det gäller elevfrånvaro så är det inga större skillnader jämfört med samma tidsperiod föregående år. Det är inte heller någon större skillnad mellan pojkar och flickor i åk 1-6, men viss skillnad i åk 7-9, pojkar har 2 procentenheter högre frånvaro än flickor. En del av eleverna har mycket hög frånvaro, men mest handlar det om ströfrånvaro. Respektive skola arbetar aktivt med de elever som har hög frånvaro. Därutöver genomförs särskilda insatser för ett aktivare arbete med elevfrånvaron. Bland annat har ett närvaroteam inrättats som arbetar med elever som har en hög frånvaro.

Under våren 2016 påbörjade det sk "närvaroteamet" sitt uppdrag att identifiera elever med hög frånvaro. Målet är att erbjuda stöd så att eleverna kan återgå till undervisningen. I teamet ingår specialpedagoger, beteendevetare och fritidspedagog. Teamet arbetar framförallt med de elever som har mer än 50 % frånvaro, totalt har det under hösten 2016 handlat om 164 elever i årskurs 1-9. Merparten av dessa elever går i årskurs 7-9.

Framgångsfaktorer i arbetet med att öka elevernas närvaro i skolan är bland annat bra inskolning vid studieövergångar, tidiga insatser samt att man tidigt uppmärksammar elever med ströfrånvaro. En annan framgångsfaktor är att skapa goda relationer mellan vuxna och elever. Närvaroteamet har identifierat ett mönster när det gäller vilka elever som har hög frånvaro och beskriver att det ofta handlar om elever som har någon form av neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Arbetsklimat

Andelen elever som uttrycker att det är ett bra arbetsklimat på de flesta lektionerna undersöks årligen i attitydundersökningen. Den senaste undersökningen visar på relativt lika resultat jämfört med föregående år. Värt att notera är att elevernas upplevelse av arbetsro sjunker ju äldre eleverna blir. Inför attitydundersökning 2016 har en definition av begreppet arbetsro tagits fram för att få en större likvärdighet i hur begreppet tolkas och även för att ge en tydligare bild av vad resultaten beror på. Definitionen lyder: "Alla i gruppen arbetar med det de ska på lektionerna." Resultatet av senaste attitydundersökningen är tillgängligt endast på kommunnivå då verksamhetsberättelsen skrivs, varför en analys får göras vid kommande tertiäl.

Kompetensutvecklingsinsatser

Läraryftet 2 är en statlig satsning som riktar sig till lärare som inte har behörighet för de ämnen som de undervisar i. Hittills har ca 270 lärare och fritidspedagoger deltagit i kurser inom Läraryftet II. Linköpings kommun har i denna satsning prioriterat för studier i bl a svenska och svenska som andraspråk, för att höja kompetensen bland kommunens lärare. I dessa studier ingår läs- och skrivutveckling och lässtrategier som en del i kurserna. Cirka 50 lärare har hittills läst kurser inom svenska/Svenska som andraspråk.

Sedan 2015 är det även möjligt att läsa speciallärarutbildning inom Lärarlyftet II. Hittills läser ca 5 lärare till speciallärare inom läs- och skrivutveckling, en treårig utbildning på avancerad nivå. Utöver detta deltar ca 20 lärare från Linköpings kommunala grundskolor i en uppdragsutbildning till speciallärare med inriktning språk-, skriv- och läsutveckling alternativt matematik 90 hp, som genomförs av Högskolan Kristianstad.

I syfte att öka kompetensen kring specialpedagogiska frågor har 25 lärare under ht 2015 - vt 2016 genomgått en utbildning i specialpedagogik om 7.5 hp. Denna utbildning genomförs även under ht 16 - vt 17 med 22 deltagare.

Likvärdiga möjligheter

Samtliga verksamheter ska bidra till att utjämna skilda förutsättningar.

Majoritetens övergripande mål som nämndens mål kopplas till:

3. En kommun med höga kunskapsambitioner och trygga uppväxtvillkor.

Indikatorer för måluppfyllelse

	Indikator	Målvärde	Föregående värde	Uppnått värde	Pilar
Förskola					
22.	Andel inskrivna barn 3-5 år i förskola och pedagogisk omsorg, uppdelat på barn boende i socialt utsatta bostadsområden gentemot övriga bostadsområden. Skillnaden ska minska.	Skillnaden ska minska över tid utan att andelen totalt inskrivna minskar.	Socialt utsatta områden 91 % Övriga områden 99 % Skillnaden: 8 %	Socialt utsatta områden 90 % Övriga områden 96 % Skillnaden: 6 %	
Grundskola					
24.	Elever i åk 9, meritvärde uppdelat på föräldrars utbildningsbakgrund. Skillnaden utifrån föräldrars utbildningsbakgrund ska minska. (Kommunala skolor)	Minska utan att eleverna totalt sett får lägre meritvärde.	2015: Förgymn eller gymn-asial – 193,9 Eftergymn – 246,0 Tot meritvärde 220,3	2016: Förgymn eller gymn-asial – 190,3 Eftergymn – 250,9 Tot meritvärde 219,2	
25.	Elever i åk 9, meritvärde, uppdelat på kön. Skillnaden utifrån kön ska minska. (Meritvärdet ska öka för både flickor och pojkar samtidigt som skillnaden mellan könen minskar)	Minska utan att eleverna totalt sett får lägre meritvärde.	2015: Pojkar: 209,8 Flickor: 231,8	2016: Pojkar: 210,4 Flickor: 230,3	
26.	Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram, andel (%), uppdelat på elever boende i socialt utsatta bostadsområden gentemot övriga bostadsområden. Skillnaden ska minska.	Skillnaden ska minska över tid utan att totala andelen minskar.	Soc utsatta omr: 63 % Övriga områden 86 % Skillnaden: 23 %	Soc utsatta omr: 60 % Övriga områden 89 % Skillnaden: 29 %	
Ungdoms- och fritidsverksamhet					
27.	Ungdomarnas totalbedömning gällande kommunens fritidsgårdsverksamhet (attitydundersökningen).	100 %	86,2 %	85,1	

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse

- Ökad tillgänglighet till förskoleplatser
- Ombyggnationer och modernisering av skollokaler – utformade så att de är ändamålsenliga och möter kravet på pedagogiska lärmiljöer
- Tillsättning av åtta processtödjare
- Planering av en ytterligare familjecentral
- Ökad samverkan grundskola och gymnasieskola
- Ge stöd i skolarbete/förlängd skoldag/föräldraengagemang

Nämndens analys samt bedömning

Förskola

När det gäller andelen inskrivna barn 3-5 år i förskola och pedagogisk omsorg, uppdelat på barn boende i socialt utsatta bostadsområden gentemot övriga bostadsområden, är skillnaden oförändrad. Under kommande läsår öppnas ett flertal förskolor i socioekonomiskt utsatta bostadsområden, vilket leder till att flera barn kan tas emot i förskolan. På grund av

svårigheten att rekrytera personal kommer sannolikt en del förskolor inte att kunna öppnas med full kapacitet. Under våren 2016 har det anställts åtta processtödare kopplat till familjecentralerna. De har bland annat i sitt uppdrag att arbeta uppsökande för att informera om förskolans verksamhet och stödja föräldrar vid ansökan till förskolan.

Ytterligare familjecentral kommer att starta för att tillgängligheten ska finnas i fler av kommunens bostadsområden.

Förskoleklass och grundskola

När man jämför betygspoängen i årskurs 6 för de elever som är bosatta i socialt utsatta områden (Skäggetorp, Berga, Ryd) med övriga elever kan man se att det är stor skillnad, speciellt för matematik. Skillnaderna har ökat jämfört med vårterminen 2015.

Meritvärdet för samtliga elever i årskurs 9 visar på en svag nedgång jämfört med föregående år, det ligger nu på 219,2. Flickor har högre meritvärde jämfört med pojkar och skillnaden mellan könen har minskat. Elever vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning har ett högre meritvärde 2016 jämfört med 2015. Samtidigt har den elevgrupp vars föräldrar har förgymnasial/gymnasial utbildning ett lägre meritvärde 2016 jämfört med 2015, skillnaden har alltså ökat sedan föregående år.

Om man jämför behörigheten till yrkesprogram för de elever som bor i socioekonomiskt utsatta områden så ligger den på 60,4 %. För övriga områden ligger den på 88,9 %. En av förklaringarna till den lägre behörigheten är att fler nyanlända elever har mottagits på skolorna i de socioekonomiskt utsatta bostadsområdena. Skillnaderna har till stora delar sin orsak i en ökad bostadssegregation, där de socioekonomiskt utsatta områdena är mer utsatta än tidigare. För att kunna arbeta framgångsrikt behöver ett samlat förvaltningsövergripande arbete initieras.

Om man tar bort andelen nyanlända elever i redovisningen av behörighet till yrkesprogram så ökar andelen elever som är behöriga till yrkesprogram både i socioekonomiskt utsatta områden och övriga områden. För elever (exkl nyanlända) bosatta i socioekonomiskt utsatta områden är ökningen en stadig trend de senaste tre åren. Skillnaden mellan grupperna är dock fortsatt stor.

Under 2016 genomfördes insatser kopplade till de statliga satsningarna när det gäller läxhjälp samt lov- och sommarskola. När det gäller läxhjälp har samtliga skolor erbjudit någon form av extra stöd i skolarbetet till alla elever. Lov- och sommarskolor har under året erbjudits i olika former. Elever i årskurs 9 har deltagit i sommarskola för att få behörighet i gymnasieskolans nationella program. Sommarskola har även erbjudits för övriga årskurser samt särskild sommarskola riktad till nyanlända elever. I rektorernas redovisningar framgår att det framför allt gett elever möjlighet att nå kravnivåerna i olika ämnen. Ett utvecklingsarbete har startat för att göra insatser tidigare än i årskurs 9. För nyanlända elever erbjuds extra undervisning utöver timplanen i svenska som andraspråk, kostnaderna täcks av ett statsbidrag. På flera skolor organiseras den extra undervisningen i form av samlad skoldag där läxhjälp, återkoppling lärare -elev och fritidsaktiviteter kombineras.

Lust och engagemang

Samtliga barn och elever trivs, bemöts av engagerad personal och känner sig delaktiga.

Majoritetens övergripande mål som nämndens mål kopplas till:

3. En kommun med höga kunskapsambitioner och trygga uppväxtvillkor.
4. En kommun där alla kan leva ett hälsosamt och meningsfullt liv.

Indikatorer för målpuppfyllelse

	Indikator	Målvärde	Föregående värde	Uppnått värde	Pilar
	Trygghet				
28.	Andel vårdnadshavare som uttrycker att de känner sig lugna och trygga under dagen när deras barn är i förskolan/familjedaghemmet (attitydundersökningen förskola).	100 %	96,2 %	95,3 %	

29.	Andel elever som uttrycker att de känner sig trygga i skolan (attitydundersökning grundskola).	100 %	Åk 2-3: 96,4% Åk 4-6: 95,3% Åk 7-9: 94,9%	Åk 2-3: 95,4 % Åk 4-6: 94,8 % Åk 7-9: 93,7 %	
30.	Andel elever som uttrycker att de känner sig trygga i grundsärskolan (attitydundersökningen).	100 %	För få svar	För få svar	
31.	Andel barn som uttrycker att de känner sig trygga på fritidshemmet (åk 1-3, attitydundersökningen).	100 %	97,5 %	96,9 %	
32.	Andel barn som uttrycker att de känner sig trygga i den öppna fritidsverksamheten (åk 4-6, attitydundersökningen).	100 %	96,2 %	95,8 %	
33.	Andel ungdomar som uttrycker att de känner sig trygga i fritidsgårdsverksamheten (åk 7-9, attitydundersökningen).	100 %	93,4 %	93,6 %	
34.	Andel elever som upplever att de blivit mobbade (kränkande behandling, enkätfråga i "Om Mig" till elever årskurs 8).	0 %	10,9 %	10,89	
Hälsa och miljö					
35.	Andelen positiva svar gällande frågan "Hur tycker du att din hälsa är", enkätfråga till elever i årskurs 8, uppdelat på kön (enkätfråga i "Om Mig" till elever årskurs 8).	100 %	Flickor:71,6 % Pojkar:83,8%	Flickor:66,7 % Pojkar:82,9 %	
36.	Andelen i elever som ofta känner sig stressade en vanlig dag i skolan (enkätfråga i "Om Mig" till elever årskurs 8).	Minskar	Flickor:50,5 % Pojkar:21,6 %	Flickor:47,7 % Pojkar:20,2 %	
37.	Elevers ogiltiga frånvaro på lektioner i årskurs 7-9 (andel av total kvitterad tid).	0 %	1,43 %	1,63	
38.	Andel förskolor som inventerats och rensats utifrån handledningsmaterialet "Vi rensar! – Steg för steg handledning för en giftfri förskola".	100 %	-	96 %	
39.	Andel förskolor som genomgått utbildning om kemikalier i vardagen och hur man skapar en giftfri närmiljö på förskolan.	100 %	-	94 %	
40.	Matsvinnet ska minska i förskola och skola (tallriksvinn i %).	0 %	6 %	6 %	

	Inflytande				
41.	Det kommungemensamma resultatet som rör barns inflytande från insynsbesöken (förskolan).	6 på en 7-gradig skala	3,8	4,1	
42.	Andel positiva svar gällande elevers syn på deras inflytande i skolan (grundskola, attitydundersökningen).	100 %	Åk 2-3:84,6 % Åk 4-6:79,4% Åk 7-9:66,8 %	Åk 2-3:86,0 % Åk 4-6:78,9 % Åk 7-9:64,9 %	
43.	Andel positiva svar gällande elevers syn på deras inflytande i grundsärskolan (attitydundersökning, svar från vårdnadshavare).	100 %	För få svar	För få svar	
44.	Andel positiva svar gällande barns syn på deras inflytande i fritidshem (attitydundersökningen).	100 %	90,6 %	90,5 %	
45.	Andel positiva svar gällande barns syn på deras inflytande i öppen fritidshemsverksamhet (attitydundersökningen).	100 %	86,9 %	85,5 %	
46.	Andel positiva svar gällande ungdomars syn på deras inflytande i fritidsgårdsverksamheten (attitydundersökningen).	100 %	86,8 %	86,0 %	

Planerade aktiviteter för att nå målpuffyllelse

- Ombyggnationer och modernisering av skollokaler – utformade så att de är ändamålsenliga och möter kravet på pedagogiska lärmiljöer.
- Underlätta lärarnas och rektorernas arbetssituation.
- Fortsatt uppföljning av föräldrars inflytande via föräldraråd eller motsvarande vid insynsbesök i förskolan.
- Utbildningsinsatser för giftfri förskola.

Nämndens analys samt bedömning

Förskola

Förskolan arbetar medvetet och aktivt med introduktion och information till föräldrar för ett gott samarbete och en grundläggande trygghet hos barn och vårdnadshavare. Resultatet i attitydundersökningen gällande upplevd trygghet bland vårdnadshavarna har minskat men ligger på en fortsatt hög nivå. Insynsbesöken i förskolan gällande inflytande visar förbättrat resultat jämfört med föregående år, men är ett fortsatt utvecklingsområde.

Fritidshem

Andelen elever som i attitydundersökningen uttrycker att de känner sig trygga på fritidshemmet ligger på fortsatt hög nivå. Detta är också något som undersökts i insynsbesöken på fritidshem. Resultatet från intern insyn är samstämmigt med attitydundersökningen.

Andelen elever som i attitydundersökningen upplever att de har inflytande i fritidshemmet är på samma höga nivå som tidigare. Resultatet från de interna insynsbesöken är samstämmigt med attitydundersökningen.

Förskoleklass och grundskola

Andelen elever som uttrycker att de känner sig trygga i skolan är hög, ca 95 % i de olika stadierna. Detta är också något som undersöks i de interna insynsbesök som genomförs på grundskolan och resultatet i dessa är samstämmigt med attitydundersökningen.

Samtidigt som en stor andel elever känner sig trygga i skolan visar Om mig-enkäten att en stor andel av eleverna i årskurs 8 ofta känner sig stressade en vanlig dag i skolan. Resultatet för flickor ligger betydligt högre än pojkarnas, nästan varannan flicka känner sig stressad dagligen. Detta är ett resultat som håller i sig från tidigare år.

Inför attitydundersökning 2016 har definitioner för de fem frågor som vägs in i resultatet när det gäller elevinflytande tagits fram. Definitionerna är tänkta att ge större likvärdighet i hur begreppen tolkas och även för att ge en tydligare bild av vad resultaten beror på. Frågeställningarna handlar bland annat om i vilken grad som eleverna kan vara med och planera sitt skolarbete och i vilken omfattning man får vara med och utvärdera undervisningen. Resultatet av senaste attitydundersökningen är tillgängligt endast på kommunnivå då verksamhetsberättelsen skrivs, varför en analys får göras vid kommande tertial.

Eleverna upplever mer inflytande i fritidsverksamhet än i skolan, detta resultat gäller för samtliga stadier. För årskurs 2-3 kan en positiv trend konstateras. På mellan- och högstadiet är det främst frågan: *Jag får vara med och utvärdera hur mina lärare undervisar* som får låga resultat. De interna insynsbesöken i grundskolan visar på att detta är ett utvecklingsområde för många av de besökta skolorna.

Målsättningen är 0 % tallrikssvinn. Under olika perioder uppmärksammas svinnet på olika vis, även om köken kontinuerligt arbetar med att göra eleverna medvetna om vad ett minskat svinn innebär för både miljö och ekonomi. 2017 tar Kost & Restaurang över de kök som ISS fram till årsskiftet lagar mat till. Om detta ger en effekt på tallrikssvinnet är svårt att säga. Kost & Restaurang och ISS har arbetat på liknande sätt med matsvinn och därför borde det inte innebära några större förändringar åt vare sig positivt eller negativt håll enbart på grund av byte av kostentreprenör.

Grundskola

Andelen svar från attitydundersökningen och svar från vårdnadshavare angående elevernas syn på inflytande i grundskolan har tidigare varit för få för att slutsatser ska kunna dras. Under 2016 genomfördes ingen attitydundersökning mot grundskolan. Attitydundersökningen planeras att genomföras 2017.

Ansvar och inflytande identifierades vid intern insyn som ett förbättringsområde. Utvecklingsarbetet resulterade i ett systematiskt kvalitetsarbete kring detta i tre steg: Steg 1 - enkätstudie som genomförs med alla elever angående deras upplevelse av skolan och arbetsmiljön. Steg 2 - besök från elevhälsoteamets medlemmar i verksamheten med elevintervjuer. Steg 3 – fokusintervjuer som genomförs med ett urval av elever.

Utbildningskontoret arbetar med att fördjupa analysen av dessa indikatorer för att kunna föreslå åtgärder.

Ungdoms- och fritidsuppdraget

Fritidsgårdarna besöks regelbundet av knappt 20 % av eleverna i årskurs 7-9, vilket innebär ca 600 ungdomar. De flesta av dessa besökare deltar i verksamhet en eller flera gånger i veckan. En något högre andel pojkar än flickor besöker verksamheten. Flest besökare är det av elever på skolor där det finns en fritidsgård i anknytning till skolan. I Skäggetorp, Ljungsbro och Tokarp är det högst andel besökare.

27 % av det totala antalet ungdomar uppger att de inte är nöjda med vad som finns att göra efter skolans slut. Det är en utmaning för verksamheten att på olika sätt fånga upp denna grupp och kunna erbjuda relevant verksamhet.

Attitydundersökningen från 2016 visar att de ungdomar som besöker fritidsgårdarna överlag har en positiv syn på verksamheten. Resultatet när det gäller trygghet och inflytande är oförändrat jämfört med tidigare år.

En genomlysning av kvalitetsarbetet på fritidsgårdarna har genomförts. Genomlysningen pekade på ett antal förbättringsområden. Barn- och ungdomsnämnden har utifrån detta fastställt ett inriktningsdokument som innehåller ett förtydligande om vad nämndens mål om Maximalt lärande, Likvärdighet och Lust och engagemang betyder för ungdoms- och fritidsverksamheten. För att öka måluppfyllelsen behöver bli ett bredare utbud av aktiviteter erbjudas för att nå ungdomars olika intressen och behov. Därvid har ett antal övergripande utvecklingsområden tagits fram. Nämnden har gett barn- och ungdomschefen i uppdrag att återkomma med förslag till indikatorer för måluppfyllelse, organisation och ett utvecklat systematiskt kvalitetsarbete där en modell för insynsbesök kan utgöra en del i kvalitetsarbetet. Detta arbete har pågått under hösten 2016 och ett antal kvalitetsindikatorer har tagits fram av utbildningskontoret. Indikatorerna kommer att användas vid insynsbesök under 2017.

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDEN

Verksamhetsuppföljning

För att nå framgång är det viktigt att det finns en gemensam syn i hela verksamheten på de viktiga prioriteringarna och att fokus är på de frågor för vilka det finns evidens i vetenskap samt beprövad erfarenhet. Nämnden har därför ett fåtal kommunicerbara mål som är kända i hela verksamheten. Målen är desamma för alla nämndens verksamheter. Till målen har nämnden kopplat ett antal indikatorer som kan följas över tid på både kommun- och enhetsnivå. De statliga målen och majoritetens samverkansprogram har legat till grund för framtagande av mål, indikatorer och aktiviteter.

En stor utmaning är att öka måluppfyllelsen för alla barn och elever utifrån deras förutsättningar. För barn- och ungdomsnämnden innebär det att ytterligare stärka det systematiska kvalitetsarbetet och utveckla stödstrukturer för att främja elevernas lärande. För att kunna lyckas med arbetet med högre måluppfyllelse måste barn, elever och personal känna engagemang, delaktighet och trygghet. För att utvärdera förskolans kvalitet och skapa goda villkor för lärande behöver barns utveckling följas, dokumenteras och analyseras. Verksamheten behöver fortsatt utveckla metoder för detta.

Antalet barn och elever ökar kraftigt de kommande åren vilket kommer att ställa stora krav på att planera lokaler och bemanna förskolor och grundskolor med legitimerad och behörig personal. Utöver denna förändring har antalet nyanlända barn och ungdomar ökat kraftigt i Linköpings kommun. Verksamheten har som helhet ett stort rekryteringsbehov både utifrån pensionsavgångar, övriga avgångar och ökande barnkullar. Rekryteringen av förskollärare och lärare inom förskola, fritidshem och grundskola behöver prioriteras de kommande åren. Dessutom måste rekrytering lärare som är behöriga att undervisa i svenska som andraspråk samt lärare med erfarenhet av att arbeta med nyanlända prioriteras. På grund av bristen på utbildade förskollärare och lärare krävs extraordinära insatser samt nytänkande på olika nivåer i kommunen. Både när det gäller förskolan och grundskolan är det en utmaning att tillse att det finns ändamålsenliga lokaler som möter ökningen av antalet barn och elever.

Skillnaderna i elevernas resultat har ökat mellan elever i de socioekonomiskt utsatta områdena och övriga bostadsområden. Detta är en fråga där det behövs en övergripande samverkan i kommunen. I barn- och ungdomsnämndens olika verksamhetsområden behöver arbetssätt och arbetsformer fortsatt utvecklas och implementeras för att alla elever, oavsett bakgrund och förutsättningar, ska ha möjlighet att komma så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Program för uppföljning av verksamhet som utförs av kommunala och privata utförare

Systematiskt kvalitetsarbete

Utbildningskontoret följer systematiskt upp de indikatorer som barn- och ungdomsnämnden tagit beslut om. Resultaten visualiseras och samlas i ett internt samarbetsrum som rektorer och biträdande rektorer har tillgång till. Resultaten följs upp på skolnivå där rektor har stöd i analysen av bl a förstelärare, kvalitetskoordinator samt koordinator för specialpedagogiskt stöd. Respektive skolområdeschef ansvarar för uppföljningen och analys av resultaten inom skolområdet. Utbildningsförvaltningen genomför sedan slutet av vårterminen 2016 strategiseminarier där specifika frågeställningar som t ex övergångar mellan stadier och skolformer genomlysas. Fokusområdet i strategiseminarier arbetas fram genom en analys av skolområdenas resultat och de utmaningar som rektorerna uttrycker. Strategiseminarier ger möjlighet till att få en samlad bild samt en analys av dessa områden och kan leda till beslut om gemensamma åtgärder som exempelvis kompetensutvecklingsinsatser eller utvecklingsprojekt.

Utbildningskontoret följer upp och analyserar bland annat det som ”sticker ut” (positivt/negativt), pojkars och flickors resultat, trender, samband etc. Kontoret tittar på bakgrundsfaktorer, trender och ställer upp hypoteser som sedan undersöks. Slutsatser som dras och orsakssamband som identifieras stämmer väl överens med forskning som finns om elevers resultat. Utbildningskontoret tar också fram fördjupade resultatbilder för de skolor som så önskar. Det kan bland annat handla om sk value added-statistik, lärares betygssättning, trender över tid m m. Som ett underlag för analysarbetet görs jämförelser för att se hur Linköping förhåller sig till andra kommuner när det gäller ett antal nyckeltal.

Under hösten 2016 prövar utbildningskontoret en ny modell för att bättre fånga grundskolornas analys av sina resultat och samtidigt ge möjlighet för rektor att tillsammans med kontoret och statistiker fördjupa kunskapen om skolans resultat utifrån de frågeställningar som skolan själv har. Denna modell prövas inledningsvis på hög-stadieskolorna. Ytterligare möjligheter för utbildningskontoret att ta del av skolornas analyser när det gäller att identifiera utmaningar och framgångsfaktorer ges vid nätverksmöten för F-6 och 7-9 två gånger per termin.

Barn- och ungdomsnämnden genomför årligen en kvalitetsnämnd. Vid dessa tillfällen ges nämndens ledamöter möjlighet att träffa representanter från verksamheten kring kvalitetsfrågor. Som ett underlag för analysarbetet görs jämförelser för att se hur Linköping förhåller sig till andra kommuner när det gäller ett antal nyckeltal.

Insynsbesök

Insynsbesök är ett sätt att stärka likvärdigheten och en del av det systematiska kvalitetsarbetet på såväl huvudmannanivå som verksamhetsnivå. Enheterna får stöd i sitt utvecklings-/kvalitetsarbete och det är kompetensutvecklande för arbetslag och observatörer. Insynsbesök genomförs idag i förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem samt inom ungdoms- och fritidsverksamheten. Insynsbesök görs regelbundet även i de fristående verksamheterna.

Attitydundersökning

Varje höst genomförs en attitydundersökning inom nämndens samtliga verksamheter, både till fristående och kommunala. Det som undersöks är frågor om trygghet, lärande och inflytande. Undersökningen riktas till vårdnadshavare till barn i förskolan, elever i grundskola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet och fritidsgårdsverksamhet.

Lokalförsörjning

Under 2016 har 900 nya förskoleplatser och 1 300 nya skolplatser färdigställts. I samband med att nya förskolor och skolor har öppnat har 350 respektive 575 äldre, uttjänade och tillfälliga förskole- och skolplatser avvecklats.

I början av året öppnade nya förskolor i Vallastaden, Vreta Kloster och Vimanshäll samt ny skola i Askeby. I samband med läsårstarten i augusti öppnade Arenaskolan i Linköpings Arena och Elsa Brändströms skola blev helt färdigställd. I slutet av 2016 öppnades nya förskolor i Ryd, Skäggetorp, Ljungsbro och i Brokind.

Nya FÖRSKOLOR och SKOLOR färdigställda under 2016	Nya platser
<i>Förskola</i> Vallastaden	75
<i>Förskola</i> Vreta Kloster skola etapp 1	135
<i>Förskola</i> Vimanshäll/Majelden	55
<i>Förskola</i> Solhaga, Ryd	160
<i>Förskola</i> Skattegården, Skäggetorp	110
<i>Förskola</i> Nygårdsskolan, Skäggetorp	180
<i>Förskola</i> Cloettavägen, Ljungsbro	110
<i>Förskola</i> Brokinds nya skola	90
<i>F-6 skola</i> Askeby	275
<i>F-6 skola</i> Brokinds nya skola	165
<i>7-9 skola</i> Arenaskolan, Kallerstad	400
<i>7-9 skola</i> Elsa Brändströms skola etapp 2	450

I Vikingstad, Harvestad, Skäggetorp, Berga och Södra Ekkällan är behovet av nya förskoleplatser stort. I Skäggetorp löses platsbehovet genom de nya förskolor som tillkommer i slutet av 2016. I Berga planeras för en utbyggnad av förskoleplatser för att lösa behovet under våren 2017. I Vikingstad, Harvestad och Södra Ekkällan pågår arbete med upphandlingar och detaljplaner som kommer att möjliggöra nya platser under 2018. I avvaktan på dessa nya förskoleplatser hänvisas till förskolor i närliggande områden.

Kommunens skolor är i stort nyttjade till sin fulla kapacitet. I vissa skolor i Linköpings ytterområden finns en viss "överkapacitet". Nya skolplatser planeras i de områden som i prognos har ett ökande elevantal.

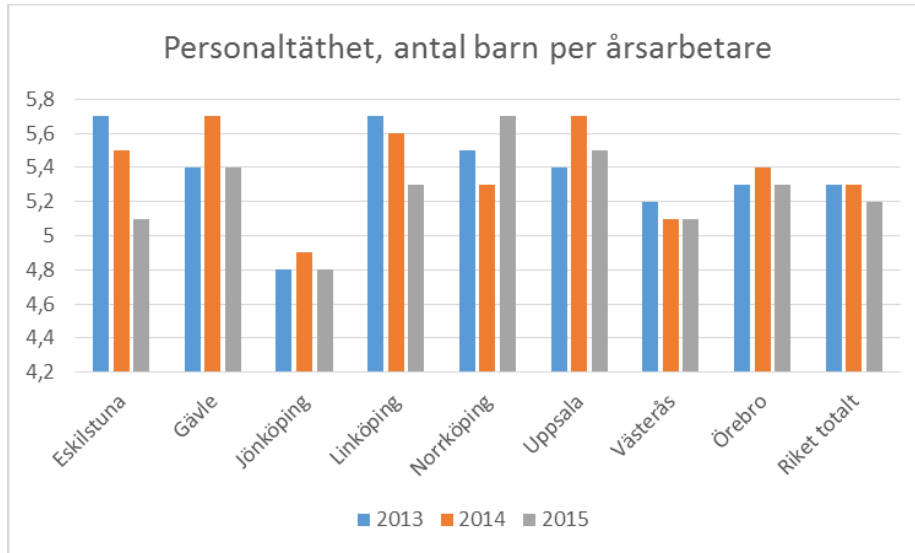
Nämnden har i sin lokalförsörjningsplan ett stort antal nya objekt för att möta behovet av förskole- och skolplatser. Nya platser skapas genom upphandling i konkurrens (LOU) eller genom direktupphandling i befintliga fastigheter. Ett flertal av de objekt som direktupphandlats av Lejonfastigheter är försenade och framflyttade i tid. Detta har starkt bidragit till den brist som nu finns i vissa av kommunens områden. I Vikingstad, Harvestad och Södra Ekkällan har utdragna upphandling- och detaljplaneprocesser varit orsaken till att nya förskolor inte kunnat färdigställas enligt plan.

Nämndens lokalbudget är inte i balans och den ersättning nämnden erhåller för lokaler täcker inte befintliga kostnader. Största anledningen till underskottet är moderniseringar av äldre förskolor och skolor som nämnden tvingats genomföra, bland annat på grund av nya myndighetskrav. Åtgärder behöver vidtas i kommande budgetprocesser för att nå en budget i balans.

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDEN

Jämförelser och verksamhetsmätt

Personaltätthet i förskolan

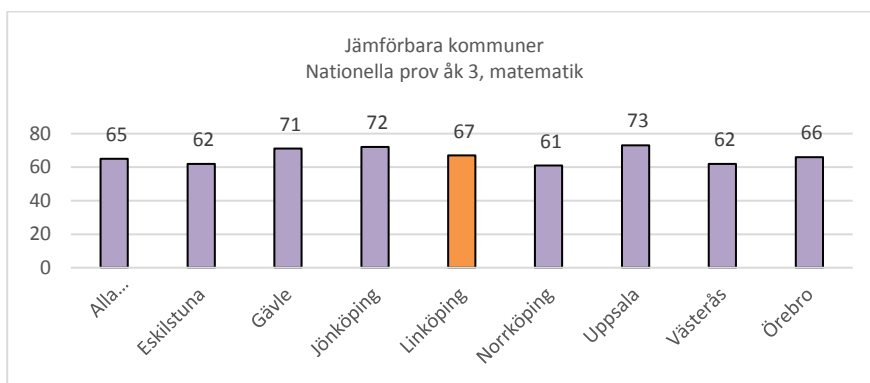

Diagrammet visar att personaltätheten har förbättrats mot föregående år. Den preliminära siffran för 2016 är 4,96 barn per årsarbetare (jämförelsetal saknas från andra kommuner för 2016). Att öka personaltätheten i förskolan har varit en målsättning.

Andel elever i åk 3 som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska/SVA respektive matematik

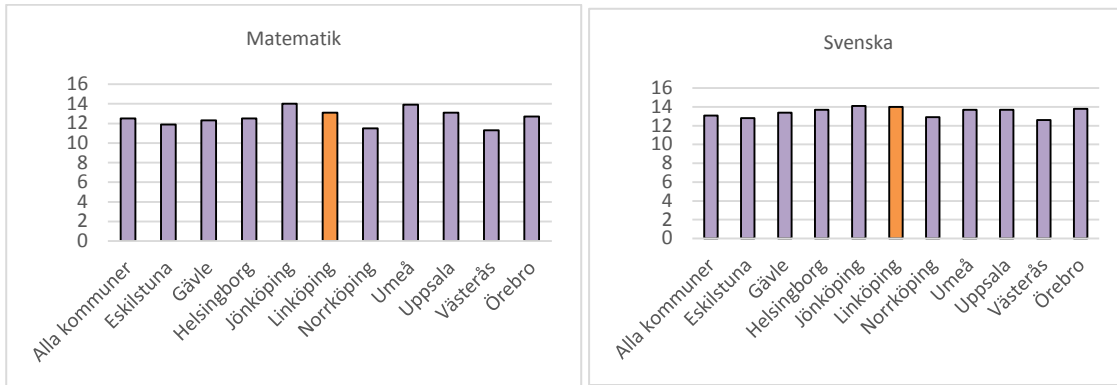
Linköpings kommunala skolors resultat 2014-2016

Linköpings resultat är den **fjärde högsta av de åtta samverkanskommunerna**. Till skillnad från ”alla kommuner” har Linköping en positiv utveckling även 2016.

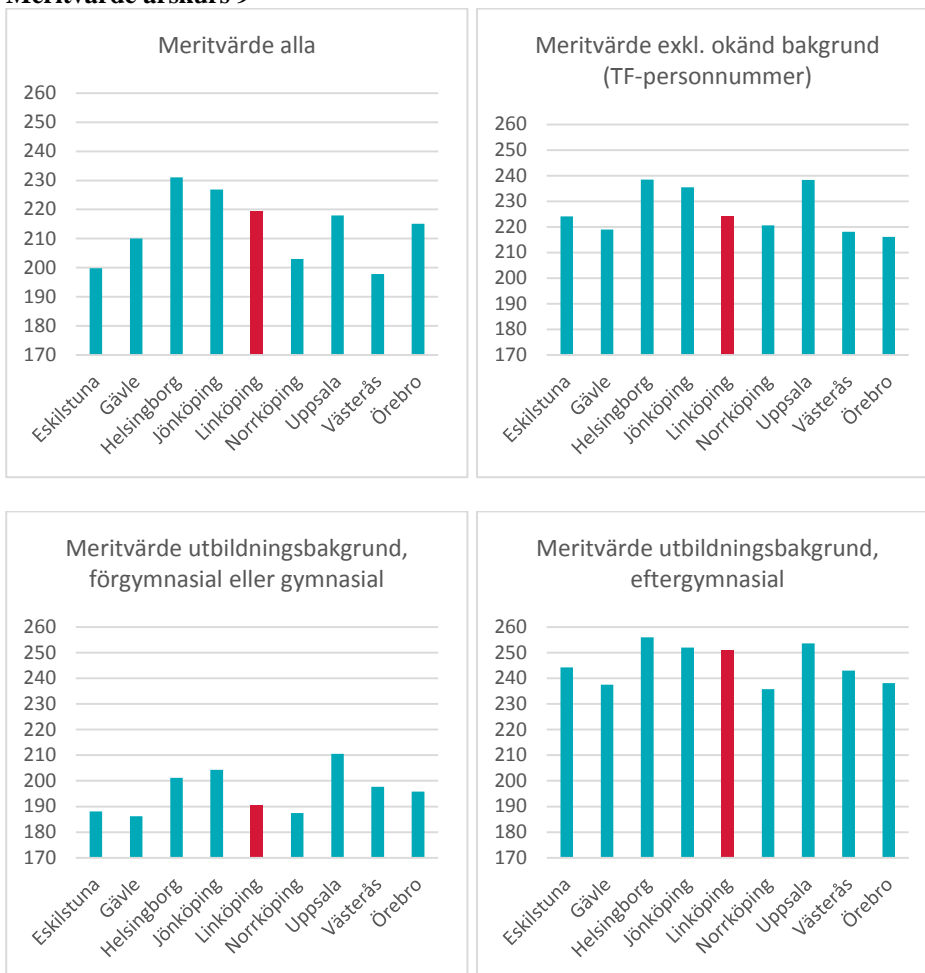

Elevers betygspoäng i åk 6 i matematik och svenska 2016

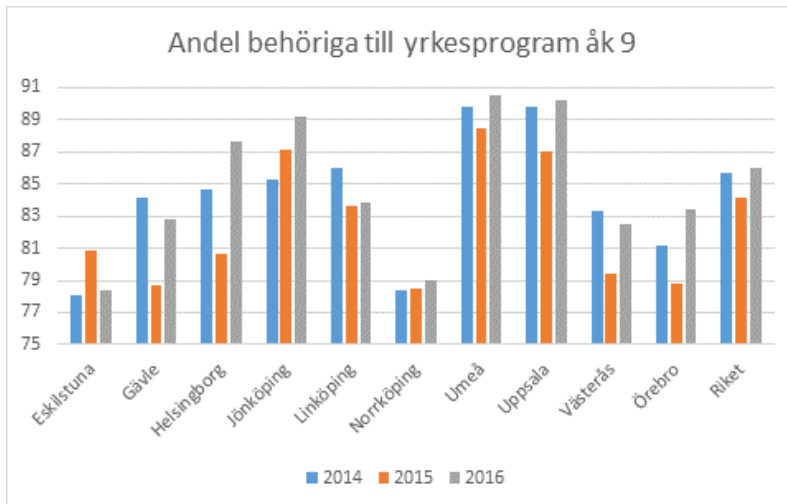
Diagrammen visar betygspoängen i för elever i årskurs 6, vårterminen 2016. I matematik har Linköping den tredje högsta betygspoängen jmf med samverkanskommunerna och i svenska har Linköping den andra högsta betygspoängen jmf med samverkanskommunerna

Meritvärde årskurs 9

Diagrammen visar att Linköping ligger högt i jämförelse när det gäller alla elever och elever vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Meritvärdet för elever exklusive okänd bakgrund (en stor grupp av eleverna med okänd bakgrund var ensamkommande flyktingar) ligger över snittet. Dock har några jämförelsekommuner ett meritvärde som ligger på en tydligt högre nivå. För elever vars föräldrar har en förgymnasial eller gymnasial utbildning ligger Linköping under snittet.

Behörighet årskurs 9

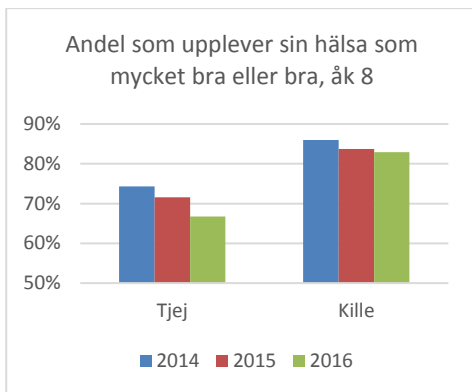

Ny definition år 2016

2014-2015: andel behöriga av samtliga elever

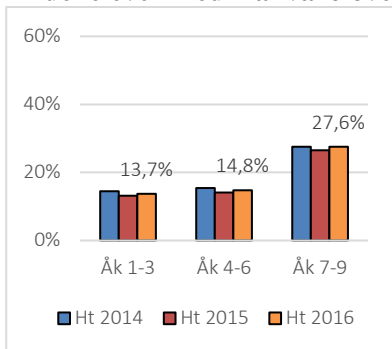
2016: andel behöriga exklusive okänd bakgrund (TF-nummer)

Linköping ligger något under rikssnittet när det gäller behörighet till yrkesprogram, och det är en svag ökning sedan föregående år. Av samverkanskommunerna är det Helsingborg, Jönköping och Uppsala som har en högre andel behöriga år 2016. Därutöver har även Umeå högre andel behöriga till yrkesprogram. Utbildningskontoret kan konstatera att det är en tydlig positiv ökning både i riket totalt och i samtliga samarbetskommuner med undantag för Eskilstuna.

Enkätfråga i "Om Mig" till elever i årskurs 8 i undersökningen som genomfördes hösten 2016. Undersökningen genomförs på alla skolor i regionen. Resultatet visar en stor skillnad på pojkar och flickor. Andelen som uppger att de har en mycket bra eller bra hälsa har minskat, framförallt för tjejer. I Linköping uppger en något högre andel pojkar och flickor att de har en dålig eller mycket dålig hälsa jämfört med tidigare år.

Andel elever med frånvaro över 10 procent

Jämförelse av giltig och ogiltig frånvaro i årskurs 1-3, 4-6 samt 7-9 visar små förändringar de senaste tre åren.

Verksamhetsmått	Bokslut 2016	Budget 2016	Budget- avvikelse 2016	Bokslut 2015	Förändr. 2016-2015 %
Barn i förskola och annan pedago- gisk verksamhet	8 267	8 148	119	8 212	0,7%
<i>varav förskola</i>	<i>8 082</i>	<i>7 988</i>	<i>94</i>	<i>7 989</i>	<i>1,2%</i>
<i>varav familjedaghem</i>	<i>186</i>	<i>160</i>	<i>26</i>	<i>223</i>	<i>-16,8%</i>
Barn i fritidshem	7 198	7 094	104	7 069	1,8%
<i>varav fritidshem</i>	<i>6 148</i>	<i>6 174</i>	<i>-26</i>	<i>6 052</i>	<i>1,6%</i>
<i>varav öppen fritidsverksamhet</i>	<i>1 049</i>	<i>920</i>	<i>129</i>	<i>1 017</i>	<i>3,2%</i>
Elever i grundskolan	17 283	17 122	161	16 618	4,0%
<i>varav förskoleklass</i>	<i>1 840</i>	<i>1 850</i>	<i>-10</i>	<i>1 776</i>	<i>3,6%</i>
<i>varav grundskola</i>	<i>15 443</i>	<i>15 272</i>	<i>171</i>	<i>14 842</i>	<i>4,0%</i>
Elever i grundsärskolan	156	153	3	151	3,0%
<i>varav grundsärskoleklass</i>	<i>133</i>	<i>134</i>	<i>-1</i>	<i>133</i>	<i>-0,1%</i>
<i>varav individintegrerade</i>	<i>23</i>	<i>19</i>	<i>4</i>	<i>18</i>	<i>25,5%</i>

Antalet inskrivna barn och elever har ökat inom samtliga verksamheter exklusive familjedaghem jämfört med 2015. När det gäller grundskolan så beror ökningen dels på att elevantalet i grundskolan ökar generellt men även på ett ökat mottagande av nyanlända elever. Avvikelsen jämfört med budget när det gäller grundskolan beror på att asylsökande elever inte ingår i det budgeterade antalet men finns med i utfallet för 2016.

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDEN

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Barn- och ungdomsnämnden	2 620	2 538	-82	2 913	2 275
Grundskola	1 617 302	1 635 028	17 726	1 508 048	1 409 490
Grundsärskola	60 363	57 847	-2 516	58 204	53 227
Förskola och annan pedagogisk verksamhet	965 053	959 429	-5 624	946 194	862 499
Fritidshem	237 008	236 980	-28	222 963	209 710
Ungdoms- och fritidsverksamhet, förebyggande verksamhet	53 142	57 459	4 317	50 075	49 371
<i>Övrig verksamhet</i>					
Vårdnadsbidrag	1 243	2 649	1 406	4 051	4 975
Verksamhetssystem	630	157	-473	-1 262	-1 331
Särskild omsorg hos den kommunala utföraren (LSS)	57	0	-57	152	-75
Ofördelad ramreducering	0	-13 000	-13 000	0	
Summa	2 937 417	2 939 087	1 670	2 791 338	2 590 142
<i>varav kostnader</i>	<i>3 303 117</i>	<i>3 233 278</i>	<i>69 839</i>	<i>3 068 962</i>	<i>2 834 179</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>365 700</i>	<i>294 191</i>	<i>71 510</i>	<i>277 624</i>	<i>244 037</i>

Kommentarer

Barn- och ungdomsnämnden redovisar ett positivt resultat på sammanlagt +1 670 tkr. Kostnadsutvecklingen mellan åren beror främst på löneökningar men även på ökade volymer när det gäller barn och elever samt på ökade kostnader när det gäller bland annat lokalhyror.

Tabell över resultat per verksamhet fördelat på nämndens anslagsdel och de kommunala enheterna

Verksamhet	Resultat 2016	varav nämnden	varav kommunala enheter	Avvikelse i %
Barn- och ungdomsnämnden	-82	-82	0	
Grundskola	17 726	12 623	5 103	1,1%
Grundsärskola	-2 516	-3 677	1 161	-4,3%
Förskola och annan pedagogisk verksamhet	-5 624	-7 631	2 007	-0,6%
Fritidshem	-28	-5 189	5 162	0,0%
Ungdoms- och fritidsverksamhet, förebyggande verksamhet	4 317	2 670	1 647	7,5%
<i>Övrig verksamhet</i>			0	
Vårdnadsbidrag	1 406	1 406	0	
Verksamhetssystem	-473	-473	0	
Särskild omsorg hos den kommunala utföraren (LSS)	-57	0	-57	
Ofördelad ramreducering	-13 000	-13 000	0	
Summa	1 670	-13 354	15 024	0,06%

Barn- och ungdomsnämnden redovisar ett positivt resultat på sammanlagt +1 670 tkr med fördelningen -13 354 tkr för nämndens anslagsdel och +15 024 tkr för de kommunala enheterna. Demografisk justering är gjord mot kommunstyrelsen vilket innebär att samtliga tabeller är justerade för demografi.

Nämndens anslagsdel (-13 354 tkr)

Det negativa resultatet avseende nämndens anslagsdel om -13 354 tkr beror framförallt på ökade hyreskostnader för skola och förskola när det gäller lokalhyror som inte ryms inom nämndens ram för lokaler samt på ett mindre underskott när det gäller kostnader för barn och elever i behov av extraordinärt stöd. Ett underskott finns även inom särskola och särskolefritids om ca 3 mnkr, där nämnden genom den förändring som gjorts inte längre får demografisk kompensation för förändrade volymer. Ett underskott finns även när det gäller insatser för nyanlända elever.

Nämndens lokalbudget är inte i balans och den budgetram som nämnden har för lokaler täcker inte befintliga kostnader. Största anledningen till underskottet är de moderniseringar av äldre förskolor och skolor som nämnden tvingats genomföra, bland annat på grund av nya myndighetskrav.

Underskotten möts till del upp av ett överskott främst inom grundskolan gällande nämndens reservmedel. Ett överskott finns även gällande vårdnadsbidraget och ungdoms- och fritidsverksamheten. Överskottet gällande ungdoms- och fritidsverksamheten avser den kulturella brobyggarverksamheten samt ökade intäkter gällande barnomsorgsavgifter och moms-kompensation.

Per den 31 oktober prognostiserades ett underskott om -9 300 tkr gällande nämndens anslagsdel. Det försämrade resultatet om 4 054 tkr beror framförallt på en något försiktigare bedömning när det gäller reserverade intäkter för asylsökande barn och elever.

Ett högt antal nyanlända elever i verksamheten har medfört ökade kostnader. De ökade kostnaderna för 2016 beräknas till större delen ha täckts av den beviljade tilläggsbudgeten för ett ökat flyktingmottagande för 2016 om 32 332 tkr, underskottet beräknas till 2 329 tkr. En osäkerhet inför 2017 är antalet nyanlända elever som kommer att komma under året och hur det kommer att påverka såväl nämndens ekonomi såsom de kommunala enheternas verksamhet och ekonomi.

När det gäller underskottet avseende kostnader för barn i behov av extraordinärt stöd har en översyn genomförts av principer samt tillämpningsanvisningar, under 2017 beräknas kostnaderna vara i balans med budget.

Det underskott som finns för nämnden under 2016 möts upp mot ett överskott i verksamheten som beror på vakanser inom de kommunala enheterna. När det gäller nämndens anslagsdel så har nämnden under kommande år att hantera ett ökande underskott gällande lokaler, som för 2017 beräknas uppgå till 25 mnkr. Behovet av finansiering till befintliga lokalkostnader samt moderniseringar har lyfts i nämndens Investerings- och lokalförsörjningsplan för 2017-2026. Åtgärder behöver vidtas i kommande budgetprocesser för att nå en budget i balans och nämnden behöver besked kring hur finansiering av lokalkostnaderna ska lösas.

Kommunala enheterna (+15 024 tkr)

De kommunala enheterna redovisar ett positivt resultat om 15 024 tkr. Det positiva resultatet finns främst inom grundskola och fritidshem och beror framförallt på att beslut gällande statsbidrag kommit sent från Skolverket och att omställning gällande personal inte kunnat göras fullt ut innevarande år. Totalt sett inom barn och ungdom har antalet årsarbetare ökat med 310 årsarbetare under 2016 jämfört med 2015.

Fortfarande finns svårigheter att rekrytera rätt kompetenser inom samtliga verksamhetsområden.

Ingen större avvikelse finns för de kommunala enheterna när det gäller resultatet jämfört med helårsprognosen, +14 917 tkr, som gjordes i oktober.

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDEN

Investeringar

Investeringar, tkr	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Grundskola inkl f-klass	21 521	21 370	151	19 106	11 571
Grundsärskola	105	270	-165	128	98
Förskola och annan pedagogisk verksamhet	4 295	4 905	-610	3 625	4 349
Fritidshem	77	1 080	-1 003	135	64
Ungdoms- och fritidsverksamhet	120	150	-30	146	94
Summa investeringar	26 118	27 775	-1 657	23 140	16 176
<i>varav utgifter</i>	<i>26 118</i>	<i>27 775</i>	<i>-1 657</i>	<i>23 140</i>	<i>16 176</i>
<i>varav inkomster</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Kommentarer

Under 2016 har barn- och ungdomsnämnden investerat för totalt 26 118 tkr. Av dessa består 8 miljoner kronor av återinvesteringsutrymme som har fördelats ut till verksamheterna. Resterande investeringsmedel har fördelats ut till verksamheter under året. För 2016 har dessa medel främst används till inventarier på nybyggda, utbyggda eller renoverade skolor och förskolor. Även medel till fokusbibliotek har fördelats under året.

BILDNINGSNÄMNDEN

Nämndens ordförande

Ett av nämndens viktigaste mål är att alla elever i gymnasieskolan ska nå gymnasieexamen. För avgångseleverna våren 2016 har andelen elever som erhållit gymnasieexamen ökat från föregående år. Examensgraden har höjts kraftigt för män. Det är elever på yrkesprogram, där män dominerar, som står för ökningen. Elever på högskoleförberedande program har en jämn och hög examensgrad. Totalt har 85 % av både pojkarna och flickorna nått gymnasieexamen. Flera insatser har gjorts för att öka examensgraden, bland annat ett projekt med inriktning på specialpedagogik och en försöksverksamhet med heltidsmentorer. Skolorna har även arbetat med elevernas skolnärvaro och studieplanering. För att alla elever ska utmanas i sitt lärande har nämnden ansökt om, och beviljats av Skolverket, att starta en riksrekryterande spetsutbildning inom matematik på Naturvetenskapsprogrammet.

Många elever vill gå i kommunala skolor, framför allt på högskoleförberedande program. Detta har medfört rekordhöga meritvärden för att komma in på några skolor. Samtidigt ser vi ett vikande söktryck för yrkesutbildningar. En utredning av Linköping kommuns gymnasie- och vuxenutbildning har tillsatts för att till sommaren 2017 ge beslutsunderlag för yrkesutbildningarnas organisering, Nya Kungsbergets framtida programutbud och följderna för programutbud och kapacitet i övriga kommunala gymnasieskolor.

Under slutet av 2015 och början av 2016 kom många nyanlända, vilket medförde att programmet språkinträdning utökades kraftigt. Under våren 2016 antogs en ny programplan för språkinträdning med syfte att tydliggöra elevernas framsteg i lärandet och främja integration. Fr o m höstterminen 2016 erbjuder alla kommunala gymnasieskolor utom Birgittaskolan språkinträdning och ett samarbete finns med friskolor. Tillfälliga lokaler har förhyrts för att möjliggöra organisationsförändringen. En särskild resurs har tillsatts för att stärka och skapa likvärdighet i värdegrundsarbetet inom språkinträdning.

Många elever som börjar på gymnasieskolan har behov av särskilt stöd och anpassningar i undervisningen. För att dessa elever ska få det stöd de behöver direkt när de börjar har ett arbete gjorts för bättre överlämningsrutiner från grundskolan. Ett nytt screeningtest för år 1 har införts för att med större precision identifiera elever som kan behöva stöd på grund av lässvårigheter och dyslexi. Det specialpedagogiska utvecklingsprojektet har under innevarande år fortsatt ett arbete inom områden som rör läs- och skrivutveckling, kollegialt lärande samt har lärare som utbildats i grundläggande specialpedagogik (7,5 hp). Det tidsförlängda heltidsmentorprojektet har inneburit att sex personer anställts med uppdraget att på heltid jobba med enbart mentorsuppdraget. Satsningen har inneburit att andra lärare fått ökad möjlighet att fokusera på undervisningen.

Målet om att samtliga behöriga sökande ska erbjudas gymnasial vuxenutbildning är uppnått. Detta gäller dock inte samtliga som sökt yrkesutbildning i annan kommun då kommuner gör sin egen antagning. Utifrån en god arbetsmarknad med låg arbetslöshet i Linköping har antalet studerande inom grundläggande- och gymnasial vuxenutbildning minskat. Antalet platser inom yrkesvux har dock ökat. Den nya avtalsperioden för upphandlad vuxenutbildning började 1 januari 2016. Totalt är det åtta externa utförare, varav fyra är nya. Elevenkäten som genomfördes under hösten 2016 visar att eleverna är nöjda och medelvärdena ligger på samma höga nivå som tidigare år.

Under hösten 2016 har tillströmningen av elever till Sfi ökat och ytterligare ökning väntas. Birgittaskolan har fått i uppdrag att starta ytterligare sfi-grupper i externa lokaler.

Under perioden har en ny avdelning med avdelningschef för Arbetsmarknad och Integration och två sakkunniga anställts. En genomlysning av Jobb- och kunskapstorget är genomförd, vilken åtföljts av ett reviderat verksamhetsuppdrag och en ny organisation. Ansvarsfördelningen och samarbetet med arbetsförmedlingen förtydligas genom lokala överenskommelser. En fördjupningskurs av Samhällsorientering på modersmål ges sedan maj 2016. Möjlighet att bedriva SFI-studier tillsammans med yrkesutbildning har tillskapats.

Under sommaren gavs 1 132 ungdomar jobb på 195 olika arbetsställen inom kommunen, näringslivet och föreningslivet. Nytt för året var att ensamkommande flyktingungdomar fick möjlighet till praktik eller jobb under sommaren.

Vid årsskiftet 2016-2017 tillfördes medel för en utökad arbetsmarknadssatsning.

BILDNINGSNÄMNDEN

Mål

Alla elever i gymnasieskolan ska nå gymnasieexamen.

Indikatorer för målluppfyllelse

Andelen elever i kommunala gymnasieskolor i Linköping som når gymnasieexamen inom tre respektive fyra år ska årligen öka med minst 2 procentenheter.

	2014	2015	2016	Mål uppnått/ ej uppnått
Gymnasieexamen inom 3 år (inkl elever som börjar på introduktionsprogram)	65 %	70 %	66 %	Ej uppnått
Gymnasieexamen inom 4 år (inkl elever som börjar på introduktionsprogram)	- (statistik saknas, inte möjligt)	71 %	76 %	Uppnått

Att andelen elever som når examen inom tre år har sjunkit mellan 2015 och 2016 beror delvis på att 2012 var andelen elever som påbörjade ett introduktionsprogram på gymnasieskolan ovanligt låg. Om man tittar på examen inom tre år, exklusive introduktionsprogram, är andelen med examen 74 % (2014), 76 % (2015) och 75 % (2016) (Källa: Skolverkets jämförelsedatabas). Det är mycket svårt att nå examen inom tre år om man börjar på ett introduktionsprogram. Gymnasieskolorna arbetar aktivt med förlängd undervisning, det vill säga att eleven går ett fjärde år eller delar av ett fjärde år för att uppnå examen.

Andelen flickor respektive pojkar i avgångsklasserna som får gymnasieexamen ska öka årligen. Avståndet i resultat mellan flickor och pojkar ska minska. (källa: Extens)

	2014	2015	2016	Mål uppnått/ ej uppnått
Uppnått examen kvinnor	84 %	87 %	85 %	Ej uppnått
Uppnått examen män	76 %	81 %	85 %	Uppnått
Differens (procentenheter)	8	6	0	Uppnått

Examensnivån har liksom förra året höjts kraftigt för män. Det är elever på yrkesprogram, där män dominerar, som står för ökningen i examensgrad. För kvinnor ligger examensgraden strax under förra årets nivå men högre än 2014. Elever på högskoleförberedande program har en jämn och hög examensgrad.

Andelen elever som går från introduktionsprogram till nationellt program inom ett år ska öka. Basnivå 2014:25 % (källa: Skolverket, jämförelsetal)

	2014	2015	2016	Mål uppnått/ ej uppnått
Andel elever som gått från introduktionsprogram till nationellt program	25 %	24 %	- (statistik saknas)	Ej bedömningsbart

Resultaten ovan har redovisats i verksamhetsberättelsen för 2015, siffror för innevarande budgetår kan redovisas först när Skolverket publicerar den nationella statistiken.

Andelen flickor respektive pojkar i det kommunala aktivitetsansvaret som påbörjar eller återgår till studier ska öka jämfört med föregående år (källa: Accorda).

	2015	2016	Mål uppnått/ ej uppnått
Andel i det kommunala aktivitetsansvaret som är inskrivna i gymnasieskolan (introduktionsprogram)	61 %. Se kommentar.	71 procent (30 procent kvinnor och 41 procent män)	Mål uppnått
Andel som påbörjat eller återgått till studier och därmed inte längre är en del av kommunala aktivitetsansvaret	10 % (kvinnor), 6 % (män). Se kommentar.	39 procent (25 procent kvinnor och 14 procent män)	Mål uppnått

Den 1 januari 2015 trädde kommunala aktivitetsansvaret i kraft. Enligt skollagen har kommunen ett aktivitetsansvar för ungdomar som är folkbokförda i kommunen och som har fullgjort sin skolplikt, men som inte har fyllt 20 år och inte genomfört eller har fullföljt sin utbildning på nationellt program i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan eller motsvarande utbildning. En elev har fullföljt ett nationellt program om han eller hon har fått ett examensbevis. Elever som går på något av introduktionsprogrammen ingår även i kommunens aktivitetsansvar. I första hand ska åtgärderna motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning.

Kontakt tas numera alltid inom två veckor efter avbrott. Målet är därför hittills uppnått.

Planerade aktiviteter för att nå målpuppfyllelse

- Lärare vidareutbildas i specialpedagogik.**
I syfte att öka kompetensen kring specialpedagogiska frågor hos gymnasielärare har fyra lärare från varje kommunal gymnasieskola (under ht 2015 - vt 2016) erbjudits en utbildning i specialpedagogik om 7.5 hp. Denna utbildning har erbjudits ytterligare 20 lärare under ht 2016 – vt 2017.
- Arbeta med språkutvecklande arbetssätt för alla elever och deltagande i Läslyftet.**
Fyra skolor deltar i Läslyftet under hösten 2016.
- Öka tillgången till studiehandledning på modersmål.**
Det finns svårigheter i att öka tillgången då antal nyanlända elever ökat. Med ny lagstiftning har nya metoder för studiehandledning möjliggjorts genom fjärrundervisning. Ett arbete för att utveckla detta i verksamheten ska genomföras. Skolorna har som mål att vid rekryteringar öka andelen flerspråkiga lärare. Nya lösningar med inlästa läromedel med språkstöd på modersmål kommer testas i verksamheten under året.
- Fortsatt samarbete med Linköpings universitet inom matematikdidaktikprojekt.**
Samarbete fortgår och avslutas vårterminen 2018.
- Säkerställa det fortsatta genomförandet av PRIO-arbetet.**
PRIO står för planering, resultat, initiativ och organisation. Det övergripande målet är att varaktigt höja kunskapsresultaten i den svenska skolan. Arbetet är klart och utvärderat. Skolorna har identifierat ett antal förändringsområden, några av dessa förändringar är genomförda och i några fall pågår ett förändringsarbete.
- Utveckla visualiserad statistik som möjliggör fördjupad analys av elevresultat och underlag för insatser på skolnivå för ökad målpuppfyllelse.**
Arbete kring statistik har genomförts, ”septemberpaketet” har tagits fram (nyckeltalssammanställning) och två skolor har deltagit i ”live-session” under hösten 2016. Vid dessa två tillfällen togs statistik fram utifrån skolornas frågeställningar.
- Stöd av genuspedagog.**
Genuspedagog finns tillgänglig för såväl förvaltning som skolorna. Under läsåret 16/17 förstärks jämställdhetsarbetet genom att en person på respektive kommunal gymnasieskola arbetar 10 % av sin tjänst med ett jämställdhetsuppdrag. Varje skola har ringat in ett aktuellt område och fokus skiftar mellan de olika skolorna.
- Förstärkt elevhälsa med syfte att öka likvärdigheten.**
Elevhälsan har förstärkts genom statsbidrag, en utredning av likvärdigheten inom elevhälsan har genomförts. Skolorna har förstärkt elevhälsan med psykologer.

- **Genomföra en förstudie med heltidsmentorer.**
Arbetet pågår och har utökats och förlängts genom nämndens beslut till och med juni 2017.
- **Rikta nya tillsättningar av förstelärare mot elever som inte når målen.**
Inga nya tillsättningar av förstelärartjänster har genomförts.
- **Förstärk överlämningen från grundskola till gymnasieskola.**
Gemensamt arbete tillsammans med barn- och ungdomsavdelningen fortgår för att ytterligare förbättra överlämning gällande elever i behov av anpassningar och stöd. En ny blankett är framtagen där de anpassningar och eventuella särskilda stödinsatser eleven haft på grundskolan beskrivs kort. Inför läsåret 16/17 användes blanketten av vissa skolor, fortsatt implementering pågår. Inför läsåret 17/18 kommer alla kommunala grundskolor använda den. Alla elevakter kommer inför läsåret 17/18 överföras digitalt vilket säkerställer att all information kommer med.
- **Introduktionsprogrammen fördelas på flera skolor.**
Från och med läsåret 16/17 har alla kommunala gymnasieskolor utom Birgittaskolan språkintrouktion.
- **Skolornas arbete med att kontakta Jobb- och kunskapstorget vid studieavbrott ska stärkas.**
Skolorna uppmanas kontakta Jobb- och kunskapstorget i förebyggande syfte och det arbetet har börjat ge resultat.
- **Jobb- och kunskapstorget ska skyndsamt kontakta avhoppade elever för samtal och planering.**
Genomförs kontinuerligt.

Nämndens analys samt bedömning

Målet är inte uppnått.

Samtliga behöriga sökande ska erbjudas gymnasial vuxenutbildning

Indikatorer för måluppfyllelse

Samtliga sökande till gymnasial vuxenutbildning i Linköping bereds plats (källa: egen statistik ur Procapita)
Alla behöriga sökande har antagits till gymnasial vuxenutbildning. Detta gäller dock inte samtliga som sökt yrkesutbildning i annan kommun. Varje kommun gör sin egen antagning och alla får inte plats.

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse

Utveckla lärlingsutbildningen inom vuxenutbildningen så att samtliga behöriga sökande till lärlingsutbildning kan erbjudas sökt utbildning.

Ett utvecklingsarbete har pågått sedan sommaren 2016 för att hitta former inom befintlig organisation för väl fungerande lärlingsutbildning. Metoder och rutiner tas fram för ett långsiktigt och kvalitetssäkrat arbetssätt med lärling. Nästa steg i utvecklingsarbetet är att koppla in näringslivet och dess förutsättningar. Rektorererna är delaktiga i utvecklingsarbetet och även Skolverkets lärlingsutvecklare. En regional konferens kring lärlingsutbildning planeras tillsammans med Skolverket för hösten 2017.

Nämndens analys samt bedömning

Målet är uppnått.

Andelen kvinnor och män som efter Bildningsnämndens insatser försörjer sig själva ska ha ökat

Indikatorer för måluppfyllelse

Andelen kvinnor och män som efter Jobb- och kunskapstorgets insatser arbetar eller studerar ska öka.
Basnivå 2014: 13 procent lämnade Jobb- och kunskapstorget för arbete och 17 procent för studier.

För 2015 var det 18 procent som lämnade Jobb- och kunskapstorget för arbete och 10 procent för studier. För 2016 är statistiken oförändrad. För 2016 var det 18 procent som lämnade Jobb- och kunskapstorget för arbete och 10 procent för studier.

Kommentar: Källan är Accorda. I Accorda ingår varken 100-satsningen eller det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). En uppföljning av om målet för dessa arbetsmarknadsinsatser har uppnåtts eller inte måste därför göras separat.

100-satsningen är en arbetsmarknadsinsats som HR tidigare har ansvarat för, men som överflyttades till Jobb- och kunskapstorget 2016. Målgruppen för 100-satsningen är unga kommuninvånare mellan 20-29 år, med låg utbildningsnivå (utan gymnasieexamen) som är inskrivna på Arbetsförmedlingen och har rätt till anställningsstöd. Arbetsmarknadsinsatsens syfte och mål är att ge förutsättningar för unga vuxna att kombinera kompletterande utbildning med arbete för att förbättra sina förutsättningar på arbetsmarknaden. Anställningen är tidsbegränsad och ska bara ske i kommunens egna verksamheter.

Perioden 1 januari till sista december 2016 var 76 personer inskrivna i 100-satsningen. 39 personer var i åldersgruppen 20-24 år och 37 personer var i åldersgruppen 25 år och uppåt.

Under perioden 1 januari till sista december 2016 skrevs 52 nya personer in i 100-satsningen och 45 personer avslutades. Av de avslutade 45 personerna gick de till följande aktiviteter: 8 personer gick till arbete med subvention, 8 personer gick till arbete utan subvention, 17 personer gick till Arbetsförmedlingen, 6 personer gick till studier med CSN och 6 personer gick till övrigt. Exempel på övrigt är flytt eller avbruten utan känd anledning, exempelvis föräldraledighet och sjukskrivning.

Övergången från OSA till annan anställning ska öka.

Basnivå 2014: Ingen person övergick från OSA till anställning. För 2015 övergick en person av 80 eller 1,3 procent från OSA till annan anställning. För 2016 var det ingen person som övergick från OSA till annan anställning.

Kommentar: Källan är Idrott- och services statistik.

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse

- **Deltagare från prioriterade stadsdelar (Skäggetorp, Ryd och Berga) ska aktivt erbjudas vuxenutbildning.**
Under 2016 har det funnits en studie- och yrkesvägledare på plats varje eftermiddag i Skäggetorp. Kontakt har också tagits med medborgarkontoren i Berga och Ryd för att nå ut med information om vuxenutbildningen. Någon undervisning har inte kunnat startas upp av Competens i stadsdelen Berga på grund av svårigheter att hitta lokaler i området. Infokomp anordnar stadsdelsförelagd undervisning inom grundvux i Skäggetorp. Infokomp är den utbildningsanordnare som har högst måluppfyllelse vad gäller elever som når minst betyget E (47 procent). Däremot har Infokomp sämre måluppfyllelse gällande elever som når minst betyget E inom vuxenutbildningen inom gymnasieskolan där andelen är 37 procent och dessutom har en hög andel avbrott, 38 procent. Antalet ansökningar till vuxenutbildningen var högre 2016 än 2015, 7 047 att jämföra med 5 607. Om det har koppling till arbetet i Skäggetorp är svårt att säga.
- **Jobb- och kunskapstorgets arbetsmarknadsinsatser ska prioriteras mot de som har försörjningsstöd.**
Anvisningar som inkommer från handläggare på Avdelningen för försörjningsinsatser handläggs skyndsamt. Enheten har ingen kö.
- **Inför kompetensförmedling.**
Jobb- och kunskapstorget har inte givits ett uppdrag att införa en kompetensförmedling.
- **Inför ungdomsjobb i stadsdelar i samverkan med fastighetsägare.**
Inom ramen för 100 satsningen har Stångåstaden erbjudit platser. Platser finns även inom feriejobb för ungdomar.
- **Idrott och service får ett uppdrag att själva svara för utsluss/matchning i samverkan med arbetsförmedling.**
Idrott och Service har inte slussat ut någon person under 2016. Målet är inte uppnått.

Nämndens analys samt bedömning

Målet är inte uppnått. För 2015 var det 18 procent som lämnade Jobb- och kunskapstorget för arbete och 10 procent för studier. För 2016 är statistiken oförändrad. För 2016 var det 18 procent som lämnade Jobb- och kunskapstorget för arbete och 10 procent för studier. Övergången från OSA till annan anställning har inte ökat över året.

BILDNINGSNÄMNDEN

Verksamhetsuppföljning

Kvalitetsuppföljning

Av skollagen framgår att varje huvudman systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla verksamheten. Huvudmannen har alltså det övergripande ansvaret för att ett kvalitetsarbete kommer till stånd. Motsvarande kvalitetsarbete ska göras på skolenhetsnivå, där rektor har ansvar. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet inom skolan ska vara att nationella mål som finns i skollag och andra författningar, bland annat i läroplaner och kursplaner, ska uppfyllas. Kvalitetsarbetet är i första hand ett verktyg för det interna utvecklingsarbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Dokumentationen är en förutsättning för att kunna kartlägga verksamheten och identifiera områden som är särskilt angelägna att utveckla för att öka måloppfyllelsen. Syftet är också att skapa delaktighet och dialog i verksamheten om måloppfyllelsen. Om det framkommer att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

För att stimulera till ett fördjupat analys- och förbättringsarbete har kontoret tillsammans med rektors- och enhetschefsgruppen arbetat fram en kronologisk kvalitetsrapport vars innehåll fokuseras mot analys av den egna enhetens nyckeltal, resultat, framgångsfaktorer och förbättringsområden. Innehållet i rapporten är bl a:

- Uppföljning av skolenhetens **utvecklingsplan** från föregående läsår
- **Nyckeltal**, med tydlig koppling till **mål och uppdrag**
- **Enkätresultat**, högst och lägst index inom olika målområden
- Enhetens egna **internkontrollpunkter** redovisas
- Enhetens egna **mål** följs upp
- Enhetens **utvecklingsplan** för kommande läsår

Enheterna har lämnat sina kvalitetsrapporter till kontoret och dessa rapporter ligger till grund för sammanfattningen av de gemensamma förbättringsområdena som kommer att följas upp i 2017 års verksamhetsberättelse.

Uppföljning av 2016 års gemensamma förbättringsområden från gymnasieskolorna

Förbättringsområde 2016	Genomförda åtgärder
Måloppfyllelsen för elever ska vara i centrum genom att tydligare följa upp elevers progression på introduktionsprogram, genom arbete med kollegialt lärande och arbete med studiero och närvaro. För att kunna möta stödbehov genom anpassningar i klassrummet finns behov av fortbildning om specialpedagogik för lärare.	I syfte att stärka introduktionsprogrammen reviderades under våren programplanerna för samtliga introduktionsprogram, däribland en genomgående revision av programplanen för språkintröduktion mot bakgrund av det ökade flyktingmottagandet. Den nya programplanen för språkintröduktion innefattar tre nivåer för att tydliggöra progressionen inom programmet. Flera av skolorna har arbetat med förbättrade rutiner för närvaro som bygger på snabba insatser i form av återkoppling vid frånvaro. Flera av skolorna har genomfört aktiviteter i syfte att stärka det kollegiala lärandet, exempelvis föreläsningar och utvecklingsprojekt. Lärare på samtliga skolor har deltagit i bildningsnämndens satsning på fortbildning i specialpedagogik för lärare inom ramen för specialpedagogiska utvecklingsprojektet.
Elevinflytande och ansvar beskrivs som ett utvecklingsområde på många skolor. Det handlar både om det formella inflytandet som inflytandet i klassrummet.	Insatser har skett på vissa av skolorna men elevinflytandet är fortsatt ett utvecklingsområde.
Kontakter med näringsliv och omgivande samhälle är fortsatt ett förbättringsområde och där ligger fokus på exempelvis Ung Företagsamhet och kontakter med universitetet. På yrkesprogrammen ska ett utvecklingsarbete genomföras i samarbete med branscherna genom exempelvis programråd och genom att utbildningen arbetar för att uppfylla branschstandard inom fler områden. Inom	Under läsåret 2015/16 ökade andelen elever som deltagit i Ung Företagsamhet på yrkesprogrammen. Samtliga av skolorna har sedan tidigare utvecklade samarbeten med Linköpings universitet genom exempelvis deltagande i forskningsprojekt, kortare utbildningsinsatser under gymnasietiden samt studiebesök. I syfte att stärka arbetet med APL har flertalet av yrkeslärarna och handledarna

gymnasiesärskolan betonas vikten av samarbete med näringslivet när det gäller det arbetsplatsförlagda lärandet (APL).	genomgått Skolverkets handledarutbildning. ALG har under läsåret utarbetat rutiner i syfte att utveckla programrådsverksamheten på yrkesprogrammen. Skolan har även infört specifika programråd för inriktningar på de olika gymnasieprogrammen för att ytterligare öka engagemanget från branschen.
Skolorna behöver utveckla arbetet med nyanlända både avseende språkutvecklande arbetssätt och studiehandledning på modersmål. Den nya situationen med ett stort antal nyanlända och inrättande av språkintröskning på fler skolor behöver också följas av ett intensifierat arbete med integrationsfrågor på skolorna.	Arbete med språkutvecklande arbetssätt har fortgått inom ramen för Läslyftet. En genomlysning av samtliga skolors arbete med språkutvecklande arbetssätt har genomförts. Enheten för läs-, skriv- och språkstöd har erbjudit utbildning till både kommunala och fristående skolor. Möjligheten att erbjuda studiehandledning på modersmål har i hög grad påverkats av svårigheten att rekrytera personer med både språk och ämneskunskap och är fortsatt ett utvecklingsområde.
Kollegialt lärande lyfter skolorna som ett fortsatt viktigt område för att fortsätta utveckla undervisningen och därmed öka målpuppfyllelsen.	Skolorna har under året arbetat med kollegialt lärande genom olika metoder, exempelvis: <ul style="list-style-type: none"> • Learning studies • Kollegaskuggning • Kritiska vänner • Coaching • Lärandegrupper
Den digitala tekniken i skolan ställer höga krav på fortbildning hos lärare och en strategi för att tekniken ska kunna bidra till högre målpuppfyllelse.	Under läsåret har bildningsnämndens IT-satsning inneburit att alla gymnasieskolor har kunnat erbjuda en-till-en-lösningar i form av Chromebooks i åk 1 och 2. Under perioden har kompetensutvecklingsinsatser genomförts. Flera förstelärare har i uppdrag att utveckla digitaliseringen av undervisningen på enheterna.

Gemensamma förbättringsområden för 2017 inom gymnasie- och gymnasiesärskolan:

- Fortsatt satsning kring digitalisering och e-lärande på skolorna. Från januari 2017 har samtliga elever tillgång till G Suite for Education (tidigare Google for Education) som är en digital plattform för kommunikation och samarbete i undervisningen. En satsning på kompetensutveckling av chefer, lärare och annan personal behövs för att digitaliseringen i undervisningen och annan verksamhet blir en naturlig del i det dagliga arbetet.
- Utveckla övergången grundskola-gymnasieskola
- Elevhälsans förebyggande arbete behöver utvecklas.
- Skolorna behöver utveckla arbetet med elevinflytande.
- Skolorna ska erbjuda intressant, stimulerande och utvecklande undervisning som ska leda till ökad målpuppfyllelse.
- Fortsatt utveckling av metoder för språkstöd och språkutvecklande arbetssätt.

Uppföljning av 2016 års gemensamma förbättringsområden inom vuxenutbildningen

Förbättringsområde 2016	Genomförda åtgärder
Fortsatt djupare analys av studieavbrotten i syfte att minska avbrotten.	De vanligaste orsakerna till avbrott är att: <ul style="list-style-type: none"> • många elever arbetar samtidigt som de studerar och det blir för krävande • problem med CSN för att eleven har studerat länge eller inte klarat studierna och beviljas då inte studiemedel. <p>Elevens individuella studieplanering är mycket viktig för att undvika avbrott. Vägledning från både studie- och yrkesvägledare och lärare behövs kontinuerligt. Det är också viktigt att tidigt uppmärksamma elever som har studiesvårigheter så att de kan erbjudas stöd i olika former.</p>

<p>Fortsatt utveckling av metoder för språkstöd och språkutvecklande arbetssätt.</p>	<p>På Birgittaskolan har en samordningsfunktion skapats för övergången mellan sfi och svenska som andraspråk på grundläggande nivå. Syftet är att slussa in elever från sfi i rätt delkurser och i samverkan med övriga lärare arbeta fram undervisningsmaterial och kursplaneringar.</p> <p>Byggprogrammet på Anders Ljungstedts gymnasium har haft språkutvecklande arbetssätt som kompetensutveckling. Förstelärare i svenska som andraspråk ledde kompetensutvecklingen tillsammans med nationellt centrum för svenska som andraspråk.</p> <p>Språkstöd i form av orienteringskurs erbjuds på Anders Ljungstedts gymnasium. Flerspråkiga språkstödjare stöttar eleverna på lektioner och inom orienteringskursen med språkstöd.</p> <p>Spridning av material och metoder utifrån ny forskning kring språkutvecklande arbetssätt.</p>
<p>Fortsatt utvecklingsarbete med IT i undervisningen (användning av digitala hjälpmedel och läromedel).</p>	<p>Den externa utbildningsanordnaren av sfi har under året arbetat med att ta fram en ny lärplattform och digitala läromedel. Dessa kommer att införas under 2017.</p> <p>Flera utbildningsanordnare har uppdaterat sina lärplattformar eller börjat arbeta i nya lärplattformar.</p> <p>Ökat digitalt stöd har använts i sfi-undervisningen.</p>

Gemensamma förbättringsområden för 2017 inom vuxenutbildningen:

- Fortsatt satsning kring digitalisering och e-lärande på skolorna.
- Kartläggning och kompetensutveckling kring vuxenstuderande med olika funktionsnedsättningar inom bl a autismspektrat, neuropsykiatriska diagnoser och psykisk ohälsa. Genom samordning, vägledning och stöd kan målpuppfyllelsen öka för den allt större elevgruppen med funktionsnedsättningar.
- Fortsatt utveckling av metoder för språkstöd och språkutvecklande arbetssätt.
- Erbjudna en mer flexibel vuxenutbildning under hela året inom den kommunala vuxenutbildningen.

Program för uppföljning av verksamhet som utförs av kommunala och privata utförare

Bildningsnämnden har en modell för systematiskt kvalitetsarbete. Skollagen ställer krav på att detta ska finnas för varje huvudman (Skollagen kap 4 § 3). Huvudsyftet för det systematiska kvalitetsarbetet är följa upp att de mål som finns för utbildningen i skollag och andra styrdokument uppfylls.

Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet sker ett antal aktiviteter såsom uppföljning av resultat och mål, enkäter, besök på verksamheterna och internkontroll.

Kvalitetsarbetet sker kontinuerligt och resulterar i en årlig rapport. I och med att bildningsnämnden är huvudman för den upphandlade vuxenutbildningen och att denna utförs under en kommunal rektor har nämnden stor rådgighet över verksamheten även under avtalsperioden.

- Relevanta delar av den årliga kvalitetsrapporten rapporteras i nämndens verksamhetsberättelse och delårsrapporter.
- Politiker- och tjänstemannabesök sker enligt en systematisk form och avrapporteras årligen till nämnd.
- Enkätresultaten för vuxenutbildning publiceras på kommunens hemsida.

Arbetet med att ta fram en motsvarande modell för arbetsmarknadsområdet pågår. Redan idag sker politiker- och tjänstemannabesök enligt samma modell som för nämndens utbildningsverksamhet.

Det systematiska kvalitetsarbetet ingår i de avtal bildningsnämnden sluter med privata utförare.

Arbetsmarknad och integration

Förbättringsområden för 2017

För att förstärka kommunens samordning inom arbetsmarknad- och integrationsområdet inrättades vid halvårsskiftet 2016 på utbildningsförvaltningen under bildningsnämnden ett nytt uppdrag som chef för avdelningen för arbetsmarknad och integration. Avdelningen för arbetsmarknad och integration verkar på strategisk nivå och består förutom av chefen för avdelningen av två sakkunniga. Chefen för arbetsmarknad och integration arbetar utifrån ett kommunövergripande perspektiv, men svarar direkt till utbildningsdirektören. Chefens uppdrag fokuserar på att omsätta den statliga arbetsmarknadspolitiken till lokala förutsättningar samt verka för den politiska viljeinriktningen om en sammanhållen stad. Kommunens operativa verksamhet för arbetsmarknad och integration utgörs av Jobb- och kunskapstorget (JoKT). Bildningsnämnden har som uppdragsgivare till JoKT fastställt ett verksamhetsuppdrag för JoKT utifrån bildningsnämndens reglemente och mål. Chef över enhetschef för JoKT är chefen för arbetsmarknad och integration.

Under 2016 har en genomlysning gjorts av JoKT:s verksamhet som bland annat visar på behovet av transparens, tydliga mål och uppföljningsmöjligheter för att kunna se effekter av satsningar och uppdrag. Enligt det reviderade verksamhetsuppdraget är grunduppdraget till Jobb- och kunskapstorget att stärka och underlätta medborgarnas möjligheter att skapa, utveckla eller bibehålla sin förmåga att delta på arbetsmarknaden genom utbildning och/eller arbetsmarknadsinsatser. Där framgår också att en strukturerad uppföljning/utvärderingsmetod arbetas fram under 2017 och att den ska följas i syfte att utvärdera verksamheten efter medborgarnas och arbetsmarknadens behov. Jobb- och kunskapstorget kommer under 2017 få en plattare organisation med ett högre medarbetansvar genom självstyrande team.

På socialförvaltningen har Avdelningen för försörjningsinsatser (AFI) statistik som visar antalet arbetslösa med försörjningsstöd och försörjningshinder. Varje månad får enligt AFI drygt 2 000 hushåll försörjningsstöd utbetalat (2016). Den vanligaste hushållstypen är en ensamstående man utan barn. AFI visar att det hittills varje månad de senaste två åren 2016-2017 i genomsnitt har funnits ca 1 000 arbetslösa individer med försörjningsstöd och försörjningshinder i Linköpings kommun. Avdelningen för arbetsmarknad och integration befinner sig i en uppstartsfas och har nyligen påbörjat ett kartlägnings- och analysarbete.

För att på ett effektivt sätt kunna stödja deltagarnas möjligheter att bli självförsörjande är det viktigt att ha ett individperspektiv. Jobb- och kunskapstorget ska verka för att samordna handlingsplaner och att stöd upprättas tillsammans med varje deltagare och med berörda myndigheter/aktörer. Det är vidare viktigt att i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen och socialtjänstlagen i samverkan med socialförvaltningen vid behov initiera samordnad individuell planering (SIP) med Regionen. Kommunen har möjlighet att arbeta enligt samma modell tillsammans med övriga berörda myndigheter/aktörer, men med undantaget att lagring av uppgifter inte görs digitalt med hänsyn tagen till Personuppgiftslagen och med kravet på individens samtycke.

På Jobb- och kunskapstorget behöver man arbeta enligt en trappmodell som illustrerar olika nivåer av aktivitetsförmåga kopplat till studie-/arbets- och samhällskrav. Trappmodellen är framtagen efter inspiration av Maslows behovsteori som förutsätter förmåga på lägre nivå innan nästa steg i trappan nås. Målgruppen är i första hand personer vilka anvisas av socialkontoret som befinner sig från sysselsättningssteget och upp till steget för arbete med samhällsstöd. Jobb- och kunskapstorget ska erbjuda motiverande aktiviteter och eller studier som syftar till medborgarnas delaktighet och utveckling på vägen mot egenförsörjning.

Tillsammans med Arbetsförmedlingen tar Linköpings kommun för närvarande fram tre nya lokala överenskommelser: 1) Lokal överenskommelse om etableringen, 2) Lokal överenskommelse om arbetsmarknadsinsatser och 3) Lokal överenskommelse om DUA (Delegationen för unga i arbete). I arbetet med nyanländas etablering och inkludering samverkar även kommunen med länsstyrelsen och Region Östergötland. Det är även viktigt att kommunen tillsammans med Arbetsförmedlingen hittar former för samarbete med näringslivet och civilsamhället.

Kommunen bör samarbeta med företag och organisationer och verka för inkludering av de personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden och nå egen försörjning. Det är även viktigt att kommunen som arbetsgivare tar ett eget ansvar för dessa grupper.

För de individer som är långt från arbetsmarknaden är det även viktigt att hitta en arbetsinriktad verksamhet, en utsluss som utvecklar individens anställningsförmåga. Huruvida det bäst sker genom upphandling, projekt eller egen verksamhet bör utredas under det kommande året. Målet är att färre individer ska sitta hemma för att på så vis undvika inlåsningseffekter. Det är även viktigt att hitta alternativa inkomstkällor för de som bor på landet där det finns boenden för

vissa flyktingar. Drivbänk¹ är exempel på en redan befintlig utslussverksamhet/ projekt på landet. En utsluss överensstämmer även med kommunens mål om en sammanhållen stad och med majoritetens vision om en önskan om att varje barn ska ha minst en förälder som går till jobb, praktik eller studier. Under den senare delen av 2016 anslogs medel från välfärdsmiljarden till avdelningen för arbetsmarknadssatsningar med ett internt fokus med avdelningen för kompetensförsörjning, samt en satsning för ett nära samarbete med näringslivets branscher. Arbetsätt och utveckling kommer att ske under 2017.

Lokalförsörjning

I december 2015 avrapporterades budgetuppdraget ”En likvärdig gymnasieskola” där en av referensgruppens slutsatser var att se över fördelningen av programmen på de kommunala gymnasieskolorna. Ökningen av antalet elever på språkintroduktion har mot bakgrund av budgetuppdraget föranlett en målsättning att fördela språkintroduktion på fler skolor, detta för att de kommunala gymnasieskolorna ska ta ett gemensamt ansvar för elever utan behörighet till nationella program. Från höstterminen 2016 finns språkintroduktion på samtliga gymnasieskolor undantaget Birgittaskolan. Detta har inneburit lokalförhyrningar på Folkungaskolan och Katedralskolan.

Bildningsnämnden har idag ett underskott på platser inom högskoleförberedande program på gymnasieskolorna. Detta gäller främst Katedralskolan och Folkungaskolan som har en mycket hög nyttjandegrad utifrån nuvarande programutbud. Ytterligare förtätning är inte möjlig utan tillbyggnader. Allt fler elever väljer idag att läsa högskoleförberedande program och det finns behov av att öka kapaciteten på dessa program. Fram till färdigställandet av Nya Kungsbergsskolan och andra framtida skolor skulle detta behov kunna mötas genom förhyrning av centrala skollokaler som hanteras av befintliga skolor, exempelvis Folkungaskolan eller Katedralskolan, detta för att kunna möta behovet under en övergångsperiod.

Kommunstyrelsen har uppdragit till nämnderna att ta fram en långsiktig investerings- och lokalplan. För de nämnder som förhyr en betydande mängd lokaler för egna verksamheter ska även en långsiktig lokalförsörjningsplan tas fram för åren 2017-2026. Bildningsnämndens lokalförsörjningsplan innehåller beskrivningar av nuvarande lokalbestånd, framtida behov och aktuella lokalförändringar samt projekt och utmaningar som nämnden står inför kommande 10-årsperiod. Bildningsnämnden beslutade i november 2016, § 142, att ge utbildningsdirektören i uppdrag att utreda yrkesutbildningarnas framtida organisering samt framtida programutbud på Nya Kungsberget. Utredningsuppdraget ska redovisas till bildningsnämnden i juni 2017 och ska utgöra beslutsunderlag till nämnden och ge olika förslag och scenarier på framtida programutbud och organisering av gymnasie- och vuxenutbildningen i Linköpings kommun.

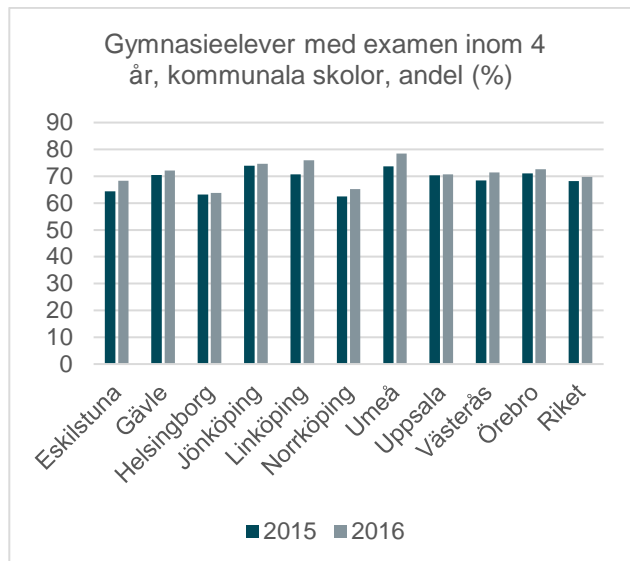
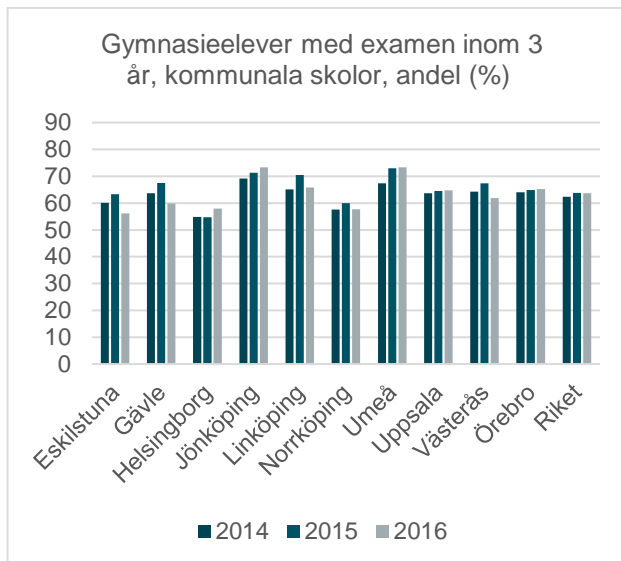
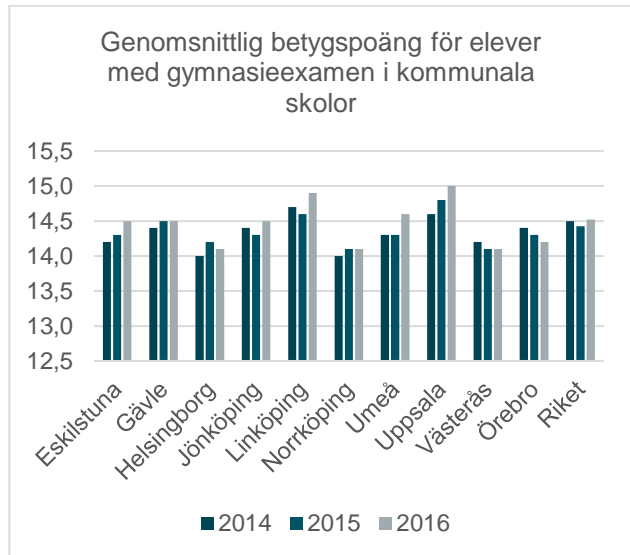
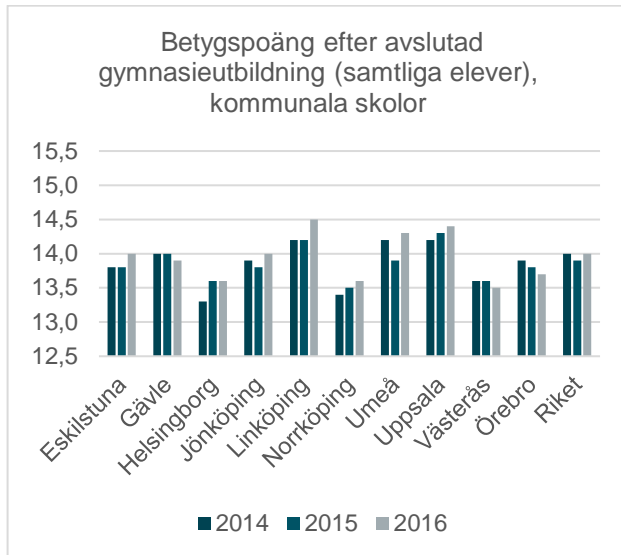
¹ Drivbänk är en insats som vänder sig till arbetssökande som har intresse för odling och eventuellt har en bakgrund inom grön näring. Deltagarna har språkkunskap för att tillgodogöra sig en odlingsintroduktion på svenska. Med grön näring menas primärproduktion (t.ex. grönsaker, spannmål, mjölk), livsmedelsförädling (t.ex. mejeri, bageri, slakteri), djuruppfödning (t.ex. kyckling, får, gris), handel och gårdsbutiker. Insatsen syftar till att öka deltagarnas möjligheter att nå anställning alternativt söka vidare till studier. Projektägare är Linköpings kommun (<http://www.samordning.org/centrala-ostergotland/insatser/399-drivbaenk>).

BILDNINGSNÄMNDEN

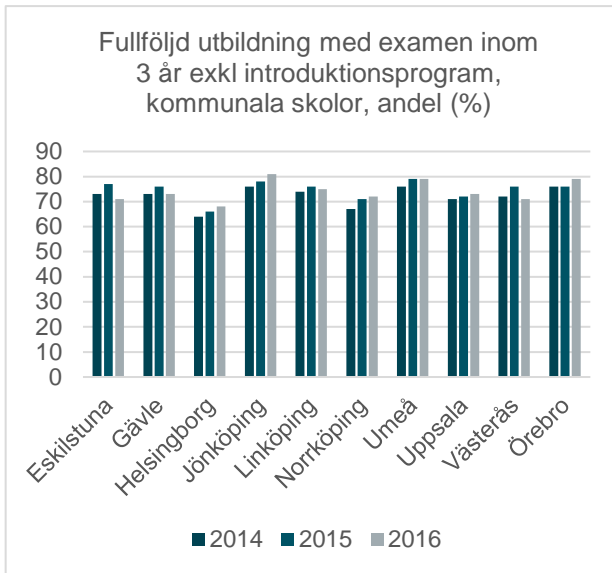
Jämförelser och verksamhetsmått

Gymnasieskola

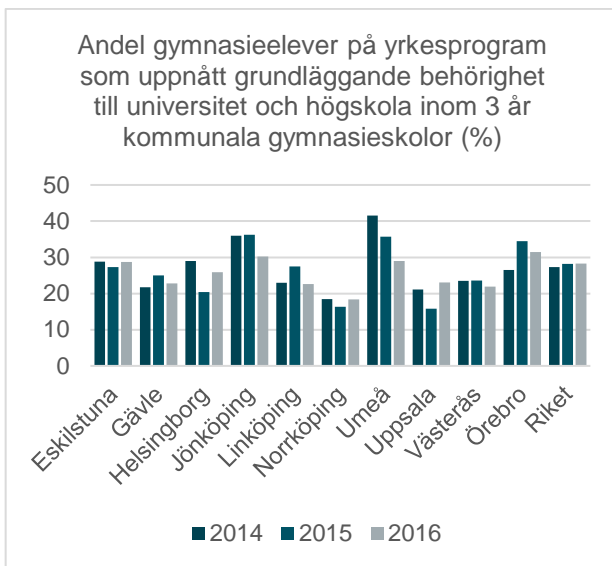
Källa: Kolada

Diagrammen visar studieresultat för elever vid de kommunala gymnasieskolorna. Linköping har mycket goda studieresultat jämfört med jämförelsekommunerna både för samtliga elever och för elever med gymnasieexamen. Andelen elever med examen inom 3 år varierar mellan åren. I dessa värden ingår alla elever. Elever som börjar gymnasiet på ett introduktionsprogram har under de senaste åren varierat mycket till följd av många nyanlända. Dessa elever har mycket svårt att nå en gymnasieexamen inom 3 år.

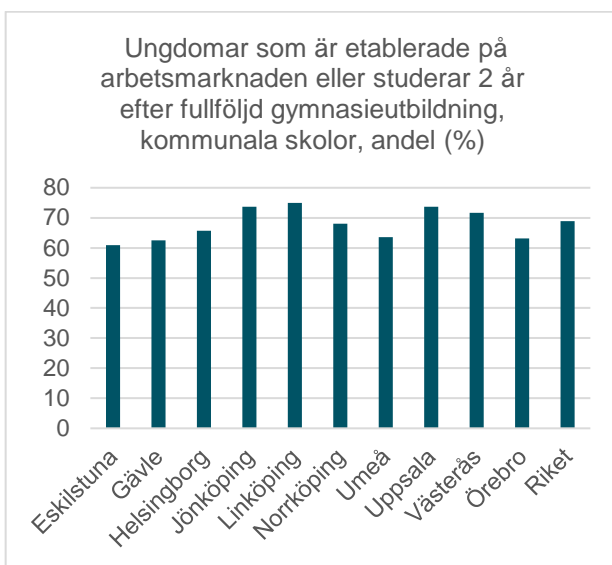
Källa: Kolada

Diagrammet visar andelen elever som når gymnasieexamen inom 3 år då man bortser från de elever som påbörjat sina gymnasiestudier på ett introduktionsprogram 3 år tidigare.

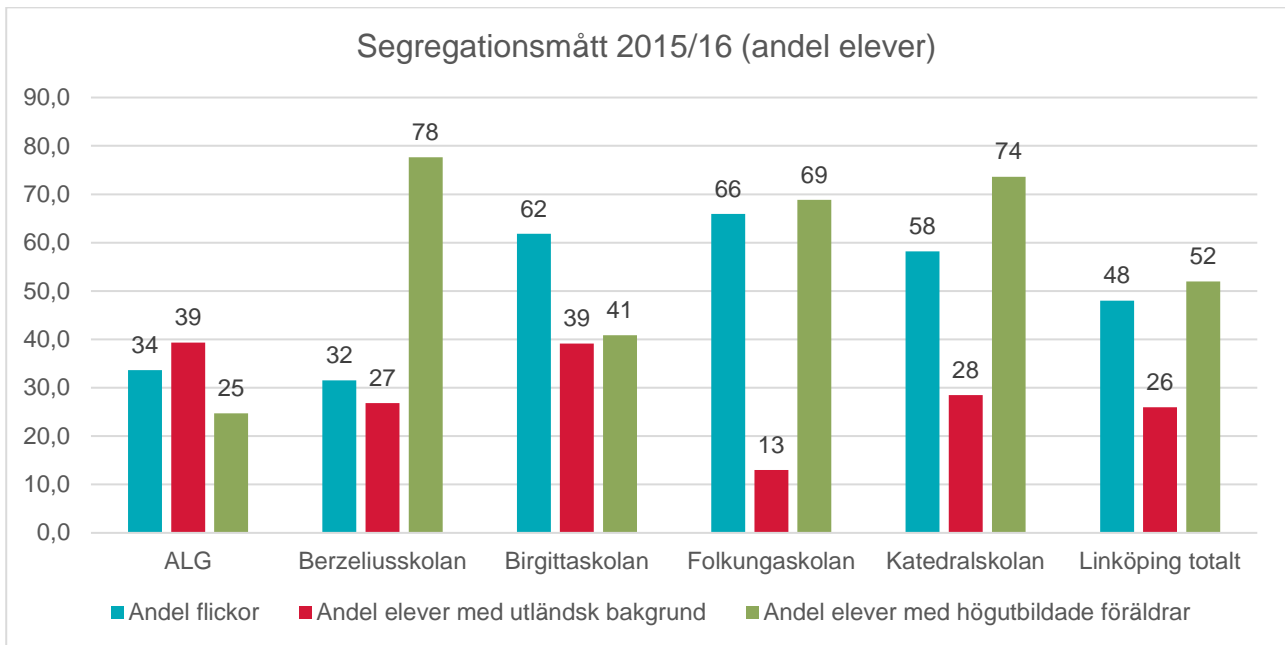
Källa: Kolada

Statistik gällande andel av eleverna på yrkesprogram som uppnår grundläggande behörighet till universitet och högskola inom tre år. En mindre andel av eleverna uppnår grundläggande behörighet inom yrkesprogram 2016 jämfört med 2015.

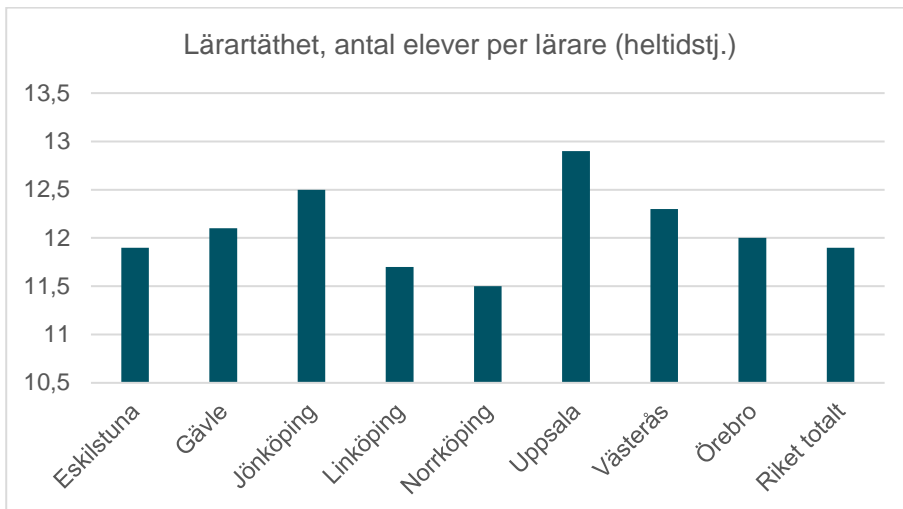
Källa: Kolada

Diagrammet visar att ungdomar som gått på kommunala gymnasieskolor i Linköping till en större andel studerar eller är etablerade på arbetsmarknaden 2 år efter avslutad gymnasieutbildning än för jämförbara kommuner.

Källa: SIRIS²

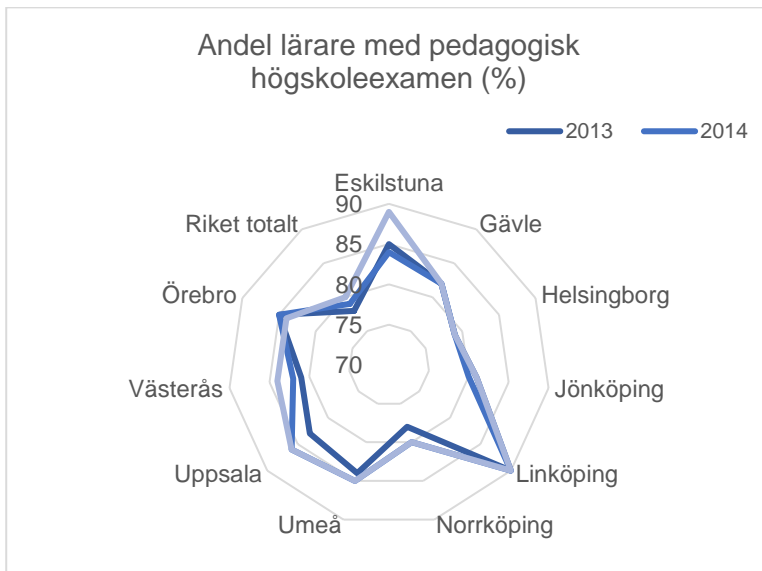
Statistik gällande andel flickor, andel elever med utländsk bakgrund och andel elever med högt utbildade föräldrar för läsåret 2015/16. Mellan de fem kommunala gymnasieskolorna finns flertal skillnader. Könsfördelningen är relativt jämn på Katedralskolan och Birgittaskolan, fördelningen är tydligt ojämn på övriga skolor. Inför läsåret 2016/17 erbjuds språkintrödningsprogram på alla skolor utom Birgittaskolan. Detta kommer troligen att bidra till en minskad segregation mellan skolorna.

Källa: Jämförelsetal, Skolverket

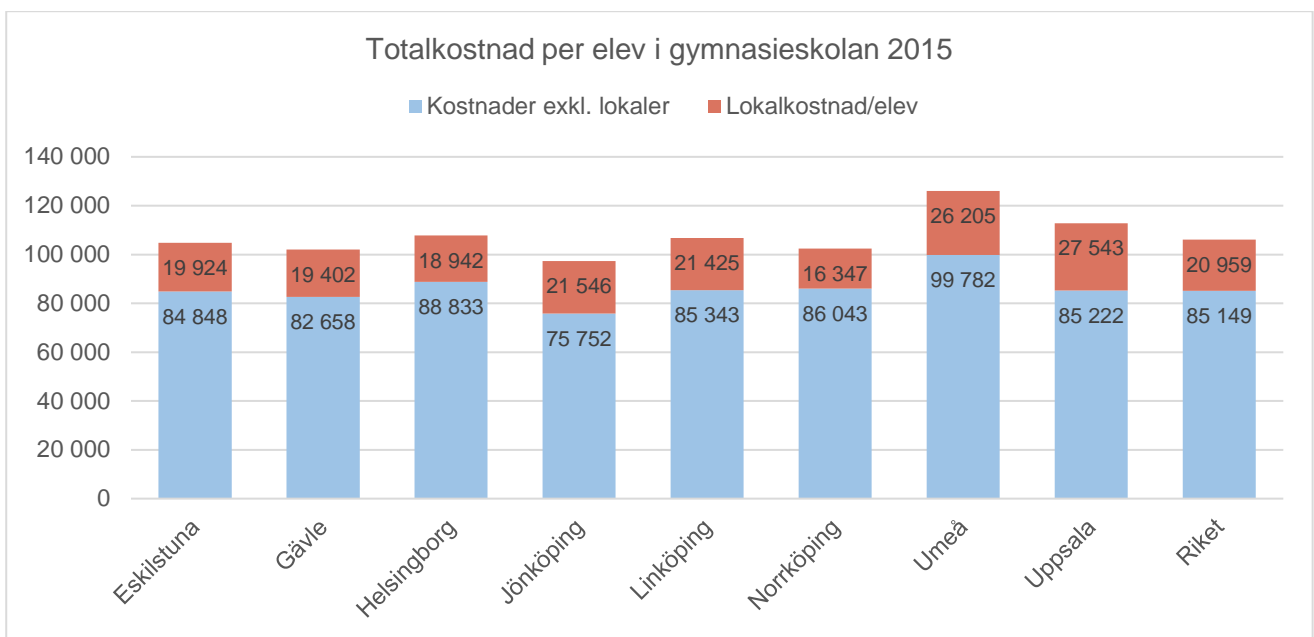
Statistik gällande lärartäthet avser 2015 men publicerades under våren 2016. Lärartätheten på gymnasieskolan är svår att analysera då den är beroende av andel elever på yrkesprogram, där klasser generellt sett är mindre, och av söktrycket till utbildningarna i kommunen som avgör om klasserna fylls eller inte. Linköping har dock trots en hög andel elever på högskoleförberedande program och ett högt söktryck till utbildningarna en högre lärartäthet än jämförbara kommuner.

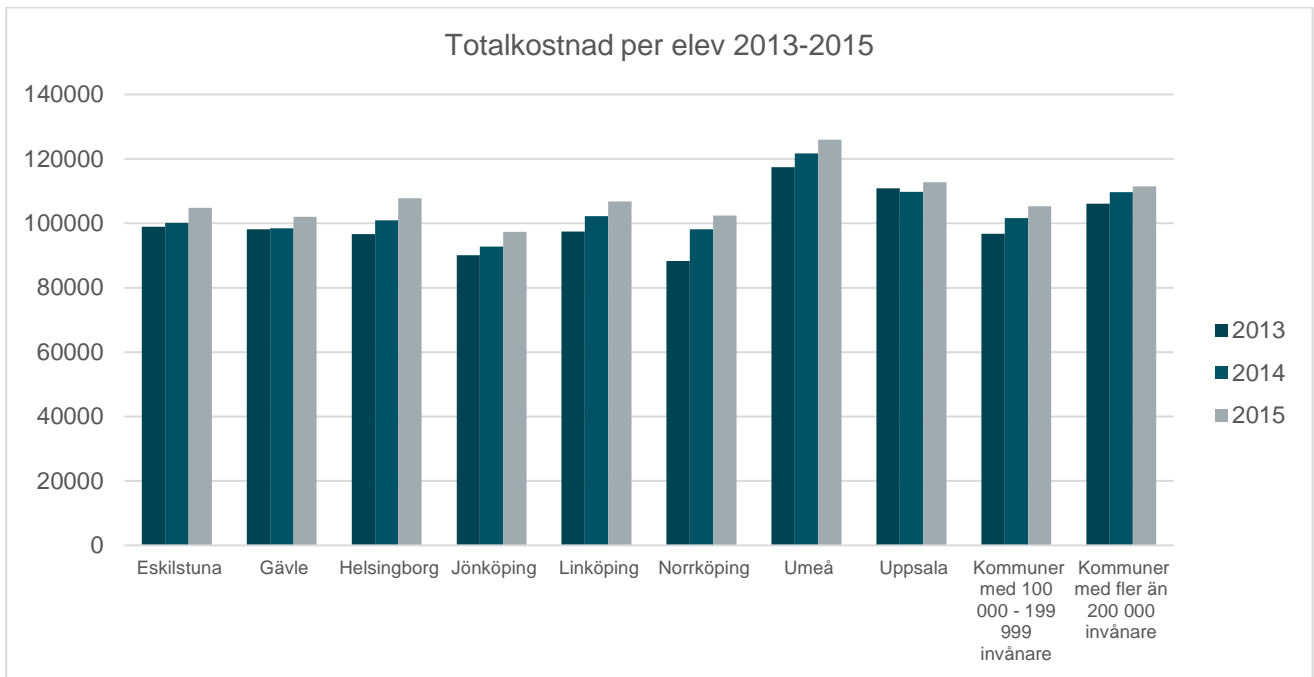
² Skolverkets definitioner: Andel med utländsk bakgrund (%) Utländsk bakgrund innebär att eleverna är födda utomlands eller födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands. Elever som saknar uppgift om personnummer räknas i denna statistik till elever med utländsk bakgrund, Andel med högt utbildade föräldrar (%) Elever vars föräldrars högsta utbildning är eftergymnasial utbildning med minst 30 högskolepoäng.

Källa: Jämförelsetal, Skolverket

Statistik gällande lärares utbildning avser 2015 men publicerades under våren 2016. Linköpings kommun har en högre andel lärare med pedagogiskt högskoleexamen än jämförbara kommuner. Arbetet med att vidareutbilda lärare inom kommunen har pågått i många år genom det så kallade Lärarlyftet. Detta har bidragit till att tillgången på bristkompetenser har kunnat motverkas.

Källa: Kolada

Statistik gällande totalkostnad per elev i gymnasieskolan 2015 men publicerades under våren 2016. Linköpings kostnader per elev är något högre än medelkostnad i övriga jämförbara kommuner och riket som helhet. Övre diagrammet visar även att lokalkostnader i stort utgör en lika stor andel av totalkostnaden per elev i övriga kommuner. Nedre diagrammet visar total kostnadsutveckling 2013-2015.

Vuxenutbildning

Antal helårsplatser	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Förändring jämfört med 2015
Gymnasial vuxenutbildning	1955	2 251	-296
Grundläggande vuxenutbildning	451	468	-17
Utbildning i svenska för invandrare	1 279	1 226	+53
Summa	3 685	3 945	-260

Antal helårsplatser i yrkesutbildning	2016	2015
Totalt	1 403	1 027
Varav lärling	28	34

Det totala antalet platser är högre än budgeterat för gymnasial vuxenutbildning. Grundläggande vuxenutbildning ligger på ungefär samma nivå som förra året.

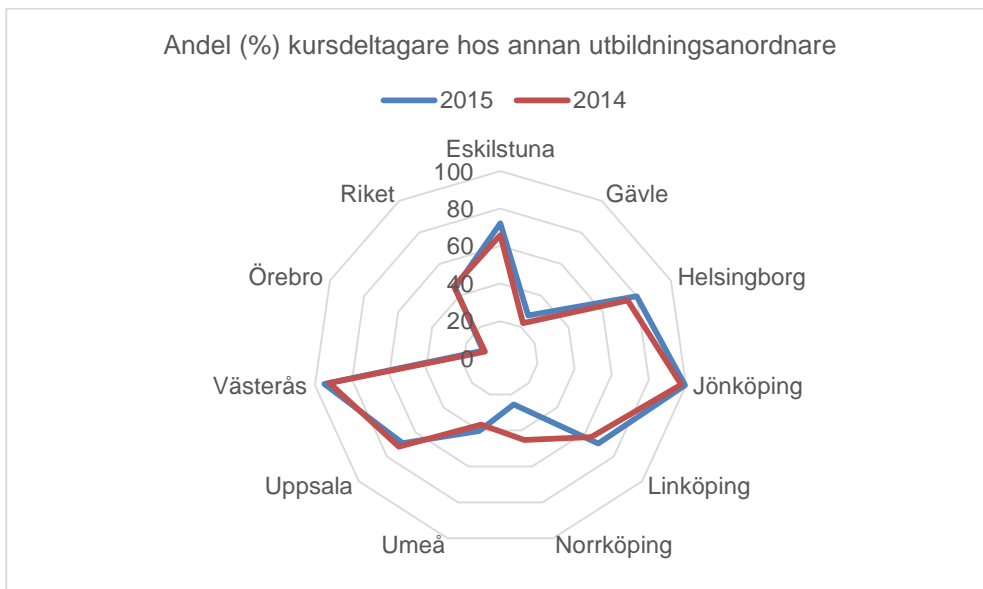
Alla som ansökt om utbildning i gymnasiegemensamma ämnen i Linköping har antagits till utbildning. Detta gäller inte samtliga som sökt yrkesutbildning i annan kommun. Varje kommun gör sin egen antagning och alla får inte plats. Sökande som redan har minst godkänt i den sökta kursen har inte erbjudits utbildning eftersom bildningsnämnden har beslutat att inte erbjuda deltagande i gymnasial utbildning till denna grupp. I stället erbjuds möjlighet till prövning i kursen.

Bildningsnämnden har under 2016 erhållit statsbidrag för yrkesinriktad vuxenutbildning och vuxlärling. Dessa har till del tagits i anspråk under 2016. De flesta yrkesutbildningar pågår minst tre terminer och statsbidragen behövs därför kommande år. Antal heltidsplatser i yrkesutbildning har ökat från 1 027 platser 2015 till 1 403 platser 2016.

Andel (%) invånare 20 – 64 år som deltar i kommunal vuxenutbildning (Skolverket)	2015	2014
Eskilstuna	4,8	5,0
Gävle	4,4	4,4
Helsingborg	4,7	4,6
Jönköping	4,0	3,3
Linköping	4,4	4,3
Norrköping	4,3	4,5
Umeå	4,7	4,6
Uppsala	3,7	4,0
Västerås	5,5	5,5
Örebro	3,6	3,6
Riket	3,7	3,7

Källa: SIRIS

Vid jämförelse med riket har Linköping en större andel av kommunens invånare som deltar i kommunal vuxenutbildning, men i nivå med snittet för kommungruppen. I Linköping erbjuds alla behöriga sökande plats.

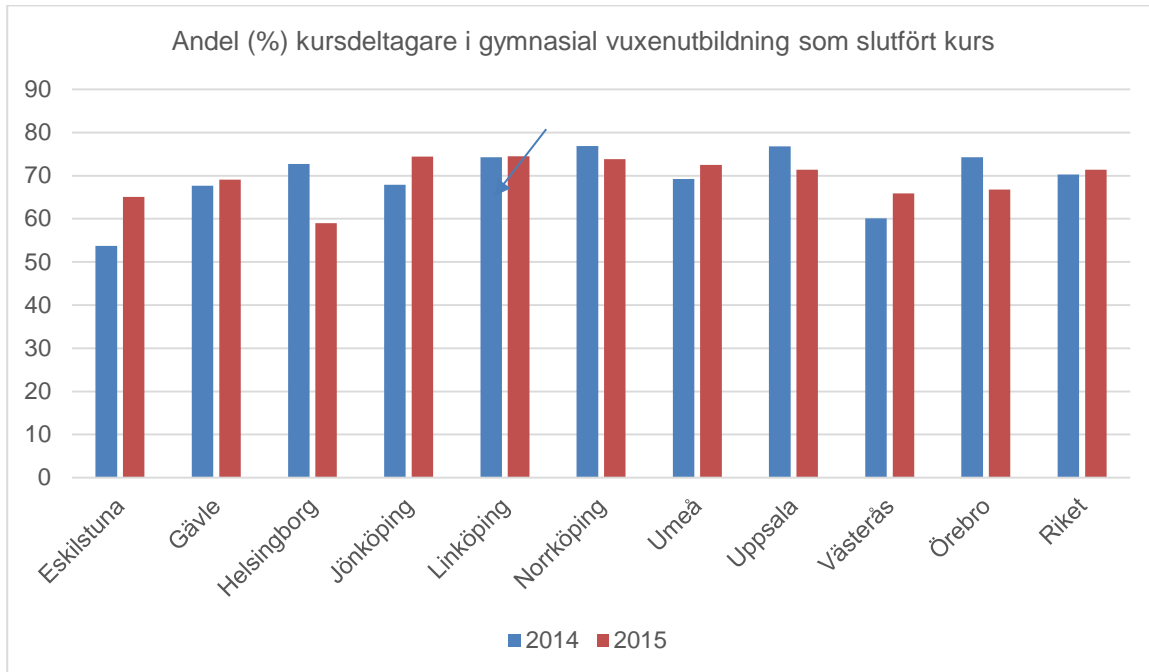
Källa: SIRIS

En stor andel studerande i vuxenutbildning studerar hos externa utbildningsanordnare. Diagrammet ovan visar studerande hos externa utbildningsanordnare som inkluderar även grundläggande vuxenutbildning. För Linköpings del utförs den dominerande delen av grundläggande vuxenutbildning av kommunala anordnare.

Gy och grundläggande vux - kostnad (kr) per heltidsstuderande, totalt (Skolverket)	2015	2014
Eskilstuna	83 000	Uppgift saknas
Gävle	53 000	35 400
Helsingborg	69 900	64 900
Jönköping	310 600	116 800
Linköping	71 000	62 200
Norrköping	61 800	67 600
Umeå	58 300	49 500
Uppsala	68 300	87 400
Västerås	314 600	Uppgift saknas
Örebro	42 600	45 000
Riket	58 300	56 800

Källa: SIRIS

Kostnaden per heltidsstuderande inom gymnasial och grundläggande vuxenutbildning ligger högre än riket, men ändå lägre än några andra i kommungruppen. För Linköping har kostnaden ökat mellan 2014 och 2015, men det finns ingen tydlig förklaring till detta. Jönköping och Västerås sticker ut med mycket höga kostnader per elev. Förmodligen har inte samma värden rapporterats in från kommunerna, vilket medför att statistiken varierar mellan åren och att två kommuner har mycket höga kostnader.

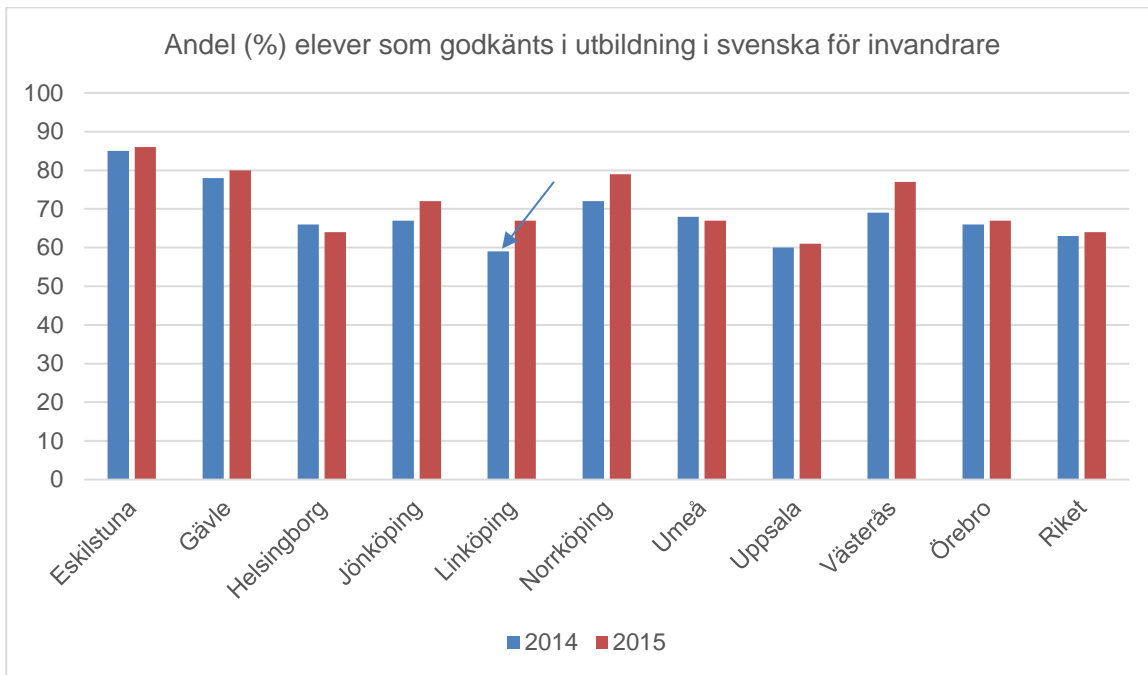
Källa: SIRIS

Resultaten i form av slutförd kurs i gymnasial vuxenutbildning är i stort sätt oförändrat för Linköping och fortsatt höga i jämförelse med andra kommuner och högre än riket.

Sfi – Kostnad (kr) per heltidsstuderande, totalt (Skolverket)	2015	2014
Eskilstuna	59 000	41 100
Gävle	64 200	69 000
Helsingborg	28 800	28 700
Jönköping	36 100	27 900
Linköping	39 000	40 200
Norrköping	30 400	32 900
Umeå	60 500	64 600
Uppsala	25 200	32 100
Västerås	17 400	15 000
Örebro	57 100	58 700
Riket	37 500	39 000

Källa: SIRIS

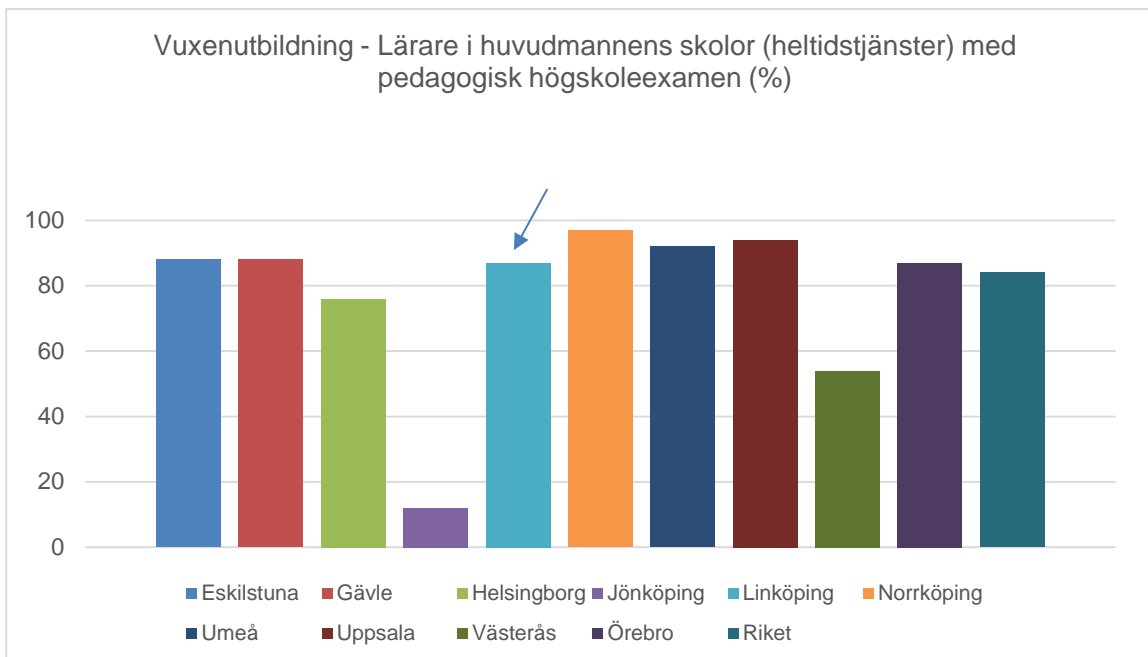
Kostnaden per heltidsstuderande inom utbildning i svenska för invandrare (sfi) ligger något högre än riket, men lägre än några andra i kommungruppen.

Källa: SIRIS

Linköping ligger högre än riket, men något lägre än snittet för kommungruppen när det gäller andel elever som godkänts i sfi. För Linköping har andelen elever som godkänt i sfi ökat från 59 % 2014 till 67 % 2015.

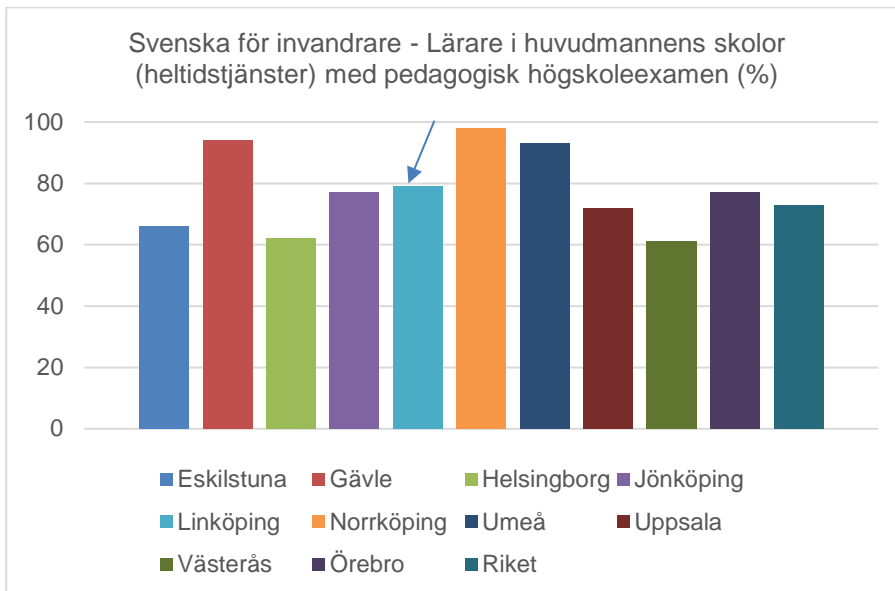
Det finns en korrelation mellan sjunkande arbetslöshetsnivå bland utrikesfödda och minskat antal studerande som *fullföljer* SFI. Är avbrotten övergång till arbete eller andra studier så mäter de inte ett misslyckande. Universitetsstäderna påverkas också av antalet minskade utländska studenter.

Källa: Jämförelsetal Skolverket

Statistik gällande lärares utbildning avser 2015 men publicerades under våren 2016. Linköpings kommun har en högre andel lärare med pedagogiskt högskoleexamen än riket och ligger i nivå med flera jämförbara kommuner. Arbetet med att vidareutbilda lärare inom kommunen har pågått i många år genom det så kallade Lärarlyftet. Detta har bidragit till att tillgången på bristkompetenser har kunnat motverkas.

Källa: Jämförelsetal Skolverket

Statistik gällande lärares utbildning avser 2015 men publicerades under våren 2016. Linköpings kommun har en högre andel sfi-lärare med pedagogiskt högskoleexamen än riket och ligger även högre än några andra jämförbara kommuner. Antalet sfi-elever har under hösten 2016 i och med genomförandet av anvisningslagen och att många av de flyktingar som kom till Sverige 2015 nu har fått uppehållstillstånd. Ökningen av sfi-elever beräknas fortsätta fram till sommaren 2017. Det gör att bristen på behöriga sfi-lärare kommer bli ännu större.

Arbetsmarknads- och integrationsinsatser

Måluppfyllelse för arbetsmarknadsinsatser	2016	2015	2014	2013
Antal avslutade ärenden på Jobb- och kunskapstorget	293	430	435	498
Kvinnor	142	227	220	253
Män	150	203	215	243

Måluppfyllelse för arbetsmarknadsinsatser- Andel i procent som gått till	2016	2015	2014	2013
Arbete	18 %	18 %	13 %	18 %
Studier	10 %	10 %	17 %	8 %
Insats via Arbetsförmedlingen	12 %	10 %	13 %	16 %
Övrigt (flyttat, sjukdom, föräldraledig, arbetssökande, annat)	60 %	62 %	57 %	58 %

Under 2016 har 293 personer avslutats av 667 personer som totalt var inskrivna 2016 på Jobb- och kunskapstorget. 82 personer av dessa eller 28 procent av det totala antalet inskrivna har gått vidare till egen försörjning (arbete med subvention, arbete utan subvention och till studier med CSN). Av dessa 82 personer var det 24 personer som gick till arbete med subvention och 29 personer som gick till arbete utan subvention eller 18 procent samt 29 personer eller 10 procent som gick till studier med CSN.

Under 2015 har 430 personer avslutats av 763 personer som totalt var inskrivna 2015 på Jobb- och kunskapstorget. 125 personer av dessa eller 29 procent av det totala antalet inskrivna har gått vidare till egen försörjning (arbete med subvention, arbete utan subvention och till studier med CSN). Av dessa 125 personer var det 53 personer som gick till arbete med subvention och 28 personer som gick till arbete utan subvention samt 44 personer eller 10 procent som gick till studier med CSN. Det var något färre inskrivna personer på Jobb- och kunskapstorget 2016 (-96 personer). Antalet avslutade personer var även färre (-137 personer). Av avslutade personer har nästan en lika stor andel gått till arbete och studier 2016 som 2015. En bidragande orsak till att antalet avslutade personer har blivit färre är sannolikt att målgruppen för Jobb- och kunskapstorgets verksamhet har förändrats. En större andel personer har en större problematik, vilket kräver fler insatser.

Konsument- och budget- och skuldrådgivning

Nedanstående tabeller visar antal minuter budget- och skuldrådgivning per invånare och år och väntetid i antal veckor. Linköping har i flera år legat lägst i jämförelse med kommungruppen och riket. Pengar till ytterligare en tjänst som budget- och skuldrådgivare beviljades från 2015 och har medfört en ökning av antalet minuter per invånare och även att väntetiden i antal veckor har sjunkit.

Antal minuter budget- och skuldrådgivning per invånare och år (Konsumentverket)		
	2016	2015
Eskilstuna	2,4	2,5
Gävle	2,1	2,1
Helsingborg	2,7	4,1
Jönköping	2,8	2,8
Linköping	2,2	1,4
Norrköping	3,1	2,8
Umeå	2,5	3,1
Uppsala	2,4	2,3
Västerås	3,1	3,0
Örebro	2,1	2,4
Riket	3,0	3,3

Väntetid i antal veckor till budget- och skuldrådgivning (Konsumentverket)		
	2016	2015
Eskilstuna	4	4
Gävle	3	1
Helsingborg	1	2
Jönköping	5	7
Linköping	4	5
Norrköping	4	4
Umeå	2	2
Uppsala	6	3
Västerås	10	12
Örebro	0	1
Riket	4	4

Nedanstående tabell visar antal minuter konsumentrådgivning per invånare och år. Linköping ligger inte längre lägst i jämförelse med kommungruppen och riket. Linköping har som tidigare 1,0 tjänst. Både Norrköping och Umeå ligger lägre och i ytterligare några kommuner har antalet minuter per invånare sjunkit.

Antal minuter konsumentrådgivning per invånare och år (Konsumentverket)		
	2016	2015
Eskilstuna	2,1	2,2
Gävle	3,3	3,3
Helsingborg	2,0	1,8
Jönköping	1,1	1,1
Linköping	0,8	0,8
Norrköping	0,7	0,8
Umeå	0,6	0,8
Uppsala	1,6	1,7
Västerås	3,3	3,3
Örebro	0,9	1,8
Riket	1,4	1,9

BILDNINGSNÄMNDEN

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Bildningsnämnden	1 447	1 616	169	1 549	1 442
Gymnasieskola	513 450	513 113	-337	494 438	491 071
Gymnasiesärskola/Särvux	34 551	36 643	2 092	35 716	36 910
Vuxenutbildning	71 708	73 236	1 528	73 208	69 827
Arbetsmarknads- och integrations- insatser	81 829	85 514	3 685	81 857	82 190
Konsument-, budget och skuldråd- givning	2 989	2 989	0	2 903	2 041
Uppdragsutbildning	-497		497	-142	280
Ofördelad pris- och lönejustering	0	4 406	4 406	0	0
Summa	705 477	717 517	12 040	689 529	683 761
<i>varav kostnader</i>	<i>899 679</i>	<i>879 479</i>	<i>20 200</i>	<i>850 484</i>	<i>840 431</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>194 202</i>	<i>161 962</i>	<i>32 240</i>	<i>160 955</i>	<i>156 670</i>

Specifikation av resultat fördelat på nämnd och verksamhet

Verksamhet	Resultat 2016	varav nämnden	varav kommunal verksamhet	Avvikelse i procent
Bildningsnämnden	169	169	0	10,5%
Gymnasieskola	-337	1 413	-1 750	-0,1%
Gymnasiesärskola/Särvux	2 092	109	1 983	5,7%
Vuxenutbildning	1 528	1 128	400	2,1%
Arbetsmarknads- och integrationsinsatser	3 685	2 666	1 019	4,3%
Konsument-, budget och skuldrådgivning	0	0	0	0,0%
Uppdragsutbildning	497	0	497	
Ofördelad pris och lönejustering	4 406	4 406	0	
Summa	12 040	9 891	2 149	1,7%

Kommentarer

Bildningsnämnden redovisar ett överskott på sammanlagt ca 12 mnkr. Överskottet består av 9,9 mnkr för nämndens anslagsmedel och 2,1 mnkr för de kommunala utförarna.

Nämndens anslagsmedel (större avvikelser)

Gymnasieskolan redovisar ett överskott på 1 413 tkr som bl a beror på lägre förbrukning än budgeterat för posterna utökad elevhälsa, modersmål, likvärdig gymnasieskola, ökad andel elever med utländsk bakgrund samt för samverkan skola näringsliv/entreprenörskap.

Arbetsmarknads- och integrationsinsatser redovisar ett överskott på 2 666 tkr som beror på att nya avtal inom SFI gett lägre kostnad per elevtimme.

Övrigt

Nämndens medel för lönejusteringar (ofördelad pris- och lönejustering) avser vuxenutbildningen, det visar ett överskott på 4 406 tkr som beror på att avsatta medel inte förbrukats fullt ut. Detta beror på att nuvarande avtal och ersättningsnivåer varit kostnadseffektiva under året.

Enligt gällande princip har nämndens budgetram justerats för demografiska förändringar för gymnasieskolan.

När det gäller asylsökande elever erhåller nämnden inte demografisk kompensation för dessa elever. Ersättning för asylsökande elever återsöks en gång per halvår men betalas ut retroaktivt i efterskott, det kan ta upp till ett år. En bedömning är gjord utifrån tidigare sökta och erhållna intäkter när det gäller uppbokningen av vad nämnden kommer att erhålla.

Inom vuxenutbildningen har statsbidrag för yrkesvux och vuxlärling som ej ianspråktagits 2016 avsatts till balanserat statsbidrag för att eleverna ska kunna slutföra utbildningen 2017 och 2018.

Inom arbetsmarknad/integration har statsbidrag för invandrare och flyktingar avsatts till balanserade statsbidrag för att täcka framtida kostnader.

Nämndens enheter (större avvikelser)

Jobb- och kunskapstorget redovisar ett underskott -883 tkr som beror på ej budgeterade kostnader för personalkostnader.

Birgittaskolan redovisar ett överskott på 2 110 tkr som återfinns inom grundläggande vuxenutbildning. Det beror på lägre kostnader än budgeterat för lokaler och att enheten haft fler elever än budgeterat men inte anställt ytterligare personal.

Sektionen för resurs och stödverksamhet redovisar ett underskott på -853 tkr p g a ökade kostnader för modersmålsundervisning och studiehandledning.

Gemensam verksamhet redovisar ett överskott på 530 tkr som beror på fler elever som ökar intäkten för enheten samt att uttaget från enheterna höjts för att återställa/kompensera p g a för lågt uttag tidigare år.

BILDNINGSNÄMNDEN

Investeringar

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Gymnasieskola	5 098	10 340	5 242	5 397	4 550
Gymnasiesärskola/Särvux	136	136	0	118	
Vuxenutbildning	398	400	2	1 150	37
Arbetsmarknads- och integrations- insatser	0	160	160	213	24
Uppdragsutbildning	50	50	0		
Ofördelat		2 289	2 289		
Summa	5 682	13 375	7 693	6 878	4 611

Kommentarer

Den totala investeringsramen för 2016 är 13 375 tkr. Enheterna har förbrukat 5 682 tkr av tilldelad investeringsram. En del av investeringarna gällande Berzeliusskolan kommer att ske 2017.

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Nämndens ordförande

Under 2016 har vi kommit allt närmare måluppfyllelse. Vi förbättrar stadigt på alla områden. Vi har stärkt förvaltningen med en kulturutvecklingschef och en HR-konsult och har även en idrottsutvecklingschef på ingång. Det leder till att kultur- och fritidsnämnden kan arbeta mer fokuserat och att vi kommer kunna nå måluppfyllelsen fullt ut 2017.

Under 2015 låg vi efter med utvecklingen av verksamheten för unga vuxna och därför har satsningarna på unga fått extra fokus. Under sommaren anordnade vi fler sommaraktiviteter än någonsin, många i samarbete med föreningar och majoriteten var väldigt lyckade. Under året ordnades Ung Puls-lokaler i alla utpekade stadsdelar. Verksamheten i Ryd och Skäggetorp är i full gång och har blivit mycket populär. Lokalen i Berga öppnar under 2017. Arbetet i Skäggetorp är förberedande inför den kommande flytten till Kulturhuset vi planerar för i Skäggetorp. Under året har arkitekt och konstnär arbetat fram förslag på byggnad.

Ytterligare en satsning med ungdomsfokus är våra Evenemangsagenter, vilka är ungdomar mellan 14-25 år som har i uppgift att gå på olika arrangemang som kommunen anordnar och utvärdera dessa i syfte att vi ska bli bättre på att nå ungdomar i framtiden.

I samarbete med Sankt Kors har vi arbetat fram en framtidsplan för Skylten-området dit vi beslutat flytta Elsas husverksamheten och de resterande ALKA-konstnärerna som inte fått plats tidigare. Utöver det blir det fler replokaler i källarplan för Skylten-verksamheten.

Under hösten startade vi upp arbetet med det kulturpolitiska respektive det idrottspolitiska programmet. Det inleddes med en workshop där hela nämnden deltog. Sedan har det pågått en skrivprocess och samråd med berörda organisationer och nämnder. Under våren 2017 planeras programmen gå ut på remiss.

Nämnden beslutade att avsluta Kulturavtalet med Visit Linköping & Co då vi ansåg att måluppfyllelsen var för låg, att vi inte lyckades nå de grupper som var avsedda. Det kommer att presenteras ett förslag på ny satsning för att nå avsedda grupper. I det arbetet finns även fokus på att samla kulturutövarna i Linköping och i den andan anordnades det första Kulturgillet under 2016 där vi delade ut kommunens kulturstipendier och honnörstipendier samt det nyinstittade Lyrapriset.

Under året beslutade vi att riva upp bidrags- och lokalbokningssystemet. Dessvärre har arbetet påbörjats då förvaltningen saknat personella resurser för utredningsarbetet avseende bidrags- och lokalbokningssystemet.

Vi intensifierade arbetet med Breddmiljonen och erbjöd föreningar tillfällen med inspirationsföreläsningar och utrymme för nätverkande. 30-40 föreningar har varit representerade vid de olika tillfällena. Jag kan uppleva ett ökat engagemang bland föreningarna och en vilja att hitta nya lösningar. Ett av de stora bekymren är fortfarande hallar och vi tog beslut om fyra fullstora hallar under året. Två av dessa ska byggas bredvid nuvarande Vasahallen och ska vara anpassade för parasport och gymnastik. De andra två ska inrymmas i Nya Kungsberget, den skola som ska ersätta nuvarande Kungsbergsskolan.

I augusti invigdes Smedstad Ridsportcenter och snabbt blev deras lektioner fulltecknade. Det har dessvärre inte varit problemfritt då delar av anläggningen inte är färdigställda och det i sin tur går ut över entreprenören som inte kan sätta igång med habiliteringsverksamheten.

Två större utredningar har pågått under året. Den ena om en ny arbetsordning för den offentliga konsten, vilken träder i kraft i början av 2017, och den andra om utvecklingen av Friluftsmuseet Gamla Linköping.

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Mål

”En attraktiv stad: Ett rikt och synligt kultur-, idrotts- och fritidsliv ska bidra till Linköpings identitet som attraktiv kommun”

Indikatorer för måluppfyllelse

- Linköpingsbor som anser att kommunens kultur-, idrotts- och fritidsutbud bidrar till Linköpings identitet, som attraktiv kommun enligt kultur- och fritidsvaneundersökningen. (Ska öka.)
- Beskrivning av aktiviteter i samverkan föreningsliv och kommunen. (Ökad samverkan.)
- Linköpingsbornas betyg för vilka möjligheter som finns gällande aktiviteter på fritiden enligt SCB:s medborgarundersökning 2018. (Ska öka eller kvarstå för minst sex storheter.)
- Antal sökträffar i media/år där Linköping nämns i sammanhang kring kultur, idrott och fritid. (Ska öka.)

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse

Arbete i enlighet med det kulturpolitiska handlingsprogrammet utifrån en attraktiv kommun.

Arbete i enlighet med det idrottspolitiska programmet utifrån en attraktiv kommun.

Erbjuda ett brett och varierat utbud av kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter utifrån en attraktiv kommun.

Uppföljningsarbete utifrån kultur- och fritidsvaneundersökningen.

Utökad samverkan med föreningsliv och den ideella sektorn.

Stödja större idrottseven.

Marknadsföringsinsatser.

Nämndens analys samt bedömning

Målet är delvis uppnått. I nämndens kultur- och fritidsvaneundersökning för 2016 har 80 procent av de svarande uppgett att kommunens kultur-, idrotts- och fritidsutbud bidrar till Linköpings identitet, som attraktiv kommun. Nämnden har arbetat i enlighet med det idrottspolitiska och kulturpolitiska programmet. Parallellt med detta arbete har planeringsarbete för nytt idrotts- och kulturpolitiskt program för kommunen påbörjats. De nya programmen ska vara långsiktiga och framåtsyftande, samtidigt som de ska förhålla sig till kommunala mål och samverkansprogram. Under året har nämnden erbjudit ett brett och varierat utbud av kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter med satsningar på bland annat sommaraktiviteter, flickors fritid, kvalitetsutveckling med fokus på nya målgrupper med mera. Uppföljningsarbete utifrån genomförd kulturvaneundersökning har påbörjats, vilket bland annat resulterat i att nämndens kulturavtal med Visit Linköping & Co från och med 2017 ersätts med ny arbetsmodell för ökad måluppfyllelse.

Aktiviteter för nyanlända har skett under halvåret. Nämnden har utökad dialogen och samverkan med föreningslivet genom bland annat satsningen på Breddmiljonen, som inkluderat förenings- och uppstartsmöten samt inspirationsföreläsning. För att stärka Linköpings kulturliv har nämnden även haft flera möten (4 st) med kulturföreningar och det lokala kulturlivet. Även stadsbiblioteket har stärkt och utökad samarbetet med föreningslivet i förhållande till 2015. Nämnden stöttar regionala och nationella idrottseven inom ramen för föreningsbidrag. Större idrottseven hanteras i enlighet med kommunens eventstrategi.

Under året har fortsatta satsningar skett på marknadsföring. Bland annat har nämnden initierat evenemangsagenter/ungdomsagenter, som ska marknadsföra olika aktiviteter samt vara referensgrupp åt kultur- och fritidsnämnden och Visit Linköping & Co. Särskilda marknadsföringsinsatser genomfördes även i samband med invigningen av Smedstad ridsportcenter. Nämnden också arbetat aktivt med pressmeddelanden och information till media och vad som sker inom ramen för nämndens verksamheter. Antal träffar i media¹ uppgick under 2016 till 833, varav 67,5 procent avser dagspress.

Genomförda aktiviteter har skett enligt planering under 2016 och arbetet med planerade aktiviteter för måluppfyllelse fortgår under 2017. Nämndens kultur- och fritidsvaneundersökning visar goda resultat, men målvärde för 2015 saknas då nämnden antagit nya mål med tillhörande indikatorer för 2016-2017. Mot bakgrund av detta bedöms målet vara delvis uppnått med planerad måluppfyllelse 2017.

¹ Rapportanalysen är baserad på sökord relevanta för kultur- och fritidsförvaltningen och dess enheter Linköpings stadsbibliotek, Passagen Linköpings Konsthall, Friluftsmuseet gamla Linköping samt Linköpings Kulturskola

”En hälsosam stad: Linköpings kultur-, idrotts- och fritidsutbud ska bidra till att alla linköpingsbor har förutsättningar att leva ett hälsosamt och meningsfullt liv”

Indikatorer för måluppfyllelse

- Linköpingsbor som anser att kommunens kultur-, idrotts- och fritidsutbudet bidrar till förutsättningar att leva ett hälsosamt och meningsfullt liv enligt kultur- och fritidsvaneundersökningen. (Ska öka.)
- Beskrivning av utbud och tillgänglighet i form av idrottshallar, bibliotek, film och andra kulturyttringar. (Ökat eller oförändrat utbud.)

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse

Arbete i enlighet med det kulturpolitiska handlingsprogrammet utifrån ett hälsosamt och meningsfullt liv.

Arbete i enlighet med det idrottspolitiska programmet utifrån ett hälsosamt och meningsfullt liv.

Erbjuda ett brett och varierat utbud av kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter utifrån ett hälsosamt och meningsfullt liv.

Uppföljningsarbete utifrån kultur- och fritidsvaneundersökningen.

Byggnation av arenor, planer och hallar.

Fortsatt god standard i hallar samt god service till föreningar.

Samarbete inom folkhälsostrategiskt arbete.

Utökat samarbete med universitet och föreningar.

Nämndens analys samt bedömning

I nämndens kultur- och fritidsvaneundersökning för 2016 har 80 procent av de svarande uppgett att kommunens kultur-, idrotts- och fritidsutbud bidrar till förutsättningar att leva ett hälsosamt och meningsfullt liv, vilket är samma indikatorvärde som för 2015². Nämnden har arbetat i enlighet med det idrottspolitiska och kulturpolitiska programmet. Parallellt med detta arbete har planeringsarbete för nytt idrotts- och kulturpolitiskt program för kommunen påbörjats. De nya programmen ska vara långsiktiga och framåtsyftande, samtidigt som de ska förhålla sig till kommunala mål och samverkansprogram. Under första halvåret har nämnden erbjudit ett brett och varierat utbud av kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter, vilka ska bidra till ett hälsosamt och meningsfullt liv.

Uppföljningsarbete utifrån kulturvaneundersökning har påbörjats med behov utvecklas under hösten. Utrednings- och/eller planeringsarbete med byggnation av fullmåttshallar i Brokind och Sturefors har påbörjats. Likaså har planeringsarbete med fullstora hallar vid Nya Kungsbergsskolan och Berzeliuskolan påbörjats i samarbete med barn- och ungdomsnämnden och bildningsnämnden. Nämnden har även tillsammans med barn- och ungdomsnämnden sett över möjligheterna till en multiarena i Kallerstad. Under augusti togs Smedstad ridsportcenter i drift, som ersätter den gamla ridsportsanläggningen i Ånestad. Nämnden arbetar kontinuerligt med att förbättra kvalitet, standard och service i nämndens idrottsanläggningar.

Breddmiljonen syftar till att främja folkhälsan och få fler att bli fysiskt aktiva. Vidare har arbetet med Breddmiljonen resulterat i en utökad dialog med föreningslivet. Samarbetet med universitetet har utökats i samband med olika forskningsprojekt kopplat till Smedstad Ridsportcenter. I samband med nämndsammanträde har nämnden informerats om regionens och kommunens folkhälsostrategiska arbete. Det finns dock behov av att utveckla det strategiska folkhälsoarbetet, vilket under 2017 bland annat kommer att ske inom ramen för framtagandet av det idrottspolitiska programmet.

Genomförda aktiviteter har skett enligt planering under 2016 och arbetet med planerade aktiviteter för måluppfyllelse fortgår under 2017. Nämndens kultur- och fritidsvaneundersökning visar fortsatt goda resultat, men har inte ökat mellan 2015 och 2016. Mot bakgrund av detta bedöms målet vara delvis uppnått med planerad måluppfyllelse 2017.

”En kreativ stad: Alla ska kunna ta del av ett kreativt och utmanande kultur-, idrotts- och fritidsliv men möjlighet till eget skapande”

Indikatorer för måluppfyllelse

- Linköpingsbor som anser sig kunna ta del av ett kreativt och utmanande kultur-, idrotts- och fritidsliv med möjlighet till eget skapande enligt kultur- och fritidsvaneundersökningen. (Ska öka.)

² En av indikatorerna till kommunfullmäktiges mål 2015-2018 är densamma som nämndens indikator *Linköpingsbor som anser att kommunens kultur-, idrotts- och fritidsutbudet bidrar till förutsättningar att leva ett hälsosamt och meningsfullt liv* (ny indikator för nämnden 2016-2017). Med anledning av detta finns det för den här indikatorn ett jämförbart indikatorvärde mellan 2015 och 2016 (till skillnad från indikatorerna för målen som avser *En attraktiv stad* respektive *En kreativ stad*).

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse

Arbete med ökad delaktighet inom kultur-, idrotts- och fritidsområdet.

Produktionsbidrag och arrangörstöd som uppmuntrar till kreativa och utmanande produktioner och arrangemang.

Inköp och produktion av kreativt och utmanande konst.

Erbjuda kreativa och utmanande aktiviteter.

Erbjuda aktiviteter för eget skapande.

Nämndens analys samt bedömning

Målet är delvis uppnått. I nämndens kultur- och fritidsvaneundersökning för 2016 har 68 procent av de svarande uppgett kunna ta del av ett kreativt och utmanande kultur-, idrotts- och fritidsliv med möjlighet till eget skapande. Målvärde för 2015 saknas. Genom ökad dialog med den idéburna sektorn inom kultur, fritid- och idrottsområdet ges medborgarna möjlighet till ökad delaktighet. Nämnden har även träffat och planerar fortsatta träffar med representanter från landsbygden för att öka landsortsbornas delaktighet i nämndens verksamheter. Särskilda insatser har genomförts inom ramen för Ung puls (Ungas mötesplatser), där antal aktiviteter av unga har ökat. Däremot har antal arrangemang genom ungdomschecken minskat. Nämndens verksamheter för barn, unga och unga vuxna arbetar aktivt med aktiviteter för eget skapande inom ett flertal olika uttrycksformer.

Ung Puls (mötesplatser för unga) arbetar aktivt med att öka ungas delaktighet i arrangemang. Särskilda satsningar har gjorts gentemot flickor med bland annat riktade aktiviteter till unga kvinnor, där aktiviteterna utgått från deltagarnas önskemål. I verksamheten för unga vuxna arbetar nämnden med vuxna ledare, samt att utbilda unga till goda ledare i bostadsområdena. Samarbete har även skett med föreningar avseende kulturarrangemang på Friluftsmuseet Gamla Linköping. Inom ramen för nämnden arrangemangs- och produktionsbidrag uppmuntras kreativa och utmanande produktioner och arrangemang. Vidare har nämnden genomfört två dansföreställningar inom samtida dans och performance.

Under året har kreativ och utmanande konst köpts in inom ramen för 1 % -regeln. Konsthallen har även haft ett större antal utställningar inom samtidskonsten som fått stor massmedial uppmärksamhet. Det finns emellertid behov att utveckla arbetet med att erbjuda kreativa och utmanande aktiviteter. Genom att bland annat arbeta med ett vidgat kulturbegrepp kan bättre förutsättningar ges till kreativa och utmanande aktiviteter. Nya idrottshallar och anläggningar och dialogen med föreningslivet kan bidra till möjligheterna att erbjuda fler aktiviteter som är utmanande och kreativa. Likaså kan bidragsutredningen som ska påbörjas hösten 2016 medföra bättre förutsättningar för föreningslivet att genomföra kreativa och utmanande produktioner och arrangemang.

Genomförda aktiviteter har skett enligt planering under 2016 och arbetet med planerade aktiviteter för måluppfyllelse fortgår under 2017. Nämndens kultur- och fritidsvaneundersökning visar goda resultat, men målvärde för 2015 saknas då nämnden antagit nya mål med tillhörande indikatorer för 2016-2017. Mot bakgrund av detta bedöms målet vara delvis uppnått med planerad måluppfyllelse 2017.

Majoritetens övergripande mål och samverkansprogram

Kultur- och fritidsnämndens mål utgår direkt från kommunfullmäktiges mål och koalitionen samverkansprogram.

Nämndens arbete med ökad måluppfyllelse av det viktigaste målen bidrar därmed till ökad måluppfyllelse av kommunfullmäktiges mål och till samverkansprogrammet. En sammanhållen stad genomsyrar nämndens arbete – från planering av nya lokaler och anläggningar till aktiviteter och utbud i bland annat prioriterade stadsdelar (ex sommarsatsningarna) samt insatser för nyanlända. Vidare har nämnden arbetat för föreningslivets ökade delaktighet genom dialog och ökad samverkan (ex breddmiljonen). Utredningsuppdragen är andra viktiga bidrag, samt anger riktning för att linköpingsbor ska ges förutsättningar att leva ett hälsosamt liv och en meningsfull tillvaro, samt erbjudas ett varierat kultur- och fritidsutbud som är attraktivt för besökare. Nämnden har även ansökt om och beviljats markeringsmedel för flera insatser, vilka är viktiga i arbetet med majoritetens övergripande mål och samverkansprogram.

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Verksamhetsuppföljning

Arbetet med god ekonomisk hushållning och en ändamålsenlig och effektiv verksamhet hanteras bland annat inom ramen för nämndens systematiska kvalitetsuppföljningsarbete, vilken inkluderar nämndens internkontroll. Nämnden verkar även för en ändamålsenlig och effektiv verksamhet genom plattformar för samarbeten såsom gemensamma ordförandeberedningar. Under året har nämnden även påbörjat ett strategiskt utvecklingsarbete som syftar till att än bättre kunna arbeta med god ekonomisk hushållning och en ändamålsenlig och effektiv verksamhet. Nämndens systematiska kvalitetsuppföljningsarbete omfattar bland annat formella uppföljningar till kultur- och fritidsnämnden, som:

- Delårsrapporter per den 30 april, 31 augusti samt den 31 oktober
- Årsbokslut
- Internkontrollrapport
- Verksamhetsuppföljningsplan

Externa utförarna avser cirka 33 procent av nämndens budget (inkl hyreskostnad), vilket motsvarar cirka 92 miljoner kronor. Den externa utförares verksamheter bedöms inte påverka det ekonomiska läget i någon större utsträckning. Överlag anser nämnden att externa utförares verksamheter har bidragit till den samlade verksamhetens utveckling. Det bör ändå framföras att externa utförares verksamheter är avtalsstyrda och därför svåra att ändra under pågående avtalsperiod, vilket i sig kan påverka utvecklingen av nämndens verksamheter. Kulturskolan har varit en upphandlad verksamhet som nämnden bedömer, i högre utsträckning, kan bidra till den samlade verksamhetens positiva utveckling om den bedrivs i egen regi. Från och med 2016-07-01 bedrivs kulturskolan i egen regi under kultur- och fritidsnämnden. (Se KF-beslut 2015-11-24, § 484).

Kultur- och fritidsnämndens viktigaste utmaningar under 2016 var planeringsarbetet med allaktivitetshuset i Skäggetorp, planering av nya idrottshallar och anläggningar, framtagande av nytt föreningsbidrags- och lokalbokningssystem (vilken ännu inte påbörjats), arbete med framtagande av idrotts- och kulturpolitiskt program, arbete inom ramen för flyktningbudgeten och tilldelade markeringsmedel, utveckling av mötesplatser såsom Skylten-området, samt utveckling och/eller utredningar avseende verksamhetsområdena Konst, Stadsbiblioteket och Friluftsmuseet Gamla Linköping. En annan viktig satsning under 2016 för att lyfta kulturen var Kulturgillet, där även nytt instiftat pris, delades ut. För att möta utmaningarna under 2016 och inför 2017 har nämnden bland annat beslutat om att avsätta medel till personella resurser och utredningar.

Program för uppföljning av verksamhet som utförs av kommunala och privata utförare

Program för uppföljning och insyn av verksamhet omfattar nämndens samtliga verksamheter som utförs av privata entreprenörer. Programmet fokuserar dock främst på upphandlade verksamheter som medborgare berörs och/eller är beroende av. Nämndens konkurrensutsättningsplan reglerar vilka verksamheter som utförs av privata utförare.

Kultur- och fritidsnämndens samtliga upphandlade verksamheter omfattas av nämndens löpande kvalitetsuppföljningsarbete. Uppföljning av verksamheterna sker även inom ramen för nämndens internkontroll. Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsuppföljningsplan anger vilka verksamheter, såväl nämndens egna som privata utförare, som följs upp. Vidare anger planen vad i verksamheten som följs upp, hur uppföljningen sker, i vilken omfattning och när uppföljningen redovisas för nämnden. Uppdragsföretag och andra avtalspartner lämnar bland annat in årsredovisning/ verksamhetsberättelser till nämnden. I samband med att resultatredovisningen av nyckeltalen begärs även uppgifter in från entreprenörer och andra avtalspartner såsom länsinstitutionerna. Planens revideras varje höst inför kommande verksamhetsår. I samband med upphandling av nämndens verksamheter är det av stort vikt att nämnden har ett strategiskt förhållningssätt avseende uppföljning, kontroll och insyn av verksamheten. Det strategiska förhållningssättet omfattar även allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet som omfattas av avtal med nämnden.

Nämndens framtida upphandlingar ska präglas av samma förhållningssätt gällande uppföljning, kontroll och insyn av verksamhet. I framtida upphandlingar ska samma eller motsvarande samt tillräckliga krav ställas för uppföljning, kontroll och insyn av verksamheten. Detta inkluderar även krav som bidrar till att säkerställa allmänhetens insyn i utförares verksamhet som omfattas av avtal med nämnden. För det fortsatta förbättringsarbetet behöver verksamhetsuppföljningsplanen kvalitetssäkras, revideras och följas upp kontinuerligt. Nämnden behöver även förbättra allmänhetens möjlighet till insyn i befintliga verksamheter.

Lokalförsörjning

I samband med investeringsberedningen i maj 2016 presenterade kultur- och fritidsnämnden framtida anläggnings- och lokalbehov utifrån demografi och trender såsom nya fritids-, sport- och motionsmönster. Vidare presenterades de stora samarbetsprojekten allaktivitetshus i Skäggetorp, idrottshallar och nya lokaler för kulturskolan i Nya Kungsbergsskolan samt idrottshallar vid Berzeliuskolan. Vid investeringsberedningen framfördes även behovet av kulturnoder i staden för utveckling av kulturen och för arbetet med det vidgade kulturbegreppet. Under perioden har behovet av nya idrottslokaler lyfts fram ytterligare. För att kunna tillmötesgå behoven behöver kultur- och fritidsnämnden tillsammans med andra nämnder planera multifunktionella lokaler som samnyttjas för ökad effektivitet och som kan anpassas över tid. Arbetet med allaktivitetshuset i Skäggetorp har fortgått med medborgardialoger och omvärldsbevakning. Under hösten beslutade nämnden om en ny resultatenhetsplan från och med 2017, som omfattar allaktivitetshuset och Ung puls. Inga större avvikelser finns att rapportera för allaktivitetshuset och de stora samarbetsprojekt som presenterades vid investeringsberedningen. Nämnderna fick även i uppdrag av kommunstyrelsen att ta fram en långsiktig investerings- och lokalplan. För de nämnder som förhär en betydande mängd lokaler för egna verksamheter har även en långsiktig lokalförsörjningsplan tagits fram för 2017-2026. Kultur- och fritidsnämndens lokalförsörjningsplan innehåller beskrivningar av nuvarande lokalbestånd, framtida behov och aktuella lokalförändringar samt projekt och utmaningar som nämnden står inför kommande 10-årsperiod.

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

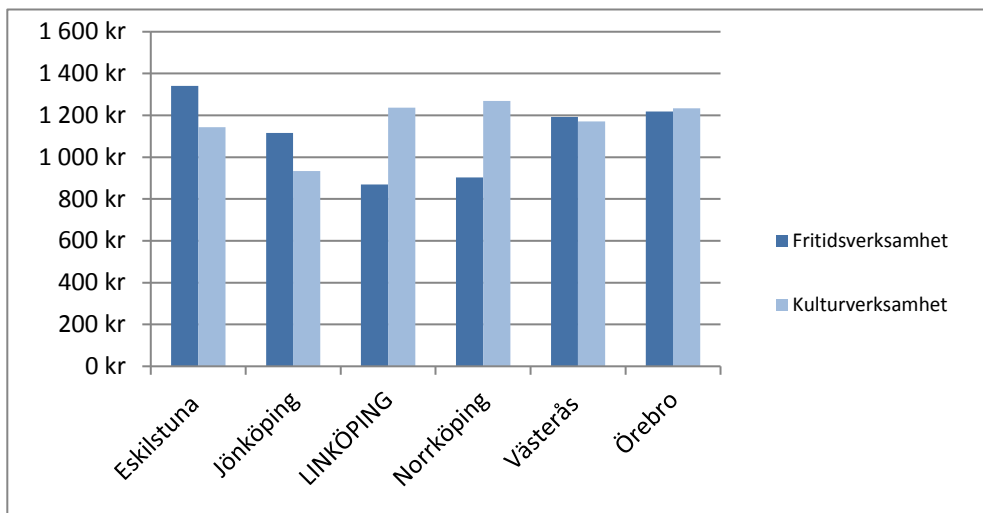
Jämförelser och verksamhetsmått

Tabell 1. Jämförelse kronor per invånare 2015 uppdelat per verksamhet

	Idrott- och fritidsanläggningar	Allmän fritidsverksamhet	Musikskola/ Kulturskola	Bibliotek	Allmän kulturverksamhet	Stöd till studieorganisationer
Eskilstuna	992 kr	350 kr	230 kr	394 kr	422 kr	96 kr
Jönköping	871 kr	245 kr	215 kr	332 kr	350 kr	37 kr
LINKÖPING	635 kr	235 kr	156 kr	456 kr	587 kr	39 kr
Norrköping	776 kr	127 kr	171 kr	293 kr	776 kr	28 kr
Västerås	937 kr	256 kr	158 kr	336 kr	617 kr	59 kr
Örebro	953 kr	265 kr	296 kr	350 kr	503 kr	86 kr
Snittvärde	861 kr	246 kr	204 kr	360 kr	542 kr	58 kr

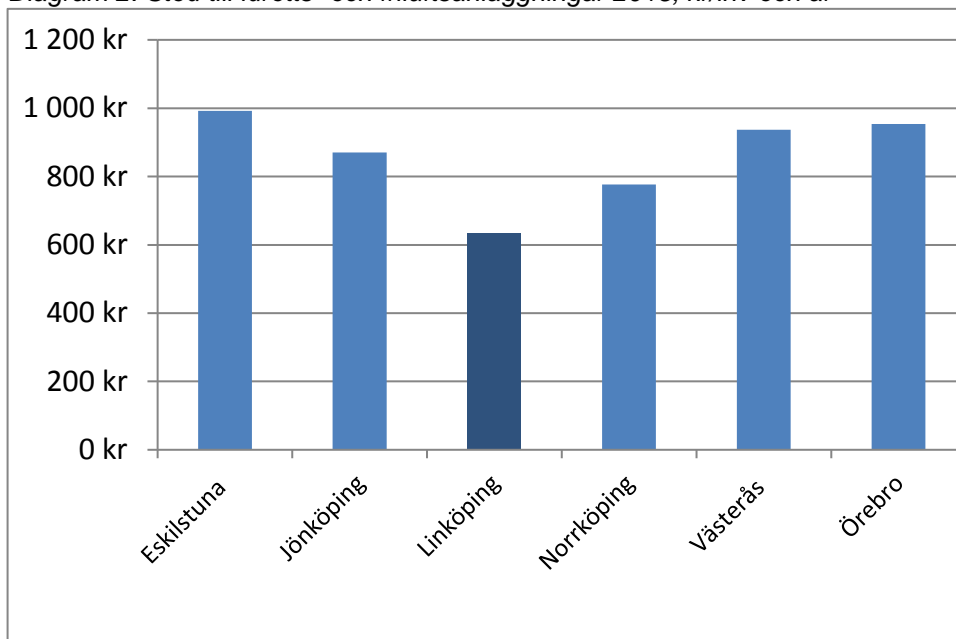
Linköpings kommun har mellan 2014 och 2015 ökat kostnaden per invånare från 2 057 kr till 2 108 kr per invånare. Den ökade kostnaden återfinns främst inom allmän kulturverksamhet, men även inom kostnaden inom allmän fritidsverksamhet har ökat något. Däremot har kostnaden inom bibliotek och idrotts- och fritidsanläggningar minskat. Linköpings kommun ligger i jämförelse med övriga kommuner fortfarande lågt avseende kostnad per invånare. Endast Jönköpings kommun har lägre kostnad per invånare. Högst kostnad per invånare bland jämförelsekommunerna har Eskilstuna och Örebro med 2 484 kr respektive 2 453 kr per invånare. Genomsnittskostnaden är 2 271 kronor per invånare, vilket är en ökning i förhållande till 2014.

Diagram 1. Jämförelse kronor per invånare för kultur- respektive fritidsverksamhet 2015

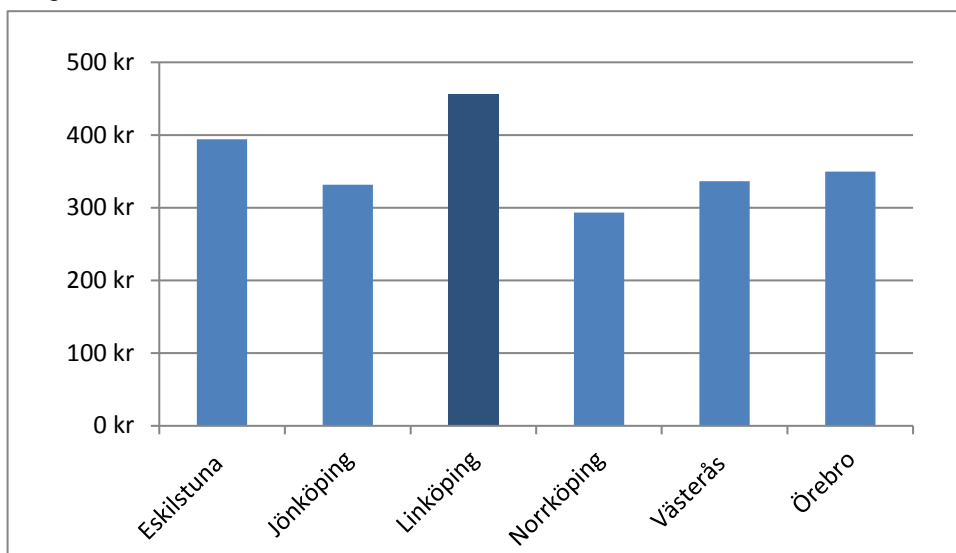
Linköpings och Norrköpings kommun har i jämförelse med övriga kommuner betydligt högre kostnad per invånare för kulturverksamheten än för fritidsverksamheten. I Linköping var kostnaden för kultur- respektive fritidsverksamheten 1 236 (vilket är över genomsnittet bland jämförelsekommunerna) respektive 870 kr per invånare (vilket är under genomsnittet bland jämförelsekommunerna). I och med satsningar på flera stora anläggningar i kommunen kommer kostnadsskillnaden mellan fritids- och kulturverksamheterna att öka framöver.

Diagram 2. Stöd till idrotts- och friluftsanläggningar 2015, kr/inv och år

Linköpings kommun har fortsatt låg kostnad per invånare avseende stöd till idrotts- och friluftsanläggningar och ligger lägst bland jämförelsekommunerna. Den genomsnittliga kostnaden hos jämförelsekommunerna är 861 kr per invånare, medan Linköping kostnad per invånare uppgår till 635 kr. Eskilstuna har tillsammans med Västerås kommun högst kostnad per invånare för idrotts- och friluftsanläggningar. Kostnaden för idrotts- och fritidsanläggningar kommer öka än mer framöver då kommunen får ökade kostnader i och med uppförandet av Smedstad ridsportcenter, nya idrottsanläggningar/idrottshallar samt ny simhall.

Diagram 3. Stöd till bibliotek 2015, kr/inv och år

Mellan 2014 och 2015 har kostnaden per invånare för biblioteksverksamheten minskat något i Linköping – från 465 kr till 456 kr. I jämförelse med övriga kommuner har Linköpings kommun högst kostnad per invånare. Den genomsnittliga kostnaden för per invånare bland jämförelsekommunerna är 360 kr. Den högre kostnaden avser hyra, personalkostnaden ligger i paritet med övriga städer. Inom ramen för projektet Framtidens bibliotek har satsningar gjorts på Linköpings stadsbibliotek med gott resultat.

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Fritid					
Idrotts- och friluftsanläggning samt temp bad					
Nettokostnader tkr	72 578	72 652	74	82 076	82 422
Övrig fritidsverksamhet					
Föreningsstöd	19 265	19 777	512	17 831	20 542
Kultur					
Bibliotek					
Nettokostnader tkr	64 494	64 525	31	63 805	64 406
Övrig kulturverksamhet					
Barn och unga	16 404	16 104	-300	16 159	10 100
Kulturskola	23 424	24 159	735	22 066	21 369
Friluftsmuseet Gamla Linköping	15 682	15 719	37	15 118	15 913
Kultur	50 844	50 313	-531	49 761	45 264
Konst	4 771	4 929	158	3 826	4 015
Övrig verksamhet					
Nämnden	1 496	1 154	-342	1 149	1 069
Utvecklingsmedel & Information	7 919	8 570	651	5 754	4 875
Pris-, lön- och PO-justering			0	0	0
Summa nettokostnad tkr	276 877	277 902	1 025	277 545	269 975
<i>varav kostnader</i>	<i>318 819</i>	<i>317 523</i>	<i>-1 296</i>	<i>335 722</i>	<i>346 615</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>41 941</i>	<i>39 621</i>	<i>-2 320</i>	<i>58 177</i>	<i>76 640</i>
Nämndens verksamheter	-1 097 ¹⁾	0	1 097	-121 ¹⁾	-678 ¹⁾
Summa nettokostnad tkr, inkl kommunal verksamhet	275 780	277 902	2 122	277 424	269 297

¹⁾ Minustecken = positivt resultat/nettointäkt

Kommentarer

För 2016 redovisar kultur- och fritidsnämnden ett positivt resultat om 2,1 miljoner kronor varav nämndens resultatenheter visar ett positivt resultat om 1,1 miljoner.

Kulturverksamheten inom nämnden visar på ett överskott om cirka 300 tkr främst beroende på ett överskott inom kulturskolan där det under våren varit färre elever än beräknat vilket inneburit en lägre kostnad för nämnden. Fritidssidan visar ett överskott om cirka 400 tkr som främst beror på större intäkter än beräknat för Linköping Arena samt ett överskott gällande breddmiljonen. Nämndens gemensamma verksamhet redovisar ett överskott om cirka 300 tkr.

Ingen av nämndens resultatenheter redovisar ett underskott. Den största delen av det redovisade överskottet kommer från Kulturskolan som under hösten haft uppdrag att redovisa ett överskott för att täcka vårens underskott som uppstått när enheten låg under utförarstyrelsen. Detta för att inte behöva återställa negativt eget kapital under 2017.

I oktoberuppföljningen lämnade nämnden en prognos på ett överskott om 1,5 miljoner kronor där nämnden beräknade ett överskott på 1 miljon kronor och enheten kulturskolan ett överskott om 500 tkr. Överskotten blev större för kulturskolan och medan övriga enheter redovisar små överskott.

Resultatet för 2016 kommer inte att påverka 2017 års budget nämnbart.

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

Investeringar

Investeringsredovisning netto, tkr

Investeringar, tkr	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Idrottsanläggningar					
Återanskaffning skolidrottshallar	149	200	51	200	43
Återanskaffning idrottsanläggningar	81	500	419	500	0
Befintlig simhall	187	200	13	500	
Sporthallen		500	500		
Utegyms i Vidingsjö	553	500	-53		
Konstgräs	5 200	5 200	0	2 180	0
Kultur					
Konstinköp		50	50	50	55
Scenhiss			0	220	
Biblioteket					
Återanskaffning inventarier biblioteket	106	400	294	500	378
Kulturskolan					
Återanskaffning inventarier biblioteket	52	45	-7		
Friluftsmuseet Gamla Linköping					
Maskiner och inventarier	112	100	-12	100	64
Summa investeringar	6 440	7 695	1 255	4 250	540
<i>varav utgifter</i>	<i>6 440</i>	<i>7 695</i>	<i>1 255</i>	<i>4 250</i>	<i>540</i>
<i>varav inkomster</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Kommentarer

Under året har kultur- och fritidsnämnden genomfört investeringar för 6,5 miljoner kronor av den tilldelade ramen om 7,7 miljoner. Bland de stora investeringarna som gjordes under åren kan nämnas inköp av konstgräsplanen vid Anders Ljungstedts gymnasium och byggnation av ett utegym i Vidingsjö. I övrigt har det främst handlat om återinvesteringar och byte av uttjänta befintliga inventarier. De 500 tkr som var avsatta för investeringar i nuvarande sporthall kommer att begäras överflyttade till 2017 då en utredning orsakat förseningar i planeringen för investeringen.

SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Nämndens ordförande

Bostadsbyggandet, både i och utanför Linköping, tog ordentlig fart under 2015 och har fortsatt i ännu högre takt 2016. Sammanlagt färdigställdes 1 055 bostäder under 2016, varav nästan 90 % i flerbostadshus. Över hälften av alla byggda bostäder är hyresrätter. Många bostadsrätter har byggts i Övre Vasastaden. I slutet av året pågick dessutom byggnation av över 2 600 bostäder som kommer att bli klara 2017 och 2018. Detta är mycket glädjande eftersom det ger bättre möjligheter att bereda bostäder för den stora befolkningstillväxten i kommunen, hela 2 650 nya kommuninvånare. Det innebär också ökade möjligheter att behålla ungdomar och studenter, och ge invandrare och asylsökande en bostad primärt eller genom de flyttkedjor som uppstår. Bostadsbristen bland ungdomar kommer att minska de närmsta åren när det byggs fler studentbostäder. Nämnden har utifrån nya krav i anvisningslagen fått till stånd ett samarbetsavtal med privata fastighetsägare om flyktningmottagandet för att bättre utnyttja befintligt bostadsbestånd. Nämnden har också påbörjat en lokaliseringstudie för tillfälliga flyktningbostäder.

I planreserven finns det också möjlighet att bygga över 2 100 bostäder de närmsta åren. Under 2016 antog också kommunfullmäktige nya riktlinjer för bostadsbyggandet som ett strategiskt styrdokument för att ytterligare öka bostadsbyggande och påskynda byggprocessen. I kommunen behövs det fler som bygger och långsiktigt äger och förvaltar husen. På sätt kan vi skapa mer långsiktig och hållbar stadsbyggnad. För att skapa långsiktighet, upprätthålla byggnationen av hyresrätter och bygga bort bostadsbristen har Stångåstaden fått i uppdrag att bygga 500 hyreslägenheter om året.

Flera satsningar på varierad bebyggelse och planering för en större bostadsvariation i Skäggetorp kommer att skapa mer integrerade stadsdelar, och ett levande Linköping med större boendemöjligheter. Under 2016 har kommunstyrelsen påbörjat arbetet med ett arkitekturprogram som nu har varit ute på samråd. Detta program ska bidra till att stärka Linköpings identitet och attraktivitet.

Planberedskapen för näringslivsutvecklingen får anses som god. Om utvecklingen fortsätter i samma takt som tidigare kommer det att behövas mer planlagd mark som är utbyggd med gator och teknisk försörjning i form av bredband, el, vatten och avlopp. För näringslivet är det också viktigt att det finns olika lokaliseringsoptioner.

Nämndens planering och förberedelser för Ostlänken har genomförts men avvaktar nu resultatet av regeringens separata utredningsbeslut, överenskommelser med Trafikverket om lokalisering och starttidpunkt samt lokala beslut om finansiering och tidplan. Avsaknaden av dessa beslut och överenskommelser påverkar den centrala planeringen av Linköping.

Den höga befolkningstillväxten kräver inte bara bostäder, utan också förskolor, skolor, fritidslokaler m.m. Under 2016 har nämnden främst fokuserat på utvecklingen av Kungsbergsskolan och en ny och större simhall som ersättning för den omoderna som ligger vid Folkungavallen. För stadsutvecklingen är det viktigt att det skapas smidiga processer med god samverkan med andra nämnder, förvaltningar och externa intressenter.

Ett viktigt mål är prioriteringen på gång-, cykel- och kollektivtrafik för att kommunen ska bli koldioxidneutralt 2025. Detta ska också ge en mer attraktiv och hälsosam stadsmiljö. Drygt hälften av investeringarna har gått till dessa färdmedel och till trafiksäkerhet, exempelvis bussgator, cykelvägar, cykelöverfarter och hastighetssänkningar. Under 2016 har stora planeringsinsatser gjorts med bidrag från staten för att gynna kollektivtrafiken under 2017 och 2018. Redan nu kan vi se att busstrafiken har ökat med över 5 %. Samtidigt antyder enstaka mätningar och beräkningar att bilberoendet inte har minskat de senaste åren, och att ytterligare undersökningar behövs för att avgöra om detta är en kortsiktig avvikelse eller en långsiktig trend. Den positiva ekonomiska utvecklingen med hög sysselsättning har också lett till ökade rörlighet och pendling. Nämnden måste därför möta invånarnas resebehov med fler och kraftfullare insatser för att deras resor ska kunna ske på ett klimatsmart sätt.

År 2016 avslutades med ”Vinterstad i ljus” som lyste upp Linköpings stadskärna. Ljuseffekterna har skapat glädje och trygghet som ger oss ett gott hopp om framtiden.

SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Mål

Samhällsbyggnadsnämnden har antagit fyra mål att särskilt fokusera på;

Utvärdering av mål 4. Tillgången på detaljplanelagd mark för bostäder, verksamheter och handel ska vara god. Utveckla metoder för detaljplaneläggning och markanvisning.

Indikator för måloppfyllelse

Nämnden ska ha en planberedskap i antagna detaljplaner för nya bostäder som motsvarar två års bostadsproduktion. 1 000 lägenheter i antagna detaljplaner ska produceras årligen.

Nämnden ska ha en utbyggd markreserv om minst 50 ha attraktiv mark för industri och kontor, samt 20 ha för handel.

Planerade aktiviteter för att nå måloppfyllelse

4.1 Ta fram detaljplaner för minst 1 000 lägenheter att anta under 2016.

4.2 Visualisera detaljplaner som behövs för en god medborgardialog.

4.3 Utvidga innerstaden och dess kvalitéer, exempelvis utmed Djurgårdsgatan och på Folkungavallen.

4.4 Utvärdera nuvarande parkeringstal för att eventuellt justera dem.

Nämndens analys samt bedömning

Nämnden och kommunfullmäktige har enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar beslutat om nya riktlinjer för bostadsförsörjning. Styrdokumentet "Bra bostäder i Linköping" redovisar dagens bostadssituation, kommunens mål och strategier för bostadsförsörjningen, samt verktyg för en hållbar bostadsmarknad.

Under 2016 har nämnden antagit 8 nya detaljplaner för 1 960 bostäder. Tillgången på antagna detaljplaner för bostadsbyggande motsvarar inte mer än 70 % av bostadsproduktionen under de närmaste två åren, 2017 och 2018. Utifrån den ökade risken för överklagande, inte minst vid bostadsbyggande i Linköpings innerstad, behöver nämnden en allt större planreserv. Det finns tillräcklig med detaljplanelagda verksamhetsområden med utbyggd infrastruktur för industri och kontor, men inte för handel, där det saknas 1,5 ha för uppfylla målet.

Under 2016 har beslutsprocessen om detaljplaner koncentrerats till färre ärenden i samhällsbyggnadsnämnden.

Mål 4 är uppnått.

Utvärdering av mål 5. Nämnden ska planera för stadsbyggnad och arkitektur av hög kvalitet och god hållbarhet.

Indikator för måloppfyllelse

Minst 85 % av medborgarna ska uppleva att nya, ombyggda och restaurerade byggnader, anläggningar och offentliga miljöer har arkitektur av hög kvalitet. Stadsbyggnadsinsatserna ska bidra till en hållbar utveckling med en god bebyggd miljö och "mer och bättre stadskvaliteter".

Planerade aktiviteter för att nå måloppfyllelse

5.1 Utveckla ett dialogunderlag till kommunens arkitekturprogram.

5.2 Verka för god arkitektur i det offentliga byggandet genom bland annat arkitekttävlingar, markanvisningar och konsultstöd.

5.3 Bidra med kunskap kring lokalisering av viktiga offentliga målpunkter i staden, exempelvis allaktivitetshus, idrotts-hallar, kulturlokaler, ny simhall och skolor.

5.4 Ta till vara goda lösningar inom miljöområdet från Vallastaden för användbarhet i kommande projekt.

Nämndens analys samt bedömning

Kommunens satsningar på arkitektur är god enligt 86 % av kommuninvånarna som svarat på nämndens måloppföljningsenkät. Nämnden har ambitioner att stärka arkitekturen genom att bl a utveckla Linköpings identitet. Byggnationen av expoområdet LinköpingsBo 2017 i Vallastaden kommer att ytterligare att förbättra uppfyllelsen av nämndens arkitektur-mål. Ett förslag till arkitekturprogram togs fram 2016. Förslaget har remissbehandlas och kommer att beslutas 2017.

Mål 5 är uppnått.

Utvärdering av mål 6. Linköpings stadsdelar och kommunens tätorter ska utvecklas till levande och integrerade stadsmiljöer med blandade boendeformer, daglig service och bostadsnära verksamheter.

Indikator för målpuppfyllelse

Planer för nya och ombyggda bostäder ska bidra till en ökad variation av upplåtelseformer, hustyper, bostadsstorlekar i den stadsdel och ort som berörs. Stadsbyggnadsinsatser ska genomföras för att integrera och utveckla stadsdelar med utanförskap och särskilda behov.

Planerade aktiviteter för att nå målpuppfyllelse

6.1 Utarbeta en ny bostadsförsörjningsplan och kommunicera den med bostadssektorns intressenter.

6.2 Planarbetet koncentreras till fyra områden; 1) innerstadens utveckling, 2) komplement i befintliga stadsdelar, 3) pendlingsorter samt 4) planer som binder ihop stadsdelar. Större projekt är bland annat Djurgården, Folkungavallen och Ebbe park (innerstaden), kv. Lavinen och Laggkärlet i Berga, Ånestad och Ullstämman 5:8 (komplement), Vikingstad och Ljungsbro (pendlingsorter) och Malmslättsvägen, Ryd, Skäggetorp och Vistvägen (binda ihop).

6.3 Utarbeta en strategi eller riktlinjer för att åstadkomma olika prissegment i nyproduktion i samverkan med exploaterarna.

6.4 Attrahera fler byggherrar till Linköpings kommun genom att bland annat erbjuda differentierade marktilldelningar i olika lägen.

Nämndens analys samt bedömning

Den tillkommande bostadsbebyggelsen har bidragit till mer blandade boendeformer i flera bostadsområden, Ekholmen, Garnisonen, Vasastaden och Vimanshäll. Det pågående detaljplanprogrammet i Skäggetorp ska bidra till att skapa mer blandade boendeformer i stadsdelen. Antagna riktlinjer för bostadsförsörjning kommer också att bidra till att ytterligare uppfylla målet.

Nämnden har genomfört flera åtgärder för öka möjligheterna till samvaro och rekreativsmöjligheterna i bl a i de utsatta stadsdelarna Skäggetorp och Berga. Även om dessa åtgärder inte är tillräckliga för att bryta utanförskapet och göra dem helt integrerade i Linköping, så har de ändå bidragit till målpuppfyllelsen.

Mål 6 är uppnått.

Utvärdering av mål 13. Kommunens trafiksystem ska bidra till en attraktiv och hälsosam stadsmiljö med prioriteringsordning att gå, cykla, åka kollektivtrafik, åka bil.

Indikator för målpuppfyllelse

Antalet gång-, cykel- och kollektivtrafikresor ska öka i relation till det totala antalet resor i kommunen. Minst 80 % av resenärerna ska uppleva den allmänna kollektivtrafiken som snabb och attraktiv. Trafikplaneringens aktiviteter har bidragit till att kommunens mål om koldioxidneutralitet 2025 kan uppnås.

Planerade aktiviteter för att nå målpuppfyllelse

13.1 Genomför mobility managementprojekt som omfattar beteendepåverkan såsom *Smarta resan*, *Hållbara kombinationsresor*, *Gatuliv*, *Gröna transport- och mobilitetsplaner*, *Alla 4:or cyklar*, *Lastcykelkampanj i city*, *Bilgymnastik*, *Samspelskampanj*, *Storytellingkampanj – cyklande Linköpingsbor* samt *Visuell identitet/kommunikation för huvudcykelstråk*. Flertalet aktiviteter sker i regional samverkan för ökat hållbart resande.

13.2 Arbeta för att öka gående och cyklande till skolan genom påverkansprojekt.

13.3 Fortsätt utbyggnaden av kollektivtrafikstråk och hållplatser för kollektivtrafiken, bl a utbyggnaden av ny bussgata genom US.

13.4 Bygg nytt kollektivtrafikstråk på Storgatan, delen Barnhems- – Kaserngatan.

13.5 Identifiera vilka cykelvägar och cykelparkeringar som ska byggas. Ta fram åtgärdsförslag på lång och kort sikt.

13.6 Utred möjligheten att separera gång- och cykelvägar.

13.7 Bygg gång- och cykelväg längs Östgötagatan.

13.8 Bygg gång- och cykelväg längs bland annat Gamla Tanneforsvägen, Drottninggatan, Stenbrötsgatan i Linköping och Gunnarstorpsgatan i Ljungsbro.

13.9 Uppför cykelöverfarter.

13.10 Vidta åtgärder för att öka framkomligheten och säkerheten i gång- och cykeltunnlar (belysning, målning och dränering).

13.11 Placera ut nya släta cykelsymboler i "vit asfalt" på huvudcykelstråken.

13.12 Genomför försök med att rödmarkera cykelpassager tvärs vägbanan centralt, t ex på Drottninggatan (korsningarna S:t Lars-, Hamn- och Klostersgatan).

13.13 Belys dragvägen längs Göta Kanal mellan Malfors bro och Roxen.

- 13.14 Bygg cykelparkeringar vid korsningen Ågatan och Apotekaregatan och vid busshållplatser, samt påbörja vid Resecentrum.
- 13.15 Utveckla kommunens parkeringsverksamhet ytterligare med bl a boendeparkeringsområden i Ramshäll, Tannefors och del av Vimanshäll.
- 13.16 Utred möjligheten att bygga gång- och cykelväg från Berga till nya bussgatan Lambohov – Garnisonen längs Smedstadsbäcken.
- 13.17 Se över trafiksituationen på Järnvägsgatan, delen Sveavägen – Tullrondellen samt på Järnvägsavenyn.
- 13.18 Färdigställ ett åtgärdsprogram för omgivningsbuller enligt EU-direktiv.
- 13.19 Genomför en översyn av trafikljus vid huvudcykelstråk för att prioritera gång- och cykeltrafikanter.
- 13.20 Genomför kunskapsseminarium om ökad och säker cykeltrafik.

Nämndens analys samt bedömning

En av nämndens svåraste utmaningar är att skapa hållbara resor som bidrar till att kommunen blir koldioxidneutral år 2025. Nämnden har därför satsat drygt hälften av sina investeringsmedel på kollektivtrafikförbättrande åtgärder, gång- och cykelvägar och trafiksäkerhet. Under 2016 har nämnden genomfört många åtgärder för att göra det enklare för invånarna att prioritera gång, cykel och buss före bil. Till dessa hör till exempel fler och bättre gång- och cykelvägar utmed bl a Gamla Tanneforsvägen och Gunnarstorpsgatan, cykelöverfarter på Åleryds- och Orkestervägen, en bussgata mellan Garnisonen och Djurgården, bussgata till US norra entré och sänkta hastigheter i Linköping och Ljungsbro. Även de nya boendeparkeringsmöjligheterna som genomförts i Ramshäll och Tannefors förväntas bidra till minskad biltrafik. Satsningarna på en god bostadsbyggnation i innerstaden och offentliga miljöer med hög tillgänglighet ska också bidra till att skapa en attraktiv stad med god miljö. Ändå indikerar flera trafikmätningar, trafikberäkningar och genomförd resvaneundersökning på att bilismen har ökat med ca en och en halv procent och cykeltrafiken har minskat i motsvarande grad de senaste 2-3 åren. Östgötatrafikens resandestatistik för hela 2016 visar att kollektivtrafikresorna har ökat med 5,1 %.

Mål 13 är delvis uppnått.

Av nämndens övriga 12 mål har 6 uppnåtts, 9 delvis uppnåtts och 1 inte uppnåtts. Totalt för alla 16 mål är således 38 % uppnådda, 56 % delvis uppnådda och 6 % inte uppnådda.

Verksamhetsuppföljning

Uppföljning av verksamhet som utförs av kommunala och privata utförare

Av nämndens driftsbudget går till 76 % privata utförare, varav 98 procentenheter går till kollektivtrafik, gator och vägar samt parker och grönområden (55+25+18 procentenheter). Inbegrips även investerings- och exploateringsplanerna så får de privata 80 %. Resterande procent går till kommunkoncernen inkl. de kommunala bolagen (14 %), Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen (5 %) och övriga inom kommunen (1 %). De privata utförarna innefattar bland annat konsulter som tar fram förslag på detaljplaner, projekterar offentliga miljöer och entreprenörer som driver kollektivtrafik eller anlägger och sköter gator och parker, samt idkar naturvård och skogsbruk. Viss parkskötsel och naturvård utförs som arbetsmarknadsåtgärder. Inom naturvården anlitas ideella föreningar för tillsyn och viss skötsel.

Kravspecifikationerna, upphandlingen samt den kontroll och besiktning som sker av entreprenaderna säkerställer att kommunen får levererad produkt i tid till överenskommen pris och kvalitet. Driftverksamheten följer de avtal som upprättats för att uppnå nämndens mål. Driften av gatu- och parkmarken är indelad i sju driftområden, och driftentreprenaderna är vanligtvis treåriga, med optionsklausuler. Entreprenadtiderna i de olika driftområdena går omlott så att minst ett driftområde måste upphandlas på nytt varje år. Därmed upprätthålls en kontinuerlig marknadssituation med tillhörande kostnads- och kvalitetskontroll, samt möjligheter för kommunen att utveckla verksamheten. Nämnden får in tillräckligt med kvalificerade anbud vid varje markskötselupphandling, vilket visar att konkurrensen fungerar. Den upphandlade verksamheten kostnadsregleras med gällande branschindex. Motsvarande kostnadsreglering sker för anläggningsarbetena och asfaltentreprenaderna.

För nämnden är det centralt att det finns tillräckligt med privata utförare som genom konkurrens är villiga att lämna anbud och ta på sig utföraruppdrag. I takt med att konkurrensen ökar om arbetskraften kan det bli allt svårare att få arbetena utförda.

För att underlätta upphandlingarna och påskynda genomförandet har nämnden tecknat ett flertal ramavtal för expertstöd, samt för kontroll och besiktning av asfaltbeläggningar, driftkontroll och växtkontroll. I samarbete med skatteverket finns det nu en rutin för kontroll av underentreprenörer och underentreprenörers underentreprenörer avseende skatt, arbetsgivaravgifter etc.

Till varje projekt utser förvaltningen en projektledare som har ansvar för projektets resultat inklusive ekonomi. Hur kontroll och uppföljning går till preciseras särskilt i förfrågningsunderlagen och bestäms i avtal och beställningar. Till varje anläggningsprojekt utses en bygglidare. Slutbesiktning genomförs innan arbetet godkänns. För anläggningsarbetena sker dessutom en garantibesiktning, oftast två år efter godkänd slutbesiktning av entreprenaden.

I samhällsbyggnadsnämnden riktlinjer för kontroll, uppföljning och insyn av privata utförare anges bland annat att verksamhetskontrollen ska baseras på en väsentlighets- och riskanalys, kontrollen och vidtagna åtgärder till följd av kontrollen ska dokumenteras samt att en plan för nämndens årliga uppföljning ska upprättas. Här anges också att nämndens beställarrepresentanter ska genomföra tidiga dialoger och förbättra samverkan med utförarna. Nämnden ska också informera allmänheten via kommunens hemsida om sina kontroll- och uppföljningsprogram, dess resultat.

Nämnden kan ännu inte redovisa något resultat av hur dessa riktlinjer har inarbetats eftersom de flesta konsult- och entreprenadavtal inte har varit ute på förnyad konkurrens.

Nämnden antar årligen en internkontrollplan som delvis verkställs av politiker i nämnden. Nämnden beslutar också årligen om en utvärderingsplan. I den genomförs årligen en medborgarenkät som mäter medborgarnas nöjdhet med gatu- och parkskötsel, stadsmiljöns attraktivitet, naturmiljöns rekreativvärde, trygghet och tillgänglighet samt medborgarnas möjlighet att delta i samhällsplaneringen. Årligen genomför nämnden också utvärderingar av någon del av sin verksamhet, t ex om vinterljus. I år har en mindre resvaneundersökning genomförts. Som ett led i kvalitetsarbetet deltar nämnden i trafiksäkerhetsrevisionen och kommunjämförande kvalitetsuppföljningar, till exempel kommunvelometern om cykelfrämjande insatser. Dessa uppföljningar, utvärderingar och revisioner ligger till grund för nämndens verksamhetsplanering.

Drift och underhåll av gator, parker och annan offentlig mark följs upp och utvärderas dessutom genom Sveriges kommuner och landstings kommunenkät "Kritik på teknik" som mäter medborgarnas nöjdhet med gatornas, inkl. gång- och cykelvägars, standard, snöröjning och halkbekämpning, renhållning, parkering, trafiksäkerhet, samt medborgarnas kontakt med kommunen om gator, parker m.m. Den senaste enkäten genomfördes 2016. Var tredje år genomför nämnden också en utvärdering av stadskärnans attraktivitet. Den senaste utfördes år 2014.

Granskningen av detaljplanens formella och juridiska krav sker bl a genom motläsning av de tjänstemän som inte medverkat i planens framtagande.

För investeringsprojekten sker den normala uppdragsstyrningen enligt branschstandard med krav på internkontroll, miljöledningssystem, kvalitetsplaner, samt genom projekterings- och byggmöten, checklistor, externa bygglidare, kontrollanter och besiktningsmän. För att kvalitetssäkra nämndens upphandlingar förekommer också typritningar, på till exempel tillgänglighetsanpassade åtgärder, särskilda listor över vanliga entreprenadfel, erfarenhetsmöten och särskilda ekonomimöten med konsulter och entreprenörer. Dessutom förekommer extern granskning av bygghandlingarna. Miljöbonus till genomförande av projekten.

Alla entreprenörer som anlitas för skötsel och underhåll ska bedriva egenkontroll som kommunen kan ta del av. Kommunens tjänstemän eller externa kontrollanter utför stickprovskontroller utifrån bland annat kontrollprogram och checklistor. Varje månad hålls driftmöten mellan kommunens tjänstemän och entreprenörerna med uppföljning och avstämning gällande ekonomi och verksamhet. Tillsyn av driftområden genomförs några gånger per år av kommunens tjänstemän med eller utan entreprenörsmedverkan. Dessutom görs även stickprovskontroller av utfört driftsuppdrag genom upphandlad driftskontrollant. Under hösten 2016 bjöd kommunen in samtliga entreprenörer inom vinterväghållning till ett seminarium kring halkbekämpning.

Via kommunens hemsida och felanmälningssystem samt genom det ärendehanteringssystem som finns hos Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen slussas inrapporterade fel och synpunkter ut i förvaltningen för handläggning. Det IT-stöd (kundtjänstsystem) som installerades 2015 har förenklat inregistreringen av ärenden, och gett bättre uppföljningsmöjligheter och få fram statistik, t ex fördelad på ärendetyp och kön.

Från och med 2016 har medborgarförslagen ersatts med s.k. Linköpingsförslag. Många av dessa kommer för handläggning av nämnden.

SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Jämförelser och verksamhetsmål

Antal bostäder i antagna i detaljplaner

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Prognos 2017
Summa	1 170	219	163	1 323	527	1 154	1 115	730	372	1 960	1 800

Under 2016 har nämnden antagit detaljplaner med utrymme för totalt 1 960 bostäder. Under 2017 beräknas det starta en planläggning för 2 400 bostäder, och att nämnden kommer att anta detaljplaner för ca 1 800 bostäder. De planer med flest bostäder som beräknas antas under 2017 är Södra Ekkällan med 450 bostäder, Ostbrickan 2 med 650 bostäder och Folkungavallen med 400 bostäder. Möjligheten att överklaga detaljplanerna skapar både osäkerhet och fördröjer byggnationen.

Planreserven, det vill säga planer som vunnit laga kraft men där byggherre inte fått startbesked, uppgår vid årsskiftet till 2 131 bostäder. Dessa planer motsvara ca 70 % av prognostiserat bostadsbyggande under kommande två år, 2017-2018.

Driftkostnader och nöjdhet med gatudriften

Jämförelsen mellan kommunerna i nedanstående tabell är hämtade från Kolada som är en databas med nyckeltal från kommunal verksamhet. Urvalet av städer är baserat på de städer som deltar i projektet *Väl mätt Gata/Park*. Projektet väl mätt är ett samarbete mellan fem kommuner med mål att ta fram jämförelser för park- och gatukostnader.

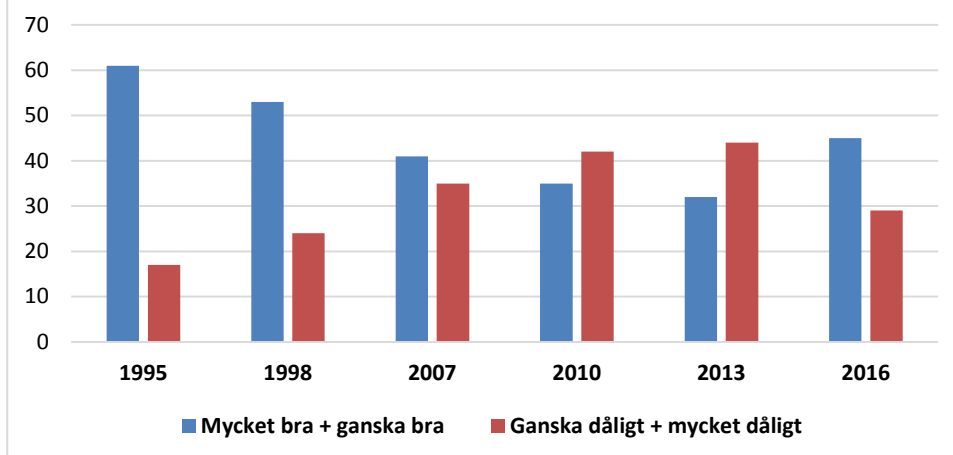
Nettokostnad gator och vägar samt parkering, kr/inv.	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Örebro	1 035	1 017	855	708	788	716
Västerås	1 097	973	1 062	979	870	818
Linköping	1 377	1 307	1 306	1 238	1 094	1 310
Jönköping	1 677	1 447	1 457	1 574	1 419	1 658
Karlstad	1 840	1 893	1 844	1 795	1 479	1 280

Linköpings nettokostnad för gator, vägar samt parkering var under år 2015 1 310 kr/inv. Linköping har klart lägst intäkter från parkeringsverksamheten. Skillnaden mellan Linköping och övriga kommuner beror på ett antal faktorer. Linköping har endast intäkter från gatuparkering inräknade eftersom resterande parkeringsintäkter tillfaller ett kommunägt bolag. Nämnden ställer höga krav mot entreprenörerna för vinterväghållningen i jämförelse med de andra kommunerna. Nämnden har också ett sop- och saltstråk som inte har motsvarighet i andra kommuner. Skötselstandard för det kommunala vägnätet är mer enhetligt över hela kommunen.

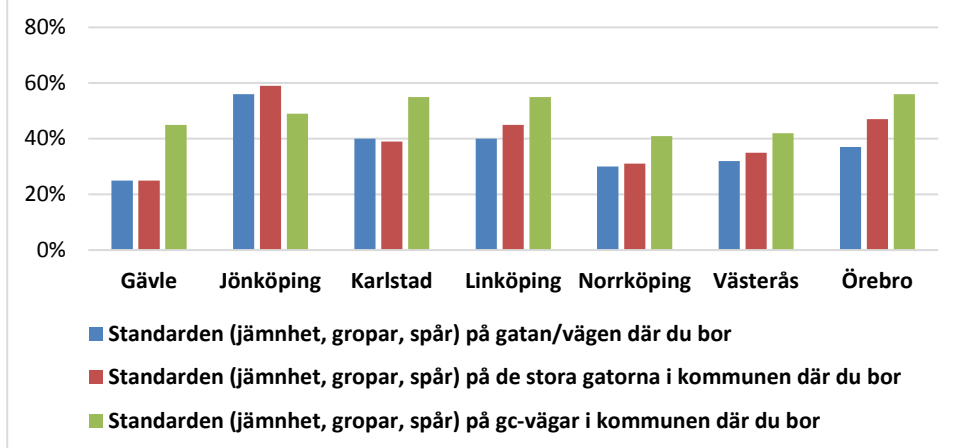
Det lägre nettokostnadsläget 2014 beror på att kostnader för belägningsprogrammet från det året redovisas som en investering, och att kommunen genomfört en större satsning på energieffektivisering genom utbyte till led-armatur samt att sop- och saltstråket har utökats.

Nöjdheten med gatustandarden (vägbeläggningens jämnhet) har förbättrats under den senaste treårsperioden, efter att successivt ha minskat mellan 1995 och 2013 enligt tabellen nedan som är hämtad från medborgarundersökningen Kritik på teknik 2016.

Standarden på större gator och vägar i Linköpings kommun (% av svarande)

Mycket och ganska bra standard på gatorna 2016

Medelvärde för standarden på gatan/vägen där du bor är 37 %, de stora gatorna i kommunen 40 %, och gång- och cykelvägarna i kommunen 49 %. Linköpings kommun ligger 3, 5 och 6 procentenheter över medelvärdet. Av jämförbara kommuner är det bara 1 å 2 kommuner som har bättre gatu-/vägstandard än Linköping.

Driftkostnader och nöjdhet med parkdriften

För år 2015 är nettokostnaden för parker 408 kr/inv. I jämförelse med de övriga kommuner är nettokostnaden likvärdig med den som Jönköpings kommun har, men högre än de likvärdiga kommunerna Västerås och Örebro.

Nettokostnad parker, kr/inv.	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Jönköping	203	258	302	305	449	401
Örebro	248	330	385	340	369	368
Västerås	328	325	367	384	385	323
Linköping	342	411	382	419	430	408
Karlstad	405	531	511	531	525	530

Linköping har en hög ambitionsnivå och ställer högre krav mot våra entreprenörer än vad flera andra jämförbara kommuner gör. Linköping har också en god ekonomi vilket möjliggör en hög skötselstandard. Kommunen har också väldigt mycket grönytor att sköta.

SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Samhällsbyggnadsnämnd	3 843	4 080	237	3 062	2 730
Planering, mark och byggande	7 846	4 730	-3 116	5 072	4 378
Förvaltning fastigheter och mark	-20 683	-20 590	93	-21 828	-23 927
Natur och stadsmiljö	10 551	10 550	-1	8 311	9 549
Drift och underhåll	150 287	161 905	11 618	148 458	141 115
Trafik och parkering	-6 307	-5 226	1 081	-6 661	-7 566
Kollektivtrafik	108 670	120 129	11 459	113 633	112 529
Kapitalkostnader	107 951	107 951	0	93 561	91 144
Ofördelat	2	6 186	6 184	0	-1
Summa	362 160	389 715	27 555	343 607	329 951
<i>varav kostnader</i>	<i>461 737</i>	<i>485 829</i>	<i>24 092</i>	<i>441 061</i>	<i>436 105</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>99 576</i>	<i>96 114</i>	<i>3 463</i>	<i>97 454</i>	<i>106 154</i>

Kommentarer

Samhällsbyggnadsnämndens resultat visar en positiv avvikelse mot budget på 27 555 tkr. De största avvikelserna mellan budget och bokslut finns inom Planering, mark och byggande, Drift och underhåll samt Kollektivtrafik.

Planering, mark och byggande (-3 116 tkr):

Det utökade arbetet med planer och program (fysisk planering) har inneburit fler projekt och flera debiterade timmar från förvaltningen. Även externa konsulter har ökat jämfört med budget.

Drift och underhåll (11 618 tkr):

Utfallet på vinterväghållningen (snöröjning och halkbekämpning) blev betydligt lägre än budgeterat och då framförallt under första halvåret. Tillsammans med lägre markvärmekostnader blev överskottet 7 175 tkr. Kostnaderna för partikelmätning, beredskap och jour samt planerat underhåll visar ett överskott på 3 435 tkr.

Kollektivtrafik (11 459 tkr):

I början av detta år (efter slutdatum för bokslut år 2015) bokfördes avräkningen för kommunal färdtjänst och elevresor med taxi. Avräkningen reducerade kostnaderna år 2016 med 3 135 tkr.

Egenavgifter i färdtjänst, riksfärdtjänst samt alternativ färdtjänst visar sammanlagt ett överskott på 3 150 tkr. Utfallet för upphandlade skolskjutsar och skoltaxi har en positiv avvikelse på 3 620 tkr.

Nämndens post ofördelat finns som reserv för oförutsedda behov. På raden redovisas överskott med 6 184 tkr men minskas resultatet med underskottet för planering, mark, byggande (-3 116 tkr) är avvikelsen till 3 068 tkr.

SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN

Investeringar

Investeringar, tkr	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Gator	30 313	61 261	30 948	22 595	78 959
Parker och grönområden	52 257	72 238	19 981	26 753	14 035
Trafikantåtgärder	16 997	23 120	6 123	24 911	17 015
Stadsmiljö	21 503	30 585	9 082	13 961	27 448
Beläggning	29 960	30 000	40	30 069	28 658
Övriga investeringar	1 362	6 850	5 488	1 754	
Ospecificerat	0	-29 254	-29 254	0	
Summa investeringar	152 391	194 800	42 409	120 043	166 115
<i>varav utgifter</i>	<i>244 274</i>	<i>352 550</i>	<i>108 276</i>	<i>226 175</i>	<i>285 910</i>
<i>varav inkomster</i>	<i>91 883</i>	<i>157 750</i>	<i>65 867</i>	<i>106 132</i>	<i>119 795</i>

Kommentarer

Årets nettoinvesteringar uppgår till 152 391 tkr. Jämfört med budget (194 800 tkr) är utfallet 42 409 tkr lägre.

Under året har nämnden bland annat byggt ut gator, torg och lekplatser i olika bostadsområden, såsom Övre Vasastaden, Harvestad, Norrberga, Vallastaden och Lingham. För industriändamål har nya gator byggts i Mjärdevi (Diskettgatan) och Östra Malmskogen.

Under året har stort fokus varit på att förbättra cykelinfrastrukturen. Ny belysning längs gång- och cykelvägar har anlagts längs Dragvägen i Berg, mellan Stångebro och Ekängen, längs Västra Strandvägen i Hjulsbro samt mellan Tornby och Berg. Första etappen av gång- och cykelvägen till Lingham har slutförts och projektering pågår för nästa etapp. Längs Gamla Tanneforsgatan har nya busshållplatser, säkra cykelöverfarter och en gång- och cykelväg byggts. Försök med röd asfalt har lagts på gång- och cykelvägen tvärs Tunnbindaregatan. En ny gång- och cykelväg längs Gunnarstorpsvägen i Ljungsbro har påbörjats. Utredningar och projektering pågår för en rad objekt såsom rekreationsstråk längs Stångån förbi Emmalund och Ådala, cykelfält längs Östgötagatan samt utveckling av prioriterade huvudcykelstråk.

Trädgårdsföreningen har fått en förnyad entré mot Lasarettsgatan. Kajerna vid motorbåtshamnen och Vedgårdskajen i Hejdegården har renoverats. Plaskdammen i Johannelund har renoverats och utegym har byggts i Malmslätt och Hackefors. En ny temalekplats vid Vidingsjö motionscentrum är färdig. Tallboda har fått en ny aktivitetsyta. Ett antal om- och nybyggnationer av torg, parker och grönområden har påbörjats under hösten, såsom; Hospitalstorget, Snugganparken i Tannefors och restaureringen av vidhängd kaj, nya anslutningar till Drottningbron vid Stångån, nya aktivitetsparker i Ekängen och Skeda Udde, ny hinderbana i Rydsskogen samt ny lekplats i Ullstämna.

Nya boendeparkeringsområden har införts bland annat i Ramshäll och Vimanshäll. Innerstaden har fått ny julbelysning. Tillgängligheten till och i kommunens naturreservat har ökat bland genom nya tillgängliga spänger, gångstigar och grillplatser. Andra tillgänglighetsåtgärder är rullstolsanpassade sandlådor, utbyte av bänkar, ny trappa vid Magnegatan och kantnedsänkningar vid busshållplatser.

Arbetet med att bygga nya gator och anslutningar till Universitetssjukhuset (US) samt renovering av bussgatan genom Lambohov pågår. Det pågår utredningar och projektering av en rad kollektivtrafikåtgärder såsom nya kollektivtrafikfält längs Bergsvägen (delen Roxviksgatan – Bergsrodden) och Storgatan (delen Kaserngatan – Drottninggatan) och en ny bro över Haningeleden vid Garnisionen.

Ett antal projekt har blivit försenade, vilket bland annat beror på att upphandlingar har blivit försenade eller att detaljplaner blivit överklagade, ledningsarbeten som dragit ut på tiden, brist på projekteringsstöd, projekt har blivit större och därigenom tagit längre tid att projektera. Exempelvis ombyggnad av Hospitalstorget och Nygatan, infarten till US från Lasarettsgatan, Storgatan förbi Akilles, aktivitetsparkerna i Ekängen och Berga, lekplatsen i Harvestad och lekparken Lillvalla. Flertalet av de försenade projekten byggs just nu, men blir klara först 2017.

Cykelvägarna genom Tallboda och längs Gamla Tanneforsgatan, renoveringen av motorbåtshamnen samt renoveringen av kajen vid Snugganparken har blivit dyrare. Kostnadsökningarna beror bland annat på att projekten har blivit större.

Under 2016 asfalterades cirka 201 000 kvadratmeter gator. Detta motsvarar 4,7 % av asfalterad areal. De största beläggingsarbetena genomfördes på bl a S:t Larsgatan, Djurgårdsgatan, Lasarettsgatan, Söderleden, Linghamsvägen, Ljungsbrovägen och Stjärnorpsvägen.

Under året asfalterades även cirka 62 000 kvadratmeter gång- och cykelvägar, vilket motsvarar cirka 4,6 % av den totala arealen. Största arbetena var i Berga vid Knektgatan, flera sträckor i Lambohov, Ljungsbro och längs Bergsvägen.

Exploatering, tkr

Resultaträkning	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Bostadsexploatering					
Intäkter, avräknade och avslutade	126 175	143 505	-17 330	190 124	140 995
Kostnader, avräknade och avslutade	-125 056	-164 108	39 052	-178 686	-117 183
Övriga kostnader	-789	-451	-338	-564	-316
Resultat	330	-21 054	21 384	10 874	23 496
Verksamhetsexploatering					
Intäkter, avräknade och avslutade	20 806	72 276	-51 470	30 197	76 714
Kostnader, avräknade och avslutade	-13 791	-31 038	17 247	-15 484	-27 930
Övriga kostnader	-95	-184	89	-67	-146
Resultat	6 920	41 054	-34 134	14 646	48 638
Summa resultat	7 250	20 000	-12 750	25 520	72 134
Kommunbidrag	-20 000	-20 000	0	0	0
Resultat totalt	-12 750	0	-12 750	25 520	72 134

I och med att slutbetalning av markförsäljningar genomförs, ska inkomsterna avräknas och redovisas som intäkter i resultaträkningen. Samtidigt bokförs matchande kalkylkostnad för markens iordningsställande. Vid avslut nollställs projekten i balansräkningen och slutlig vinst eller förlust bokförs.

Årets resultat före kommunbidrag visar ett överskott på 7 250 tkr. Efter avdrag av kommunbidrag (-20 000 tkr) är resultatet -12 750 tkr. Avräknade projekt visar ett överskott på 11 092 tkr. Av de avslutade projekten redovisas vinst med 4 520 tkr och förlust med 7 478 tkr. Ingående eget kapital år 2016 uppgår till 390 557 tkr.

Årets verksamhet, balansräkning	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Bostadsexploatering					
Inkomster	132 265	193 081	-60 815	209 267	138 651
Utgifter	-110 675	-202 148	91 473	-120 461	-92 761
Netto bostäder	21 591	-9 067	30 658	88 806	45 890
Verksamhetsexploatering					
Inkomster	22 123	68 431	-46 308	38 850	75 019
Utgifter	-12 303	-54 446	42 143	-30 509	-45 453
Netto verksamheter	9 820	13 985	-4 165	8 341	29 566
Netto totalt	31 411	4 918	26 493	97 147	75 456

Årets exploatering har haft en positiv inverkan på likviditeten och uppgår till 31 411 tkr. Jämfört med budget (4 918 tkr) är utfallet 26 493 tkr högre. Avvikelser mellan bokslut och budget beror till största delen på att utbyggnad och/eller försäljning förskjuts i tid.

Här redovisas de största projekten:

	Utgifter	Inkomster	Netto
Västra Manstorp	7 699	11 755	4 056
Norrberga, Sturefors	7 883	13 522	5 639
Södra Möjetorp	15 102	15 533	431
Detaljplan Bo 2017	24 326	32 772	8 446
Smedstad	727	11 182	10 455
Vallastaden (västra)	13 131	0	-13 131
Alnen, Automaten	12 959	182	-12 777

SOCIALNÄMNDEN

Nämndens ordförande

Socialtjänsten och myndighetsutövningen i Linköpings kommun har ställts inför stora utmaningar under 2016, vilket påverkat måluppfyllelsen. Detta gäller inte minst målet om en rättssäker och effektiv handläggning som inte kunnat uppnås, vilket är allvarligt. Ärendeströmningen av orosanmälningar av barn som far illa har under hela året legat högt, med cirka 300-350 anmälningar/månad. Förhandsbedömningar och utredningar har inte klarats inom lagstadgad tid. Trots att flera åtgärdsplaner beslutats om i nämnden, och genomförts har inte dessa gett önskad effekt. IVO har sedan 2014 efter en tillsyn följt utvecklingen och noterat att den gått åt fel håll. IVO förelägger nu Linköpings kommun ett vite om 2 miljoner, om inte lagstiftningens krav klaras till juni 2017. Trots förstärkning av budget för att kunna anställa fler handläggare på IFO, så gör bristen på socialsekreterare i hela landet, att man inte kunnat rekrytera till nya och vakanta tjänster. Den stora arbetsbelastningen och det lägre löneläget för socialsekreterare i Linköping är bidragande orsaker i konkurrensen. Mentorskonceptet och kompetenstrappa har införts och utvärderats som positivt.

Antalet ansökningar om bistånd enligt SOL, och begäran om LSS har ökat under året. Problemet är att väntetiden från ansökan till dess ärendet fördelats till handläggarna har förlängts. En handlingsplan för LSS-gruppen har beslutats om och tillsättning av ett antal pool-tjänster har skett för att möta ökade behov och för att korta väntetiderna. Bristen på bostäder inom LSS har varit stor, vilket medfört att kön till korttidsplatser ökat.

Trots stora insatser för att rekrytera och utreda familjehem är bristen stor. Akut/jourhem och konsulentstödda familjehem måste anlitas vilket ger kostnadsökningar. Glädjande är att kostnaderna för HVB-placeringar minskat till förmån för öppenvårdsinsatser, vilket är socialtjänstens målsättning. I budget för 2016 överfördes, budgetposten för HVB från omsorgsnämnden till socialnämnden.

Ekonomiskt bistånd visar även detta år ett överskott. Det långsiktiga arbetet med att minska långtidsberoendet av försörjningsstöd visar att strategier fungerar och ger resultat. Flera människor har kommit i egen försörjning, studier eller arbete. Team Utreda och Team Utreda Arbetsmarknadsinriktning har också bidragit till gott resultat. En viktig framgångsfaktor är god samverkan med Arbetsförmedlingen och Jobb-och Kunskapstorget.

Bostadsbristen i kommunen och en striktare bedömning från hyresvärdarna med krav på förmåga till egen försörjning, och skuldfrihet, betyder att bosociala verksamheten måste utreda ett stort antal sociala stödkontrakt. Positivt är dock att fler personer efter hand kunnat erhålla ett förstahandskontrakt.

Förvaltningens alla avdelningar bidrar på ett mycket positivt sätt för att socialnämnden ska uppnå sina övergripande mål, genom verksamhetsutveckling och verksamhetsplaner med kopplade aktiviteter. Personalen är vårt viktigaste verktyg.

Linköping har under de senaste åren ökat mycket i befolkningens mängd, vilket betyder att flera människor ibland också behöver insatser från socialtjänsten. En översyn av socialtjänstens dimensionering och organisation behöver göras för att kunna leva upp till socialtjänstlagens krav och målsättning.

SOCIALNÄMNDEN

Mål

”Professionellt bemötande och god tillgänglighet”

Indikatorer för målluppfyllelse

Brükarenkäter genomförs regelbundet inom nämndens verksamhetsområden. De som besvarar enkäten ska uppleva att den information de får av sin handläggare är mycket lätt eller ganska lätt att förstå, målvärde 80 %. Samarbetet med externa parter ska öka i syfte att gagna t ex brukarens väg till egen försörjning. Medarbetarna skattar samarbetet vid regelbundna medarbetarundersökningar och målvärdet är att en förbättring ska ha skett jämfört med tidigare mätperiod.

Planerade aktiviteter för att nå målluppfyllelse

Under hösten har avdelningen för försörjningsinsatser, AFI, ökat tillgängligheten för klienter att nå socialsekreterare och handläggare på en utökad telefontid. I övrigt har en satsning gjorts på fortsatt utbildning i MI (motiverande intervju) för att utveckla klientarbetet ytterligare och där bemötandet är ett viktigt område. Under hösten har även utbildning i systemteori påbörjats. Arbete med att implementera riktlinjer för att upptäcka fler som har upplevt våld i nära relationer och har behov av stöd och hjälp har pågått under hösten. Inom individ och familjeomsorg, IFO, har brukarenkät genomförts under hösten. Resultatet är genomgående positivt och 86 % anser att informationen är lätt att förstå, 80-85 % uppger att socialsekreteraren visar förståelse för brukarens situation och efterfrågar synpunkter på hur situationen ska kunna förbättras. E-möten används där så är lämpligt.

För äldre och funktionsnedsatta, ÄoF, visar brukarenkäten en viss försämring av tillgängligheten vilket till viss del förklaras av långa väntetider på handläggning. När ett ärende är fördelat till handläggare sker processen skyndsamt. Medelvärde gällande tillgänglighet för avdelningen är totalt 72 % och fortsatta förbättringar behöver göras framförallt med fokus på väntetiderna för handläggning. Målet gällande bemötande är uppnått med ett resultat för avdelningen totalt på 86 %. Viss variation finns mellan grupperna. En ny fråga gällde upplevelsen av delaktighet i utredningen och där är avdelningens sammantagna resultat 84 %. Av klagomål som inkommit gäller en majoritet väntetiderna på handläggning.

Nämndens analys samt bedömning

Ett utökat uppdrag inom ÄoF har medfört att väntetider för handläggning har ökat. Detta tillsammans med rekryterings-svårigheter av socialsekreterare till IFO har fått konsekvenser för målluppfyllelsen. Målet är delvis uppnått.

”Barnperspektivet ska särskilt beaktas inom socialnämndens verksamhet”

Indikatorer för målluppfyllelse

Ett stärkt skydd ska finnas för alla barn. Barnets situation och behov ska framträda klart i dokumentationen i samband med utredningar och beslut. Mäts genom aktgranskning i samband med internkontrollen.

Planerade aktiviteter för att nå målluppfyllelse

Uppföljning av hur barnperspektivet beaktas och följs årligen av förvaltningen genom internkontrollen. AFI har genomfört en heldagsutbildning om barnkonventionen och arbetat med implementeringen av kontorets riktlinjer och rutiner för stärkt barnperspektiv samt gjort upp en handlingsplan för fortsatt arbete med barnrättsperspektivet. Under året har arbete skett med att utveckla handläggningen och dokumentationen inom området. Inom IFO har vuxengrupperna reviderat sina utredningsmallar i syfte att lyfta fram barnperspektivet. Målsättningen är att genomföra avslutningssamtal med barn i samband med att utredning avslutas, vilket är delvis uppfyllt. I pågående placeringar träffar handläggaren barnen minst fyra gånger per år, undantag ska dokumenteras. Barnperspektivet beaktas inom IFO:s samtliga verksamheter, men behöver kontinuerligt följas upp och vara ett ständigt pågående arbete.

Verksamhetsutvecklare på ÄoF har granskat 20 slumpmässigt utvalda LSS utredningar utifrån ett barnperspektiv. Barnets behov beskrivs utförligt i utredningarna. Handläggaren lyfter fram barnets röst på olika sätt, bland annat med riktade frågor till barnet, men också genom att ta hänsyn till bristande kommunikationsförmåga och analysera kroppsspråk. Lagtext om barnperspektiv och barnets talan återges i samtliga utredningar. Förbättringar kan göras genom att tydliggöra i vilken omfattning barnets röst lyfts fram i utredningen och varifrån informationen kommer och vem som uppger vad. En aktivitet som ÄoF särskilt fokuserat på under 2016 är uppföljning av placerade barn. I sju av tio granskade ärenden är uppföljningar genomförda och i övriga tre har kontakt skett.

Nämndens analys samt bedömning

Att beakta barnperspektivet i all handläggning är en prioriterad fråga inom socialförvaltningen. Internkontrollen visar att det finns en hög kompetens inom området och att arbetet hela tiden förbättras. Målet är uppnått.

SOCIALNÄMNDEN

Verksamhetsuppföljning

Ekonomiskt bistånd

En utmaning under 2016 har varit att arbeta med målgruppen med långvarigt biståndsberoende med hjälp av ett avgränsat antal prioriterade ärenden hos socialsekreterarna och med hjälp av Team Utredas arbetsmarknadsinriktning. Det har även pågått ett arbete med att utveckla rutiner, riktlinjer och gemensamma förhållningssätt i nya frågeställningar där behov av tydlighet och effektivisering har uppmärksammas och behövt prioriteras. Bra former och effektiva arbets-sätt ska finnas för att ta emot de kommunanvisade flyktingarna och andra flyktingar som har haft behov av att söka försörjningsstöd i avvaktan på att etableringsersättning ska komma igång alternativt att behov funnits av kompletterande försörjningsstöd. Det är också viktigt att kunna rekrytera, behålla befintlig personal och ge de nyanställda en bra introduktion till sina uppdrag.

Under hösten utökades Team Utredas arbetsmarknadsinriktning med två arbetsmarknadskonsulter. Denna utökning har använts bland annat till att få fler långtidsberoende klienter igång i sina processer mot självförsörjning genom att de nyanställda och mindre vana socialsekreterarna har fått stöd från arbetsmarknadskonsulterna. Avdelningen har prövat nya sätt att stabilisera verksamheten för att kunna arbeta långsiktigt med påbörjade klientprocesser. Mentorskonceptet har fått utökade resurser för att på ett bättre sätt kunna ta sig an alla nyanställda. Dessa åtgärder är några exempel på områden där man har gjort förändringar och utvecklat verksamheten vilket visar gett positiv effekt i brukarundersökningen.

Den viktigaste händelsen är att ökningen av ärenden i långtidsberoende har brutits. I gruppen långtidsberoende längre än två år fanns i december 2016, 1 377 hushåll jämfört med i september 2015 då antalet var drygt 1 500 hushåll. Det långsiktiga arbetet med att försöka minska långtidsberoendet av försörjningsstöd visar att avdelningens strategier fungerar och att resultaten börjar visa sig. Dock finns det mycket kvar att arbeta med för att rusta fler från den här målgruppen så att de ska kunna flytta fram sina positioner för att stå närmare arbetsmarknaden och bli anställningsbara.

Den nya anvisningslagen för kommunanvisade flyktingar som trädde i kraft 1 mars 2016 har påverkat arbetet i stor omfattning. Störst har påverkan varit på mottagningsgruppen då många av de kommunanvisade haft behov av att söka försörjningsstöd i avvaktan på etableringsersättning och det har även funnits behov av kompletterande försörjningsstöd på grund av höga hyror. Avdelningen har även fått ta emot några kvotflyktingar vars vårdbehov ofta är omfattande i kombination med andra extraordinära insatser som även inkluderar boendet. I övrigt har avdelningen arbetat med att utöka samarbetsytorna med bland annat Capio psykiatri och kommit igång med arbetet med samordnad individuell planering ihop med Regionens olika instanser.

En viktig utmaning framåt är att fortsätta utveckla och prioritera arbetet med de långtidsberoende så att fler kommer ut i egen försörjning. Det är även viktigt att klara av att möta det förväntade inflödet av nyanlända flyktingar som är i behov av försörjningsstöd på ett effektivt och adekvat sätt. Flyktingar som är klara med sitt 2-åriga etableringsprogram på Arbetsförmedlingen men som inte har blivit självförsörjande och är i behov av fortsatta insatser och försörjningsstöd ska tas emot. Behov bör tydliggöras beträffande olika sorters insatser som saknas för avdelningens målgrupper och ett samarbete ske med olika aktörer så att de efterfrågade insatserna kommer till stånd. Det professionella klientarbetet måste fortsätta utvecklas på ett sätt som kommer klienterna tillgodo.

AFI har en ambition att under kommande år få till stånd ett samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen med anledning av den viljeinriktning som dessa två myndigheter har skrivit på ihop med SKL om arbetet med de 0-klassades rehabilitering. Frågan ska tas upp i Centrala Östergötlands Samordningsförbund för att få igång ett gemensamt projekt i frågan.

Individ och familjeomsorg, barn, unga och vuxna

Antalet ensamkommande barn har minskat kraftigt under 2016. Detta har föranlett Migrationsverket att säga upp den överenskommelse kommunen haft om mottagande av ensamkommande. Det har även under året kommit ett flertal lagändringar som ändrar kommunens förutsättningar för mottagandet. Bland annat kommer statens ersättningar till kommunen att minska kraftigt från juni 2017, vilket medfört att kommunen sagt upp alla avtal gällande privata utförare av platser för ensamkommande barn. Den kommunala utföraren kommer att överta samtliga verksamheter som rör både HVB och stödboenden, samtidigt som antal platser kraftigt reduceras. Det innebär att ett 100-tal omflyttningar kommer att ske under 2017. I och med de ändrade reglerna för ersättning, har även handläggningsrutinerna förändrats, vilket innebär att ungdomar som fyller 18 år och fortfarande är i asylprocessen återgår i Migrationsverkets ansvar. Detta medför en ökad oro och frustration inom målgruppen. Även denna förändring påverkar minskningen av antalet ensamkommande i kommunens försorg. De ensamkommande barnens situation uppmärksammas massmedialt, vilket också medför att det kommer nya direktiv och beslut som gör att kommunen behöver ha en flexibilitet att möta förutsättningar som förändras med kort varsel.

Anmälningar om barn som far illa är konstant högt. Konsekvensen är att förhandsbedömningar och utredningstider inte uppfyller gällande lagstiftning. Den sociala barnvården har varit föremål för tillsyn av IVO sedan 2014 och IVO har kommit med ett föreläggande om vite med 2 miljoner kronor om inte socialnämnden lyckas åtgärda bristerna som avser de långa utredningstiderna som rör barn som far illa. Svårigheterna har uppmärksammats på nationell nivå och det pågår en nationell tillsyn av den sociala barnvården, där Linköpings kommun medverkar. Från regeringen kommer satsningar för att ge kommunen möjligheten att öka bemanningen både vad gäller chefer och handläggare, men även andra yrkesgrupper som administratörer. IFO har med anledning av detta ökat antalet administratörer i syfte att avlasta chefer och handläggare administrativa uppgifter och därmed frigöra tid för möten med barn, unga och deras familjer.

IFO har problem med att rekrytera medarbetare, samt att få dessa att stanna kvar, framför allt gäller det barngrupperna som ansvarar för att utreda barn som far illa. Kompetensutveckling, lönefrågor m m är viktiga att arbeta vidare med i syfte att attrahera, rekrytera och behålla personal. Löneläget inom socialförvaltningen i relation till löneläget i kringliggande kommuner medför svårigheter att rekrytera nya medarbetare vilket får negativa konsekvenser för myndighetsuppdragets fullgörande. En del i arbetet är mentorskonceptet, vars syfte är att ge nyanställda en bättre introduktion i arbetslivet. En första utvärdering är genomförd, som visar positiva resultat, samtidigt som arbetsbördan och många nyanställda samtidigt gör det svårt för vissa mentorer att ha tillräcklig tid för sina adepter.

Omorganisationen inom IFOs vuxengrupp har medfört en ökad tillgänglighet, förbättrad handlägningsprocess samt ett förbättrat uppföljningsarbete.

Uppdraget att arbeta med våld i nära relationer samt det vräkningsförebyggande arbetet är fortsatt prioriterade områden för att minska utsatthet. Prioriterade grupper i det vräkningsförebyggande arbetet är barnfamiljer, unga vuxna, ålderspensionärer, samt personer med funktionsnedsättning. Antal barn i verkställda avhysningar är 19 st. Antalet aktuella ärenden när det gäller våld i nära relation har ökat något sedan 2015 från 105 till 108 st. Samverkan med andra kommuner har förbättrats när det gäller att få stödsökande att beviljas insatser så som boende och stödsamtal.

Kostnadsutveckling gällande placeringar på HVB, för både barn, unga och vuxna har under 2016 varit positiv. De minskade kostnaderna kan härledas till bland annat ett målinriktat arbete avseende öppenvårdsinsatser.

Äldre och funktionsnedsatta, ÄoF

Samtliga grupper inom ÄoF har som mål att alla ansökningar ska handläggas inom 120 dagar. För Äldregruppen har 3 % av handlägningsprocesserna överstigit 120 dagar. För gruppen Funktionshinderomsorg var motsvarande procentandel 6 % och för LSS-gruppen 27 %. Den genomsnittliga handläggningstiden för ett ärende är i Äldregrupp 16 dagar, gruppen Funktionshinderomsorg 29 dagar och för LSS-gruppen 59 dagar. Det största problemet är väntetiden som sker från ansökan till dess att ärendet är fördelat till handläggare. Äldregruppen är den grupp som har mest ojämna handläggningstider, från ca 1-10 dagar för ärendetyper som hemtjänst och korttidsboende medan ansökningar om servicelägenhet som har lägre prioritet har långa väntetider. Arbetssättet med förenklad handläggning gör att genomsnittstiden minskas. Avdelningen kommer fortsatt under 2017 att arbeta för att minska väntetiderna genom tillsättning av pooltjänster för att täcka vakanser och frånvaro. För LSS-grupp kommer handlingsplan att tas fram för att komma tillrätta med väntetiderna.

ÄoF genomför brukarenkät vår och höst. Den totala svarsfrekvensen är 41 %, det varierar mellan grupperna från 28 % (LSS) till 47 % (FH). När det gäller tillgänglighet svarar 72 % att de lätt får kontakt med handläggare per telefon, 68 % att de lätt får tid för personligt möte med handläggare och 76 % att de får den tid de behöver med handläggaren. På frågorna om bemötande och delaktighet är resultatet något bättre, drygt 80 %. Generellt har ÄoF ett något lägre resultat på brukarenkäten jämfört med 2015 och fortsatt förbättringsarbete behöver göras framförallt när det gäller tillgänglighet. För att göra brukarna mer delaktiga i brukarenkäten så gjordes fördjupade intervjuer med fem av brukarna och följdfrågor ställdes om tillgänglighet, bemötande och information, för att få en bild av hur brukarna tolkar begreppen och vad som är god kvalitet för dem.

Varje kvartal gör avdelningen en sammanställning av antalet ej verkställda beslut som överstigit tre månader och där har det skett en minskning under året. Antalet registrerade SIP-möten har ökat markant både för LSS-gruppen och gruppen funktionshinderomsorg, från 49 st sammanlagt 2015 till 94 st 2016.

Efter en lång rättsprocess där Linköpings kommun slutligen ej medgavs prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen, trädde IVO's förelägganden i kraft. För funktionshinderomsorgen innebar det att servicemöjligheten gällande boendestöd stängdes från den 1 augusti och samtliga ansökningar riktades till socialförvaltningen. För äldreomsorgen innebar det att möjligheten att söka hemtjänst direkt till en hemtjänstutförare stängdes och samtliga ansökningar riktades till socialförvaltningen. I båda IVO's förelägganden beskrevs också socialtjänstens skyldighet att följa upp fattade beslut på individnivå. Omställningen till det nya arbetssättet har mestadels gått bra. Några brukare har haft svårt att komma fram per telefon, framförallt i äldreomsorgen. Dock har antalet fattade beslut gällande hemtjänst inte förändrats vilket tyder på att brukarna har fått kontakt och handläggning av ansökningar har kunnat ske skyndsamt efter kontakt. För socialpsykiatri

innebar förändringen för brukarna att de som haft pågående serviceinsats behöll insatsen men ansökan har skickats in till socialförvaltningen som i efterhand gjort individuell prövning av rätt till insatsen.

Under 2015 påbörjades implementering av arbetssättet IBIC (individens behov i centrum). Medarbetarna har utbildats i bedömningsmetoden och tre pilotområden utsågs, Sandrinoparken (vårdboende), Bräcke diakoni (hemtjänst) och Vårdsvägen (boende för psykiskt funktionsnedsatta). Utredningsmetoden syftar till att öka individualiseringen av utredning och beslut och att brukaren ska göras mer delaktig i utförandet av insatsen. Metoden syftar också till att lättare kunna identifiera individuella mål med insatserna som beslutas. Under hösten genomfördes breddinförande i funktionshinderomsorgen och för hemtjänsten i äldreomsorgen. Under 2017 kommer ett IT-stöd att implementeras och samtidigt sker då införande i resterande verksamhet. Under 2016 har nya insatser i äldreomsorgen tillkommit, bl a mobilt trygghetslarm vilket möjliggör för brukare som beviljas detta att kunna positioneras i det fall brukaren avviker från ett förutbestämt geografiskt område. Samordningen genom insatsen trygghetsteam har tillkommit för att öka tryggheten och insatsernas samordning gällande hemtjänst, rehabilitering och hemsjukvård. Vid utskrivning/hemgång från sjukhus, korttidsboende ges brukaren möjlighet att stanna kvar i enskilt hem. Socialförvaltningen har samverkat med omsorg- och äldreförvaltningen i detta arbete.

Under 2016 har samarbete skett med omsorg- och äldreförvaltningen med utveckling av riktlinjerna för särskilt boende för äldre och för boende i servicelägenheter. Boendeformen ålderdomshem kommer successivt att upphöra. Syftet med utvecklingen av riktlinjerna är att möta upp de med störst behov då antalet äldre kommer att öka kraftigt från ca 2021 och framåt.

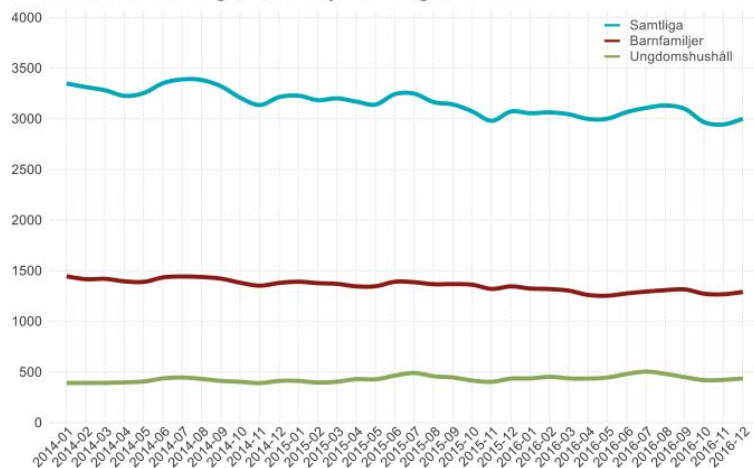
Avdelningen jobbar fortsatt med Lean som metod för ständiga förbättringar.

SOCIALNÄMNDEN

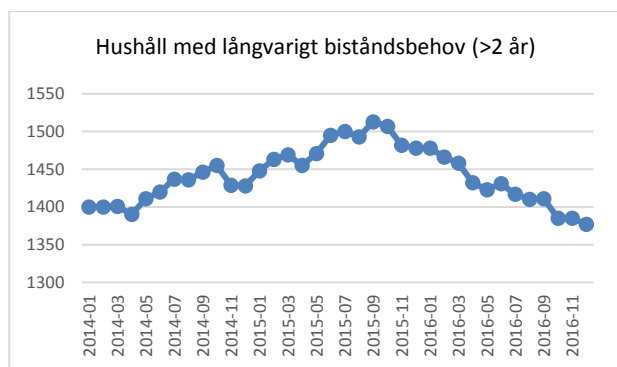
Jämförelser och verksamhetsmåt

Ekonomiskt bistånd

Aktuella ärenden samtliga, barnfamiljer och ungdomshushåll

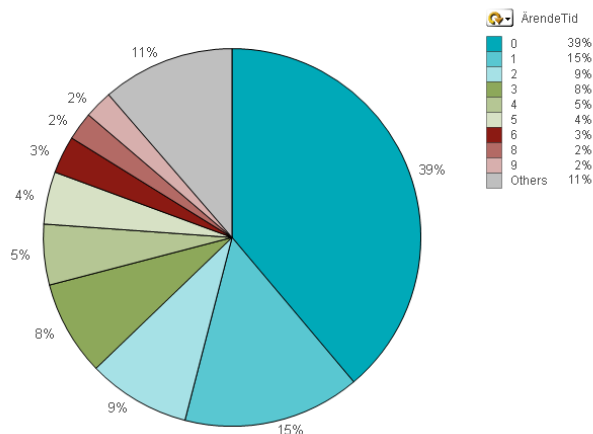
Kommentar: Avdelningen har uppfyllt målsättningen att minska antalet hushåll med försörjningsstöd under 2016 jämfört med 2015.

Kommentar: Det långvariga biståndsberoendet som är längre än 2 år har minskat sedan september 2015. Avdelningens fokus på de sk prio-grupper i målgruppen långtidsberoende har varit ärenden som har varit aktuella längre än 2 år och maximalt 5 år och där det har bedömts finnas goda möjligheter att nå en självförsörjning och som inte har varit föremål för tidigare prioritering. Kriteriet har också varit att det inte finns några andra större processer på gång i familjen/ärendet som kan ta energi/fokus från processen mot att nå självförsörjning. Barnfamiljer har prioriterats. I målgruppen långtidsberoende mellan 2-3 år har avdelningen lyckats minska antalet ärenden mest. Antal ärenden i det här intervallet har minskat stadigt sedan september 2015. En minskning har skett med cirka 100 ärenden.

22-Fördelning av pågående ärenden

XL ?

Kommentar: Cirka 54 % av ärenden är aktuella mindre än 2 år, 17 % aktuella mellan 2-3 år, 9 % aktuella mellan 4-5 år. Störst åldersgrupp i målgruppen långtidsberoende är 31-45 åringar.

Individ och familjeomsorg; barn, unga och vuxna

Familjehem	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Förändring %
Familjehem per månad*	254	203	25%
Vårddygnet akut/jourhem	17 284	12 104	43%

* familjehem inkl vårdnadsöverflyttningar

Familjerätt	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Förändring %
Antal ärenden VBU per år	237	272	-13%
Antal samarbetsamtal per år	220	219	0%
Antal faderskap per år	987	930	6%
Antal medgivanden per år	13	4	69%

* VBU = Vårdnad, boende och umgänge

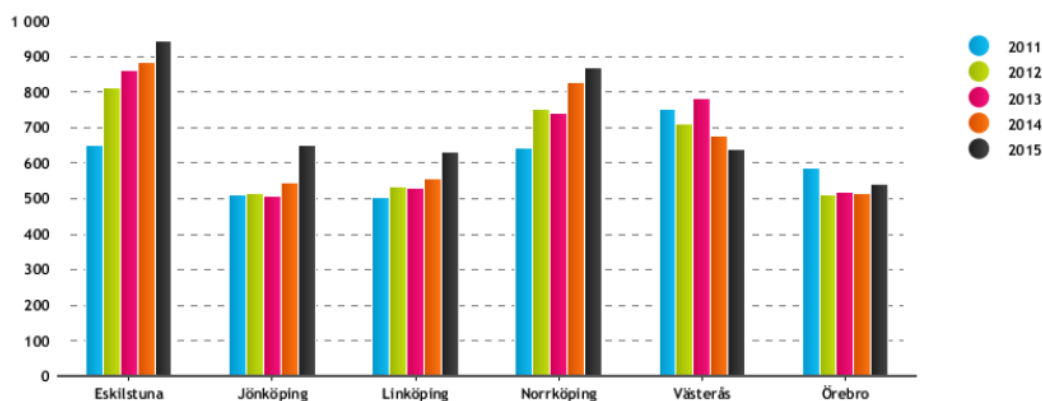
Kommentar: Antalet barn i familjehem har ökat trots inriktningen att i möjligaste mån erbjuda öppenvårdsinsatser. Fler barn har behov av insatsen familjehem. Antal vårddygnet i akut/jourhem har ökat och beror dels på bristen av familjehem, dels att intressenter inte hunnit utredas i den omfattningen som har krävts. Ökningen av antalet ensamkommande barn under 2015 har inneburit att barnen varit akut/jourplacerade längre tid i väntan på stadigvarande placering. Ärendeflödet är stabilt inom familjerätten.

HvB ungdom	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Förändring
Vårddygnet totalt	20 502	23 138	-11%
varav SiS	4 339	5 282	-18%
Nya placeringar (inkl omplacering)	89	97	-9%

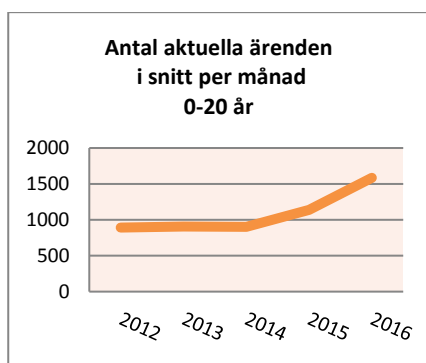
HvB vuxna	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Förändring
Vårddygnet totalt	31 386	35 150	-11%
varav SiS	1 778	2 008	-11%
Nya placeringar (inkl omplacering)	171	174	-2%

Kommentar: Vårddygnet på HvB vuxna har minskat under 2016 till förmån för öppenvårdsinsatser.

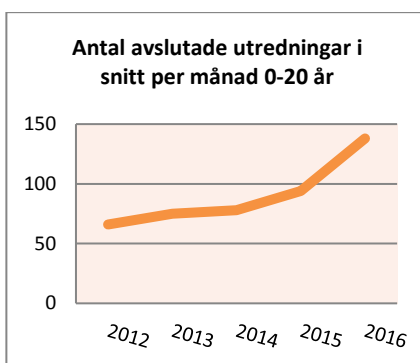
Kostnad familjemsvård barn och unga, kr/inv (Värde)

Kostnaderna för familjemsvården i Linköping har ökat mellan 2015 och 2016, vilket till viss del kan förklaras av ökningen av de ensamkommande barnen. Kostnaderna för de ensamkommande barnen återsöks via Migrationsverket. Utöver det har det skett en kostnadsökning som är beroende av att ökat användande av s k TFCO-familjer, förhöjda arvoden, samt lönekompensation till familjehemmen. (TFCO-familjer arbetar utifrån ett omfattande manualbaserat beteendeträningsprogram riktat mot hela familjen och är ett alternativ till placering på HvB)

Kommentar och analys: Antalet pågående ärenden är relaterat dels till det stora antalet inkomna anmälningar som leder till utredning och insats, dels inströmningen av ensamkommande barn under 2015, som fortfarande är kvar i kommunen.

Kommentar och analys: Trots hög inströmning av anmälningar och beslut om utredningar så klarar verksamheten att hålla en hög produktivitet gällande genomförande och avslut.

Inkomna anmälningar om barn som far illa var i genomsnitt 358 st per månad under 2016. Antal pågående utredningar var vid årets början 699 st och vid årets slut 428 st varav 102 st hade pågått mer än 120 dagar.

Verksamhetsmätt/nyckeltal Bosocial verksamhet	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Förändring %	Verksamhetsmätt/nyckeltal Avhysningar där barn är berörda	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2014	Bokslut 2013	Bokslut 2012
Antal sociala stödkontrakt	223	230	-3%	Antal barn i registrerade ansökningar om avhysning	63	18	15	43	43
				Genomförda avhysningar varav med barn inblandade	8	2	1	8	2
				Antal berörda barn i verkställda avhysningar	19	3	4	14	3

Kommentar: Antalet sociala stödkontrakt är i år något lägre än tidigare, flera har övergått till förstahandskontrakt. Bostadsbristen i Linköpings kommun gör att hyresvärdarna erbjudit färre lägenheter. Tabellen avhysningar visar att antalet berörda familjer är något högre i år än förra året. Två stora barnfamiljer har avhysts och flyttat från kommunen. Det vräkningsförebyggande arbetet är framgångsrikt om man jämför med tidigare år.

Äldre och funktionsnedsatta

Äldre & funktionsnedsatta	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Förändring %
Inkommande anmälningar, förfrågningar och inledda utredningar per månad*	405	331	22%
Antal beslut per månad	439	403	9%
Antal beslut serviceavtal per månad**	143	157	-9%
Antal avgiftsbeslut per månad	233	287	-19%
Antal uppföljningar per månad	114	140	-19%

* Verksamhetsmättet kan delvis påverkas av de förändrade arbets sättet från 1 augusti

** Beslut serviceavtal mätt t o m sista juli, därefter ändrat arbetssätt

Kommentar: Både inkomna anmälningar och inledda utredningar har ökat jämfört med tidigare år. Även antal beslut har ökat. Antal uppföljningar visar på en minskning. Under 2016 har det varit svårt att komma upp till samma nivå på grund av högre inflöde vilket gjort att uppföljningar fått stå tillbaka till förmån för handläggning av ansökningar och hantering av anmälningar. Intressant är att antalet anmälningar ökat framförallt i äldregrupp från 58 till 85 anmälningar och i LSS-grupp från 2 till 7 anmälningar.

SOCIALNÄMNDEN

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Ekonomiskt bistånd	212 387	222 226	9 839	211 746	222 369
Bosociala verksamheten	11 870	13 741	1 871	12 159	12 506
HVB unga och vuxna	132 667	140 957	8 290	0	0
Familjehem	64 243	65 047	804	60 397	57 992
Ensamkommande flyktingbarn	0	0	0	0	0
Utredningsplaceringar	5 682	8 512	2 830	6 534	8 962
Barnahus	551	551	0	547	543
Socialnämnd och gem funktioner	5 224	5 999	775	7 242	4 399
Summa nettokostnader, tkr	432 624	457 033	24 409	298 625	306 771
<i>varav kostnader</i>	<i>863 812</i>	<i>695 852</i>	<i>167 960</i>	<i>605 749</i>	<i>517 940</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>431 188</i>	<i>238 819</i>	<i>192 369</i>	<i>307 124</i>	<i>211 169</i>

Kommentarer

Bokslutet för Socialnämnden visar ett överskott med 24,4 mnkr för år 2016, vilket motsvarar 5,3 % av budgeten som är 457 mnkr.

Ekonomiskt bistånd visar ett överskott med 9,8 mnkr. Antal hushåll med ekonomiskt bistånd har minskat med 116 st per månad i snitt jämfört med 2015, dock är det utbetalda beloppet per hushåll räknat något högre, vilket gör att verksamheten totalt ändå visar en kostnadsökning med cirka 1 mnkr i år jämfört med 2015.

Kostnaden för HVB placeringar har under året minskat, vilket är i linje med socialtjänstens gemensamma målsättning. Förvaltningen har arbetat aktivt med att minska placeringarna på HVB. Verksamheten redovisar i år ett överskott med 8,3 mnkr (överskottet är i stort sett jämnt fördelat mellan placeringar unga och vuxna). Eftersom öppenvården hos omsorgsnämnden visar ett underskott har 6 mnkr ur socialnämndens HVB budget överförts till omsorgsnämnden.

Tendensen för den bosociala verksamheten har under året varit att antalet sociala stödkontrakt minskat något. Bostadsbristen i kommunen är väl känd och det innebär en striktare bedömning från hyresvärdarna med högre krav i form av förmåga till egen försörjning och att hyresgästen ska vara skuldfri. Personer som i vanliga fall skulle kunna erhålla förstahandskontrakt nekades detta eftersom konkurrensen om befintliga bostäder är stor. Betalningsgraden hos dem som har bistånd i form av stödkontrakt har pågått bättre rutiner ökat och ligger i genomsnitt på 95,4 %. Verksamheten visar ett överskott med 1,9 mnkr, vilket är en avvikelse mot budget med 13,6 %.

Trots ett intensivt rekryteringsarbete finns det idag fortfarande en brist på familjehem. Inte minst så har trycket varit hårt för att hitta placering till de många ensamkommande barn som kommit till kommunen. Socialförvaltningen tvingas i vissa fall att anlita olika organisationer (konsulentstödda familjehem) för att tillgodose behoven. De konsulentstödda familjehemmen är betydligt dyrare än de som kommunen själva anlitar och arvoderar. Det har i år varit fler barn placerade i familjehem än under 2015. Den största ökningen står placeringen av ensamkommande barn för och där har kommunen erhållit kostnadsersättning för placeringarna från Migrationsverket. Verksamheten visar ett överskott med 0,8 mnkr, vilket är 1,2 % av budgeten.

Kostnaden för ensamkommande flyktingbarn har under året täckts via ersättningar från Migrationsverket. På grund av att kommunen, dels under hösten 2016 erhållit flera retroaktiva ersättningar, dels ersatts genom platsavtalet för en hel del tomplatser till följd av färre placeringar, så visar verksamheten ett stort överskott i bokslutet. Överskottet på totalt 101 mnkr, balanseras till kommande år.

Det har under året varit endast någon enstaka utredningsplacering avseende barn/familj jämfört med under 2015, Verksamheten visar ett positivt resultat med 2 830 tkr jämfört med budget, vilket motsvarar 33,2 % av budgeten. Socialnämnden och dess gemensamma funktioner redovisar ett överskott med 0,6 mnkr. I denna verksamhet ingår kommunens alkoholhandläggning som är självfinansierad utifrån debiterade avgifter för serveringstillstånd etc.

BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN

Nämndens ordförande

”Det ska vara lätt att göra rätt” kan sägas vara det motto vi har gett bygglovskontoret, miljökontoret och kommunlantmäteriet att utveckla sitt arbete efter. Service, dialog och samverkan är starka ledord för bygg- och miljönämnden, som har att se till att olika bygg- och miljölagar efterlevs. Genom olika former av möten har nämnden på ett bra sätt nått ut med information och riktlinjer samt bedrivit kontroll kring lagar och regler som berör företag och kommuninnevånare. Dialogen syftar till att förenkla för de som driver företag eller som gör något som behöver tillstånd från bygg- och miljönämnden, samtidigt som vi kan få en bättre efterlevnad till lagstiftningen. Nämnden har under året haft en fokusgrupp som har tittat på lantbrukstillsynen, för att sätta sig in i hur tillsynen fungerar och hämta in synpunkter från berörda intressenter.

Öppet hus på kontoret kvällstid samt en utveckling av e-tjänster är andra exempel på uppdrag som kontoren har haft i syfte att öka tillgängligheten. E-tjänsten ”Mittbygge” på hemsidan där kunden kan ansöka och följa sitt lovärende digitalt, används mer och mer, men mycket återstår när det gäller utveckling av e-tjänster för nämnden.

I början av året antog nämnden för första gången en tillsynsplan för bygglovskontoret, där nämnden har samlat olika former av tillsyn och hur den ska bedrivas av kontoret. Det gäller t ex tillgänglighet, där tillsyn under året har skett i Tannefors, ventilationskontroller och hissar. Planen omfattar även tillsyn enligt PBL och Miljöbalken för att tillförsäkra allmänhetens tillgång till allmän platsmark. Den tillsynen har gjorts längs Stångåns stränder, där ett stort antal överträdelser som hindrar allmänhetens tillträde noterades. Arbetet med rättelser gentemot fastighetsägare kommer fortsätta under 2017.

Nämnden har under året gett miljökontoret i uppdrag att ta fram en tillsynsplan för enskilda avlopp. I Linköping finns runt 7 000 enskilda avlopp, varav knappt hälften har avlopp med en status som vi känner till och vet är godkänd. För att komma tillrätta med den stora miljöbelastning som avloppen utgör tog kontoret fram en plan för hur vi på tio år ska kontrollera 10 000 fastigheter på landsbygden som har eller bedöms kunna ha ett enskilt avlopp. I arbetet med avlopp finns också de nya dialogformerna med, där fastighetsägare inom utvalda områden bjuds in till informationsmöten om avlopp, vad fastighetsägaren kan göra själv och vad som väntar vid en tillsyn.

Under året har nämnden fortsatt att fokusera på kemikalier ur ett barn- och ungdomsperspektiv i sin tillsyn enligt miljöbalken och livsmedelslagstiftningen. Ett flertal tillsynsaktiviteter har genomförts för att förbättra barns och ungas miljö i förskola och skola. Merparten av alla barn i förskolan och grundskolan har berörts av aktiviteter och projekt. Dessutom har aktiviteter genomförts för att förbättra barns och ungas miljö på fritiden, till exempel avseende kosttillskott och enskilt dricksvatten.

För att bidra till det prioriterade målet med minskad klimatpåverkan har också ett antal aktiviteter genomförts av miljökontoret. Bygglovskontoret har haft en uppföljning av att nybyggda småhus uppfyller de energiprestanda som utlovas i bygglovet.

Antalet bygglovsärenden under året ligger på ungefär samma höga nivå som 2015, ca 2 200 ärenden. Bostadsproduktionen i Vallastaden och Övre Vasastaden har starkt bidragit till den höga byggvolymen. Bostadsanpassningsärendena har ökat med ca 3 % jämfört med 2015. Handläggningstiderna för bygglov respektive bostadsanpassning är fortsatt korta, 3,6 respektive 2,1 veckor.

De bygglovsfria ”Attefallshusen” har minskat något jämfört med 2015. De har endast genererat en enda ny bostad, resten är enklare komplementbyggnader till huvudbyggnaden.

Kommunlantmäteriet har fortsatt att förkorta sina handläggningstider, i enlighet med uppdraget från nämnden. Kommunlantmäteriet redovisar ett ekonomiskt underskott med 989 tkr. Avvikelsen är planerad, då kontoret under året införde ett nytt handläggningssystem för fastighetsbildningsverksamheten.

Nämnden anser att alla viktiga budgetmål har uppnåtts.

BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN

Mål

Nämnden ska ha god dialog med medborgarna och andra intressenter samt ge bra service med hög tillgänglighet

Indikatorer för målluppfyllelse

Målet följs upp genom mätningar i enkätundersökningar där våra medborgare och intressenter ska vara "nöjda till mycket nöjda" enligt nöjdekundindex (NKI).

Planerade aktiviteter för att nå målluppfyllelse

En helt ny hemsida har utvecklats och arbetet med att fram nya e-tjänster har påbörjats hemsida samt utskick av nyhetsblad till företagare har skett.

Den externa kommunikationen kring nämndens verksamhet genom pressmeddelande innan nämndsammanträde har utvecklats.

Informationsträffar har hållits med LRF, större lantbruk och restaurangägare. Gemensamma planeringsmöten har också hållits med utbildningskontoret och Lejonfastigheter.

Nyhetsbrev har skickats ut till livsmedelsföretag och företag som får återkommande miljötillsyn.

E-tjänsten "Mittbygge" för bygglovsansökan är i full drift. Användandet har ökat succesivt.

Öppet hus har genomförts vid fyra tillfällen för att visa upp delar av nämndens verksamhet.

Ritningsarkivet är tillgängligt för allmänheten som ett digitalt tittskåp i förvaltningens kundtjänst.

Nämndens analys samt bedömning

Nämnden har inte deltagit i någon nationell NKI-undersökning under 2016. Under 2017 och framöver kommer både miljökontoret och bygglovskontoret löpande delta i den nationella undersökningen.

I vår egna fortlöpande enkätundersökning under 2016 angående bygglov, som gäller både medborgare och företag har uppmätts en total kundnöjdhet på över 80 %.

Målet är uppnått.

Nämndens tillsyn ska fokusera på kemikalier ur ett barn- och ungdomsperspektiv

Indikatorer för målluppfyllelse

Målet följs upp genom antal tillsynsbesök, uppskattat antal barn och unga som berörs samt en analys av aktiviteternas uppnådda effekt.

Planerade aktiviteter för att nå målluppfyllelse

Information till och kontroll av kommunens förskolor och skolor har gjorts. Kontrollerna har haft fokus på ventilation, städning samt buller och temperatur inomhus.

Tillsyn över kemiska ämnen har gjorts med avseende på t ex kosmetiska produkters innehåll och märkning har gjorts och en del brister har upptäckts främst vad gäller märkning.

Stort fokus under året har också varit på nya lokaler som tagits fram med anledning av vårt flyktningmottagande.

Mätning och uppföljning av luftkvaliteten har gjorts.

Kontroll av kosttillskott ur ett barn- och ungdomsperspektiv har också gjorts.

Information om enskilt vatten har skickats ut till alla berörda hushåll i kommunen.

Nämndens analys samt bedömning

Merparten av kommunens barn i förskola och skola har berörts av miljökontorets kontroll utifrån livsmedelslagstiftningen och miljöbalken. Kontrollen syftar bl a till att förbättra inomhusmiljön och hanteringen av livsmedel. Ett flertal aktiviteter för att förbättra barnens miljö hemma och på fritiden har också genomförts. Informationsinsatser har ökat medvetenheten både hos allmänhet och ansvariga för olika typer av verksamheter. I samband med kontroll av verksamheter har krav som bidrar till en bättre miljö och hälsa för barn och unga ställts.

Målet är uppnått.

Nämndens tillsyn ska fokusera på minskad klimatpåverkan

Indikatorer för måluppfyllelse

Målet följs upp genom antal tillsynsbesök och uppskattat antal berörda verksamheter samt en analys av aktiviteternas uppnådda effekt.

Jämförelse görs mellan faktisk och beräknad energiförbrukning för olika hustyper och använt energislag.

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse

Information, bland annat om avfallshantering, kemikalier och vattenfrågor har lämnats i "Miljöbladet" som når samtliga företag som får återkommande miljötillsyn.

Tre ungdomsfilmer har tagits fram för att upplysa och vara en inspirationskälla till ett hållbarare levnadssätt

Tillsammans med energirådgivarna har informationsmöte hållits och energitillsyn gjorts på större lantbruk.

Informationskampanj samt uppföljande tillsyn har gjorts avseende fettavskiljare och utsortering av matavfall.

Uppföljning av energiprestandan för nybyggda småhus 2 år efter slutbesked har gjorts.

Inlämnade energideklarationer till Boverket har granskats. Jämförelse mellan faktisk energiförbrukning och i bygglovsansökan redovisad beräknad energiförbrukning har gjorts.

Nämndens analys samt bedömning

Av de utvalda nybyggda småhusen är:

- 50 % klart under gällande kravnivå

- 19 % lika med gällande kravnivå

- 31 % över gällande kravnivå

Det finns en stor statistisk osäkerhet kring resultatet eftersom endast 16 st av 113 st energideklarationer är inlämnade till Boverket under åren 2013-2014.

Av de småhus som har en förbrukning överstigande gällande kravnivå förekommer både fjärrvärmvärmda samt värmepumpsvärmda hus. Avvikelsen är sannolikt beroende på brukarrelaterade förhållanden som t ex familjestorlek och förbrukningsmönster. Utfallet är för litet för att dra slutsatser om hustyper.

Målet är uppnått.

Nämndens ska bidra till en effektivare plan- och byggprocess med ökat fokus på gestaltning och rättssäkerhet.

Indikatorer för måluppfyllelse

Huvuddelen av nämndens bygglovsbeslut ska klara en överprövning i domstol och fastställas utan ändring.

Besluten ska innebära ändamålsenlig utformning och arkitektur.

Planerade aktiviteter för att nå måluppfyllelse

Aktivt deltagande med bygglovsarkitekt vid planprojektmöten.

Återkoppla tidigare avvikelser för att minimera olämpliga planbestämmelser i nya planer.

Aktivt mottagande från bygglovshandläggare och bygginspektörer vid överlämnandet av nya detaljplaner.

Utökade stickprovskontroller av 5 år gamla bygglovsärenden som fått slutbesked.

Nämndens analys samt bedömning

Bygglovskontoret har deltagit på planprojektmöten för samtliga nya detaljplaner.

Kan ibland konstateras att en tidig ambition i förslagshandlingen om en tydlig arkitektonisk idé, av kostnadsskal ändras till en enklare exteriör detaljutformning efter att bygglov beviljats.

Inga bygglovsbeslut har efter överklagande behövt ändras på grund av olämplig utformning och arkitektur.

Målet är uppnått.

BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN

Verksamhetsuppföljning

Nämnden har under många år arbetat med en aktiv verksamhetsplanering som sedan brutits ner på kontors- och medarbetarnivå för att på det sättet styra verksamheten mot gällande mål. För att säkerställa och effektivisera verksamheten sker naturligtvis uppföljning på olika sätt. Det är också därför som verksamhetsplanen med dess aktiviteter och de framtagna nyckeltalen är av stor vikt för nämnden. Ett annat sätt som nämnden mäter effektivitet på är att via de olika nätverken med andra kommuner göra olika jämförelser. Nämnden arbetar också i enlighet med verksamhetsplanen med olika kundenkäter för att ta reda på vad våra medborgare anser om nämndens arbete och den service som lämnas. Dessa har som tidigare nämnts visat på goda resultat samtidigt som det alltid finns en förbättringspotential.

Nedan listas de viktigaste utmaningarna och de områden som nämnden kommer att arbeta med under 2017 för att bidra till att majoritetens samverkansprogram uppnås.

- Utveckla den externa kommunikationen kring nämndens verksamhet.
- Bidra till en effektivare plan- och byggprocess.
- Vidmakthålla korta handläggningstider.
- Bibehålla ett gott kundbemötande och lösningsinriktat arbetssätt.
- Ta ett större ansvar för gestaltningsfrågor i bygglovshandläggningen.
- Genom tillsyn bidra till minskad klimatpåverkan från olika typer av verksamheter.
- Uppnå en hälsosam miljö för barn och unga genom information och tillsyn

BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN

Jämförelser och verksamhetsmåt

MILJÖSKYDD, HÄLSOSKYDD OCH LIVSMEDEL

Verksamhetsmåt	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2016
Antal tillsynsbesök	1 815	2 049	1 989	2 139	1 475
Antal miljörapporter	107	99	109	118	100
Antal granskade rapporter	378	370	358	373	350
Antal klagomål på verksamheter	355	288	367	440	350
Antal avloppsbeslut	156	156	142	167	140

Kommunjämförelse	Linköping	Eskilstuna	Jönköping	Karlstad	Västerås
Bruttokostnad, tkr	20 262	18 765	21 311	12 176	21 845
Intäkter, tkr	9 885	9 231	9 863	7 300	9 670
Nettokostnader, tkr	10 377	9 534	11 448	4 876	12 175
Finansieringsgrad i %	49	49	46	60	44
Kostnad per invånare, kr/år	68	93	86	55	86

De ekonomiska jämförelsetalen har hämtats från den sammanställning som gjorts av miljöcheferna från respektive kommun. Uppgifterna kommer från boksluten för år 2015. Uppgifterna avser den del av verksamheten som rör myndighetsutövning.

Nämnden har ett samarbete med nio mellansvenska kommuner i ungefär samma storlek. Tyvärr har kostnadsjämförelserna under de senaste åren inte levererats från alla kommuner i nätverket.

Kostnaderna för våra verksamheter skiljer sig naturligtvis lite beroende på storlek och ambitioner.

Även om siffrorna är sedan 2015 så är nämndens bild att av våra nio jämförelse kommuner så ligger de flesta kommunerna i samma spann men som visas i tabellen har Karlstad en högre finansieringsgrad och lägre kostnad än Linköping. De övriga kommunerna som är i Linköpings storlek har likartad finansieringsgrad men högre nettokostnader vilket innebär en lägre kostnad utslagen på kommuninvånare och år för oss. En ny taxa infördes i kommunen under 2016 vilket innebär att finansieringsgraden kommer att öka inom vissa områden.

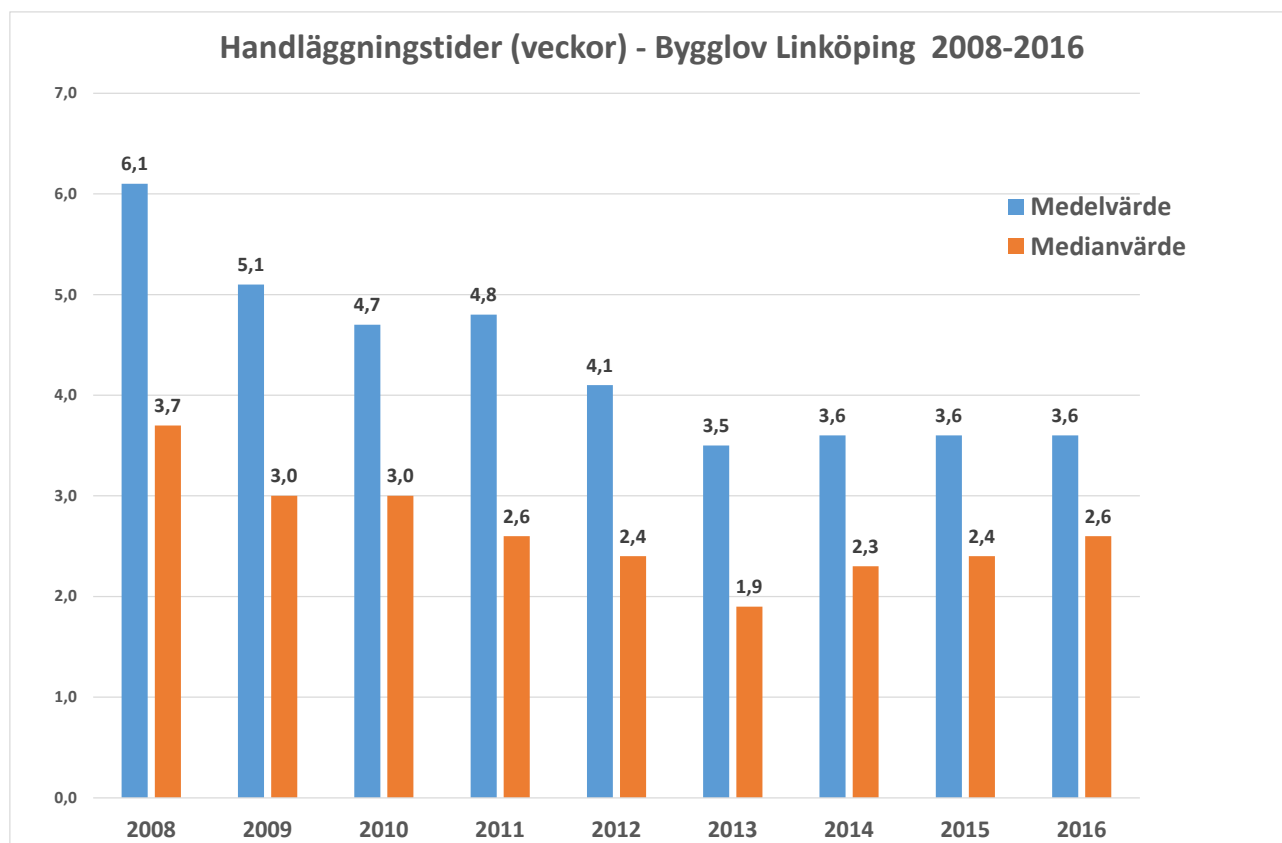

BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN

BYGGLOV, BYGGINSPEKTION OCH BOSTADSANPASSNING

Verksamhetsmätt	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2016
Antal delegationsbeslut bygglov	1 547	1 830	1 658	1 791	1 700
Antal delegationsbeslut bygginnspektion	297	693	778	945	800
Antal delegationsbeslut bostadsanpassning	794	806	790	894	900

Delegationsbesluten för bygginnspektion avser startbesked. Slutbesked är ej medräknat.

Diagrammet visar att handläggningstiderna för bygglov förkortats sedan år 2008 och planat ut på medelvärdet 3,6 veckor. Bygglovskontoret har, trots den ökade arbetsbelastningen på handläggarna, lyckats hålla takten med fortsatt korta handläggningstider med bibehållen kvalitet och rättssäkerhet. Det något ökande medianvärdet 2014-2016 beror troligtvis på att andelen komplexa ärenden den har ökat.

BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Bygg- och miljönämnd	3 612	2 719	-893	2 903	2 255
Bygglov	-18 477	-15 316	3 161	-19 447	-14 313
Bostadsanpassning	11 269	13 350	2 081	11 776	13 154
Lantmäteri	2 070	2 070	0	2 030	1 990
Uppdrag	-5	136	141	-42	44
Hälsoskydd	-2 360	-1 211	1 149	-2 374	-2 184
Miljöskydd	-3 203	-2 944	259	-2 780	-2 787
Livsmedel	-4 531	-4 090	441	-4 292	-4 131
Summa	-11 625	-5 286	6 339	-12 226	-5 972
Kommunlantmäteriet	989	0	-989	-2 769	-148
Summa inklusive anknuten verksamhet	-10 636	-5 286	5 350	-14 995	-6 120
<i>varav kostnader</i>	<i>47 437</i>	<i>47 760</i>	<i>323</i>	<i>43 690</i>	<i>42 870</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>58 073</i>	<i>53 046</i>	<i>5 027</i>	<i>58 685</i>	<i>48 990</i>

Kommentarer

Bygg- och miljönämnden visar på en positiv avvikelse mot budget på 6 339 tkr.

Det är framförallt på intäktssidan där avgifterna för bygglov, hälsoskydd, miljöskydd samt livsmedelstillsyn är högre än budgeterat. Nämndens intäktssida visar ett sammanlagt överskott på 3 960 tkr.

Kostnadssidan visar att sammanlagt överskott på 2 379 tkr jämför med budget. Kostnaderna för nämndens egen verksamhet visar ett underskott på 893 tkr. Arvodeskostnader, IT, samt några under året tillkommande projekt förklarar avviken. Utfallet av kostnaderna för bostadsanpassning är 2 081 tkr lägre än budgeterat. Det utökade arbetet med vattenfrågor och PBL-tillsyn började inte förrän en bit in på året varför ca 700 tkr är oförbrukat.

BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN

Investeringar

Investeringar Belopp tkr	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Bygg- och miljönämnden	0	0	0	0	0
Kommunlantmäteriet	460	500	40	57	0
Summa investeringar	460	500	40	57	0
<i>varav utgifter</i>	460	500	40	57	0
<i>varav inkomster</i>	0	0	0	0	0

KOMMUNLANTMÄTERIET

Sammanfattning

Kommunlantmäteriet är en anknuten verksamhet till Bygg- och miljönämnden. Verksamheten är en egen resultatenhet i kommunen och uppdragsfinansierad, med 60 % externa uppdrag och 40 % interna uppdrag. De två största interna uppdragen är Bygg- och miljönämndens och Kommunstyrelsens årliga beställningar. I Bygg- och miljönämnden beställning ingår att ansvara för kommunens adress- och namnsättning, lägenhetsregister, arkivering av detaljplaner samt rådgivning och service kopplat till Lantmäterimyndigheten. Kommunstyrelsen beställer årligen förvaltning och utveckling av kommunkoncernens grundläggande geodata och geografiska informationssystem (LinGIS). Kommunlantmäteriet rymmer kommunens Lantmäterimyndighet som ansvarar för att genomföra lantmåteriförrättningar i Linköpings kommun samt avdelningen GIS och landskapsinformation som stödjer kommunkoncernen med projekt inom geografisk information (mätning, kartering, GIS).

Kommunlantmäteriet har under budgetperioden haft två prioriterade mål. Ett av målen har varit *att minska handläggningstiderna för fastighetsbildning*. Under året har nytt handläggningssystem införts i syfte att förenkla och effektivisera handläggningen, för att nå minskade handläggningstider. Äldre ärenden har systematiskt arbetats bort, och två nya rutiner har införts för att förbättra fastighetsbildningsprocessen. Målet är uppnått.

Det andra prioriterade budgetmålet var att verksamheten ska *stödja sina kunder med högkvalitativa leveranser av tekniska och juridiska lantmåteritjänster och produkter*. På grund av mer omfattande arbete med införande av nytt handläggningssystem har hela projektet med att införa ny e-tjänst samt kundenkäter fått flyttats över till 2017. Information och marknadsföring av Kommunlantmäteriets produkter och tjänster har genomförts. Målet är delvis uppfyllt.

Kontoret har deltagit i förvaltningens processkartläggning, och verksamheternas arbetssätt har varit ett fokusområde under 2016. I samband med detta arbete har utveckling av nya arbetssätt genomförts.

KOMMUNLANTMÄTERIET

Mål

Minska handläggningstiden för fastighetsbildningsärenden hos Lantmäterimyndigheten.

Indikator för måluppfyllelse

Målet anses uppfyllt om medianhandläggningstiden (antal dagar) har minskat med 10 % under budgetperioden.

Genomförda aktiviteter för att nå måluppfyllelse

Aktiviteter:

- Infört nytt handläggningssystem för fastighetsbildning.
- Två nya rutiner framtagna för kontinuerlig uppdatering i digitala registerkartan och fastighetsregistret efter fastighetsbildningsåtgärder eller fristående utredningar.
- Genomgång av äldre ärenden har gjorts. Vi har slutfört 20 st, en minskning med 50 % från årets början.
- Prioritering av ärenden som berör ny etableringar, bostäder och industri har gjorts.

Analys och bedömning

Nytt handläggningssystem har införts under året i syfte att förenkla och effektivisera handläggningen. Två nya rutiner har utvecklats och införts, för att förbättra fastighetsbildningsprocessen.

Antal äldre ärenden (äldre än 3 år) har minskats med 50 % under året.

Ärendebalansen har minskat med 18 % under året, från 231 till 190 ärenden.

Handläggningstiderna ökade något i slutet av året, beroende på inkörning av det nya handläggningssystemet. Lantmäterimyndighetens handläggningstider är mycket bra i jämförelse med det nationella snittet och bra i jämförelser med andra kommunala lantmäterimyndigheter.

Målet är uppnått.

Verksamheten ska stödja sina kunder med högkvalitativa leveranser av tekniska och juridiska lantmäteritjänster och produkter.

Indikator för måluppfyllelse

Målet anses uppfyllt om:

- Minst 80 % kundnöjdhet i kundenkäten, gällande uppdragsverksamhet.
- Minst tre nya verksamheter är beställare av LinGIS-verksamhet (produkter och tjänster) under 2016.

Genomförda aktiviteter för att nå måluppfyllelse

- Ett förberedande projekt för att implementera ansökning om nybyggnadskarta genom e-tjänsten ”mitt-bygge.se”, samt framtagande av informationsblad om processen nybyggnadskarta i förhållande till fastighetsbildning och bygglov har genomförts. Projektet planeras slutföras Q2 2017.
- Marknadsföring och information om Kommunlantmäteriets produkter och tjänster har genomförts under 2016. Sex nyhetsbrev har publicerats på Linweb till användarna samt sex användarmöten där samtliga förvaltningar och bolag har varit representerade har genomförts.
- På grund av mer omfattande arbete än beräknat med införandet av nytt handläggningssystem har kundenkäterna planerats om till Q1 2017.

Analys och bedömning

På grund av mer omfattande arbete med införande av nytt handläggningssystem har hela projektet med att införa ny e-tjänst samt kundenkäter fått flyttats över till 2017. Information och marknadsföring av Kommunlantmäteriets produkter och tjänster har genomförts.

Målet är delvis uppnått.

KOMMUNLANTMÄTERIET

Verksamhetsuppföljning

Kommunlantmäteriets verksamhet följs upp systematiskt gällande produktion och ekonomi. Alla medarbetare tidsredovisar per uppdrag, som ligger till grund för uppföljning, fakturering och framtida planering. Månadsvis stäms lagd budget gällande produktion och ekonomiskt resultat av med utfallet.

Kommunlantmäteriets mål och ekonomi följs upp av nämnd i samband med tertialuppföljningar.

Jämförelser och verksamhetsmått

Jämförelse mellan år

Verksamhetsmått (antal ärenden)	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Antal fastighetsbildningsärenden	173	189	180	231	227
Antal nybyggnadskartor	273	235	275	314	267
Antal grundkartor	14	10	17	13	18
Antal husutsättningar	101	86	81	118	96

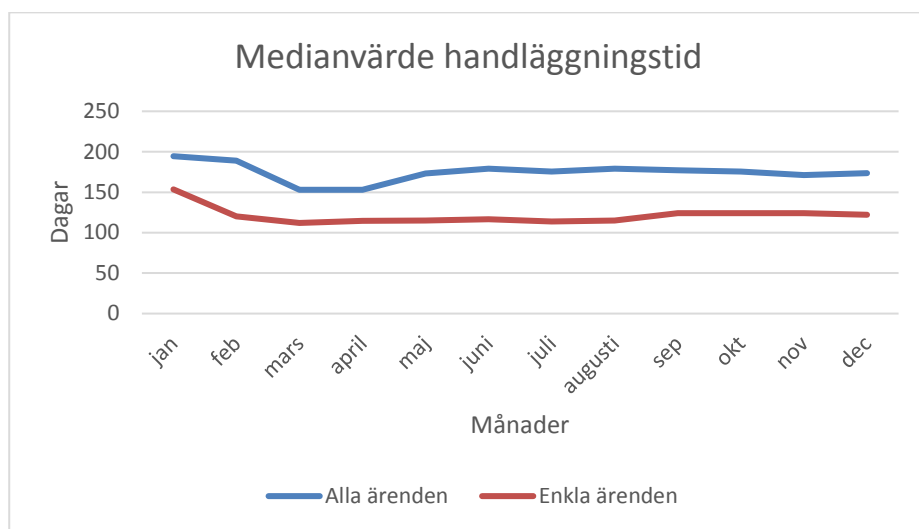
Kommentarer

Produktionen av lantmäteriförrättningar ligger kvar på en hög nivå i Linköping även 2016. Nybyggnadskartor som används i samband med bygglov har minskat jämfört med rekordåret 2015. En viss avtrappning av byggandet har upplevts. Antalet grundkartor, som används som underlag för detaljplanering har ökat. Husutsättningar är en tjänst som är konkurrensutsatt, så den har minskat enligt plan.

Verksamhetsmått (tkr)	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Intäkt fastighetsbildningsärenden	5 747	5 599	5 544	8 261	7 587
Intäkt nybyggnadskartor	1 604	1 584	2 045	2 245	1 993
Intäkt grundkartor	275	127	175	226	265
Intäkt husutsättningar	735	629	626	664	705
Intäkt kart- och GIS-uppdrag	1 750	1 755	2 881	2 886	3 461

Kommentarer

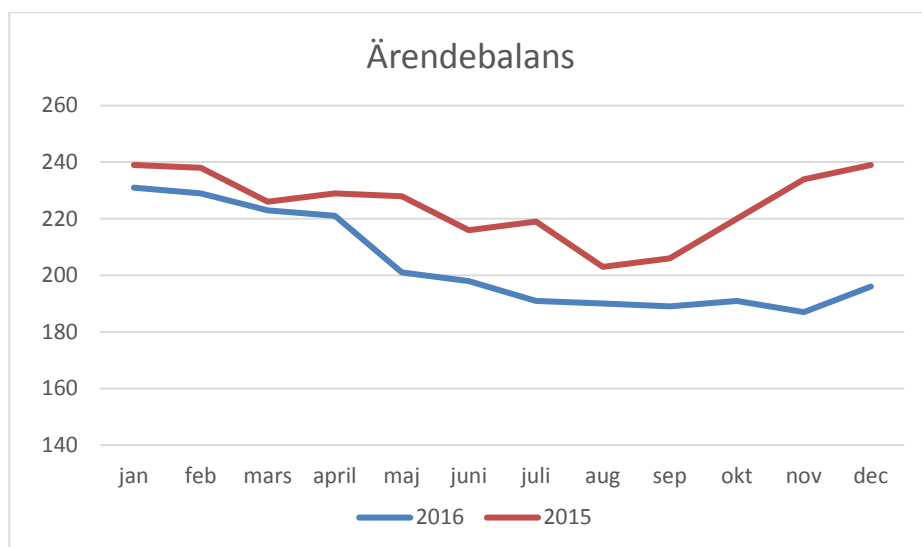
Intäkterna för fastighetsbildning har minskat beroende på störningar i samband av införande av nytt handläggningssystem. Intäkter för nybyggnadskartor har minskat. Antalet grundkartor har ökat, men intäkten inte i samma proportion. Detta beror på att beställda grundkartor omfattar små områden (yta), då detaljplaneringen allt oftare handlar om att för-täta staden. Intäkten för husutsättning ökade något. Uppdrag gällande kart- och GIS-uppdrag ökade markant under 2016.

Kommentarer

Grafen ovan redovisar lantmäterimyndighetens medianhandläggningstider. För samtliga ärenden ligger medianen runt 175 dagar/per ärende, vilket är ett mycket bra handläggningstid jämfört med det nationella snittet. För enklare ärenden är målet 100 dagar, och under året har lägsta värdet varit 112 dagar, för att landa på 122 dagar vid årets slut.

Anledningen till ökningen under senare delen av året, är införandet av nytt handläggningssystem, som initialt förlänger handläggningen.

Kommentar

Grafen redovisar ärendebalansen för lantmäterimyndigheten, det vill säga skillnaden mellan inkomna och avslutade ärenden. Ärendebalansen har minskat under 2016. Detta beroende på avslutande av äldre ärenden och en hög produktion av mindre komplexa ärenden.

KOMMUNLANTMÄTERIET

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Verksamhet					
Ledning och expedition	4 564	4 314	-251	4 211	3 748
Lantmäterimyndighet	-2 928	-2 745	183	-5 546	-3 534
GIS och landskapsinformation	-648	-1 568	-921	-1 434	-362
Summa	989	0	-989	-2 769	-148
<i>varav kostnader</i>	<i>28 947</i>	<i>26 891</i>	<i>2 056</i>	<i>26 487</i>	<i>25 099</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>27 958</i>	<i>26 891</i>	<i>1 067</i>	<i>29 256</i>	<i>25 247</i>

Kommentarer

Nämndens anknutna verksamhet, Kommunlantmäteriet redovisar ett ekonomiskt underskott med 989 tkr. Avvikelsen är planerad, då kontoret under året infört ett nytt handläggningssystem för fastighetsbildningsverksamheten. Underskottet består av kostnader för licenser, installation och utbildningar samt intäktsbortfall på grund av minskad produktion.

KOMMUNLANTMÄTERIET

Investeringar

Investeringar Belopp tkr	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2014	Bokslut 2014
Mätinstrument, kartor mm	460	500	40	57	0
Summa investeringar	460	500	40	57	0
<i>varav utgifter</i>	460	500	40	57	0
<i>varav inkomster</i>	0	0	0	0	0

Kommentarer

Under året har en planerad investering av geodata, ny 3D stadsmodell, genomförts.

UTFÖRARNÄMNDEN

Nämndens ordförande

Vi kan konstatera att våra marknadsandelar nu utvecklats positivt inom flera affärsområden. Vi har samtidigt satsat på kompetensutveckling, kvalitetssatsningar, bemanning och utvecklingsprojekt inom verksamheterna.

I likhet med tidigare år är en budget i balans inte möjlig under 2017. Huvudorsakerna är ersättningsnivåerna inom personlig assistans och hemtjänst.

Vi ser att underskotten ökar inom LSS Funktionsstöd. Orsaken är helt kopplad till personlig assistans där ersättning inte räknas upp med faktisk löneökning.

Uppstarten av Sandrinoparken och övertagandet av Åleryd har inneburit en tydlig utökning av äldreomsorgen inom Leanlink. Vi kan nu åter erbjuda korttidsboende eller växelvård i kommunal regi. Inom äldreomsorg råder fortfarande obalans kring den ersättning som erhålls inom hemtjänsten. Detta förhållande har redovisats vid ett flertal ägaröverläggningar för ägaren. Innsatsregistreringssystemet som nu är under införande är en förutsättning för att införa en ny ersättningsnivå.

Inom Kost & Restaurang har två stora händelser varit i fokus 2016, dels planeringen inför verksamhetsövergång av 19 skolrestauranger från privat utförare, vilket innebär att vi från 1 januari 2017 ansvarar för samtliga kommunala skolrestauranger i Linköping. Den andra stora händelsen är omorganisationen av tillagning av äldreomsorgsmaten. Produktionen flyttades från två kök till ett.

LKDATA:s verksamhet växer, i takt med ökat användande av digitala arbetsverktyg, men också med nya samarbetsavtal. Beslut om att införa PM3 som förvaltningsmodell för alla kommunens IT-system har fattats tillsammans med ett uppdrag till LKDATA att planera, föreslå och genomföra nödvändiga förändringar. Det råder fortfarande otydlighet kring kommunens IT-organisation i vissa delar. Även denna fråga har belysts vid ägaröverläggningar.

Leanlink har i sin helhet påverkats starkt av flyktingsituationen. Inom Individ och Familjeomsorg präglades första halvåret 2016 av uppstart av HVB för ensamkommande barn. Den 1 mars kom en ny lag som innebär att kommuner skulle ta emot kommunanvisade personer med uppehållstillstånd. Under hösten har vi tillsammans med övriga inblandade nämnder, utarbetat en effektiv mottagning. Arbetet med detta har avlöp väl tack vare våra medarbetares höga ambitioner, flexibilitet och kreativitet.

Ett bekymmer under året har varit rekrytering av ordinarie personal och vikarier. Samtidigt som vi utökat verksamheten har läget på arbetsmarknaden inneburit brist inom flera av våra yrkesgrupper. Svårigheterna att bemanna sjukskötersketjänster har ökat och därigenom har vi tvingats anlita bemanningsföretag. Insatser för kompetensutveckling har varit en viktig strategi i strävan att vara en attraktiv arbetsgivare.

Det är glädjande att vi fortsätter att ligga betydligt högre i kundmätningar jämfört med våra konkurrenter och många verksamheter inom Leanlink fortsätter att erhålla nationella utmärkelser. Avslutningsvis är min bedömning att vi under verksamhetsåret 2016 mer än väl uppfyllt förväntningarna på kvalitet i de prestationer som utförts enligt avtal med våra beställare.

UTFÖRARNÄMNDEN

Sammanfattning viktiga händelser

Utifrån av kommunfullmäktige fastställt huvudreglemente med tillhörande särskilt reglemente för Utförarnämnden, Linköpings personalpolitiska program samt kommunens övriga mål och policys har Utförarnämnden fastställt en affärsplan för sin förvaltning, Leanlink, gällande 2016-2017 (US 2016-21). Utförarnämnden styr verksamheten utifrån denna affärsplan som är uppbyggd som ett balanserat styrkort med fem perspektiv:

- Medarbetar/ledarskap
- Utveckling
- Kund
- Process/arbetsätt
- Ekonomi

Den övergripande affärsplanen för Leanlink bryts sedan ned till en mer detaljerad affärsplan för respektive affärsområde. Dessa planer bryts i sin tur ned till verksamhetsplaner för de olika ingående verksamheterna inom varje affärsområde.

Utförarnämndens fem perspektivområden enligt affärsplanen driver och aktiverar ett ständigt utvecklingsarbete inom Leanlink. Att leverera god service till kommuninvånarna och utföra beställda prestationer utifrån gällande kravspecifikationer är nämndens övergripande målsättning.

Fyra strategiska områden har identifierats för 2016-2017:

- Attraktiv arbetsgivare
- Lean
- Varumärke och marknadsföring
- Information och dialog

Det gångna verksamhetsåret 2016 har såsom tidigare år präglats av stort fokus på utvecklingsarbete inom samtliga affärsområden. Kvalitetsutveckling och arbete med att ständigt förbättra vårt serviceerbjudande är Leanlinks naturliga strategi för att närma oss visionen om att vara det självklara förstahandsvalet som leverantör av stöd och omsorg, måltidsservice, kultur och fritid, IT och kommunintern service i Linköping.

Affärsområde Råd & Stöd

Årets verksamhet

Generellt för Råd & Stöds verksamheter under 2016 är att rekryteringsläget förändrats. Det har varit svårare att rekrytera medarbetare till våra olika verksamheter, det har lett till att rekryteringsprocesserna blivit längre än tidigare, och att tjänster under perioder varit vakanta. Vi har inrättat en bemanningspool och anställt HR assistenter för att arbeta med rekrytering av timvikarier. Vi har också arbetat med marknadsföringsinsatser för att locka nya medarbetare. Vi har rekryterat en chefstraineer som under ett års tid är trainee och sedan får ledaruppdrag.

Via medel från Riksbankens jubileumsfond har Råd & Stöd fått möjlighet att anställa en "Flexit-forskare" på tre år. Forskaren ska undersöka kundernas delaktighet.

Inom Individ och Familjeomsorg präglades första halvåret 2016 av uppstart av HVB för ensamkommande barn. Vi hade under hösten 2015 startat ett antal akutboenden för målgruppen som under våren 2016 övergick i två HVB, ett i Skägetorp och ett i Lambohov samt ett stödboende i Vidingsjö. Vi har även utökat ett befintligt HVB på Hagaberg med 10 platser. Den sammanlagda ökningen vid årets slut var 80 platser.

Vi har under året fått utökat uppdrag för familjerådgivningen. Vi har fått uppdrag att starta en verksamhet i samverkan med socialförvaltningen, Familjesupporten, för att undvika att barn och ungdomar akut placeras. Den verksamheten omfattar 3 årsarbetare och startades i maj.

Ett förberedelsearbete för att kunna flytta ut delar av socialtjänsten i bostadsområden har påbörjats. Detta är en del i ett budgetuppdrag från omsorgsnämnden att skapa en lättillgänglig och kostnadseffektiv socialtjänst.

Inom socialpsykiatrin har vi under året fått verksamhetsuppdrag att starta två nya boenden, ett träningsboende i Tallboda med 7 platser och ett särskilt boende i Berga med 12 platser.

I slutet av december fick vi även ett verksamhetsuppdrag att ta över ett boende i Tannefors.

Det har varit en längre rättslig process kring om vi får erbjuda boendestödsinsatser som service. I juni månad kom en dom som slog fast att individuella insatser till team socialpsykiatri enbart får utföras efter biståndsbeslut. Det har inneburit en stor omställning för verksamheten.

Inom Daglig verksamhet har ett par privata utförare avslutat sina verksamheter och det har gjort att det blivit stor efterfrågan på våra platser.

Det finns många personer med neuropsykiatriska diagnoser som har beslut om Daglig Verksamhet men där det inte funnits platser. Vi har därför utökat personalbemanningen på den del av Daglig Verksamhet som arbetar med företagsplatser för att kunna möta det behovet. Reaktivs avtal var uppsagt till 160831 men blev sedan förlängt till februari 2017.

Inför framtiden

På omsorgsnämnden i december 2016 fattades beslut om att en stor del av avtalen inom Individ och familjeomsorg och avtalet för Team socialpsykiatri inte konkurrensutsätts utan förlängs i två år till 2020-12-31 med möjlighet till ytterligare 2 års förlängning.

Inom Individ och familjeomsorgen konkurrensupphandlas 2 av Råd & Stöds nuvarande avtal, Familjerådgivningen och Intensiv Hemmabaserad Familjebehandling (IHF) under 2017. Fem verksamheter som i dag bedrivs av privata utförare upphandlas också.

Vi kommer att få ett utökat verksamhetsuppdrag att starta ytterligare en familjecentral och att arbeta med familjeutbildningar och metodutveckling som en del i integrationsarbetet för nyanlända.

Vi har ett verksamhetsuppdrag att omfördela resurser från tre befintliga avtal för att starta områdesarbete i Berga och Lambohov. Detta kommer att innebära förändrade uppdrag för ett antal medarbetare.

Inom EKB är alla avtal med privata utförare uppsagda till 2017-06-30. Migrationsverket har sänkt ersättningsnivåerna, reglerna för vilka ungdomar som får bo på HVB har ändrats, bedömningar av vilka som får uppehållstillstånd har ändrats. Detta får stora konsekvenser för Råd & Stöds verksamhet under andra halvåret 2017. Vi kommer att få ett verksamhetsuppdrag att först utöka HVB platserna till 92 för att ett halvår senare ha minskat dem till drygt 40 platser. Detta är kopplat till ungdomarnas ålder och vilka som får stanna i Sverige. Vi ska parallellt med det starta nya stödboenden, utslussplatser och ett stödcentrum.

Inom socialpsykiatrin kommer verksamheten på Kanberget att flytta till Vallastaden och utökas med ytterligare en lägenhet. Vi kommer att få ett verksamhetsuppdrag att starta ett boende i Gottfridsberg med 9 platser.

Utformningen av uppdraget i Tannefors är ännu oklar.

Inom Daglig Verksamhet planerar vi för utökning av kulturverksamheten, företagsplatser, och någon form av träningsverksamhet för personer med neuropsykiatriska diagnoser.

Vi planerar för att förhyra nya lokaler och starta verksamheter under första halvåret 2017.

Affärsområde LSS Funktionsstöd

Årets verksamhet

Under 2016 har ett flertal gruppboendestäder varit föremål för upphandling och vi har lämnat in 11 anbud, 2 har vi valt att inte lämna då ersättningsnivån inte varit kostnadstäckande. 2 gruppboendestäder kommer vi att överlämna till privat utförare i februari 2017. Flertal anbud kommer beslut om under början av året.

Utöver detta har vi fått ytterligare ett verksamhetsuppdrag, Askebyvägen som vi kommer att överta april 2017.

Vi har fått förfrågan om fortsatta verksamhetsuppdrag för 12 gruppboendestäder, men i nuläget finns inga beslut fattade då vi inte är överens om ersättningsnivån. Avtalet om fritidsverksamheten upphör 2017-12-31, även här har vi fått förfrågan om fortsatt verksamhetsuppdrag men inga beslut är fattade.

I maj 2016 överlämnade vi gruppboendestaden Tunngatan till Omsorgsgruppen. Vi startade upp och har drivit verksamheten i ett år då tillståndet från IVO inte var klart.

Hjälmsättersgatans gruppboende för äldre tog vi över i mars 2016 som ett verksamhetsuppdrag.

Den 19 december övertog vi driften av två gruppboendestäder, Ulrika samt Ekängen, ifrån Frösunda. Då orsaken var misskötsamhet gick övergången mycket snabbt från beslut till verkställighet ca 3 veckor med också en hel del komplikationer jämfört med andra övergångar.

Under året har vi haft betydligt fler tomplatser jämfört med tidigare år, vilket resulterat i ett inkomstbortfall på ca 1,2 mnkr.

Vi har sett en minskning av antalet LASS-timmar under året, bl a då flera brukare har avlidit, några beslut har gjorts om från LASS till LSS-timmar. Antalet LSS-timmar har ökat marginellt. En ökning av antalet timmar till anhörigvård har skett under året.

Vi har haft flera verksamhetschefer som varit långtidssjukskrivna och 1 som varit föräldraledig. Detta har naturligtvis påverkat vår organisation i stor utsträckning. Tyvärr avled en av våra verksamhetschefer under slutet av året. Inom sjuksköterskegruppen har 1 sjuksköterska slutat och 1 har rekryterats. Under drygt 2 månader var vi dock tvungna att använda oss av bemanningssköterska vilket påverkade vårt resultat negativt.

Ny verksamhetsutvecklare började hos oss i oktober månad.

I april började en chefstraineé och som kommer att ha sin utbildning tillsammans med chefstraineé från Råd & Stöd samt nyanställda föreståndare och gruppleddare från bägge affärsområdena.

I november brann våra lokaler på Barnhemsgatan, vilket innebar en hel del olägenheter, med tillfälliga lokaler och arbetsplatser.

Fortsatta stora svårigheter att rekrytera vårdare och personliga assistenter, framförallt timvikarier dvs medarbetare som kan vikariera vid korttidsfrånvaro. Men vi behöver i större utsträckning än tidigare rekrytera externt då vi har för få sökande internt.

Ledningsgruppen har påbörjat sitt leanarbete under året. Vi har utsett 4 leancoacher som kommer att utbildas i början av nästa år. Implementeringsarbetet pågår enligt plan och under nästa år ska samtliga verksamhetschefer ha påbörjat leanarbete ute i någon av sina verksamheter.

Fördjupad dokumentationsutbildning i två steg med både utbildning i Treserva men även praktisk tillämpning har skett för samtlig personal inom gruppboende.

Ett 50 tal medarbetare har via statliga medel haft möjlighet att gå modul inom ramen för omvårdnadsprogrammet, ex medicinsk grundkurs, specialpedagogik, psykiatri 1 etc. I stort sett alla som önskade att studera gavs möjlighet.

Inför framtiden

Under 2017 kommer de prioriterade frågorna att vara

- Fortsatt implementering av ständiga förbättringar (lean) enligt plan
- Förändrad titulatur och kompetenshöjande insatser för vårdare. Arbetet har påbörjats tillsammans med Ao Råd & Stöd och fackliga representanter. Vissa medarbetare kommer ges möjlighet att gå YH-utbildning till stödpedagog.
- Fördjupad analys av sjukfrånvaro.
- Fortsatta satsningar på attraktiv arbetsgivare med olika aktiviteter.
- Ev. organisatoriska förändringar beroende på beslut som fattas gällande ett flertal gruppboende samt fritidsverksamheten.
- Fortsatta diskussioner med socialkontoret och omsorgskontoret för att öka beläggningen i våra boenden.
- Förändringar i arbetssätt kring personlig assistans samt fortsatt analys av ersättningar inom personlig assistans.

I februari 2017 kommer samtliga verksamhetschefer, bemanningscentrum, administratörer, fritid och stab samlokaliseras till Hertig Karlsgratan 5 a. Detta ser vi fram emot och tror att detta kan ge flera samordnings- och effektiviseringsvinster.

Sammanfattningsvis så har vi många verksamheter som är föremål för upphandling alternativt verksamhetsuppdrag men där vi fortfarande väntar på beslut. Detta påverkar naturligtvis även övriga delar inom affärsområdet och inför 2017 råder stor osäkerhet kring våra avtal.

Affärsområde Äldreomsorg

Årets verksamhet

Verksamheten har under året ökat mycket i volym, framförallt på vårdboendesidan. Vid årets ingång hade Leanlink äldreomsorg 20 % av marknadsandelarna för vårdboende, vid årets slut är denna siffra 33 %. Totalt har vi under året utökat verksamheten med ca 260 medarbetare.

En viktig händelse under året var när vi i januari fick förmånen att öppna Sandrinoparken som är ett nybyggt demensboende med 51 platser. Verksamheten arbetar med flera olika utvecklingsprojekt såsom ”rätt till önskad sysselsättningsgrad” och införande av IBIC. Verksamheten deltar också som testbädd för flera olika tekniklösningar inom äldreomsorgen.

Vi har under året startat upp hemtjänst till barnfamiljer. Denna verksamhet är undantagen LOV vilket innebär att vi utför alla uppdrag i form av hemtjänst till familjer med beslut "hemtjänst till barnfamilj".

I november startade vi upp en ny form av verksamhet inom kommunen, ett sk trygghetsteam. Detta är ett multiprofessionellt team med undersköterskor, sjuksköterska, arbetsterapeuter, fysioterapeuter och kurator som arbetar med att skapa trygghet och stödja kvarboende för personer i ordinärt boende. Även denna verksamhet är undantagen LOV.

Vi har under året gjort två övertaganden från privat utförare. Den 1 september tog vi över verksamheten vid Ulrika servicehus och den 1 december tog vi över verksamheten vid Åleryds vårdboende.

Året har i hög grad präglats av svårigheter att rekrytera medarbetare på alla nivåer. Undersköterskebristen är påtaglig vilket har medfört att vi idag rekryterar flera medarbetare utan formell grundutbildning. Bemanningläget för sjuksköterskor har varit extremt under hela året vilket har medfört mycket höga kostnader för köp av bemanningsföretag. Ett steg för att möta kompetensbehovet har varit att satsa på kompetensutveckling för befintliga medarbetare. Vi har genom validering utbildat 15 medarbetare till undersköterskor. Flera sjuksköterskor har under året läst 7,5 poängs högskoleutbildningar. Under året har ca 35 undersköterskor påbörjat YH-utbildning till specialistundersköterska, en utbildning som omfattar 200 YH-poäng och som pågår under två år.

Den digitala utvecklingen har under året präglat verksamheten inom hemtjänst. Under våren byttes alla trygghetslarm ut från analoga till digitala larm. Efter sommaren påbörjades installation av nyckelfri hemtjänst samt i december påbörjades pilotprojekt för införande av tid- och insatsregistrering i Ryd. Flera införandeprojekt har löpt parallellt och verksamheternas erfarenhet har tyvärr varit att dessa inte varit så väl förberedda vilket har medfört påfrestningar för verksamheten.

Inför framtiden

Under kommande år ska fem av våra verksamheter gå in i "rätt till önskad sysselsättningsgrad". Förarbete pågår med hjälp av den projektledare som finns anställd för projektet i Leanlink. Detta medför att berörda verksamheters avtal ska skrivas om och i skrivande stund är det oklart vad det kommer att medföra. Berörda verksamheter är Lingshems vårdboende, Violen/Kaprifolen, Vretalidens vårdboende (170501) samt Kärna vårdboende och Valthornsgatans vårdboende (171001).

Vi har fått Järdalavägens vårdboende som verksamhetsuppdrag, vilket innebär övertagande från Attendo den 1 oktober. Även denna verksamhet ska erbjuda "rätt till önskad sysselsättningsgrad".

I december 2016 beslutade äldrenämnden om en större förändring kopplat till kommunens servicehus. Förändringen innebär att all verksamhet i varje servicehus ska samlas hos en utförare, dvs LOV kommer att avskaffas i servicehusen. Några av kommunens nuvarande servicehus kommer också att omvandlas till trygghetsboende. Vi vet ännu inte om de verksamheter som ska bevaras som servicehus kommer att upphandlas eller tilldelas Leanlink som verksamhetsuppdrag. Aktuella verksamheter för ställningstagande under året är: Trädgår'n, Översten, Solrosen, Östgötagatan, Räknestickan och Ramstorp.

Vår största och viktigaste utmaning inför framtiden är kopplat till kompetensförsörjning och vår förmåga att uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Att införa rätt till önskad sysselsättningsgrad är ett viktigt steg, andra delar är att skapa attraktiva utvecklingsmöjligheter för medarbetare på alla nivåer. Kompetensutveckling är en del, attraktiva arbetstider och löneutveckling är andra viktiga delar.

Affärsområde Stöd & Service

Årets verksamhet

Affärsområdet startades upp i januari 2016, och de första månaderna präglades av att få alla nödvändiga processer och strukturer att fungera.

Flyktingsituationen i Sverige som var akut under hösten 2015, lugnade sig i och med att Sverige införde identitetskontroll vid gränserna. I februari kom besked från Migrationsverket att de två evakueringsboendena som fanns i Kungsbjergsskolan och på Limmernäs, skulle avvecklas per 31 mars 2016. Vi avvecklade alla medarbetare med tidsbegränsade anställningar och fick besked om att tolv tillsvidareanställda medarbetare ej skulle avvecklas. Den 1 mars kom en ny lag som innebar att kommuner skulle ta emot kommunanvisade personer med uppehållstillstånd. Här fick vår medarbetargrupp ett nytt avtal, där vi organiserar och ansvarar för mottagningen när de nya medborgarna kommer till Linköping. Under hösten har vi tillsammans med övriga inblandade nämnder, utarbetat en effektiv mottagning och vi väntar nu på ett avtal som motsvarar vår arbetsinsats. Avtalet löpte ut 31 december 2016.

Lokalplaneringen har under året haft en hög arbetsbelastning, där vi bl a fått nya uppdrag i samband med etablering av nya EKB. Vi har även fått uppdrag gällande utredning och sökande efter kollektiva bostäder till kommunanvisade. Vi har under hösten fördjupat vårt samarbete med Barn- och utbildningsnämnden såväl som Äldre- och omsorgsnämnden. Förhoppningen är att detta ska resultera i att nuvarande avtal utökas under 2017.

Idrott och service har flyttat stora delar av sin verksamhet till nya lokaler vid halvårsskiftet, på grund av att tidigare lokal sagts upp av fastighetsägaren i och med fastighetsprojektet Ebbe Park. Vissa inkörningsproblem av maskiner i de nya lokalerna på Roxengatan. Problem med att få underskrift på avtalet med Bildningsnämnden, resulterade i att autofaktureringen inte fungerade förrän vid halvårsskiftet, vilket försvårade det ekonomiska avstämningsarbetet. Under hösten påbörjades ett omorganisationsarbete för att ställa om arbetssättet i syfte att bättre uppnå målen. Diskussioner gällande nytt uppdrag mot Omsorgskontoret under slutet av året, planeras att starta i februari 2017.

Under 2016 har samtliga verksamheter arbetat med värdegrunden. Vi började implementera Lean i verksamheterna efter sommaren och vi nådde målet att få igång en Leantavla i respektive verksamhet innan årsskiftet. Ny mötesstruktur och bättre mötesdisciplin och agendor har införts. Vi strävar efter att skapa en kultur med utgångspunkt i medarbetaren och arbetet med ständiga förbättringar.

Inför framtiden

År 2017 står för både utmaningar och möjligheter.

Idrott och service:

I slutet av 2016 var våra nuvarande uppdrag ”drift och underhåll av fotbollsplaner och Isovalen/friidrottsarenan” ute på upphandling. Upphandlingen beräknas vara klar i slutet av januari och det nya avtalet gäller from 1 juli 2017. Om vi förlorar uppdraget, innebär det avveckling av medarbetare.

I februari startar vi ett nytt uppdrag mot Äldre- och omsorgsnämnden, som innebär att våra medarbetare kommer att utföra enklare servicearbeten som byte av glödlampor/lysrör, stopp i avlopp mm i Lejonfastigheters fastigheter.

OSA-avtalet ses över och kommer troligen att förändras redan 2017. En omorganisation innebär en ökad kapacitet att ta emot fler medarbetare och ska skapa förutsättning för ett mer målinriktat och effektivt arbetssätt.

Vi arbetar för att standardisera den produktion som finns och ser möjligheter att utöka antalet kunder.

Lokalplaneringen:

Personalomsättning ställer höga krav på rutinerade medarbetare, men läget borde stabiliseras under våren.

Vi arbetar för att få utökade avtal inom både Utbildnings- och Omsorgskontoret.

Fokus på lokaler och lokalförsörjning på Kommunledningskontoret, kan leda till förändringar i vår organisation.

Bosättningsenheten (f d Asylmottagningen):

Vi saknar avtal idag. Utför de uppgifter som muntligen beslutats på ett möte i november 2016. Avtalet bör omfatta minst två år för att skapa arbetsro.

Affärsområde Kost & Restaurang

Årets verksamhet

2016 har varit ett händelserikt och positivt år för Kost & Restaurang. Skäggetorpsskolans skolrestaurang vann pris för sin goda mat, råvaruval, samarbetet med skolan samt att man lagar mycket mat från grunden. I våra skolrestauranger har vi även firat att den svenska skolmåltiden fyllde 70 år genom att servera en extra festlig måltid.

Två stora händelser har varit i fokus 2016, dels planeringen inför verksamhetsövergång av 19 skolrestauranger från privat utförare, vilket innebär att fr o m 1 januari 2017 ansvarar Kost & Restaurang för 100 % av de kommunala skolrestaurangerna i Linköping. Den andra stora händelsen är omorganisationen av tillagning av äldreomsorgsmaten. Produktionen flyttades från två kök till ett.

Under året har vi genomfört ett stort antal utbildningssatsningar. Vi har genomfört vår första egna traineeutbildning för föreståndare med mycket gott resultat. Vi har även genomfört internutbildningar inom bageri/bakning, livsmedelshygien, kurs om MSC samt utbildning i kostdataprogrammet Matilda i samtliga tillagningskök.

Vi har även genomfört ett antal föreläsningar för samtliga medarbetare med extern föreläsare, bl a under temat "Från kulturkrockar till kulturmöten", en föreläsning om låglaktoskost samt en föreläsning om service och bemötande.

Något vi är mycket stolta över är vår informationsfilm om Kost & Restaurang som vi spelat in under året.

Inför framtiden

Under vårterminen kommer vi att genomföra ytterligare en traineeutbildning för föreståndare och vi kommer även att genomföra lönerevisionen med våra vidareutvecklade lönekriterier för första gången.

Vårt avtal med Utbildningsförvaltningen är treårigt med möjlighet till ett plus ett års förlängning, vilket innebär att inga större upphandlingar förväntas.

Under den korta tid vi arbetat med de kök som kommer från den privata utföraren har vi fått mycket positiv feedback från kunderna. Fokus för oss blir att fortsätta arbetet med att få nöjda kunder, bl a genom att utöka andelen maträtter lagat från grunden, genom t ex att ännu fler kök kokar egen sylt eller bakar bröd. Att fortsätta arbetet med att införa mer närproducerade livsmedel i verksamheten är även det ett prioriterat område.

Affärsområde LKDATA

Årets verksamhet

I början av 2016 genomfördes den nu traditionsenliga och årliga ISO-revisionen, med fortsatt certifiering enligt ISO/IEC 20000 standard som resultat. Arbetet med att upprätthålla ständiga förbättringar i våra processer pågår ständigt och årets revision visade på ett bra resultat. En process, releaseprocessen, har krävt och kommer att kräva ytterligare förbättringar för att fungera tillfredsställande.

På personalsidan avslutades föregående år med en viss ökning i personalomsättning varför en del nyrekryteringar genomfördes under våren. Resultatet i den under året genomförda medarbetarenkäten visade på goda värden för organisationen som helhet och att vi betraktas som en attraktiv arbetsgivare, vilket sannolikt har bidragit till bra rekryteringar. Ett högt engagemang kring hälsa och motion innebär att i princip samtliga medarbetare deltog i vårens stora satsning på motion "Motionsracet" som förutom fysiska aktiviteter även innehöll en viss andel teamaktiviteter och pågick under sex veckor. Aktiviteten upplevdes som mycket positiv av personalen.

Ett samarbete har under året etablerats med Tekniska Verken i syfte stödja ökade och gemensamma behov kring Informations- och IT-säkerhet inom Linköpings kommun. Samarbetet kommer bl a innebära samnyttjande av gemensam infrastruktur och projektering har inletts kring telefoni specifikt.

Förutom ett fortsatt ökat nyttjande av IT-tjänster så har även ett antal större kundprojekt genomförts under året. Ett flertal nya tjänster har skapats såsom Chromebook samt Google Suite for Education i samarbete med Utbildningsförvaltningen, funktionsmobil och MAIVOR (Mobilt Arbetssätt Inom Vård och Omsorg) med ett visst samarbete med Omsorgskontoret. Ett allt större antal samordningsprojekt vid flytt och nystart av verksamhet har genomförts där LKDATA har samordningsansvaret.

I övrigt har ett aktivt arbete med att förankra en feedbackkultur pågått under hela året, utbildningar inom LEAN har genomförts och arbetet med ständiga förbättringar driver förbättringar inom leveransprocesserna. Detta kommer att fortsätta under 2017 och framåt.

Även ett antal större interna uppgraderingsprojekt av infrastrukturen har genomförts med få komplikationer.

Under året har också ett antal upphandlingar genomförts, en del i samarbete med Regionen och Norrköping i syfte att skapa volymfördelar. Telefoniupphandlingen överklagades men överklagan ogillades av förvaltningsrätten. Upphandlingen resulterade i ett avtal med kraftigt sänkta priser för telefoni. En långdragen överklagan på upphandling av skrivare har dock förorsakat en hel del merarbete och tyvärr påverkat kommunens verksamheter till viss del då utbyte inte har kunnat ske enligt plan.

Sammantaget har året varit positivt där effektiviseringar i processer, upphandlingar med lägre priser, volymökningar och nya kunder resulterat i möjligheter till kraftiga prissänkningar motsvarande cirka sju miljoner kronor inför 2017.

Linköpings kommun erhöll under året utmärkelsen Guldtrappan för skolhuvudmän som är i framkant med digital utveckling. Arbetet med digitalisering inom utbildning har skett i ett nära och positivt samarbete mellan utbildning och LKDATA.

Inför framtiden

Inför 2017 kommer fortsatt fokus på ständiga förbättringar genomsyra verksamheten. I början av året kommer en fullständig revision av ISO/IEC 20000 Certifieringen genomföras. Releaseprocessen kommer även under 2017 att kräva ytterligare arbete för att förtydliga och förbättra processen.

Linköpings kommuns styrning- och ledningsstruktur genomgår förändringar som även berör IT. Beslut om att införa PM3 som förvaltningsmodell för alla kommunens IT-system har fattats tillsammans med ett uppdrag till LKDATA att planera, föreslå och genomföra nödvändiga förändringar.

Den ökade betydelsen och sårbarheten genom användningen av IT i samhället har medfört en ökad insikt kring integritetsfrågor och samhällets sårbarhet. EU har därför fastställt en ny dataskyddsförordning (GDPR), som kommer att träda i kraft under maj 2018, men även direktiv för ökad säkerhet i nätverk och informationssystem (NIS). Detta kommer att medföra breda aktiviteter kring kommunens IT-system och dess användning för att säkerställa efterlevnad.

En stor och spännande utmaning blir även det fortsatta samarbetet med Tekniska Verken kring både telefoni och andra områden. Även utbyggnaden av datakommunikation och funktionsmobiler till omsorg samt utbildnings fortsatta digitalisering kommer att ligga i fokus.

För att möta framtida utmaningar och den pågående utvecklingen så behöver organisationens förmåga fortsätta att utvecklas och kommer att medföra ett behov av resursförstärkning både inom nya och etablerade kompetensområden.

UTFÖRARNÄMNDEN

Utförarnämnden styr verksamheten inom Leanlink utifrån av kommunfullmäktige fastställt reglemente för nämnden och den för aktuell budgetperiod beslutade affärsplanen. Avstämning av måluppfyllelsen genomförs på affärsområdesnivå och en sammanvägd bedömning görs för Leanlink totalt. Inom varje perspektiv genomförs prioriterade aktiviteter som styr mot måluppfyllelsen.

Efter planeringsperiodens första år 2016-12-31 bedömer utförarnämnden att 7 av affärsplanens 9 verksamhetsmål kommer att uppnås och 2 delvis uppnås vid planeringsperiodens slut 2017-12-31.

Avstämning måluppfyllelse affärsplan

Perspektiv Mål	Mått samt kommentar	Prognos 2017-12-31
Medarbetar/ledarskap Leanlinks medarbetare och ledare ska vara engagerade, professionella och bidra till att nå verksamhetens mål	Organisationsindex minst 64 (2014-års index var 62 för Leanlink och 62 för kommunen totalt). <i>Resultatet i medarbetarundersökningen 2016 blev 64. Målet har uppnåtts.</i>	 Grön
Medarbetar/ledarskap Leanlink är en attraktiv arbetsgivare	Index att Leanlink är en bra arbetsgivare minst 68 (2014-års index var 66 för Leanlink). <i>Resultatet i medarbetarundersökningen 2016 blev 72. Målet har uppnåtts.</i>	 Grön
Utveckling Utveckla Leanlinks verksamheter och tjänster	Det genomförs aktiviteter för att uppmuntra till förbättringar/innovationer och finns ett system för att fånga upp och implementera dessa. Mätvärden avseende antal förbättringar/innovationer ska kunna utläsas i systemet under 2016.	 Grön
Kund Nöjda kunder/avtalskunder	NKI i genomförda enkäter uppgår till minst 70 (där denna mätmetod är möjlig)	 Grön
Kund Bibehålla/utöka antalet uppdrag	Bibehållen/ökad marknadsandel/omsättning	 Grön
Process/arbetssätt Leanlinks affärsområden ska fortlöpande utveckla kvalitetsledningssystem för att säkerställa verksamheternas kvalitet	Varje Affärsområde ska redovisa sin kvalitetsuppföljning 1 gång per år till Leanlinks ledningsgrupp samt till Utförarnämnden	 Grön
Process/arbetssätt Leanfilosofin skall genomsyra alla verksamheter	Implementering ska vara genomförd enligt fastställd plan	 Grön
Ekonomi Ekonomisk balans inom Leanlink	Resultatet ska uppgå till minst 0 kr	 Gul
Ekonomi Ekonomisk balans inom varje affärsområde	Respektive affärsområdes budget. <i>Äldreomsorg och LSS Funktionsstöd har inte förutsättningar att ha balans mot bakgrund av låga ersättningsnivåer. Målet uppnås delvis eftersom varje affärsområde bedöms klara sin budget 2017.</i>	 Gul

UTFÖRARNÄMNDEN

Ekonomi

Resultaträkning, tkr

	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Intäkter	1 400 645	1 359 338	41 307	1 286 440	1 226 130
Kostnader	-1 351 857	-1 327 537	-24 320	-1 245 581	-1 190 904
Planenliga avskrivningar	-34 562	-36 196	1 634	-32 192	-29 932
Verksamhetens nettokostnad	14 226	-4 395	18 621	8 668	5 294
Finansnetto	-2 025	-2 398	373	-2 067	-1 647
Resultat före kommunbidrag	12 201	-6 793	18 994	6 601	3 647
Negativt kommunbidrag	-2 846	-2 846	0	-2 846	-2 846
Årets resultat	9 355	-9 639	18 994	3 755	801

Ekonomisk analys

Årets resultat för Leanlink slutar på ett överskott om 9,4 mnkr. Redovisat utfall är 19 mnkr bättre än årets underbalanserade internbudget. Resultatet är 5,6 mnkr bättre än föregående år. Fyra av sex affärsområden uppnår budgeterade resultat. De största positiva avvikelserna uppvisar LKDATA och Råd & Stöd. Anledningar till detta är ökade volymer och fortsatt arbete med effektiviseringar kopplat till avtal och leverantörspriser avseende LKDATA. Detta har medfört att prissänkningar motsvarande 7 mnkr på årsbasis har kunnat genomföras inför kommande verksamhetsår 2017. Inom Råd & Stöd har uppdragen kopplade till ensamkommande barn ökat under året. Ett antal vakanser på personalsidan bidrar också till avvikelsen inom dessa två affärsområden.

Affärsområde Kost & Restaurang redovisar ett mindre underskott för året. Underskottet härleds till de kostnader som uppstått i samband med återtagande och igångkörning av 19 skolkök från och med 1/1 2017.

Äldreomsorgens underskott har minskats tack vare olika åtgärder och en stor arbetsinsats av medarbetare och chefer inom verksamheterna. Dock kvarstår som tidigare rapporterats ett stort underskott inom hemtjänsten vilket får till följd att även budget 2017 är underbalanserad. Under året har kostnaderna för externt inhyrda sjuksköterskor ökat med 4,4 mnkr jämfört med 2015. Vid årsskiftet 2016/2017 fanns vakanser motsvarande 13 årsarbetare och kostnaderna för inhyrning under 2016 uppgick till 14 mnkr.

I den positiva budgetavvikelsen för Leanlink ingår 1,1 mnkr av beviljade medel eget kapital (av totalt 2 mnkr) som inte kunnat nyttjas på grund av att en del planerade utbildningar skjutits på framtiden.

UTFÖRARNÄMNDEN

Investeringar

Investeringsredovisning netto, tkr

Affärsområde	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Råd & Stöd	1 116	600	-516	654	1 816
LSS Funktionsstöd	208	500	292	628	228
Äldreomsorg	4 089	3 000	-1 089	1 252	1 687
Stöd & Service	349	600	251		
Kost & Restaurang	0	100	100	0	0
LKDATA	38 085	37 900	-185	38 347	42 644
Leanlink ledning	55	155	100	72	305
Summa	43 902	42 855	-1 047	40 953	46 680

Analys och kommentarer

Årets investeringar uppgår till 43,9 mnkr vilket är 1 mnkr utöver ram. De ökade investeringsutgifterna beror på nya tillkommande verksamhetsuppdrag som inte finns med i årets plan, dvs övertagande av Åleryds vårdboende 2016-12-01 och boenden för ensamkommande flyktingbarn.

Merparten av inköpen avser IT-utrustning såsom datorer till IT-arbetsplatser, projektorer, lagringsutrustning samt licenser för Microsoft Office. Övriga investeringar består bland annat av möbler och utrustning till nya boenden för ensamkommande flyktingbarn, kontorsmöbler till hemsjukvården, larmanläggningar till Gåsens och Lingshems vårdboenden, övertagna inventarier Åleryd samt eltruck och dressmaskin för planskötsel till Idrott & Service.

PENSIONSENHETEN

Verksamhetsuppföljning

Pensionsenheten hanterar samtliga pensionsåtaganden, såväl pensionsskuld som pensionsutbetalningar. Beräkningen av kommunens pensionsskuld görs utifrån olika antaganden om livslängd, ränteutveckling med mera. Det gör att beräkningarna är osäkra till sin natur. Kommunens pensionsåtagande behandlas därför som en avsättning¹ i kommunens bokslut och inte som en skuld.

Kommunens pensionsskuld

Enligt lagen om kommunal redovisning ska pensioner som intjänats före 1998 varken tas upp som skuld eller avsättning i kommunens balansräkning utan endast redovisas som en ansvarsförbindelse (blandmodell). Men enligt beslut i kommunfullmäktige 1998-02-24 redovisas även denna del som en avsättning på samma sätt som de pensioner som tjänats in från och med 1998 (fullfundsmodell).

Successivt kommer nu skulden för pensioner som är intjänade före 1998 att minska, medan skulden för pensioner som är intjänade från och med 1998 kommer fortsätta att öka. Det innebär att kommunens resultat nu blir bättre jämfört med andra kommuner som redovisar enligt blandmodellen. I föregående års bokslut uppgick den totala pensionsskulden för kommunen till 3 254 mnkr. I årets bokslut redovisas skulden till 3 212 mnkr (-42 mnkr).

Pensionsskulden för pensioner intjänade före 1998 uppgår till totalt 2 627 mnkr. Skulden har minskat med 85 mnkr jämfört med 2015. Årets pensionsutbetalningar har minskat skulden med 138 mnkr och skulduppräknningar och övriga förändringar har ökat skulden med 81 mnkr. Det innebär samtidigt att kommunens resultat är 57 mnkr bättre i jämförelse med andra kommuner som redovisar enligt blandmodellen.

Pensionsåtagandet för pensioner intjänade från och med 1998 uppgår per den sista december 2016 till totalt 585 mnkr inklusive löneskatt. Skulden har ökat med 43 mnkr.

Pensioner avseende Räddningstjänstförbundet (RTÖG)

Den del av räddningstjänstförbundets pensionsskuld som avser intjänande före år 2010 och som tjänats in av de personer som då var anställda av Linköpings kommun ingår i kommunens pensionsskuld.

RTÖG:s pensionsskuld intjänad från och med bokförs som en avsättning hos kommunen och som en fordran på kommunen hos RTÖG. Den redovisas inte som en pensionsskuld hos kommunen utan som en "vanlig" skuld eftersom det är en skuld till RTÖG för utförd räddningstjänstverksamhet. Kommunen ersätter förbundet för faktiska utbetalningar avseende skulden.

Politikerpensioner

Det finns två olika pensionsavtal för kommunens politiker. Det äldre avtalet, PBF-KL, omfattade endast de förtroendevalda som fullgjorde ett uppdrag hos kommunen på heltid eller betydande del av heltid. Det nyare avtalet, OPF-KL, omfattar samtliga politiker oavsett uppdragets omfattning.

OPF-KL är ett helt avgiftsbestämt pensionsavtal, där 4,5 procent av utbetalda arvoden sätts av till en pensionsbehållning för respektive person. Pensionsbehållningen ligger kvar hos kommunen tills det är dags att börja utbetala pensionen.

Kommunens pensionsskuld enligt PBF beräknas till 62 mnkr och pensionsskulden enligt OPF beräknas till 5 mnkr. Dessa belopp ingår i den totala pensionsskulden ovan.

¹ En avsättning är en förpliktelse som är oviss vad gäller förfallotidpunkt eller belopp.

PENSIONSENHETEN

Ekonomi

Driftsammandrag, netto tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Årets intjänande	-13 312	3 113	16 425	-11 273	8 681
Ansvarsförbindelsen	42 977	32 751	-10 226	43 183	18 005
Övriga pensionskostnader	35 330	13 580	-21 750	3 265	57 106
Summa nettokostnader, tkr	64 995	49 444	-15 551	35 175	83 792
<i>varav kostnader</i>	<i>271 623</i>	<i>240 364</i>	<i>31 259</i>	<i>227 078</i>	<i>256 977</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>206 628</i>	<i>190 920</i>	<i>15 708</i>	<i>191 903</i>	<i>173 185</i>

Kommentarer

Pensionsenhetens nettokostnad uppgår till 64 995 tkr jämfört med budgeterat 49 444 tkr, vilket ger ett underskott för pensionsenheten med 15 551 tkr.

De kostnader som redovisas under rubriken årets intjänande avser nyintjänande av pensionsförmåner under 2016. Den största posten utgörs av den avgiftsbestämda pensionen som uppgår till 4,5 procent av lönen. I mars året efter intjänandet betalas avsättningen ut till det försäkringsbolag som den anställde har valt.

Anställda med lön över 7,5 inkomstbasbelopp (drygt 38 tkr/månad) tjänar också in en förmånsbaserad pension som ligger kvar hos kommunen som en skuld till den anställde. Den förmånsbestämda pensionen börjar betalas ut först när den anställde går i pension.

För att täcka kostnaderna för årets intjänande gör kommunen ett internt påslag på lönen motsvarande kalkylerad pensionskostnad (KP). Intäkten redovisas hos pensionsenheten och kostnaden belastar respektive verksamhet. Beloppet uppgick 2016 till 206 628 tkr.

INTERN FINANSIERING, RESURSMEDEL

Ekonomi

Driftredovisning netto, tkr

Verksamhet	Bokslut 2016	Budget 2016	Avvikelse/ Resultat	Bokslut 2015	Bokslut 2014
Reserv för demografi, pris-/löneförändringar	0	53 239	53 239	0	0
Resursmedel	0	45 511	45 511	0	0
Intern ränta	-42 099	-51 456	-9 357	-41 742	-41 547
Nyttillkommen verksamhet	0	34 543	34 543	0	0
Summa	-42 099	81 837	123 936	-41 742	-41 547
<i>varav kostnader</i>	<i>19 090</i>	<i>143 026</i>	<i>123 936</i>	<i>11 248</i>	<i>9 014</i>
<i>varav intäkter</i>	<i>61 189</i>	<i>61 189</i>	<i>0</i>	<i>52 990</i>	<i>50 561</i>

Intern ränta, resursmedel och reserv för demografi, pris- o löneökningar (överskott 124 mnkr)

Det samlade överskottet jämfört med budget beräknas till 123,9 mnkr. Av överskottet avser 34,5 mnkr nystartad verksamhet som inte kommit igång ännu, 53,2 mnkr avser överskott för reserv för pris, lön och demografi, 45,5 mnkr avser kvarvarande resursmedel. Internräntan redovisar ett underskott med 9,4 mnkr.

I oktoberprognosen beräknades överskottet till 101,0 mnkr, förändringen beror på lägre behov av demografiska justeringar vid årets slut samt lägre förbrukning av beviljade tilläggsanslag som finansieras med resursmedlen.

Det finns en central reserv på 51,0 mnkr för demografi som används för att vid årets slut göra regleringar för demografiska förändringar jämfört med budget. Vid årets slut fick äldrenämndens en sänkt ram med 2,9 mnkr, barn- och ungdomsnämndens en sänkt ram med 3,0 mnkr och bildningsnämnden fick en utökad ram med 11,4 mnkr utifrån antalet elever och programval. Tilläggsbudgeten med anledning av flyktingsituationen finansieras av demografin med 10,4 mnkr utifrån faktisk förbrukning.

I budgeten för 2016 finns 64 mnkr budgeterade som resursmedel för olika ändamål. Under året har kommunstyrelsen beslutat att fördela 50 mnkr men endast 18 av dessa har förbrukats vilket innebär 45 mnkr i överskott.

Internräntan redovisar ett underskott på 9,4 mnkr på grund av försenade investeringar. Motsvarande överskott redovisas under "nyttillkommen verksamhet".

